Grey Scale #13
R G B WH GR BL C M Y K
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
DANES-PICTA.COM

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

JAWNE
Do użytku
służ[redacted]

ASG WP wewn. 3716/82

Egz. nr 1

DOWODZENIE DYWIZJĄ (PUŁKIEM) W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Podręcznik — część II

Praca sztabu ogólnowojskowego

[redacted]47465

WARSZAWA 1983

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres
DANES-PICTA.COM

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

JAWNE
Do użytku służ[redacted]

ASG WP wewn. 3716/82

Egz. nr 1

DOWODZENIE DYWIZJĄ (PUŁKIEM) W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Podręcznik — część II

Praca sztabu ogólnowojskowego

[redacted]47465

WARSZAWA 1983

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

JAWNE

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 54305

ASG WP wewn. 3716/82

[redacted]
Egz.nr ...

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

BIBLIOTEKA NAUKOWA AON WP
Nr ewid. 01443
(II) 42 at
Dział Zbiorów Specjalnych

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. [redacted]47465
Akademii Obrony Narodowej

DOWODZENIE DYWIZJĄ /PUŁKIEM/ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Podręcznik - część II

Praca sztabu ogólnowojskowego

WARSZAWA 1983

Warszawa, dnia 16 marca 1983 r.

Wprowadzam do użytku jako pomoc szkoleniową dla nauczycieli akademickich i słuchaczy podręcznik "Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w działaniach bojowych", część II - Praca sztabu ogólnowojskowego.

KOMENDANT
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO WP

gen.broni dr Józef KAMIŃSKI

Niniejszą część podręcznika opracował zespół oficerów KATEDRY DOWODZENIA pod kierownictwem płka dra Stanisława OLEKSIŃSKIEGO w składzie:

płk dr Sylwester PIOTROWSKI,
płk dypl. Stanisław SOBOLEWSKI,
płk dypl. Tomasz BLOK,
ppłk dypl. Janusz MAĆKOWIAK,
ppłk dypl. Józef NIEDŹWIEDŹ,
ppłk dypl. Waldemar SIWIEC,
mjr dypl. Bogdan TARASIUK,
mjr dypl. Władysław MICHALICKI,
mjr dypl. Wiesław KULMA,
kpt. dypl. Franciszek ZAJĄCZKOWSKI,
kpt. dypl. Stanisław LEPKA,
kpt. dypl. Sylwester SADOWSKI,
kpt. mgr inż. Krzysztof CHMARRA.

S P I S T R E Ś C I

Str.

Rozdział I. PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ PODCZAS PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA MARSZU ORAZ PRZEWOZU WOJSK 7

1. Praca sztabu podczas przygotowania marszu 7
   1.1. Praca sztabu do czasu otrzymania zadania 7
   1.2. Praca sztabu po otrzymaniu zadania 8
      1.2.1. Udział sztabu w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i jej opracowanie 9
      1.2.2. Rekonesans 25
      1.2.3. Postawienie /przekazanie/ zadań 26
      1.2.4. Udział sztabu w organizacji współdziałania 28
      1.2.5. Organizacja zabezpieczenia marszu 30
      1.2.6. Organizacja służby porządkowo-ochronnej 35
      1.2.7. Organizacja dowodzenia 37
   1.3. Kontrola i pomoc 37
2. Praca sztabu podczas prowadzenia marszu 38
3. Właściwości pracy sztabu podczas przewozu wojsk transportem kolejowym 46
4. Właściwości pracy sztabu podczas przesunięcia wojsk sposobem kombinowanym 55
5. Właściwości pracy sztabu podczas przewozu wojsk transportem morskim 59
6. Właściwości pracy sztabu podczas przerzutu /przewozu/ wojsk drogą powietrzną 61

Rozdział II. PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W NATARCIU 64

1. Praca sztabu podczas przygotowania natarcia z marszu z rejonu wyjściowego położonego w głębi 64
   1.1. Praca sztabu do czasu otrzymania zadania 64
   1.2. Praca sztabu po otrzymaniu zadania 66
      1.2.1. Udział sztabu w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i jej opracowanie 66
      1.2.2. Rekonesans 87
      1.2.3. Postawienie /przekazanie/ zadań 90
      1.2.4. Udział sztabu w organizacji współdziałania 92
      1.2.5. Organizacja zabezpieczenia działań bojowych 96
      1.2.6. Organizacja służby porządkowo-ochronnej 107
      1.2.7. Organizacja dowodzenia 108
   1.3. Kontrola i pomoc 109

Str.

2. Praca sztabu podczas prowadzenia natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi 110
3. Właściwości pracy sztabu w natarciu z marszu bez zajmowania rejonu wyjściowego 114
4. Właściwości pracy sztabu w natarciu z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem 117
5. Właściwości pracy sztabu dywizji /pułku/ drugiego rzutu armii /dywizji/ w natarciu 119
6. Właściwości pracy sztabu w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej 120
6.1. Właściwości pracy sztabu w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu 121
6.2. Właściwości pracy sztabu w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem 132
7. Właściwości pracy sztabu w natarciu w rejonie zurbanizowanym . 134
8. Właściwości pracy sztabu w natarciu wzdłuż wybrzeża morskiego. 138
9. Właściwości pracy sztabu w natarciu w górach 141
10. Właściwości pracy sztabu w natarciu w terenie lesisto-jeziornym 147
11. Właściwości pracy sztabu w natarciu w zimie 152
12. Właściwości pracy sztabu w natarciu w nocy 155

Rozdział III. PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W OBRONIE 162

1. Praca sztabu podczas przygotowania obrony organizowanej w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem 162
1.1. Praca sztabu do czasu otrzymania zadania bojowego 163
1.2. Praca sztabu po otrzymaniu zadania bojowego 164
1.2.1. Udział sztabu w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i jej opracowanie 164
1.2.2. Rekonesans 172
1.2.3. Postawienie /przekazanie/ zadań 173
1.2.4. Udział sztabu w organizacji współdziałania 174
1.2.5. Organizacja zabezpieczenia działań bojowych 176
1.2.6. Służba porządkowo-ochronna 182
1.2.7. Organizacja dowodzenia 183
1.3. Kontrola i pomoc 184
2. Praca sztabu podczas prowadzenia obrony 184
3. Właściwości pracy sztabu w obronie organizowanej bez styczności z nieprzyjacielem 190
4. Właściwości pracy sztabu w obronie szerokiej przeszkody wodnej 192

Str.

5. Właściwości pracy sztabu w obronie w rejonie zurbanizowanym /mieście/ 193
6. Właściwości pracy sztabu w obronie wybrzeża morskiego 197
7. Właściwości pracy sztabu w obronie w terenie lesisto-górzystym 199
8. Właściwości pracy sztabu w obronie w terenie lesisto-jeziornym 201
9. Właściwości pracy sztabu w obronie w zimie 203
10. Właściwości pracy sztabu w obronie w nocy 206
11. Praca sztabu podczas wyjścia z walki i wycofania 208

Rozdział IV. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W OKRĄŻENIU I PODCZAS WYJŚCIA Z OKRĄŻENIA 212

Rozdział V. PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W ZAKRESIE ODTWARZANIA ZDOLNOŚCI BOJOWEJ WOJSK I LIKWIDACJI SKUTKÓW UDERZEŃ BRONI JĄDROWEJ 217

Rozdział VI. INFORMATYCZNE ZABEZPIECZENIE DOWODZENIA DYWIZJĄ ... 221

LITERATURA 225

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW: ..... wklejki po stronie 226
Nr 1. Ideowy model organizacji pracy na stanowisku dowodzenia dywizji podczas przygotowania działań bojowych.
Nr 2. Ideowy model organizacji pracy na stanowisku dowodzenia pułku podczas przygotowania działań bojowych.
Nr 3. Podział zadań w sztabie dywizji podczas przygotowania działań bojowych.
Nr 4. Podział zadań w sztabie pułku podczas przygotowania działań bojowych.

R o z d z i a ł I

PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ PODCZAS PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA MARSZU ORAZ PRZEWOZU WOJSK

Dywizja /pułk/ może wykonywać marsz przed wybuchem wojny, w początkowym jej okresie lub w czasie jej trwania.

W okresie poprzedzającym wybuch wojny dywizja /pułk/ może otrzymać dość szczegółowy harmonogram marszu, w którym będą podane między innymi: drogi marszu oraz rejon docelowy i termin jego osiągnięcia; terminy przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej i wyrównania oraz zakończenia marszu; rejony długich odpoczynków i czas ich trwania; kolejność marszu oddziałów dywizji; zasadnicze przedsięwzięcia zabezpieczenia marszu.

Najtrudniejsze warunki przygotowania i wykonania marszu powstaną z chwilą wybuchu wojny z uwagi na złożoną sytuację na ziemi i w powietrzu. Istnieć będzie ciągłe zagrożenie wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń jądrowych i innymi środkami masowego rażenia oraz środkami konwencjonalnymi na oddziały /pododdziały/ w rejonach ich rozmieszczenia lub na drogach marszu. Mogą również wystąpić obszary skażeń i zakażeń, pożarów, zniszczeń, zatopień i zawałów, a także mogą być zniszczone węzły i odcinki dróg, mosty, wiadukty i inne urządzenia komunikacyjne. Ponadto na urządzenia komunikacyjne i maszerujące oddziały /pododdziały/ mogą oddziaływać grupy specjalne nieprzyjaciela.

Dowódca i sztab dywizji /pułku/ zazwyczaj będą organizowali marsz w ograniczonym lub niekiedy nawet w skrajnie ograniczonym czasie i przy braku dostatecznych danych o sytuacji, zwłaszcza o nieprzyjacielu.

Wymienione wyżej warunki będą znacznie utrudniały pracę dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ zarówno w okresie przygotowywania, jak i w toku prowadzenia marszu.

1. PRACA SZTABU PODCZAS PRZYGOTOWANIA MARSZU

1.1. Praca sztabu do czasu otrzymania zadania

Dowódca i oficerowie sztabu dywizji /pułku/ do czasu otrzymania zadania marszu, na podstawie przewidywań i zarządzeń wstępnych, zbierają dane o sytuacji, dokonują ich oceny oraz wykonują niezbędne przedsięwzięcia dla zorganizowania marszu i przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do jego wykonania.

S z e f s z t a b u d y w i z j i /p u ł k u/ na podstawie wytycznych dowódcy, posiadanych informacji i przewidywanego rozwoju sy -

tuacji wydaje wytyczne dotyczące zazwyczaj: zbierania danych o sytuacji i ich opracowania; przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do wykonania marszu; organizacji i przeprowadzenia rekonesansu trudnych do pokona - nia odcinków /rejonów/ terenu na prawdopodobnym kierunku marszu; organizacji punktów dowodzenia i pracy na nich.

S z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/: uaktualnia stan ukompletowania i położenie oddziałów /pododdziałów/ oraz ocenia ich możliwości marszowe; zbiera, uaktualnia i ocenia dane o stanie drożni i terenie do niej przyległym, obiektach komunikacyjnych oraz przeszkodach w nakazanym /przewidywanym/ pasie lub na kierunku marszu; zbiera dane o warunkach meteorologicznych i ocenia ich wpływ na wykonanie marszu przez oddziały /pododdziały/; organizuje i przeprowadza zazwyczaj wspólnie z innymi oficerami sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb rozpoznanie trudnych do pokonania odcinków /rejonów/ terenu na prawdopodobnym kierunku marszu; może przy współudziale szefa artylerii, szefa OPL, szefa saperów i - w miarę potrzeb - innych osób funkcyjnych opracować warianty ugrupowania marszowego dywizji /pułku/; organizuje zaopatrywanie oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb oraz oddziałów /pododdziałów/ w mapy i przygotowuje nowe mapy robocze /jeżeli zachodzi potrzeba/; przygotowuje blankiety /wzory/ kalendarzowego planu przygotowania marszu, rozkazu lub zarządzenia bojowego dotyczących marszu, legendy do planu marszu, zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych i zarządzenia organizacji służby porządkowo-ochronnej.

Ponadto może on, zgodnie z wytycznymi szefa sztabu dywizji /pułku/, opracować i przekazać podwładnym niezbędne zarządzenia wstępne dotyczące przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do marszu.

1.2. Praca sztabu po otrzymaniu zadania

Po otrzymaniu zadania marszu dowódca dywizji /pułku/ przeprowadza jego analizę, ocenia sytuację i podejmuje decyzję o marszu, stawia zadania bojowe, organizuje współdziałanie i zabezpieczenie bojowe marszu oraz kontroluje przygotowanie do marszu w oddziałach /pododdziałach/ oraz udziela im pomocy.

W tym okresie sztab dywizji /pułku/ bierze udział w wypracowaniu decyzji przez dowódcę, organizacji współdziałania i zabezpieczenia marszu, wykonuje czynności planistyczno-organizacyjne, przekazuje zadania bojowe i inne informacje decyzyjne wykonawcom oraz kontroluje przygotowanie do marszu w oddziałach i pododdziałach i udziela im pomocy.

1.2.1. Udział sztabu w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i jej opracowanie

Z chwilą otrzymania rozkazu /zarządzenia/ bojowego do marszu, dowódca dywizji /pułku/ wspólnie z szefem sztabu i zazwyczaj z szefem wydziału operacyjnego sztabu /starszym oficerem operacyjnym sztabu pułku/ nanoszą na uprzednio przygotowane mapy robocze /co najmniej dwie/: nakazany rejon i termin jego osiągnięcia przez dywizję /pułk/; pas lub drogi marszu; zadania sąsiadów i wojsk działających w przodzie; linię /punkt/ wyjściową, linie /punkty/ wyrównania i terminy ich przekroczenia /jeżeli są podane/ oraz rejony i czas trwania odpoczynku /jeżeli są podane/; zadania sił i środków przełożonego wykonywane na korzyść dywizji /pułku/ podczas marszu i w razie zetknięcia się z nieprzyjacielem; sytuację skażeń na kierunku marszu. Poza tym uaktualniają dane o nieprzyjacielu i podległych oddziałach /pododdziałach/.

Po naniesieniu zadania bojowego na mapę dowódca osobiście lub wspólnie z szefem sztabu dokonuje jego analizy i kalkuluje czas na przygotowanie marszu /kalkulację czasu dowódca może zlecić szefowi sztabu/. W wyniku analizy zadania dokonanej na tle warunków, w jakich będzie ono realizowane, dowódca dywizji /pułku/ określa ugrupowanie marszowe, zamiar działania w wypadku spotkania z nieprzyjacielem i najpilniejsze przedsięwzięcia, jakie należy wykonać w oddziałach /pododdziałach/. Jeżeli zachodzi potrzeba, dowódca dywizji /pułku/ określa najpilniejsze zadania bojowe dla tych oddziałów /pododdziałów/, które muszą niezwłocznie przystąpić do ich realizacji, po czym stawia je osobiście lub przekazuje przez sztab w formie zarządzeń bojowych. Następnie ustala on, jakie dane są mu niezbędne do powzięcia decyzji.

W tym czasie szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ może zapoznać z sytuacją i zadaniem bojowym pozostałe osoby funkcyjne.

Z kolei dowódca dywizji /pułku/, lub na jego polecenie szef sztabu, zapoznaje kierownicze osoby funkcyjne z sytuacją i zadaniem bojowym /jeżeli nie uczyniono tego wcześniej/, zamiarem wykonania marszu oraz sposobem przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do marszu. Ponadto określa on treść i termin opracowania i przekazania zarządzeń, w tym zarządzeń wstępnych, do oddziałów /pododdziałów/ oraz jakie dane przygotować do decyzji dowódcy, komu i w jakim terminie zameldować je, a także stawia zadanie na rozpoznanie.

Prócz tego szef sztabu organizuje zazwyczaj pracę na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/. Czynność tę realizuje on w oparciu o kalendarzowy plan przygotowania marszu. Może również wykorzystać uprzednio

opracowany model pracy sztabu dywizji /pułku/ podczas przygotowania marszu wyrażony w postaci harmonogramu lub modelu sieciowego.

Następnie oficerowie sztabu dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb opracowują i przekazują podległym oddziałom /pododdziałom/ zarządzenia wstępne.

W zarządzeniu wstępnym podaje się zwykle: kierunek, odległość i czas trwania marszu; sposób i terminy realizacji przedsięwzięć dotyczących przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do marszu /uzupełnienie środków materiałowych, przeglądy sprzętu itp./ oraz miejsce, termin i sposób otrzymania zadania marszu.

Po zapoznaniu z zamiarem wykonania marszu i wydaniu wytycznych dowódca dywizji /pułku/, zazwyczaj z udziałem szefa sztabu, przeprowadza ocenę sytuacji.

W wypracowaniu decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ oprócz szefa sztabu mogą brać również udział zastępcy dowódcy, oficerowie sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk i służb. Oficerowie ci opracowują i na żądanie dowódcy meldują mu podczas prowadzenia przez niego oceny sytuacji dane /wnioski, propozycje, obliczenia i kalkulacje/ niezbędne do powzięcia decyzji.

S z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a s z t a b u p u ł k u/, oceniając nieprzyjaciela, przygotowuje dane dotyczące: możliwości użycia przez niego broni masowego rażenia i lotnictwa; składu jego wojsk; charakteru prowadzonych działań oraz możliwych kierunków zagrożenia; charakteru terenu i możliwości wykorzystania jego właściwości przez nieprzyjaciela; organizacji i prowadzenia rozpoznania; składu i miejsca odwodu sił i środków rozpoznania w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/; sposobu odbioru danych z rozpoznania powietrznego bezpośrednio z pokładu samolotów; wiadomości, na jakie należy złożyć zapotrzebowanie do sztabu wyższego.

Po złożeniu meldunku szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ na polecenie dowódcy lub szefa sztabu niezwłocznie wysyła odpowiednie organy rozpoznawcze do prowadzenia rozpoznania na drogach marszu /rubieżach, w rejonach/.

S z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/, dokonując szczegółowej oceny położenia wojsk własnych, terenu, sytuacji skażeń i zakażeń oraz warunków hydrologiczno-meteorologicznych, przy pomocy podległych mu oficerów i współudziale szefów rodzajów wojsk przygotowuje dane dotyczące: położenia, stanu i możliwości marszowych oddziałów /pododdziałów/; wpływu terenu na organizację i wykonanie

marszu /wybór dróg w pasie marszu i ocena ich stanu, wybór rejonów odpoczynków, określenie rubieży terenowych ważnych z taktycznego punktu widzenia, ocena prawdopodobnych rubieży spotkania z nieprzyjacielem, określenie linii /punktu/ wyjściowej i wyrównania/; wpływu sytuacji skażeń oraz warunków hydrologiczno-meteorologicznych na wykonanie marszu; możliwych wariantów ugrupowania marszowego oraz podziału sił i środków; stosunku sił i środków na prawdopodobnych rubieżach spotkania z nieprzyjacielem; kalkulacji marszowych/a w tym określenie terminu rozpoczęcia wyciągania kolumn, przekroczenia linii wyjściowej lub punktu wyjściowego, przekroczenia linii lub punktu wyrównania, rubieży możliwego spotkania z nieprzyjacielem, czasu trwania odpoczynków/; potrzeb i możliwości realizacji przedsięwzięć w zakresie maskowania, obrony przed bronią masowego rażenia, walki z desantami i grupami dywersyjno-rozpoznawczymi nieprzyjaciela, obrony radioelektronicznej; organizacji służby porządkowo-ochronnej.

Oprócz tego szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ może rozwinąć i uszczegółowić kalendarzowy plan przygotowania marszu.

Przygotowując kalkulacje i obliczenia dotyczące marszu, wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ i inne osoby funkcyjne organów dowodzenia dywizji /pułku/ mogą korzystać z niżej podanych wzorów:

W z o r y d o o b l i c z e n i a c z a s u i r u b i e ż y p r a w d o p o d o b n e g o s p o t k a n i a z n i e p r z y j a c i e l e m

$$T = \frac{D}{V_1 + V_2} \qquad /1/ \qquad P = T \cdot V_1 \qquad /2/$$

gdzie:

T - poszukiwany czas spotkania w godzinach;

D - odległość w km od czoła kolumny wojsk własnych /linii wyjściowej/ do nieprzyjaciela;

V_1 - średnia prędkość marszu kolumny wojsk własnych w km/godz.;

V_2 - średnia prędkość marszu kolumny wojsk nieprzyjaciela w km/godz.;

P - rubież prawdopodobnego spotkania się z nieprzyjacielem w km od czoła kolumny wojsk własnych lub od linii /punktu/ wyjściowej.

Przykład: Obliczyć czas /T/ i rubież prawdopodobnego spotkania pułku z czołowymi oddziałami nieprzyjaciela /P/, maszerującego jako awangarda dywizji, jeżeli odległość od jego czoła do nieprzyjaciela /D/ = = 270 km, prędkość jego marszu /V_1/ = 20 km/godz., a prędkość marszu nieprzyjaciela /V_2/ = 25 km/godz.

Rozwiązanie:

$$T = \frac{D}{V_1 + V_2} = \frac{270}{20 + 25} = 6 \text{ godzin}$$

$$P = T \cdot V_1 = 6 \cdot 20 = 120 \text{ km}$$

Odpowiedź: Spotkanie z nieprzyjacielem możliwe jest za 6 godzin na rubieży oddalonej o 120 km od punktu wyjściowego.

W z o r y d o o b l i c z e n i a c z a s u m a r s z u

Aby obliczyć czas marszu, należy ustalić liczbę i długość odcinków drogi pozwalających na przemarsz kolumn z założoną dla nich prędkością marszu, ogólny czas odpoczynku oraz obliczyć głębokość ugrupowania marszowego kolumny sił głównych i czas ich ześrodkowania w wyznaczonym rejonie.

Można to wyrazić następującym wzorem:

$$T_m = \frac{D_1}{V_1} + \frac{D_2}{V_2} + \ldots + \frac{D_n}{V_n} + T_o + T_z \qquad /3/$$

gdzie:

T_m - czas ogólny na wykonanie marszu w godzinach;

$D_1 D_2 \ldots D_n$ - długość odcinków drogi wyznaczonych według prędkości w marszu w km;

$V_1 V_2 \ldots V_n$ - prędkość marszu na danym odcinku drogi w km/godz.;

T_o - czas wydzielony na odpoczynki w godzinach;

T_z - czas na ześrodkowanie się w wyznaczonym rejonie w godzinach.

Ustalając prędkość marszu na poszczególnych odcinkach drogi należy uwzględniać: skład kolumn marszowych i stan techniczny pojazdów, poziom wyszkolenia i stopień zmęczenia kierowców; stan dróg; liczbę przeszkód i prędkość, z jaką mogą być one pokonane; porę roku i doby oraz wpływ warunków hydrologiczno-meteorologicznych; możliwe oddziaływanie nieprzyjaciela; czas marszu wyznaczony przez przełożonego. Ponadto podczas zajmowania rejonów ześrodkowania należy przyjmować prędkość marszu równą 1/2 lub 3/4 prędkości marszowej.

Podczas obliczenia ogólnego czasu odpoczynków zwykle w pierwszej kolejności ustala się liczbę i czas trwania planowanych odpoczynków. Następnie przez sumowanie tych czasów uzyskuje się ogólny czas przeznaczony na odpoczynki.

Przed obliczeniem czasu, jaki jest niezbędny na ześrodkowanie się dywizji /pułku/ w nakazanym rejonie, należy obliczyć głębokość ugrupowania marszowego sił głównych oraz głębokość rejonu ześrodkowania.

Ustalając prędkość marszu na poszczególnych odcinkach drogi należy uwzględniać: skład kolumn marszowych i stan techniczny pojazdów, poziom wyszkolenia i stopień zmęczenia kierowców; stan dróg; liczbę przeszkód i prędkość, z jaką mogą być one pokonane; porę roku i doby oraz wpływ warunków hydrologiczno-meteorologicznych; możliwe oddziaływanie nieprzyjaciela; czas marszu wyznaczony przez przełożonego. Ponadto podczas zajmowania rejonów ześrodkowania należy przyjmować prędkość marszu równą 1/2 lub 3/4 prędkości marszowej.

Podczas obliczenia ogólnego czasu odpoczynków zwykle w pierwszej kolejności ustala się liczbę i czas trwania planowanych odpoczynków. Następnie przez sumowanie tych czasów uzyskuje się ogólny czas przeznaczony na odpoczynki.

Przed obliczeniem czasu, jaki jest niezbędny na ześrodkowanie się dywizji /pułku/ w nakazanym rejonie, należy obliczyć głębokość ugrupowania marszowego sił głównych oraz głębokość rejonu ześrodkowania.

Aby obliczyć głębokość ugrupowania marszowego sił głównych, ustala się ogólną liczbę pojazdów /wszystkich rodzajów/ znajdujących się w kolumnie sił głównych i przyjmuje 25-50 m odległość między nimi oraz odległość między kompaniami piechoty, kompaniami czołgów w batalionie czołgów - do 200 m, kompaniami czołgów w pułku czołgów - do 2 km, batalionami /dywizjonami/ - do 3 km, pułkami - do 5 km.

Można to wyrazić następującym wzorem:

$$G_u = \frac{/P - 1/ \cdot O_d}{1000} + O_k \qquad /4/$$

gdzie:

G_u - głębokość ugrupowania marszowego w km;

P - liczba pojazdów w kolumnie;

O_d - odległość między pojazdami w metrach;

O_k - suma odległości między kolumnami kompanijnymi, batalionowymi i innymi elementami ugrupowania marszowego w km.

Przykład: Obliczyć głębokość ugrupowania marszowego sił głównych pułku zmechanizowanego /G_u/, jeżeli ogólna liczba pojazdów mechanicznych w siłach głównych /P/ = 370, odległość między pojazdami /O_d/ = = 50 m, a suma odległości między kolumnami kompanijnymi, batalionowymi, stanowiskami dowodzenia i tyłami pułku /O_k/ = 17,4 km /osiem odległości między kompaniami piechoty, baterią ppanc i baterią haubic, dwie odległości między kompaniami czołgów, pięć odległości między batalionami, SD i tyłami pułku/.

Rozwiązanie:

$$G_u = \frac{/P-1/ \cdot O_d}{1000} + O_k = \frac{/370-1/\ 50\ m}{1000} + 17,4\ km \approx 35,4\ km$$

Odpowiedź: Głębokość ugrupowania marszowego sił głównych pułku zmechanizowanego wynosi 35,4 km.

Czas ogólny na zajęcie nowego rejonu przez oddział /pododdział/ oblicza się dzieląc różnicę głębokości kolumny sił głównych oddziału /pododdziału/ i głębokości nowego rejonu przez zakładaną szybkość wchodzenia kolumny do rejonu ześrodkowania.

Można to wyrazić następującym wzorem:

$$T_z = \frac{G_u - G_r}{V} \qquad /5/$$

gdzie:

T_z - czas ześrodkowania sił głównych /w godzinach/;
G_u - głębokość kolumny marszowej sił głównych /w km/;
G_r - głębokość nowego rejonu ześrodkowania /w km/;
V - prędkość marszu kolumny sił głównych podczas zajmowania rejonów ześrodkowania /w km/godz./.

Przykład: Obliczyć czas ześrodkowania sił głównych pułku zmechanizowanego, jeżeli głębokość kolumny marszowej sił głównych /G_u/ = 37 km, głębokość rejonu ześrodkowania /G_r/ = 12 km, a prędkość marszu /V/ podczas wchodzenia kolumn do rejonu wynosi 10 km/godz.

Rozwiązanie:

$$T = \frac{G_u - G_r}{V} = \frac{37\ km - 12\ km}{10\ km/godz.} = 2,5\ godz.$$

Odpowiedź: Czas ześrodkowania pułku zmechanizowanego wynosi 2,5 godz.

Na poszczególnych odcinkach dróg mogą występować przeszkody, przy których pokonywaniu prędkość może się znacznie zmniejszyć. W tym wypadku czas potrzebny na pokonanie każdej przeszkody oblicza się oddzielnie, stosując wzór:

$$T_p = \frac{D_p + G_k}{V_p} \cdot 60 \qquad /6/$$

gdzie:

T_p - czas potrzebny na pokonanie przeszkody /w minutach/;
D_p - długość odcinka drogi przechodzącej przez przeszkodę /w km/;
G_k - głębokość kolumny marszowej przy zmniejszonych odległościach /w km/;

V_p - prędkość czasu kolumny przez przeszkodę /w km/godz./.

Przykład: Obliczyć czas potrzebny na pokonanie przeszkody przez kolumnę marszową /T_p/ w składzie 220 pojazdów mechanicznych po moście na podporach pływających i przez błotnistą dolinę długości 2 km - po jednym kilometrze na każdym brzegu rzeki - /D_p/ i z prędkością marszu /V_p/ po drodze w dolinie rzeki i po moście równej 10 km/godz. Szerokość rzeki wynosi 300 m.

$$T_p = \frac{D_p + G_k}{V_p} \cdot 60 = \frac{2{,}3 \text{ km} + 11 \text{ km}}{10 \text{ km/godz.}} \cdot 60 \approx 80 \text{ minut}$$

Odpowiedź: Kolumna marszowa pokona przeszkodę wodną w czasie około 80 minut.

Po dokonaniu oceny drogi marszu i podzieleniu jej na odcinki stosownie do możliwych na nich prędkościach marszu kolumny i wykonaniu niezbędnych obliczeń można ustalić czas ogólny, jaki jest potrzebny na osiągnięcie przez oddziały /pododdziały/ wyznaczonego rejonu, stosując wzór /3/.

Przykład. Obliczyć czas ogólny na wykonanie marszu przez pułk czołgów w składzie 250 wozów bojowych i pojazdów mechanicznych, jeżeli: w wyniku oceny drogi marszu podzielono ją na cztery odcinki o długości D_1 = 80 km, D_2 = 75 km, D_3 = 30 km, D_4 = 90 km, na których przewidywana średnia prędkość marszu wynosi V_1 = 20 km/godz., V_2 = 25 km/godz., V_3 = 15 km/godz., V_4 = 30 km/godz.; na drodze marszu znajduje się przeszkoda wodna o szerokości 400 m, na której czynny jest most pontonowy, oraz występuje 3-kilometrowy odcinek drogi przez błotnistą dolinę tej rzeki. T_p = 1 godz. 5 minut; ogólny czas planowanych odpoczynków /T_o/ wynosi 6 godz. 30 minut; czas zajęcia nowego rejonu /T_z/ wynosi 1 godz. 45 minut.

Rozwiązanie:

$$T_m = \frac{D_1}{V_1} + \frac{D_2}{V_2} + \frac{D_3}{V_3} + \frac{D_4}{V_4} + T_p + T_o + T_z = \frac{80 \text{ km}}{20 \text{ km/godz.}} + \frac{75 \text{ km}}{25 \text{ km/godz.}} +$$

$$+ \frac{30 \text{ km}}{15 \text{ km/godz.}} + \frac{90 \text{ km}}{30 \text{ km/godz.}} + 1 \text{ godz. } 5 \text{ min.} + 6 \text{ godz. } 30 \text{ min.} +$$

$$+ 1 \text{ godz. } 45 \text{ min.} = 21 \text{ godz. } 20 \text{ min.}$$

Odpowiedź: Czas ogólny na wykonanie marszu przez pułk czołgów wynosi 21 godzin 20 minut.

O b l i c z a n i e c z a s ó w p r z e k r o c z e n i a l i n i i /p u n k t ó w/ w y j ś c i o w e j i w y r ó w n a -

nia przez poszczególne kolumny ugrupowania marszowego dywizji /pułku/.

Czas przekraczania linii /punktu/ wyjściowej i linii wyrównania przez czoło sił głównych podaje zwykle przełożony. Natomiast czas przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej i wyrównania przez kolumny oddziałów /pododdziałów/ maszerujące przed i za kolumną oddziału /pododdziału/ stanowiącego czoło sił głównych oblicza sztab planujący marsz. Czas ten oblicza się w stosunku do czasu przekroczenia tych linii /punktów/ przez czoło oddziału /pododdziału/ maszerującego na czele sił głównych. Ponadto należy uwzględnić głębokość kolumn, prędkość ich marszu i ustalone odległości między nimi.

Do tych obliczeń stosuje się następujący wzór:

$$T = T_1 \pm \frac{/G_u + O_d/}{V} \cdot 60 + T_o \qquad /7/$$

gdzie:

T - czas przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej lub wyrównania przez czoło kolumny /w godzinach i minutach/;

T_1 - czas przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej lub wyrównania przez czoło kolumny sił głównych dywizji /pułku/ względnie przez czoło poprzedniej kolumny marszowej /w godzinach i minutach/;

G_u - głębokość ugrupowania kolumny poprzedniej - maszerującej w przodzie /przy stosowaniu wzoru ze znakiem plus/ lub tej kolumny marszowej, dla której oblicza się czas przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej względnie wyrównania /przy stosowaniu wzoru ze znakiem minus/ /w km/;

O_d - odległość między kolumnami /w km/;

V - prędkość marszu kolumny marszowej /w km/godz./;

T_o - czas krótkiego odpoczynku maszerującej w przodzie kolumny marszowej lub sił głównych /w minutach/.

Wzór ze znakiem minus stosuje się do obliczenia czasu przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej przez czoła tych kolumn, które maszerują przed siłami głównymi dywizji /pułku/ - na przykład awangardy. Wzór ze znakiem plus stosuje się do obliczania czasu przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej przez czoła tych kolumn, które maszerują za czołowym pułkiem /batalionem/.

Przykłady:

1. Obliczyć czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło kolumny awangardy, jeżeli czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło sił głównych pułku /T_1/ wyznaczono na godz. 20.00, głębokość kolumny awangardy /G_u/ wynosi 3 km, odległość między ogonem kolumny awangardy a czołem sił głównych pułku /O_d/ wynosi 15 km, prędkość marszu kolumn V = 30 km/godz.

Rozwiązanie:

$$T = T_1 - \frac{/G_u + O_d/}{V} \cdot 60 + T_o = 20.00 - \frac{/3\ km + 15\ km/}{30\ km/godz.} \cdot 60 + 0 =$$

= 20.00 - 36 min = 19,24

Odpowiedź: Awangarda pułku powinna przekroczyć czołem punkt wyjściowy o godzinie 19.24.

2. Obliczyć czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło kolumny batalionu piechoty, który maszeruje za batalionem czołgów, jeżeli czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło batalionu czołgów /T_1/ wyznaczono na godzinę 14.00, głębokość kolumny batalionu czołgów /G_u/ wynosi 6,5 km, odległość między ogonem batalionu czołgów a czołem batalionu piechoty /O_d/ wynosi 3 km, a prędkość marszu kolumn /V/ jest równa 25 km/godz.

Rozwiązanie:

$$T = T_1 + \frac{/G_u + O_d/}{V} \cdot 60 + T_o = 14.00 + \frac{/6,5\ km + 3\ km/}{25\ km/godz.} \cdot 60 + 0 =$$

= 14.00 + 20 min = 14.20.

Odpowiedź: Batalion piechoty powinien przekroczyć czołem punkt wyjściowy o godzinie 14.20.

3. Obliczyć czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło kolumny pułku czołgów maszerującego za pułkiem zmechanizowanym, jeżeli czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło pułku zmechanizowanego /T_1/ wyznaczono na godzinę 8.00, głębokość kolumny pułku zmechanizowanego /G_u/ wynosi 35 km, odległość między ogonem pułku zmechanizowanego a czołem pułku czołgów /O_d/ wynosi 5 km, prędkość marszu kolumn /V/ jest równa 20 km/godz., a czas trwania krótkiego odpoczynku /T_o/ pułku zmechanizowanego wynosi 30 minut.

Rozwiązanie:

$$T = T_1 + \frac{/G_u + O_d/}{V} \cdot 60 + T_o = 8.00 + \frac{/35\ km + 5\ km/}{20\ km/godz.} \cdot 60 + 30\ min =$$

= 8.00 + 150 min = 10.30.

Odpowiedź: Pułk czołgów powinien przekroczyć czołem punkt wyjściowy o godzinie 10.30.

4. Obliczyć czas przekroczenia punktu wyrównania nr 3 przez czoło awangardy pułku zmechanizowanego, jeżeli czas przekroczenia tego punktu przez czoło sił głównych pułku /T_1/ wyznaczony jest na godzinę 11.00,

głębokość kolumny awangardy /G_u/ wynosi 3 km, odległość między ogonem kolumny awangardy a czołem sił głównych pułku /O_d/ wynosi 15 km, prędkość marszu kolumn V = 30 km/godz., czas trwania krótkiego odpoczynku /T_o/ wynosi 30 minut.

Rozwiązanie:

$$T = T_1 - \frac{/G_u + O_d/}{V} \cdot 60 + T_o = 11.00 - \frac{/3 \text{ km} + 15 \text{ km}/}{30 \text{ km/godz.}} \cdot 60 + 30 \text{ min} =$$

$$= 11.00 - 66 \text{ min} = 9.54.$$

Odpowiedź: Awangarda pułku powinna przekroczyć punkt wyrównania nr 3 o godzinie 9.54.

5. Obliczyć czas przekroczenia punktu wyrównania nr 2 przez czoło batalionu czołgów, który maszeruje za batalionem piechoty, jeżeli czas przekroczenia punktu wyrównania nr 2 przez czoło batalionu piechoty T_1 = 14.00, głębokość kolumny batalionu piechoty/G_u/ wynosi 3 km, odległość między ogonem batalionu piechoty a czołem batalionu czołgów /O_d/ wynosi 3 km, prędkość marszu kolumn V = 20 km/godz., a czas trwania krótkiego odpoczynku /T_o/ wynosi 30 minut.

Rozwiązanie:

$$T = T_1 + \frac{/G_u + O_d/}{V} \cdot 60 + T_o = 14.00 + \frac{/3 \text{ km} + 3 \text{ km}/}{20 \text{ km/godz.}} \cdot 60 + 30 \text{ min} =$$

$$= 14.00 + 48 \text{ min} = 14.48.$$

Odpowiedź: Batalion czołgów powinien przekroczyć punkt wyrównania nr 2 o godzinie 14.48.

Podczas kalkulacji marszu na odcinkach dróg, na których można osiągnąć różne prędkości, należy się kierować następującymi zasadami: jeżeli prędkość marszu kolumn na kolejnym odcinku drogi jest mniejsza niż poprzednia, to podczas podchodzenia czoła kolumny sił głównych do linii /punktu/ wyrównania prędkość ich marszu powinna się zmniejszyć do tej, która została ustalona dla kolejnego odcinka drogi; jeżeli na kolejnym odcinku drogi prędkość kolumn jest znacznie wyższa niż na poprzednim, to prędkość marszu po przekroczeniu czołem kolumny linii /punktu/ wyrównania /między tymi odcinkami/ należy zwiększać stopniowo, a planowana prędkość powinna być osiągnięta do chwili zakończenia przekraczania przez ugrupowanie marszowe ustalonej linii /punktu/ wyrównania.

O b l i c z a n i e c z a s u r o z p o c z ę c i a m a r s z u p r z e z o d d z i a ł y /p o d o d d z i a ł y/ z

rejonu ześrodkowania i formowania ugrupowania marszowego dywizji /pułku/.

Czas rozpoczęcia marszu przez oddział /pododdział/ z rejonu ześrodkowania oblicza się, dzieląc długość drogi od tego rejonu do linii /punktu/ wyjściowej lub punktu wejścia w kolumnę marszową dywizji /pułku/ przez prędkość marszu kolumny, wynoszącą zwykle 3/4 lub 1/2 prędkości marszowej.

Wyraża się to następującym wzorem:

$$T_r = T_1 - \frac{D_w}{V_w} \cdot 60 \qquad /8/$$

gdzie:

T_r - czas rozpoczęcia marszu z rejonu ześrodkowania /w godzinach i minutach/;

T_1 - wyznaczony lub obliczony czas przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej lub punktu wejścia w kolumnę marszową dywizji /pułku/ przez czoło kolumny /w godzinach i minutach/;

D_w - odległość od rejonu ześrodkowania do linii /punktu/ wyjściowej lub do punktu wejścia w kolumnę marszową dywizji /pułku/ /w km/;

V_w - prędkość marszu kolumny podczas jej wyciągania /w km/godz./.

Przykłady:

1. Obliczyć czas rozpoczęcia marszu z rejonu ześrodkowania /T_r/ przez batalion piechoty, który maszeruje na czole sił głównych pułku zmechanizowanego, jeżeli jego rejon ześrodkowania znajduje się w odległości 5 km od punktu wyjściowego /D_w/, prędkość marszu podczas formowania kolumny na wybranej drodze marszu wynosi 10 km/godz. /V_w/, a czas przekroczenia punktu wyjściowego przez czoło sił głównych pułku wyznaczono na godzinę 7.00 /T_1/.

Rozwiązanie:

$$T_r = T_1 - \frac{D_w}{V_w} \cdot 60 = 7.00 - \frac{5 \text{ km}}{10 \text{ km/godz.}} \cdot 60 = 7.00 - 30 \text{ min.} = 6.30.$$

Odpowiedź: Batalion piechoty powinien rozpocząć marsz z rejonu ześrodkowania o godzinie 6.30.

2. Obliczyć czas rozpoczęcia marszu z rejonu ześrodkowania /T_r/ przez pułk artylerii, który maszeruje za pułkiem czołgów, jeżeli jego rejon ześrodkowania jest oddalony od punktu wyjściowego o 15 km /D_w/, prędkość marszu podczas formowania kolumn /V_w/ wynosi 10 km/godz., a czas przekroczenia punktu wyjściowego przez pułk artylerii jest wyznaczony na godzinę 13.20.

Rozwiązanie:

$$T_r = T_1 - \frac{D_w}{V_w} \cdot 60 = 13.20 - \frac{15\ km}{10\ km} \cdot 60 = 13.20 - 90\ min = 11.50$$

Odpowiedź: Pułk artylerii powinien rozpocząć marsz z rejonu ześrodkowania o godzinie 11.50.

Dla zapewnienia sprawnego wyciągania na drogę zasadniczą kolumn oddziałów /pododdziałów/, które mają maszerować za czołowym pułkiem /batalionem/, oraz terminowego ich wchodzenia w kolumnę marszową dywizji /pułku/ sztab ustala: drogi wyjścia z ich rejonów rozmieszczenia do drogi zasadniczej, punkty wejścia w kolumnę marszową dywizji /pułku/ oraz oblicza i podaje czas przybycia czoła tych kolumn do punktów wejścia.

Punkty wejścia wybiera się na skrzyżowaniach lub rozwidleniach dróg marszu oddziałów /pododdziałów/ z drogą zasadniczą.

Czas wejścia każdego oddziału /pododdziału/ w kolumnę marszową dywizji /pułku/ na drodze zasadniczej oblicza się przez dodanie do czasu przekroczenia przez ogon kolumny idącej w przodzie czasu zapewniającego zachowanie odpowiedniej odległości między kolumnami.

Wyraża się to następującym wzorem:

$$T_w = T_o + \frac{O_d}{V_w} \cdot 60 \qquad /9/$$

gdzie:

T_w - czas wejścia czoła kolumny marszowej dywizji lub pułku /w godzinach i minutach/;

T_o - czas przekroczenia przez ogon kolumny maszerującej w przodzie oddziału /pododdziału/ wyznaczonego punktu wejścia /w godzinach i minutach/;

O_d - odległość między kolumnami /w km/;

V_w - prędkość marszowa kolumn podczas ich wyciągania /w km/godz/.

Przykład: Obliczyć czas wejścia w kolumnę marszową dywizji pułku czołgów, który maszeruje za pułkiem zmechanizowanym, jeżeli czas przekroczenia wyznaczonego punktu wejścia przez ogon pułku zmechanizowanego /T_o/ wyznaczono na godzinę 14.20, odległość między ogonem pułku zmechanizowanego a czołem pułku czołgów /O_d/ wynosi 5 km i prędkość marszu kolumn podczas ich wyciągania /V_w/ wynosi 15 km/godz.

Rozwiązanie:

$$T_w = T_o + \frac{O_d}{V_w} \cdot 60 = 14.20 + \frac{5\ km}{15\ km/godz} \cdot 60 = 14.20 +$$

$$+ 20\ min. = 14.40$$

Odpowiedź: Pułk czołgów powinien wejść w kolumnę marszową dywizji na wyznaczonym punkcie wejścia o godzinie 14.40.

Na podstawie otrzymanego ze sztabu dywizji /pułku/ czasu wejścia i czasu przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej dowódcy i sztaby podległych oddziałów /pododdziałów/ obliczają czas wyruszenia podległych im oddziałów /pododdziałów/ z rejonu ześrodkowania, tak aby czoła ich kolumn znalazły się w ustalonym czasie w wyznaczonych punktach wejścia. Jeżeli w rozpatrzonym wyżej przykładzie rejon ześrodkowania pułku czołgów oddalony jest o 15 km od drogi zasadniczej, to aby czoło jego kolumny znalazło się o godzinie 14.40 w punkcie wejścia, powinien on /przy podanej prędkości marszu 15 km/godz/ wyruszyć z rejonu ześrodkowania o godzinie 13.40. Czas wyruszenia pułku czołgów z rejonu ześrodkowania oblicza się za pomocą wzoru /8/.

Obliczenie czasu zajęcia przez oddziały /pododdziały/ rejonów ześrodkowania.

Czas zajmowania wyznaczonych rejonów ześrodkowania sztab dywizji /pułku/ oblicza dla każdego oddziału /pododdziału/ oddzielnie. Czas zajęcia wyznaczonego rejonu ześrodkowania jest sumą czasów trwania marszu na odcinkach drogi od ostatniej linii wyrównania do przedniej granicy rejonu ześrodkowania wyznaczonego dla danego oddziału /pododdziału/.

Czas ten można obliczyć według wzoru:

$$T_z = \frac{D_1}{V_1} + \frac{D_2}{V_2} + \ldots + \frac{D_n}{V_n} \cdot 60 + T_{wr} \qquad /10/$$

gdzie:

T_z - czas zajęcia rejonu ześrodkowania /w godzinach i minutach/;

$D_1, D_2 \ldots D_n$ - długość odcinków drogi wyznaczonych według prędkości marszu /w km/;

$V_1, V_2, \ldots V_n$ - prędkość marszu zakładana na poszczególnych odcinkach /w km/godz/;

T_{wr} - czas przekroczenia ostatniej linii /punktu/ wyrównania przez czoło danej kolumny /w godzinach i minutach/.

Przykład: Obliczyć czas ześrodkowania batalionu piechoty, jeżeli odcinek drogi od ostatniej linii wyrównania do przedniej granicy jego rejonu ześrodkowania podzielono - stosownie do możliwych prędkości marszowych kolumny - na dwa odcinki: D_1 - 30 km, V_1 - 15 km/godz, D_2 - 10 km, V_2 - 10 km/godz. Przekroczenie ostatniej linii wyrównania przez czoło batalionu planuje się na godzinę 6.40.

Rozwiązanie:

$$T_z = \frac{D_1}{V_1} + \frac{D_2}{V_2} \cdot 60 + T_{wr} = \frac{30 \text{ km}}{15 \text{ km/godz}} + \frac{10 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} \cdot 60 + 6.40 =$$

$$= 180 \text{ min} + 6.40 = 9.40$$

Odpowiedź: Batalion piechoty ześrodkuje się w wyznaczonym rejonie do godziny 9.40.

W celu skrócenia czasu kalkulacji i obliczeń marszu zawczasu przygotowuje się takie dane, jak: liczba wozów bojowych i pojazdów mechanicznych w oddziałach /pododdziałach/; warianty ugrupowania marszowego dywizji /pułku/ oraz podział sił i środków; głębokości kolumn i całego ugrupowania marszowego dywizji /pułku/ w każdym wariancie; skład organów rozpoznawczych, oddziału wydzielonego, ubezpieczenia marszowego; siły i środki służby porządkowo-ochronnej, inne. Okresowo udokładnia się je i stale przechowuje w sztabie dywizji /pułku/. Ponadto dla skrócenia czasu kalkulacji i obliczeń marszu należy wykorzystywać zawczasu opracowane monogramy oraz kalkulatory, przeliczniki i elektroniczne maszyny cyfrowe.

Szef wydziału łączności sztabu dywizji /starszy oficer łączności sztabu pułku/ w czasie wypracowywania decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ przeprowadza analizę zadania, kalkuluje czas i ocenia sytuację w zakresie łączności. Przygotowuje i składa szefowi sztabu meldunek propozycji organizacji łączności na okres marszu. Uzgadnia on również z szefami wydziałów /oficerami/ sztabu, szefami rodzajów wojsk, kwatermistrzem i szefem służb technicznych potrzeby i możliwości zapewnienia łączności z podległymi im oddziałami /pododdziałami/. Ponadto uzgadnia z zainteresowanymi sztabami sposoby organizacji i utrzymania łączności współdziałania w czasie marszu i prowadzenia boju spotkaniowego oraz możliwości wykorzystania systemu łączności międzygarnizonowej i organów kontroli i regulacji ruchu.

Szef wydziału łączności sztabu dywizji /starszy oficer łączności sztabu pułku/ przygotowuje dane o stanie sił i środków łączności, ich możliwościach oraz potrzebach i sposobach zapewnienia łączności w marszu, w rejonach odpoczynków, w boju spotkaniowym i po osiągnięciu nakazanego rejonu. Ponadto przygotowuje propozycje dotyczące: rozmieszczenia środków łączności w kolumnach marszowych; rozmieszczenia węzłów łączności w rejonie długiego odpoczynku i rejonie ześrodkowania; ochrony i obrony węzłów łączności oraz ograniczeń w wykorzystaniu środków łączności, a także terminu gotowości systemu łączności.

Szef wydziału organizacyjno-ewidencyjnego sztabu dywizji /starszy oficer organizacyjno-kadrowy sztabu pułku/ przygotowuje dane dla dowódcy lub szefa sztabu dotyczące: ukompletowania oddziałów i pododdziałów według rodzajów wojsk i grup specjalności wojskowych; zapewnienia bieżącego uzupełniania dywizji /pułku/ stanem osobowym w szczególności - aktualny stan żołnierzy uzupełnienia w pododdziałach i dyspozycyjnych w dywizyjnym punkcie przyjęcia i rozdziału, zadysponowany ich podział oraz awizowane /spodziewane/ przybycie uzupełnienia w toku marszu lub po jego wykonaniu; prognozowanego stopnia zachowania zdolności bojowej przez oddziały /pododdziały/ po osiągnięciu rejonu docelowego. Ponadto melduje propozycje dotyczące odtwarzania rozbitych lub obezwładnionych pododdziałów oraz kolejności i zakresu uzupełniania oddziałów /pododdziałów/ w oparciu o awizowane przybycie uzupełnienia bieżącego.

Dane wyjściowe oraz kalkulacje, obliczenia, wnioski i propozycje niezbędne do powzięcia przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji o marszu - opracowania planu marszu - oficerowie sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk i służb przedstawiają na mapach roboczych i w notatnikach pracy. Dane te w niezbędnym zakresie przedstawia się na mapie roboczej dowódcy i szefa sztabu oraz planie marszu.

Szef sztabu dywizji /pułku/ na podstawie oceny sytuacji przygotowuje propozycję decyzji o marszu, którą melduje dowódcy na jego żądanie.

Propozycja decyzji dotyczącej marszu zwykle obejmuje: zamiar wykonania marszu; zadania oddziałów /pododdziałów/; sposób współdziałania i zabezpieczenia marszu; organizację dowodzenia.

W miarę wypracowywania decyzji o marszu przez dowódcę dywizji /pułku/ rysuje on ją na swojej mapie roboczej /w dywizji zazwyczaj przy pomocy oficera z wydziału operacyjnego/.

W toku wypracowywania decyzji przez dowódcę, opracowuje się plan marszu na mapie i w legendzie.

Prace przygotowawcze do opracowania decyzji dowódcy o marszu wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ rozpoczyna zazwyczaj z chwilą otrzymania zadania, a więc jeszcze przed powzięciem decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/. W ramach tych prac należy przygotować mapę i opisać ją, przenieść na nią położenie nieprzyjaciela, wojsk własnych oraz dane z rozkazu wyższego dowódcy i inne niezbędne wcześniej zdobyte informacje.

W czasie wypracowywania przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji zwykle szef sztabu i szef wydziału operacyjnego z jednym - dwoma oficerami

/starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przedstawiają na mapie - planie marszu - i w legendzie wszystkie ustalenia dowódcy w miarę ich precyzowania oraz wyniki kalkulacji czasowo-przestrzennych. Zorganizowana w ten sposób praca umożliwia opracowanie planu marszu jednocześnie z wypracowaniem decyzji.

W planie marszu zwykle przedstawia się: ugrupowanie nieprzyjaciela i prawdopodobny charakter /kierunek/ jego działań, rubieże prawdopodobnego spotkania z nim; zamiar działań w przypadku spotkania nieprzyjaciela na tych rubieżach /użycie broni jądrowej - tylko w dywizji - i artylerii, sposób rozwijania oddziałów oraz pododdziałów do boju spotkaniowego i kierunki ich działań/; prawdopodobne rejony działania grup dywersyjno-rozpoznawczych nieprzyjaciela; ugrupowanie oddziałów /pododdziałów/ w rejonie ześrodkowania,długich odpoczynków, pośrednim /jeżeli jest wyznaczony/ i nakazanym do zajęcia oraz czas przebywania oddziałów /pododdziałów/ w poszczególnych rejonach, a także ugrupowanie pododdziałów podczas krótkich odpoczynków i czas ich trwania - tylko w pułku; położenie i zadanie sąsiadów; ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/, a w tym organów rozpoznawczych, oddziałów /pododdziałów/ ubezpieczenia marszowego i zabezpieczenia ruchu, skład oddziałów /pododdziałów/ sił głównych, głębokość kolumn marszowych, odległość między nimi i ogólną głębokość ugrupowania marszowego /sił głównych/ dywizji /pułku/ na każdej drodze; drogi i pas marszu /jeżeli pas marszu jest wyznaczony/ z podziałem na odcinki 20- lub 30-kilometrowe /niekiedy odcinki te mogą być krótsze/; linie /punkty/ wyjściowe oraz linie /punkty/ wyrównania i termin ich przekroczenia przez czoła kolumn; drogi manewru oraz miejsca /rejony/ budowy zapasowych przepraw przez przeszkody wodne; rubieże /punkty/ zajmowane przez ubezpieczenie postoju; zadania oddziału wydzielonego /jeżeli się go wysyła/; zasadnicze zadania służby porządkowo-ochronnej; zasadnicze przedsięwzięcia oraz siły i środki zabezpieczenia technicznego, materiałowego i medycznego; miejsce rozmieszczenia punktów dowodzenia w rejonie ześrodkowania, długich odpoczynków, pośrednim i nakazanym do zajęcia oraz podczas marszu dywizji /pułku/. Ponadto na planie marszu mogą być przedstawione drogi w rejonie ześrodkowania oraz czas na formowanie i wyciąganie kolumn oddziałów /pododdziałów/.

W legendzie podaje się: wnioski z oceny nieprzyjaciela; cel i zamiar wykonania marszu; zestawienie stanu osobowego i sprzętu bojowego oraz napromienienia; podział sił i środków; organizację zabezpieczenia marszu, a w tym w zakresie rozpoznania, obrony przed bronią masowego rażenia, powszechnej obrony przeciwlotniczej, ubezpieczenia, zabezpieczenia inżynieryjnego, zabezpieczenia chemicznego, maskowania,

zabezpieczenia tyłowego oraz służby porządkowo-ochronnej; gotowość; sygnały dowodzenia; stan zaopatrzenia materiałowego.

Tak opracowana decyzja dowódcy - plan marszu - jest podstawowym dokumentem planistycznym. Stanowi on podstawę do zameldowania decyzji przełożonemu, postawienia zadań bojowych podwładnym, organizacji współdziałania i dowodzenia, a także do szczegółowego zaplanowania wykorzystania rodzajów wojsk i zabezpieczenia marszu oraz zaplanowania i zorganizowania służby porządkowo-ochronnej.

Ponadto sztab dywizji opracowuje zarządzenie bojowe marszu, lub rozkaz bojowy dowódcy dywizji do marszu, plan i zarządzenie służby porządkowo-ochronnej oraz w miarę potrzeb plany i zarządzenia zabezpieczenia marszu. W opracowywaniu tych dokumentów współuczestniczą szefowie rodzajów wojsk.

Szefowie rodzajów wojsk i służb zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy opracowują na swoich mapach roboczych i w notatnikach plany użycia podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz odpowiednie zarządzenia.

1.2.2. Rekonesans

Jeżeli czas pozwala i są ku temu sprzyjające warunki, przeprowadza się zwykle rekonesans dróg marszu zwłaszcza w rejonach trudnych do przebycia /w strefach skażeń i zniszczeń/, rejonów odpoczynków, rejonu nakazanego do zajęcia, a niekiedy także rubieży prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem.

Rekonesans można przeprowadzać zarówno przed rozpoczęciem marszu, jak i w toku jego trwania, z wykorzystaniem przede wszystkim śmigłowców. Organizuje go szef sztabu na podstawie wytycznych dowódcy dywizji /pułku/, które zazwyczaj obejmują: cel i zadania rekonesansu oraz termin i miejsce meldowania wyników.

Wydział operacyjny /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ na podstawie wytycznych szefa sztabu opracowuje plan rekonesansu, uzgadniając jego treść z szefami rodzajów wojsk i szefem łączności. Forma planu rekonesansu może być dowolna. Zazwyczaj ujmuje się w nim: skład grupy rekonesansowej i jej zadania; środki transportowe; drogi marszu oddziałów /pododdziałów/ i rejony trudne do pokonania, rejony długiego odpoczynku, rubieże prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem i rejon docelowy; czas przeprowadzenia rekonesansu; organizację łączności; termin i miejsce meldowania dowódcy wyników rekonesansu.

W skład grupy rekonesansowej, na której czele może stać zastępca dowódcy ds. liniowych, zazwyczaj wchodzą: oficer wydziału operacyjnego sztabu /oficer operacyjny sztabu pułku/, oficer wydziału rozpoznawcze-

go sztabu /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/, szef saperów, szef zabezpieczenia chemicznego lub jego oficer do spraw rozpoznania, oficer wydziału łączności sztabu /szef łączności pułku/ oraz w miarę potrzeb inni oficerowie.

Podczas rekonesansu zazwyczaj ustala się: stan dróg i obiektów komunikacyjnych znajdujących się na nich; zapasowe drogi objazdowe miast, dużych osiedli oraz trudnych odcinków; miejsca budowy, zapasowych przepraw na przeszkodach wodnych i drogi dojazdu do nich; możliwości rozmieszczenia i maskowania oddziałów /pododdziałów/ i punktów dowodzenia w rejonie długiego odpoczynku i docelowym; istnienie stref zniszczeń, zatopień i skażeń oraz możliwości działania w nich oddziałów /pododdziałów/; możliwości rozwinięcia i manewru oddziałów /pododdziałów/ na rubieżach prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem. Ponadto ustala się możliwości wykorzystania na potrzeby dowodzenia garnizonowych węzłów łączności i węzłów łączności regulacji ruchu.

1.2.3. Postawienie /przekazanie/ zadań

Opracowanie planu marszu nie może opóźniać postawienia /przekazania/ zadań bojowych wykonawcom. Zadanie bojowe w pierwszej kolejności stawia się /przekazuje/ tym oddziałom /pododdziałom/, które powinny wyruszyć najwcześniej. Z zasady są to organa rozpoznania, oddział wydzielony /jeżeli jest wysyłany/, awangarda, oddział zabezpieczenia ruchu itd.

Na wybór form i sposobów przekazania zadań wykonawcom istotny wpływ wywiera przede wszystkim czas przygotowania marszu oraz rozmieszczenie dywizji /pułku/.

Jeżeli czas i inne warunki sytuacji pozwalają, dowódca dywizji /pułku/ zazwyczaj osobiście wydaje rozkaz bojowy do marszu dowódcom oddziałów /pododdziałów/ podległych. Zadania bojowe mogą być również przekazane wykonawcom w formie rozkazu bojowego lub zarządzeń bojowych. W warunkach skrajnie ograniczonego czasu na przygotowanie marszu lub gdy sytuacja nie pozwala na kontakt osobisty dowódcy z podwładnymi albo przekazanie zadań przy pomocy oficerów sztabu, wówczas zadania bojowe można postawić/przekazać/ wykonawcom za pomocą technicznych środków łączności.

W zarządzeniu bojowym do marszu dla oddziału /pododdziału/ zwykle podaje się: ostatnie dane o położeniu i charakterze działań nieprzyjaciela; zadanie dywizji /pułku/, dróg marszu; linię /punkt/ wyjściową i linie /punkty/ wyrównania oraz termin ich przekroczenia; środki wzmocnienia; drogę marszu oddziału /pododdziału/; miejsce w kolumnie marszowej dywizji /pułku/; zadanie, odpoczynki oraz miejsce i czas ich

trwania; termin przekroczenia punktu wyjściowego i punktów wyrównania; zadania sąsiadów; termin gotowości do marszu; zadania wykonywane na korzyść oddziału /pododdziału/ siłami i środkami wyższych przełożonych.

W rozkazie bojowym dowódcy dywizji /pułku/ do marszu podaje się:

w p i e r w s z y m p u n k c i e - rubież prowadzenia działań bojowych przez nieprzyjaciela, możliwości i rejony działania jego grup specjalnych oraz wykonania uderzeń bronią jądrową i za pomocą lotnictwa podczas przekraczania określonych rejonów lub rubieży;

w d r u g i m p u n k c i e - zadanie dywizji /pułku/, w tym liczba dróg /nr drogi/ marszu, nakazany rejon i termin jego zajęcia oraz działania, do jakich dywizja /pułk/ ma być gotowa po zajęciu rejonu;

w t r z e c i m p u n k c i e - rubież i charakter działania wojsk własnych w przodzie i zadania sąsiadów;

w c z w a r t y m p u n k c i e - zamiar wykonania marszu, w tym: odległość marszu i czas jego trwania w dobach, wysiłek w pierwszej dobie marszu, liczba dróg marszu, odpoczynki i czas ich trwania, termin osiągnięcia rejonu i działania, do jakich dywizja ma być gotowa po jego zajęciu, oraz drogi marszu /dotyczy dywizji/, nazwa i siła ubezpieczenia czołowego, termin osiągnięcia nakazanego rejonu i działania, do jakich pułk ma być gotowy po jego zajęciu /dotyczy pułku/; ugrupowanie marszowe; średnie tempo marszu w km/godz, linia /punkt/ wyjściowa, linie /punkty/ wyrównania, rodzaje odpoczynków i czas ich trwania /w dywizji dane te dotyczą pierwszej doby marszu/;

w p i ą t y m p u n k c i e - po słowie „r o z k a z u j ę" - w oddzielnych ustępach oznaczonych literami w porządku alfabetycznym stawia się zadania bojowe wszystkim oddziałom /pododdziałom/ i pozostałym elementom ugrupowania marszowego dywizji /pułku/, a w tym: środki wzmocnienia lub skład, drogę marszu i miejsce w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/, sposób ubezpieczenia od czoła, zadanie na czas marszu; rejon i termin jego osiągnięcia oraz działania, do jakich pułk /batalion/ ma być gotowy po osiągnięciu rejonu; rodzaje odpoczynków, ich rejony i czas trwania; termin przekroczenia punktu wyjściowego i punktów wyrównania;

w s z ó s t y m p u n k c i e - normy zużycia na dzień marszu rakiet i amunicji plot;

w s i ó d m y m p u n k c i e - termin gotowości do marszu;

w ó s m y m p u n k c i e - oddzielnie dla SD, WSD /tylko w dywizji/ i TSD: miejsce w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/; rejon rozwinięcia i termin rozpoczęcia w nim pracy; rejony odpoczynków i czas ich trwania; termin przekroczenia punktu wyjściowego i punktów

wyrównania. Ponadto w tym punkcie podaje się, który dowódca pułku /batalionu/ przejmie dowodzenie dywizją /pułkiem/ w wypadku zniszczenia SD, a w dywizji i WSD.

1.2.4. Udział sztabu w organizacji współdziałania

Podstawowe zagadnienia współdziałania na okres marszu i boju spotkaniowego określa dowódca dywizji /pułku/ w decyzji, on też organizuje współdziałanie.

Szef sztabu dywizji /pułku/ na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz wytycznych przełożonych uzgadnia zagadnienia współdziałania z szefami rodzajów wojsk i służb, a także z sąsiadami. Ponadto sztab dywizji /pułku/ ustala sygnały dowodzenia i współdziałania.

Szef sztabu, z zasady przy pomocy oficerów, w miarę dokonywanych ustaleń w zakresie współdziałania nanosi je na swoją mapę, a najważniejsze z nich również na mapę roboczą dowódcy dywizji /pułku/.

Dane w zakresie współdziałania oraz sygnały dowodzenia i współdziałania sztab dywizji /pułku/ przekazuje do podległych oddziałów /pododdziałów/ w formie wytycznych.

Współdziałanie w marszu organizuje się zazwyczaj na okres:

1/ formowania i wyciągania kolumn;

2/ wykonywania marszu.

Treść wytycznych do współdziałania na okres formowania i wyciągania kolumn może zawierać: termin wyruszenia pododdziałów rozpoznawczych, oddziałów /oddziału/ zabezpieczenia ruchu, oddziału wydzielonego /jeżeli się go wysyła/, oddziałów /pododdziałów/ ubezpieczenia marszowego z zajmowanych rejonów; czas i kolejność wyruszenia poszczególnych pododdziałów i oddziałów sił głównych z zajmowanych rejonów i czas przekroczenia ich czołem punktu wejścia na drodze zasadniczej.

Treść wytycznych do współdziałania na okres marszu uwzględnia możliwe warianty oddziaływania nieprzyjaciela i może zawierać:

a/ w przypadku wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia na ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/ i powstania stref skażeń, zniszczeń, pożarów i zatopień na kierunku marszu: działanie organów rozpoznawczych; siły i środki dla dodatkowego rozpoznania rejonów skażeń, zniszczeń, pożarów i zatopień oraz rozpoznanie dróg obejścia; sposób odtwarzania zdolności bojowej oddziałów /pododdziałów/ i likwidacji skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela, w tym głównie odtwarzania naruszonego systemu dowodzenia; skład i zadania oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej/; sposób oczyszczania dróg ze zniszczonego sprzętu, ewakuacji porażonych, zao-

patrzenia oddziałów /pododdziałów/ w środki materiałowe umożliwiające kontynuowanie marszu oraz sposób prowadzenia zabiegów specjalnych;

b/ w przypadku wykonywania uderzeń przez lotnictwo nieprzyjaciela na maszerujące oddziały /pododdziały/: zadania i sposoby działania oddziałów i pododdziałów OPL podczas ataku środków napadu powietrznego nieprzyjaciela oraz sposoby działania oddziałów i pododdziałów;

c/ w przypadku działania desantów i grup specjalnych nieprzyjaciela na kierunku marszu dywizji /pułku/: prawdopodobne rejony /rubieże/ działania desantów i grup specjalnych nieprzyjaciela oraz ich skład; siły i środki obrony terytorium kraju i własne wydzielone do walki z nimi; siły i środki obrony terytorium kraju i własne wydzielone do ochrony i obrony obiektów komunikacyjnych; sposób zwalczania desantów i grup specjalnych nieprzyjaciela w rejonach długich, dziennych /nocnych/ i dobowych odpoczynków; sposób organizowania ubezpieczenia postoju oddziałów /pododdziałów/ w rejonach długich, dziennych /nocnych/ oraz dobowych odpoczynków; sposób organizowania ubezpieczenia bezpośredniego, a szczególnie dywizjonu rakiet taktycznych i punktów dowodzenia;

d/ w przypadku zniszczenia przez nieprzyjaciela istniejących przepraw na przeszkodach wodnych: rejony /miejsca/ i rodzaje budowanych zapasowych przepraw przez siły i środki obrony terytorium kraju; drogi manewru; czas wykorzystania zapasowych przepraw przez oddziały /pododdziały/; siły i środki dla rozpoznania dogodnych miejsc na przeszkodzie wodnej do budowy przepraw zapasowych oraz dla rozpoznania dróg manewru /jeżeli zapasowe przeprawy budowane są z wykorzystaniem sił i środków maszerującej dywizji/; rejony zatrzymania się oddziałów /pododdziałów/ do czasu wznowienia marszu; siły i środki niezbędne dla udzielania pomocy technicznej podczas przeprawy oddziałów /pododdziałów/; organizację służby porządkowo-ochronnej na drogach manewru i przeprawach;

e/ podczas nawiązywania i prowadzenia boju spotkaniowego: sposób działania organów rozpoznania; sposób działania oddziału wydzielonego /jeżeli go się wysyła/ i oddziałów /pododdziałów/ ubezpieczenia marszowego; sposób rozwinięcia sił głównych w ugrupowanie przedbojowe i bojowe oraz sposób ich działania; stanowiska startowe dywizjonu rakiet taktycznych i sposób wykorzystania broni jądrowej; stanowiska ogniowe artylerii i sposób jej użycia; sposób współdziałania oddziałów /pododdziałów/ z lotnictwem i śmigłowcami bojowymi; sposób zabezpieczenia otwartych skrzydeł dywizji /pułku/; organizację dowodzenia oraz służby porządkowo-ochronnej.

Wytyczne do współdziałania dotyczące nawiązywania i prowadzenia boju

spotkaniowego w okresie organizowania marszu są ramowe. Ich udokładnienie następuje po sprecyzowaniu /powzięciu/ przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji o boju spotkaniowym.

1.2.5. Organizacja zabezpieczenia marszu

Jednocześnie z podejmowaniem i opracowywaniem decyzji o marszu sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb planują i organizują zabezpieczenie marszu.

Zadania dotyczące zabezpieczenia marszu przekazuje się wykonawcom zazwyczaj w formie zarządzeń lub wytycznych.

R o z p o z n a n i e organizuje się w celu zdobycia informacji o nieprzyjacielu i terenie mających wpływ na przygotowanie i prowadzenie marszu.

Rozpoznanie organizuje szef sztabu z takim wyliczeniem, aby pododdziały rozpoznawcze przystąpiły do wykonywania zadań przed wysłaniem oddziału wydzielonego /jeżeli się go wysyła/ i ubezpieczenia marszowego i aby w miarę zbliżania się do nieprzyjaciela uzyskiwać o nim jak największą ilość informacji.

Szef sztabu w wytycznych do rozpoznania zazwyczaj podaje: elementy rozpoznawcze, które należy wysłać na poszczególne drogi marszu /kierunki/, termin /czas/ ich wysłania i zasięg działania /w tym rozpoznania inżynieryjnego i skażeń/; zadania rozpoznania; miejsce i czas wysłania dodatkowego rozpoznania; sposób organizacji łączności z organami rozpoznawczymi; skład i miejsce odwodu rozpoznania.

Bezpośrednim organizatorem rozpoznania jest szef wydziału rozpoznawczego sztabu /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ plnuje rozpoznanie zazwyczaj na swej mapie robo - czej. Nie może ono opóźnić postawienia zadań organom rozpoznawczym i terminowego ich wysłania. Jeżeli marsz wykonuje się po ogłoszeniu alarmu bojowego, duże znaczenie dla terminowego zorganizowania i wysłania rozpoznania ma wcześniejsze wyznaczenie i przygotowanie organów roz - poznawczych.

W planie rozpoznania opracowuje się szczegółowo zadania rozpoznania na okres marszu i sposób ich realizacji, natomiast zadania rozpoznania realizowane na rubieżach prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem planuje się ogólnie.

Zadania organom rozpoznawczym stawia szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/, a w niektórych wypadkach może to uczynić szef sztabu lub nawet osobiście dowódca.

Natomiast organom rozpoznania podległym szefom rodzajów wojsk zadania stawiają ich szefowie.

O b r o n ę p r z e d b r o n i ą m a s o w e g o r a ż e n i a w marszu organizuje się w celu ochrony oddziałów i pododdziałów przed działaniem broni jądrowej i chemicznej w czasie przygotowywania i prowadzenia marszu oraz nawiązywania i prowadzenia ewentualnego boju spotkaniowego.

Obronę przed bronią masowego rażenia organizuje szef sztabu dywizji /pułku/. Bezpośrednim organizatorem OPBMR w sztabie dywizji jest wydział operacyjny. Zadania w tej dziedzinie planuje się przy udziale szefa zabezpieczenia chemicznego, szefa saperów, kwatermistrza, szefa służb technicznych i szefa służby zdrowia /starszego lekarza pułku/. Ustalają oni - na podstawie istniejących stref skażeń i zniszczeń oraz prognozowanych możliwości wykonania przez nieprzyjaciela dalszych uderzeń bronią masowego rażenia na oddziały /pododdziały/ będące na drogach marszu i w kolejnych rejonach odpoczynków /ześrodkowania/ - konkretne przedsięwzięcia dotyczące: organizacji i rozpoznania skażeń i zakażeń; sposobów pokonywania /obchodzenia/ stref skażeń i zniszczeń; przygotowania dróg obejścia; wykorzystania właściwości ochronnych terenu; likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia.

Zasadnicze przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia przedstawia się w niezbędnym zakresie na mapach roboczych dowódcy i szefa sztabu, a także na mapach roboczych oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb w zakresie ich dotyczącym.

W razie wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń jądrowych na oddziały i pododdziały sztab dywizji /pułku/ opracowuje plan odtwarzania zdolności bojowej dywizji /pułku/ i likwidacji skutków uderzeń.

P o w s z e c h n ą o b r o n ę p r z e c i w l o t n i c z ą w marszu organizuje się w celu odparcia uderzeń lotnictwa i śmigłowców nieprzyjaciela działających na małych wysokościach. Obejmuje ona: prowadzenie obserwacji przestrzeni powietrznej i alarmowanie wojsk o zagrożeniu z powietrza; zwalczanie atakujących śmigłowców i samolotów nieprzyjaciela; maskowanie i rozśrodkowanie wojsk oraz wykorzystanie właściwości ochronnych terenu, zwłaszcza w rejonach odpoczynku i ześrodkowania.

Organizacja zwalczania śmigłowców i samolotów nieprzyjaciela, działających na małych wysokościach, przez pododdziały ogólnowojskowe i rodzaje wojsk w marszu polega na ustaleniu: sektorów obserwacji rozpoznania; sektorów ognia; wysokości, na których w pierwszej kolejności należy otwierać ogień; pododdziałów dyżurnych do natychmiastowego ni-

szczenia celów powietrznych nieprzyjaciela; zużycia amunicji; ograniczeń ze względu na maskowanie i bezpieczeństwo własnego lotnictwa; sygnałów.

Zasadnicze przedsięwzięcia w zakresie powszechnej obrony przeciwlotniczej przedstawia się w niezbędnym zakresie na mapach roboczych dowódcy i szefa sztabu oraz na mapach roboczych oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb w zakresie ich dotyczącym.

U b e z p i e c z e n i e w marszu organizuje się w celu niedopuszczenia do niespodziewanego uderzenia nieprzyjaciela naziemnego na siły główne dywizji /pułku/ oraz stworzenia dogodnych warunków dla rozbicia nieprzyjaciela w ewentualnym boju spotkaniowym.

Ubezpieczenie organizuje szef sztabu dywizji /pułku/ na podstawie decyzji dowódcy o marszu, w której określa on siły i środki organów ubezpieczenia marszowego oraz oddziału wydzielonego /jeżeli się go wysyła/.

Szef sztabu /osobiście lub przez oficerów sztabu/ przekazuje dowódcom organów ubezpieczenia: termin i kolejność wyruszenia z rejonu ześrodkowania; termin przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej i linii /punktów/ wyrównania; sposób utrzymania łączności z organami rozpoznania, oddziałami /oddziałem/ zabezpieczenia ruchu i siłami głównymi dywizji /pułku/ oraz z oddziałem wydzielonym /jeżeli się go wysyła/; sposób ubezpieczenia sił głównych dywizji /pułku/ podczas pokonywania przeszkód wodnych, cieśnin itp. oraz na długich odpoczynkach; czas i sposób ubezpieczenia skrzydeł, luk i tyłów dywizji /pułku/ podczas nawiązywania i w toku prowadzenia boju spotkaniowego.

Z a b e z p i e c z e n i e i n ż y n i e r y j n e marszu organizuje się w celu zapewnienia dogodnych warunków dla sprawnego przesunięcia dywizji /pułku/ do wyznaczonego rejonu.

Zabezpieczenie inżynieryjne marszu dywizji /pułku/ organizuje szef saperów przy współudziale oficerów sztabu oraz pozostałych szefów rodzajów wojsk i służb. Obejmuje ono: rozpoznanie inżynieryjne dróg marszu, rejonów odpoczynków /długich, dziennych lub nocnych oraz dobowych/, rejonu docelowego i rubieży ewentualnego rozwinięcia sił głównych do boju spotkaniowego; utrzymanie odcinków dróg i obiektów drogowych przez oddziały /oddział/ zabezpieczenia ruchu; rozpoznanie i przygotowanie dróg obejścia zniszczonych odcinków dróg i obiektów drogowych, stref skażeń, zniszczeń, pożarów i zatopień; urządzanie i utrzymywanie zapasowych przepraw na przeszkodzie wodnej; wykonywanie prac związanych z maskowaniem, a także z odtwarzaniem zdolności bojowej wojsk i likwidacją skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela.

Przy określaniu terminów wykonania prac inżynieryjnych oraz sił i

środków wyznaczonych do tego celu należy uwzględniać odległość marszu, aby zapewnić oddziałom /pododdziałom/ sprawne wykonanie marszu przy - najmniej do rejonu pierwszego długiego odpoczynku.

Wszystkie przedsięwzięcia zabezpieczenia inżynieryjnego przedstawia się na mapie roboczej szefa saperów dywizji /pułku/, a najważniejsze z nich na mapie dowódcy i szefa sztabu dywizji /pułku/. W przypadku przygotowania marszu w warunkach dostatecznej ilości czasu szef saperów dywizji opracowuje plan zabezpieczenia inżynieryjnego marszu na oddzielnej mapie.

Z a b e z p i e c z e n i e c h e m i c z n e marszu organizuje szef zabezpieczenia chemicznego w celu zapewnienia oddziałom i pododdziałom skutecznej ochrony przed rażącym działaniem skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz środków zapalających na drogach marszu i w rejonach odpoczynku /ześrodkowania/. Obejmuje ono: wykrywanie wybuchów jądrowych i określanie ich parametrów; prognozowanie stref /rejonów/ skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz pożarów i strat; rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych; wykorzystanie indywidualnych środków ochrony przed skażeniami i środkami zapalającymi; kontrolę stopnia skażenia promieniotwórczego i chemicznego oraz napromienienia wojsk; zabiegi sanitarne i specjalne oraz odkażanie i dezynfekcję terenu.

Przedsięwzięcia te szef zabezpieczenia chemicznego przedstawia w planie zabezpieczenia chemicznego, który opracowuje zazwyczaj na mapie roboczej. Niektóre z nich przedstawia się również na mapie dowódcy i szefa sztabu.

M a s k o w a n i e w marszu organizuje się w celu zapewnienia skrytego przesunięcia oddziałów i pododdziałów. Maskowanie organizuje sztab dywizji /pułku/. Bezpośrednim organizatorem maskowania w sztabie dywizji jest zwykle wyznaczony oficer z wydziału operacyjnego sztabu /w pułku szef sztabu/. Zadania te realizuje w ścisłej współpracy z szefem saperów, szefem wydziału łączności /starszym oficerem łączności sztabu pułku/ oraz w miarę potrzeb z innymi oficerami.

W wytycznych do maskowania dowódca dywizji /pułku/ lub szef sztabu dywizji zazwyczaj podają: sposoby maskowania oddziałów i pododdziałów na drogach /drodze/ marszu, w rejonie odpoczynku /długiego, dziennego lub nocnego oraz dobowego/, na rubieżach prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem i w rejonie docelowym; sposób wykorzystania warunków naturalnych terenu, etatowych i podręcznych środków maskowania oraz zasłon dymnych; ograniczenia pracy środków radiowych i stosowania świateł oraz inne dane wynikające z potrzeb sytuacji.

Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie maskowania planujący i organi-

zujący je oficer przedstawia na swojej mapie roboczej a najważniejsze - na mapie dowódcy i szefa sztabu, a także na mapach roboczych zainteresowanych oficerów.

O b r o n ę r a d i o e l e k t r o n i c z n ą w marszu dywizji /pułku/ organizuje się w celu zapewnienia efektywnego użycia własnych środków i systemów dowodzenia oddziałami i pododdziałami oraz kierowania środkami walki.

Całokształt przedsięwzięć obrony radioelektronicznej w marszu dywizji /pułku/ koordynuje wydział operacyjny sztabu, a w pułku - szef sztabu. Bezpośrednim organizatorem obrony radioelektronicznej w sztabie dywizji jest wyznaczony oficer z wydziału operacyjnego sztabu, a w pułku - szef sztabu.

W marszu dywizji /pułku/ obrona radioelektroniczna zazwyczaj obejmuje: zabezpieczenie własnych środków i systemów radioelektronicznych przed rozpoznaniem i obezwładnieniem środkami rażenia i zakłóceń, kontrolowanie promieniowania elektromagnetycznego oraz eliminowanie wzajemnych zakłóceń. W przypadku prowadzenia przez dywizję /pułk/ boju spotkaniowego obronę radioelektroniczną organizuje się na zasadach obowiązujących w natarciu.

Przedsięwzięcia obrony radioelektronicznej przedstawia się na mapie roboczej dowódcy dywizji /pułku/, a niektóre jej elementy na mapach roboczych zainteresowanych szefów wydziałów sztabu /oficerów sztabów pułku/ i szefów rodzajów wojsk.

Z a b e z p i e c z e n i e t y ł o w e marszu organizuje się w celu zapewnienia sprawnego zaopatrywania oddziałów i pododdziałów w środki materiałowe niezbędne do wykonania marszu oraz wysokiej sprawności środków transportowych i techniki bojowej, a także wszechstronnego zabezpieczenia medycznego.

Bezpośrednim organizatorem zabezpieczenia tyłowego marszu jest kwatermistrz i szef służb technicznych dywizji /pułku/.

W wytycznych do zabezpieczenia tyłowego marszu dowódca dywizji /pułku/ zazwyczaj podaje: rozmieszczenie tyłów w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/; zadania wykonywane przez tyły na korzyść oddziałów /pododdziałów/ podczas marszu i w rejonie długiego odpoczynku; ilość środków materiałowych i termin, w jakim należy je zgromadzić w oddziałach /pododdziałach/; sposób uzupełnienia zapasów w czasie wykonywania marszu;główne zadania w zakresie zabezpieczenia technicznego marszu; zakres pomocy medycznej i sposób postępowania z porażonymi; inne zagadnienia tyłowe wynikające z potrzeb sytuacji.

Kierując się decyzją dowódcy dywizji /pułku/ i jego wytycznymi, kwatermistrz określa: rozmieszczenie elementów tyłowych w ugrupowaniu mar-

szowym dywizji /pułku/; kolejność i terminy dowozu środków materiało - wych do oddziałów i pododdziałów; organizację obrony i ochrony tyłów oraz dowodzenie tyłami.

Przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia tyłowego marszu przedstawia się na planie organizacji zabezpieczenia tyłowego marszu dywizji /pułku/ oraz w niezbędnym zakresie na mapie dowódcy dywizji /pułku/ i szefa sztabu.

Zadania zabezpieczenia tyłowego przekazuje się wykonawcom w formie zarządzenia, a niekiedy, jeżeli czas pozwala, w rozkazie kwatermistrzowskim /tylko w dywizji/.

Szef służb technicznych, kierując się decyzją dowódcy dywizji /pułku/ i jego wytycznymi, określa: rozmieszczenie elementów zabezpiecze - nia technicznego w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/ i zakres prac wykonywanych przez te elementy; ilość i terminy zgromadzenia zapasów amunicji w oddziałach i składach; miejsce, ilość i terminy dowozu rakiet do drt; zamierzenia techniczne do wykonania w rejonach odpoczynków; terminy osiągnięcia gotowości technicznej do marszu.

Przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia materiałowo-technicznego marszu przedstawia się na planie materiałowo-technicznego zabezpieczenia marszu oraz w niezbędnym zakresie na mapie dowódcy dywizji /pułku/ i szefa sztabu.

1.2.6. Organizacja służby porządkowo-ochronnej

Służbę porządkowo-ochronną w marszu organizuje się w celu zapewnienia sprawnego przesunięcia dywizji /pułku/ z rejonu ześrodkowania do rejonu nakazanego. W przypadku nawiązywania i prowadzenia boju spotkaniowego służba porządkowo-ochronna powinna zapewnić sprawne rozwinię - cie przede wszystkim sił głównych dywizji /pułku/ do walki.

Służbę porządkowo-ochronną organizuje się w rejonie rozmieszczenia dywizji /pułku/, na okres formowania i wyciągania kolumn marszowych, na drogach /drodze/ marszu, w rejonach odpoczynków /długich, dziennych lub nocnych oraz dobowych/ i w rejonie docelowym oraz podczas rozwinięcia oddziałów /pododdziałów/ do ewentualnego boju spotkaniowego.

Niekiedy służbę porządkowo-ochronną na rzecz dywizji /pułku/ na określonych odcinkach dróg i na ważniejszych rubieżach /w rejonach/ terenowych /miasta, przeszkody wodne itp./ organizują wyższe szczeble dowodzenia swoimi siłami i środkami.

Organizatorem służby porządkowo-ochronnej w marszu dywizji /pułku/ jest wydział operacyjny sztabu /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/.

W wytycznych do organizacji służby porządkowo-ochronnej szef sztabu

dywizji /pułku/ zazwyczaj podaje: rejony /rubieże/, na których organizuje służbę porządkowo-ochronną wyższy przełożony; odcinki dróg /rejony/ i rubieże, gdzie należy zorganizować służbę porządkowo-ochronną; zadania, siły i środki /skład, transport, środki łączności/ służby porządkowo-ochronnej i ich odwód; komendantów dróg /rejonów, odcinków/; czas i kolejność rozwijania i zwijania służby porządkowo-ochronnej; sposób organizacji łączności komendantów dróg /rejonów, odcinków/ z punktami dowodzenia dywizji /pułku/ w czasie marszu.

Wyznaczony oficer z wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ na podstawie decyzji dowódcy dywizji /pułku/ i wytycznych szefa sztabu: konkretyzuje i ustala odcinki dróg /rejony/ i rubieże, na których należy zorganizować służbę porządkowo-ochronną, rozdziela na nie siły i środki służby porządkowo-ochronnej, wyznacza komendantów dróg /rejonów, odcinków/; określa miejsca i skład posterunków służby porządkowo-ochronnej, posterunków, patroli i pilotów regulacji ruchu oraz posterunków kontroli ruchu; wspólnie z szefem wydziału łączności sztabu /szefem łączności/ organizuje łączność między komendantami dróg /rejonów, odcinków/ a podległymi im organami służby porządkowo-ochronnej oraz między nimi a punktami dowodzenia dywizji /pułku/.

Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie służby porządkowo-ochronnej przedstawia się na mapie roboczej wyznaczonego oficera z wydziału operacyjnego /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ oraz w niezbędnym zakresie na mapie dowódcy dywizji /pułku/ i szefa sztabu. Jeżeli marsz przygotowywany jest w warunkach dostatecznej ilości czasu w sztabie dywizji, to plan organizacji służby porządkowo-ochronnej opracowuje się na oddzielnej mapie.

Zadania w zakresie organizacji służby porządkowo-ochronnej w marszu przekazuje się wykonawcom w formie zarządzenia lub wytycznych.

Służbę porządkowo-ochronną na drogach /drodze/ marszu rozwija się jednocześnie na całą odległość marszu lub kolejno na poszczególne etapy jego realizacji: najpierw w rejonie wyjściowym /ześrodkowania/ i na drogach /drodze/ marszu zwykle do pierwszego długiego odpoczynku. Po osiągnięciu przez oddziały /pododdziały/ rejonu długiego odpoczynku siły i środki służby porządkowo-ochronnej przerzuca się samochodami lub śmigłowcami na dalsze odcinki dróg /drogi/. Sposób organizowania służby porządkowo-ochronnej każdorazowo zależeć będzie od: odległości i czasu trwania marszu; liczby i charakteru dróg; posiadanych sił i środków oraz sił i środków wydzielonych przez przełożonego.

W rejonie wyjściowym /ześrodkowania/ oraz na linii /punkcie/ wyjściowej i na pierwszym odcinku rozwijanie służby porządkowo-ochronnej

należy zakończyć przed przekroczeniem linii /punktu/ wyjściowej przez oddział wydzielony /jeżeli się go wysyła/ i awangardę dywizji /pułku/. Dalej, w miarę zbliżania się do rubieży prawdopodobnego spotkania z nieprzyjacielem, służbę porządkowo-ochronną organizuje się w ślad za szpicami czołowymi.

1.2.7. Organizacja dowodzenia

Do dowodzenia wojskami podczas marszu w dywizji organizuje się stanowisko dowodzenia, wysunięte stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia, a w pułku - stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia. W dywizji ponadto wykorzystuje się powietrzny element dowodzenia. Skład tych punktów dowodzenia zależy od konkretnej sytuacji; ustala go zazwyczaj dowódca dywizji /pułku/.

Miejsce stanowiska dowodzenia w ugrupowaniu marszowym określa dowódca dywizji /pułku/, jeżeli nie uczynił tego sztab armii /dywizji/, a pozostałych punktów dowodzenia - dowódca lub szef sztabu dywizji /pułku/. Stanowisko dowodzenia dywizji maszeruje zazwyczaj na czole jednej z kolumn sił głównych, a wysunięte stanowisko dowodzenia - na czole kolumny sił głównych wykonującej marsz po drugiej drodze. Stanowisko dowodzenia pułku maszeruje zwykle na czole sił głównych pułku. Tyłowe stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ maszeruje zazwyczaj razem z oddziałami /pododdziałami/ tyłowymi.

1.3. Kontrola i pomoc

Celem kontroli i pomocy jest zapewnienia terminowego przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do marszu oraz sprawnego jego wykonania zgodnie z decyzją dowódcy dywizji /pułku/.

Kontrolę i pomoc planuje, organizuje i przeprowadza sztab dywizji /pułku/ przy współudziale szefów rodzajów wojsk i służb.

W czasie kontrolowania i udzielania pomocy podwładnym szczególnie należy sprawdzić oraz w miarę potrzeb udzielić pomocy w zakresie: terminowości otrzymania zadania bojowego dotyczącego marszu oraz właściwego jego zrozumienia; zgodności decyzji kontrolowanych dowódców oddziałów /pododdziałów/ o marszu z decyzją dowódcy dywizji /pułku/; przygotowania pododdziałów i sprzętu bojowego do wykonania marszu; terminowości wyruszenia organów rozpoznawczych oraz oddziału wydzielonego /jeżeli jest wysyłany/ i pododdziałów /oddziału/ ubezpieczenia marszowego; gotowości oddziałów /pododdziałów/ do obrony przed bronią masowego rażenia; gotowości oddziałów /pododdziałów/ do OPL w czasie wykonywania marszu; uzupełnienia środków materiałowych do nakazanych norm;

sprawnego i terminowego formowania i wyciągania kolumn marszowych; terminowego przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej i linii /punktów/ wyrównania.

Na podstawie wytycznych dowódcy lub szefa sztabu dywizji /pułku/ wyznaczony oficer z wydziału operacyjnego sztabu /ze sztabu pułku/ opracowuje plan kontroli. W planie kontroli ujmuje on: czas jej przeprowadzenia, nazwiska osób kontrolujących, odbiorcę, termin i miejsce meldunku o wynikach kontroli składanego przez osobę kontrolującą.

Z treścią planu kontroli i pomocy w niezbędnym zakresie zapoznaje się osoby biorące w niej udział.

2. PRACA SZTABU PODCZAS PROWADZENIA MARSZU

Do zadań sztabu dywizji /pułku/ podczas wykonywania marszu oddziałów i pododdziałów należy głównie: zapewnienie przebiegu marszu wojsk zgodnie z planem oraz utrzymanie ich w gotowości bojowej; kierowanie organami rozpoznawczymi, oddziałem wydzielonym /jeżeli się go wysyła/, pododdziałami /oddziałami/ ubezpieczenia marszowego; terminowe zdobywanie, opracowywanie i meldowanie dowódcy danych o sytuacji niezbędnych do podejmowania /aktualizacji/ decyzji i szybkie przekazywanie wykonawcom zadań; terminowe informowanie o sytuacji podległych organów dowodzenia i sąsiadów; składanie meldunków o przebiegu marszu do sztabu wyższego; kontrola przestrzegania porządku i dyscypliny marszu oraz wszechstronnego zabezpieczenia marszu.

Terminowe rozpoczęcie marszu w znacznym stopniu zależy od rozpoczęcia we właściwym czasie formowania i wyciągania kolumn. Dlatego też w celu prowadzenia kontroli i udzielania pomocy w sprawnym wykonaniu marszu bezpośrednio do oddziałów /pododdziałów/ wysyła się oficerów z organów dowodzenia dywizji /pułku/. Ponadto można organizować oficerskie posterunki kontroli ruchu.

W przypadku zbyt wczesnego formowania i wyciągania kolumn pododdziały i oddziały zatrzymują się przed linią /punktem/ wyjściową, tworząc nadmierne zagęszczenie. Dlatego sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb powinni skupić główną uwagę na tym, aby pododdziały rozpoznawcze, oddziały /oddział/ zabezpieczenia ruchu, oddział wydzielony /jeżeli się go wysyła/, oddziały /pododdziały/ ubezpieczenia marszowego oraz oddziały /pododdziały/ sił głównych rozpoczynały formować i wyciągać kolumny, a także przekraczać punkty wejścia na zasadniczej drodze marszu oraz linię /punkt/ wyjściową w nakazanej kolejności i w ściśle ustalonych uprzednio terminach.

W czasie marszu bez przerwy kontroluje się: dokładność pełnienia

służby porządkowo-ochronnej; przestrzeganie przez maszerujące oddziały i pododdziały ustalonego porządku, maskowania i dyscypliny marszu; terminowość przekraczania przez organy rozpoznawcze, oddziały /oddział/ zabezpieczenia ruchu, oddziały /pododdziały/ ubezpieczenia marszowego oraz przez poszczególne kolumny sił głównych linii /punktów/ wyrównania; czas trwania odpoczynków i terminowość osiągnięcia nakazanego rejonu; organizację i realizację zabezpieczenia technicznego marszu oraz zaopatrywanie oddziałów /pododdziałów/ w niezbędne środki materiałowe. Do realizacji tych zadań wykorzystuje się organy służby porządkowo-ochronnej, oficerów wysyłanych okresowo na śmigłowcach do podległych oddziałów /pododdziałów/ lub na określone punkty wyrównania na drogach /drodze/ marszu.

W przypadku wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią jądrową na maszerujące oddziały /pododdziały/ dowódca dywizji /pułku/ i sztab przystępują niezwłocznie do ustalenia rozmiarów skutków uderzeń, organizują odtwarzanie zdolności bojowej oddziałów /pododdziałów/ i likwidację skutków uderzeń. Jednym z ważnych przedsięwzięć w tym zakresie jest jak najszybsze odtworzenie systemu dowodzenia i zapewnienie oddziałom /pododdziałom/ nie porażonym bronią jądrową kontynuowania marszu.

W celu szybkiego wyjaśnienia sytuacji należy między innymi niezwłocznie wysłać do porażonych oddziałów /pododdziałów/ oficerów z organów dowodzenia dywizji /pułku/. Na podstawie zebranych informacji sztab przygotowuje dowódcy niezbędne wnioski i propozycje. Po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ sztab dywizji /pułku/ wspólnie z szefami rodzajów wojsk i służb opracowuje plan oraz organizuje odtwarzanie zdolności bojowej oddziałów /pododdziałów/ i likwidację skutków uderzeń broni jądrowej nieprzyjaciela. Równocześnie z tym, zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy, udokładnia on zadania oddziałom /pododdziałom/ sił głównych, organom rozpoznania i innym elementom ugrupowania marszowego i jak najszybciej przekazuje je wykonawcom.

Szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ odpowiednio do zaistniałej sytuacji oraz zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy uaktualnia kalkulacje marszu dywizji /pułku/. O zaistniałej sytuacji i skutkach uderzeń jądrowych /chemicznych/ sztab dywizji /pułku/ melduje sztabowi armii /dywizji/.

W razie potrzeby pokonywania przez oddziały /pododdziały/ strefy skażeń sztab dywizji /pułku/ wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego i szefem saperów organizuje dodatkowe rozpoznanie skażeń, ustala wielkość strefy i możliwy stopień napromienienia żołnierzy w czasie jej pokonywania oraz udokładnia drogi obejścia. Po dokonaniu tych usta-

leń i obliczeń szef sztabu dywizji /pułku/ melduje dowódcy propozycję co do sposobu pokonania strefy skażeń.

Jeżeli tylko warunki pozwalają, to należy obchodzić strefę skażeń. W tym celu szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ wspólnie z szefem saperów ustalają drogi obejścia. Po akceptacji przez dowódcę propozycji co do sposobu obejścia stref skażeń sztab przekazuje niezwłocznie oddziałom /pododdziałom/ niezbędne w tym zakresie zadania najczęściej przez techniczne środki łączności. Ponadto sztab przy współpracy z szefami rodzajów wojsk i służb organizuje służbę porządkowo-ochronną na drogach obejścia, wysyła dodatkowe rozpoznanie oraz kontroluje i pomaga podległym organom dowodzenia w sprawnym obejściu przez oddziały /pododdziały/ strefy skażeń. Równocześnie z tym szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ zgodnie z decyzją dowódcy uaktualnia kalkulacje marszu dywizji /pułku/ oraz przesyła meldunek bojowy do sztabu armii /dywizji/.

W przypadku zmasowanego nalotu lotnictwa nieprzyjaciela i zniszczenia odcinków dróg marszu oraz niektórych obiektów drogowych uniemożliwiających kontynuowanie marszu sztab zgodnie z decyzją dowódcy przekazuje sygnał do zatrzymania się kolumn względnie skierowuje je na zapasowe drogi - jeżeli warunki pozwalają - w celu obejścia zniszczeń. Jeżeli zachodzi potrzeba, sztab przy ścisłej współpracy z szefami rodzajów wojsk i służb organizuje naprawę uszkodzonej drogi oraz usuwanie zniszczonego sprzętu, tak aby jak najszybciej wznowić marsz oddziałów /pododdziałów/.

Jeżeli w czasie marszu dywizja /pułk/ spotka się z desantem powietrznym nieprzyjaciela, sztab za pomocą rozpoznania ustala jego siły i skład. Gdy siły nieprzyjaciela są nieduże, należy rozbić je siłami ubezpieczenia marszowego dywizji /pułku/. Natomiast gdy siły desantu powietrznego nieprzyjaciela są dość znaczne, wówczas do ich rozbicia mogą być wydzielone dodatkowo pododdziały ze składu sił głównych. Sztab dywizji /pułku/ zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy przekazuje zadania bojowe pododdziałom wyznaczonym do walki z desantem nieprzyjaciela oraz zapewnia szybkie ich wyjście do rejonu działania w celu jego rozbicia. Po wykonaniu zadania przez dodatkowo wydzielone pododdziały sztab dywizji /pułku/ organizuje ich marsz i włączenie do sił głównych.

Gdy na kierunku marszu dywizji /pułku/ istnieją przeszkody wodne trudne do pokonania, wówczas należy do czasu podejścia do nich sił głównych zorganizować: OPL przeprawy, zabezpieczenie techniczne i pomoc pododdziałom w pokonaniu przeszkody, pomoc organom służby porządko-

wo-ochronnej, rozpoznanie rejonów /miejsc/ urządzenia przepraw zapasowych, dróg marszu do nich i rejonów zatrzymania oddziałów /pododdziałów/. Ponadto, jeżeli zachodzi potrzeba, należy zorganizować ubezpieczenie przepraw istniejących lub nowo wybudowanych. W celu realizacji tych zadań oficerowie sztabu dywizji /pułku/ i szefowie rodzajów wojsk i służb na podstawie wytycznych dowódcy lub szefa sztabu organizują wcześniej - przed podejściem sił głównych - przesunięcie do tych rejonów oddziałów /pododdziałów/ OPL, sił i środków rozpoznania inżynieryjnego, pododdziałów urządzania przepraw, sił i środków służby porządkowo-ochronnej, pododdziału /pododdziałów/ do zorganizowania stałej /stałych/ szpicy bocznej. Dla sprawnego pokonania przeszkody wodnej przez maszerujące siły główne celowo jest również wysłać wcześniej w ten rejon grupę oficerów z zastępcą do spraw liniowych wraz z odpowiednimi środkami łączności.

Jeżeli nieprzyjaciel zniszczył stałe lub doraźne przeprawy albo inne obiekty drogowe, a obejście ich jest niemożliwe, oficerowie sztabu dywizji /pułku/, szefowie rodzajów wojsk i służb nie dopuszczają do skupiania się oddziałów /pododdziałów/ przed przeszkodą wodną /zniszczonym obiektem drogowym/ i zgodnie z decyzją lub wytycznymi dowódcy przekazują oddziałom /pododdziałom/ sygnał do zajęcia rejonów zatrzymania. Następnie oficerowie ci organizują urządzenia nowych przepraw lub usuwanie zawał i naprawę zniszczonych /uszkodzonych/ obiektów drogowych. Szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ wnosi niezbędne poprawki do kalkulacji marszu dywizji /pułku/ i przekazuje meldunek do sztabu armii /dywizji/. Z chwilą uruchomienia przepraw /usunięcia zawał, naprawy uszkodzonego odcinka drogi/ oficerowie organów dowodzenia dywizji /pułku/ przekazują oddziałom /pododdziałom/ sygnał do wznowienia marszu oraz dopilnowują sprawnej przeprawy wojsk przez przeszkodę wodną lub pokonania trudnych odcinków dróg /drogi/.

Przed zajęciem przez oddziały /pododdziały/ rejonów odpoczynków /długiego, dziennego, nocnego, dobowego/ oraz rejonu docelowego sztab dywizji /pułku/ przy ścisłym współudziale szefów rodzajów wojsk i służb organizuje wcześniejsze /przed przybyciem sił głównych/ rozpoznanie tych rejonów i ich oczyszczanie /jeżeli zachodzi potrzeba/. W tym celu należy zawczasu wysłać do tych rejonów grupę rekonesansową oraz organy rozpoznawcze i grupy torujące. Ponadto sztab dywizji /pułku/ w rejonach odpoczynków oraz docelowym organizuje zawczasu służbę porządkowo-ochronną.

Z chwilą przybycia oddziałów /pododdziałów/ do rejonu odpoczynku lub do rejonu docelowego sztab dywizji /pułku/, szefowie rodzajów wojsk

i służb kontrolują i w miarę potrzeb udzielają pomocy oraz dopilnowują, aby oddziały i pododdziały rozmieszczały się w wyznaczonych rejonach w sposób rozśrodkowany i wzdłuż dróg, przestrzegały zasad maskowania, były w stałej gotowości do szybkiego wznowienia marszu. Ponadto kontrolują i udzielają pomocy oddziałom /pododdziałom/ w zakresie organizacji powszechnej OPL, ubezpieczenia, wydzielenia pododdziałów dyżurnych, terminowego przeprowadzenia przeglądów technicznych, uzupełnienia paliwa w wozach bojowych i pojazdach mechanicznych, wydawania posiłków i organizacji odpoczynków żołnierzy, a szczególnie kierowców.

W czasie każdego odpoczynku /długiego, dziennego lub nocnego i dobowego/ oficerowie sztabu, szefowie rodzajów wojsk i służb na podstawie wytycznych dowódcy lub szefa sztabu udokładniają kalkulacje marszu. Wszystkie udokładnione dane na następny etap i zabezpieczenie marszu szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przenosi na plan marszu oraz w niezbędnym zakresie na mapę roboczą dowódcy i szefa sztabu. Udokładnione dane w formie zadań przekazuje się podległym oddziałom i pododdziałom.

W czasie trwania odpoczynków może nastąpić - zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu - wymiana organów rozpoznania i pododdziałów ubezpieczenia. Niekiedy może być dokonana zmiana w ugrupowaniu marszowym sił głównych dywizji /pułku/.

Gdy w czasie marszu dywizja /pułk/ otrzyma zadanie zmiany kierunku marszu, wówczas oficerowie organów dowodzenia przygotowują niezbędne dane do powzięcia nowej decyzji przez dowódcę. Następnie zgodnie z decyzją dowódcy i jego wytycznymi sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb wprowadzają zmiany do uprzednio opracowanej decyzji - planu marszu lub opracowują nowy plan i jak najszybciej przekazują nowe zadania oddziałom /pododdziałom/ oraz kontrolują i udzielają pomocy podległym organom dowodzenia w wyjściu oddziałów /pododdziałów/ na nowe drogi /drogę/ marszu.

Po otrzymaniu zadania zmiany kierunku marszu i powzięciu przez dowódcę decyzji sztab dywizji /pułku/ organizuje na nowym kierunku rozpoznanie, ubezpieczenie marszowe, zabezpieczenie inżynieryjne i służbę porządkowo-ochronną oraz w miarę potrzeby inne rodzaje zabezpieczenia marszu. Prócz tych przedsięwzięć oficerowie sztabu dywizji /pułku/, szefowie rodzajów wojsk i służb będą również organizować włączenie do sił głównych - z poprzedniego kierunku marszu - organów rozpoznania i oddziałów /pododdziałów/ ubezpieczenia marszowego, oddziału wydzielonego /jeżeli był wysłany/ oraz oddziałów /oddziału/ zabezpieczenia ruchu. Ponadto sztab dywizji /pułku/ informuje o zmianie kierunku mar-

szu sąsiadów oraz składa meldunek do sztabu armii /dywizji/ o rozpoczęciu marszu przez dywizję /pułk/ na nowym kierunku.

W przypadku zmiany kierunku marsz planuje się szczegółowo do pierwszego rejonu długiego odpoczynku. Na pozostałe odcinki planuje się marsz ramowo i udokładnia w rejonach kolejnych odpoczynków.

W miarę zbliżania się dywizji /pułku/ do nieprzyjaciela sztab powinien spowodować wzmożone działanie organów rozpoznawczych w celu zdobycia jak największej ilości informacji o nim i terenie. Ponadto sztab dywizji /pułku/ powinien utrzymywać podległe oddziały /pododdziały/ w stałej gotowości do rozwinięcia i wejścia do walki.

Dla terminowego powzięcia przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji o ewentualnym boju spotkaniowym sztab dywizji /pułku/ powinien zapewnić dowódcy niezbędne informacje, głównie o nieprzyjacielu. Powinny one dotyczyć: składu i kierunku marszu jego kolumn; rubieży /rejonów/ i czasu rozwijania przez niego środków napadu jądrowego, artylerii i czołgów; składu, czasu i kierunków działania śmigłowców szturmowych /oddziałów i pododdziałów kawalerii powietrznej/; składu, czasu i kierunków podejścia jego odwodów. W celu zapewnienia tych informacji szef wydziału rozpoznawczego sztabu /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ powinien: składać we właściwym terminie zapotrzebowanie na dane z rozpoznania powietrznego do sztabu wyższego i zorganizować ciągłe zbieranie informacji przekazywanych przez samoloty rozpoznawcze; stawiać podległym organom rozpoznawczym dodatkowe zadania; wysyłać dodatkowo organa rozpoznawcze oraz kontrolować ich działanie. Prócz tego do realizacji zadań w zakresie rozpoznania nieprzyjaciela i terenu wykorzystuje się działanie oddziału wydzielonego /jeżeli był wysłany/, pododdziałów i oddziałów ubezpieczenia marszowego, siły i środki rozpoznania podległe szefom rodzajów wojsk oraz śmigłowce.

W miarę otrzymywania danych o nieprzyjacielu i terenie szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ i szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ pod kierownictwem dowódcy dywizji /pułku/ lub szefa sztabu udokładniają prawdopodobną rubież i termin spotkania z pododdziałami ubezpieczenia i siłami głównymi nieprzyjaciela oraz określają możliwy charakter jego działań. Ponadto wspólnie z szefem artylerii dywizji /pułku/ określają obiekty /cele/ nieprzyjaciela do rażenia bronią jądrową i ogniem artylerii oraz ustalają miejsce i termin wykonania uderzeń.

Również w tym czasie oficerowie sztabu dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb: udokładniają położenie i stan oddziału wydzielonego /jeżeli był wysłany/ oraz pododdziałów /oddziałów/ ubezpie-

czenia i sił głównych dywizji /pułku/; oceniają sytuację skażeń i zakażeń na kierunku marszu oddziałów /pododdziałów/; określają rejony stanowisk startowych dywizjonu rakiet taktycznych, stanowisk ogniowych artylerii i środków OPL oraz drogi dojścia do nich; obliczają możliwy stosunek sił i środków na prawdopodobnych rubieżach spotkania z nieprzyjacielem; obliczają czas potrzebny na podejście i rozwinięcie sił głównych dywizji /pułku/ oraz czas zajęcia stanowisk startowych przez dywizjon rakiet taktycznych i stanowisk ogniowych przez artylerię i środki OPL.

Wyżej wymienione dane sztab i szefowie rodzajów wojsk i służb udokładniają w miarę zbliżania się do nieprzyjaciela i uzyskiwania nowych informacji o sytuacji.

Po nawiązaniu styczności z nieprzyjacielem przez oddział wydzielony /jeżeli był wysłany/ lub awangardy /awangardę/ sztab dywizji /pułku/ powinien: utrzymywać z nim ciągłą łączność i kierować jego walką; wspólnie z szefem artylerii dywizji /pułku/ zapewnić szybkie zajęcie stanowisk startowych przez dywizjon rakiet taktycznych i stanowisk ogniowych przez artylerię dla wsparcia walki oddziału wydzielonego lub awangardy; określić wspólnie z szefem OPL rejon stanowisk ogniowych dla sił i środków OPL. Ponadto szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ wzmacnia rozpoznanie przed frontem i na skrzydłach w celu udokładnienia i zdobycia nowych danych o nieprzyjacielu i terenie. Niekiedy w celu bezpośredniej obserwacji walki oddziału wydzielonego lub awangardy można w ten rejon wysłać oficerów na śmigłowcu.

W miarę napływu danych o sytuacji i ich uogólnieniu przez sztab dowódca dywizji /pułku/ podejmuje decyzję o boju spotkaniowym, w której określa: zgrupowanie nieprzyjaciela, które należy rozbić w pierwszej kolejności; obiekty /cele/ rażenia bronią jądrową; kierunek głównego uderzenia; ugrupowanie bojowe; zadania bojowe dla podległych oddziałów /pododdziałów/; główne zagadnienia współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych oraz organizację dowodzenia.

Z decyzją dowódcy należy zapoznać wszystkie kierownicze osoby funkcyjne organów dowodzenia dywizji /pułku/. Ponadto dowódca dywizji /pułku/ lub szef sztabu może wydać szczegółowe wytyczne dotyczące: przekazania zadań bojowych do podwładnych; opracowania decyzji dowódcy; organizacji współdziałania, zabezpieczenia działań bojowych i organizacji dowodzenia.

Zadanie bojowe dotyczące boju spotkaniowego dowódca dywizji /pułku/ niektórym wykonawcom stawia osobiście, innym przekazuje szef sztabu i wyznaczeni oficerowie. Zadania bojowe dla podwładnych przekazuje się

z zasady w formie krótkich zarządzeń bojowych przez techniczne środki łączności lub za pomocą oficerów udających się na śmigłowcach albo w wozach bojowych. Zatrzymywanie oddziałów /pododdziałów/ dla przekazania zadań bojowych jest niedopuszczalne.

Jednocześnie z zadaniami bojowymi podwładnym przekazuje się wytyczne do współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

Po sprecyzowaniu rubieży rozwinięcia sił głównych w ślad za organami ubezpieczenia marszowego wysyła się siły i środki dla zorganizowania służby porządkowo-ochronnej w celu sprawnego zajęcia stanowisk startowych /ogniowych/ przez dywizjon rakiet taktycznych i artylerię oraz pododdziały OPL, a także rozwinięcia sił głównych dywizji /pułku/. Razem z organami służby porządkowo-ochronnej mogą być również wysyłane pododdziały inżynieryjne z zadaniem oczyszczania i naprawy dróg i obiektów drogowych.

W celu zapewnienia szybkiego i skrytego rozwinięcia oddziałów /pododdziałów/ w ugrupowanie przedbojowe i bojowe, szczególnie w warunkach silnych zakłóceń radiowych oraz złożonej sytuacji w powietrzu i promieniotwórczej, szef sztabu dywizji /pułku/ może wysłać oficerów do dywizjonu rakiet taktycznych, oddziałów /pododdziałów/ artylerii i do oddziałów /pododdziałów/ sił głównych w celu ich sprawnego wyprowadzenia na rubieże rozwinięcia, do rejonu stanowisk startowych i ogniowych.

Ponadto szef sztabu dywizji /pułku/ organizuje ubezpieczenie skrzydeł, luk i tyłów dywizji /pułku/, a szef wydziału rozpoznawczego sztabu /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ wzmacnia rozpoznanie na skrzydłach dywizji /pułku/.

W boju spotkaniowym sztab dywizji /pułku/ powinien przede wszystkim: utrzymywać ciągłą łączność z oddziałami /pododdziałami/ sił głównych, dywizjonem rakiet taktycznych i oddziałami /pododdziałami/ artylerii, przede wszystkim przez oficerów sztabu i rodzajów wojsk znajdujących się bezpośrednio w tych oddziałach /pododdziałach/, a także przez szerokie wykorzystywanie śmigłowców; kontrolować i wpływać na właściwe wykorzystanie przez oddziały /pododdziały/ własnych uderzeń jądrowych oraz artylerii i lotnictwa; zapewnić wykonanie przez oddziały /pododdziały/ skrytego i terminowego manewru w celu uderzenia na skrzydła i tyły głównego zgrupowania nieprzyjaciela; bez przerwy udokładniać dane o nieprzyjacielu, terenie, sytuacji skażeń i zakażeń; zapewnić ciągłe wsparcie ogniowe nacierających oddziałów /pododdziałów/; zapewnić sprawne przesuwanie drugiego rzutu i odwodów oraz ich gotowość wejścia do walki.

Jeżeli nieprzyjaciel uprzedził siły główne dywizji /pułku/ w rozwinięciu i przejściu do natarcia, sztab zgodnie z decyzją dowódcy dywizji

/pułku/ zapewnia zajęcie dogodnej rubieży przez oddział wydzielony /jeżeli był wysłany/ oraz pododdziały /oddziały/ ubezpieczenia marszowego. Ponadto organizuje wsparcie ogniowe walki oddziałów /pododdziałów/, które przeszły do obrony. Jednocześnie sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb zapewniają podejście z głębi sił głównych dywizji /pułku/ i wykonanie przez nie uderzenia w skrzydło i tyły nieprzyjaciela.

W razie pomyślnego rozwoju boju spotkaniowego, sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb szczególną uwagę zwracają na wykrycie początku wycofywania się nieprzyjaciela. Następnie zgodnie z decyzją dowódcy dywizji /pułku/ organizują i zapewniają natychmiastowe przejście oddziałów /pododdziałów/ do zdecydowanego pościgu.

Dowodzenie oddziałami dywizji zarówno w toku nawiązywania, jak i prowadzenia boju spotkaniowego realizowane jest z: WSD, które rozwija się na kierunku głównego uderzenia dywizji i w miarę możliwości w rejonie, zapewniającym dowódcy bezpośrednią obserwację walki, szczególnie w okresach nawiązywania walki przez awangardę oraz rozwijania i przejścia do ataku sił głównych; SD rozwijanego w rejonie zapewniającym udzielanie pomocy dowódcy w dowodzeniu siłami głównymi oraz kierowanie drugim rzutem i odwodami; TSD rozwijanego w rejonie zapewniającym dowodzenie oddziałami tyłowymi. Ponadto należy w szerokim zakresie wykorzystywać PED szczególnie w okresie nawiązywania boju spotkaniowego.

Dowodzenie pododdziałami pułku realizowane jest z SD, które rozwija się i przesuwa za ugrupowaniem batalionów działających na kierunku głównego uderzenia, oraz z TSD rozwijanego w rejonie zapewniającym dowodzenie pododdziałami tyłowymi.

Ponadto zarówno w dywizji, jak i w pułku może być organizowany i doraźnie wykorzystywany punkt obserwacyjny.

3. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU PODCZAS PRZEWOZU WOJSK TRANSPORTEM KOLEJOWYM

We współczesnych warunkach przewozy oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym odbywać się będą w skomplikowanej i szybko zmieniającej się sytuacji. Może ona powodować potrzebę zmiany rejonów załadowania i wyładowania oddziałów /pododdziałów/ z transportu kolejowego. Ponadto przewożone oddziały /pododdziały/ mogą pokonywać strefy skażeń i zniszczeń, zmieniać sposoby przesunięcia, a niekiedy nawet przerwać przewóz i prowadzić walkę z nieprzyjacielem. Podczas przewozów oddziały i pododdziały zazwyczaj rozciągnięte są na znacznej odległości,

co znacznie utrudnia dowodzenie nimi.

Do głównych zadań dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ podczas organi - zacji i wykonywania przewozów transportem kolejowym należy: utrzymanie stałej gotowości bojowej oddziałów /pododdziałów/; organizowanie i ciągłe zbieranie danych o sytuacji, a zwłaszcza o nieprzyjacielu na ziemi i w powietrzu, jego uderzeniach jądrowych i chemicznych, stre - fach skażeń i zniszczeń w rejonach ześrodkowania /wyczekiwania/, załadowania i wyładowania oddziałów /pododdziałów/ oraz na kierunku ich przewozu; planowanie przewozu oddziałów /pododdziałów/ przy współudziale organów liniowych komunikacji wojskowej; organizowanie zabezpieczenia przewozu i dowodzenie oddziałami /pododdziałami/; stałe kontrolowanie przygotowania i przebiegu przewozu oraz udzielanie pomocy oddziałom /pododdziałom/; zapewnienie sprawnego wyjścia oddziałów /pododdziałów/ z rejonów /rejonu/ ześrodkowania do rejonów /rejonu/ wyczekiwania i do rejonów /stacji/ załadowania, terminowego ich załadowania i wyładowania z transportu kolejowego oraz zapewnienie wejścia do rejonów /rejonu/ zbiórki a następnie do wyznaczonego rejonu.

Sztab dywizji /pułku/ powinien stale mieć wykonane obliczenia, jakie są niezbędne do przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym. Obliczenia wykonane zawczasu zazwyczaj obejmują liczbę i rodzaje wagonów niezbędnych do przewiezienia podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz liczbę składów i transportów kolejowych. W miarę zachodzących zmian ilościowych w ludziach i sprzęcie sztab wnosi poprawki do uprzednio wykonanych obliczeń. Po otrzymaniu zarządzenia wstępnego przewozu dywizji /pułku/ sztab udokładnia te obliczenia.

Po otrzymaniu zadania przewozu transportem kolejowym i dokonaniu jego analizy oraz kalkulacji czasu na organizację przewozu dowódca dywizji /pułku/ lub szef sztabu informuje oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb o: sytuacji i otrzymanym zadaniu /jeżeli nie uczyniono tego wcześniej/; najważniejszych i najpilniejszych przedsięwzięciach do wykonania przez oddziały /pododdziały/; kolejności przewozu oddziałów /pododdziałów/; zasadniczych terminach planowania, organizowania przewozu i jego wykonania. Ponadto szef sztabu dywizji /pułku/ ustala: termin przekazania podległym oddziałom /pododdziałom/ zarządzeń, w tym zarządzeń wstępnych; kto, w jakim czasie i jakie dane przygotowuje do powzięcia decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/; termin i sposoby przekazania zadań podległym oddziałom /pododdziałom/; kto, w jakim czasie i jakie opracowuje dokumenty; czas przeprowadzenia rekonesansu rejonu wyczekiwania, rejonów /stacji/ załadowania i dróg dojścia do nich.

W zarządzeniach wstępnych dla oddziałów /pododdziałów/ dotyczących przewozu transportem kolejowym zwykle podaje się: czas gotowości do zajęcia rejonu wyczekiwania i czas gotowości do załadowania; terminy,

ilość i rodzaje zgromadzonych środków materiałowych /jeżeli nie uczyniono tego wcześniej/; dane dotyczące szkolenia załóg wozów bojowych i kierowców pojazdów mechanicznych w ładowaniu i wyładowywaniu sprzętu oraz jego umocowaniu na wagonach; czas i sposób otrzymania zadania.

Jednocześnie z opracowywaniem i przekazywaniem zarządzeń do oddziałów /pododdziałów/ kierownicze osoby funkcyjne organów dowodzenia dywizji /pułku/ przygotowują i meldują dowódcy dywizji /pułku/ niezbędne dane do powzięcia decyzji.

Równocześnie z przygotowywaniem danych do decyzji sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb pod kierownictwem szefa sztabu przystępują do planowania przewozu oddziałów /pododdziałów/.

Danymi wyjściowymi do obliczenia liczby wagonów i ilości transportów kolejowych dla przewiezienia oddziałów /pododdziałów/ są: stan ilościowy przewożonych ludzi; rodzaj i ilość przewożonego sprzętu bojowego; rodzaj i ilość przewożonych środków materiałowych i technicznych; normy załadowcze ludzi i sprzętu bojowego na wagony; dopuszczalna długość i ciężar jednego transportu.

Podczas ustalania każdego transportu kolejowego należy uwzględniać: konieczność zachowania stałej gotowości bojowej i całości organizacyjnej przewożonych pododdziałów; możliwość załadowania i wyładowania własnymi siłami; wykonanie marszu w skomplikowanych warunkach, a w razie potrzeby i prowadzenie walki z nieprzyjacielem po wyładowaniu. Dlatego do transportu zazwyczaj wyznacza się pododdziały w składzie etatowym.

Pododdziały zabezpieczenia i obsługi z zasady przydziela się do poszczególnych transportów. Zapasy ruchome przewozi się załadowane na samochodach. Należy dążyć do tego, aby pododdziały z ciężkim sprzętem bojowym były przewożone w miarę możliwości najmniejszą ilością transportów. W skład transportów z pododdziałami rakiet taktycznych i organami dowodzenia należy włączać środki obrony przeciwlotniczej, zdolne do prowadzenia ognia w czasie przewozu. Natomiast pododdziały, które są wyposażone w sprzęt o przekroczonej skrajni, co ustala się według oddzielnych przepisów zawartych w instrukcji "Normy ładunkowe sprzętu wojskowego na tabor kolejowy", nie mogą być przewożone transportem kolejowym.

Każdy transport powinien mieć siły i środki niezbędne do załadowania i wyładowania sprzętu i materiałów oraz siły i środki ochrony i obrony. Ponadto w każdym transporcie należy mieć siły i środki łączności, rozpoznania skażeń i zakażeń, przygotowania gorących posiłków oraz udzielania pomocy medycznej.

Uwzględniając powyższe, ustala się rodzaje i liczbę wagonów potrzebnych do przewiezienia podległych oddziałów /pododdziałów/. Ustalając

skład jednego transportu kolejowego, w którym mogą być wagony różnego rodzaju, należy ponadto uwzględniać to, że jego długość nie może być większa niż 120 osi obliczeniowych /jedna oś obliczeniowa równa się 5 mb/, a ogólny jego ciężar /brutto/ nie powinien przekraczać 1200 ton. Następnie oblicza się ogólną ilość transportów niezbędnych do przewiezienia całego związku taktycznego /oddziału/.

Jeżeli oddziały /pododdziały/ są przewożone pociągami typowymi, formowanymi z zawczasu ustalonych rodzajów i liczby wagonów, należy najpierw określić potrzebną liczbę pociągów według ustalonych typów, biorąc za podstawę skład bojowy i stan ilościowy przewożonych oddziałów i pododdziałów oraz możliwości pociągu każdego typu, a następnie według tego formować transporty.

Po dokonaniu tych obliczeń lub udokładnieniu obliczeń wykonanych uprzednio szef wydziału operacyjnego sztabu /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ sporządza zapotrzebowanie szczegółowe na przewóz oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym. W zapotrzebowaniu podaje się: liczbę transportów; nazwę oddziału i pododdziału wchodzącego w skład każdego transportu; ilość ludzi oraz nazwę i ilość sprzętu bojowego wchodzącego w skład każdego transportu; ciężar ładunku każdego transportu, ogólną liczbę wagonów w transporcie z podziałem na ich rodzaje.

Zatwierdzone przez dowódcę dywizji /pułku/ zapotrzebowanie szczegółowe na przewóz transportem kolejowym zazwyczaj oficer z wydziału operacyjnego sztabu /przedstawiciel sztabu pułku/ dostarcza do odpowiedniego organu liniowego komunikacji wojskowej, od którego otrzymuje numery transportów kolejowych oraz uszczegółowione dane dotyczące stacji /punktów/ załadowania i dróg dojazdu do nich, kolejności zestawienia wagonów w pociągu, sposobu umocowania sprzętu, terminów podstawiania oraz rozpoczęcia i zakończenia ładowania każdego transportu. Niekiedy organ liniowy komunikacji wojskowej może również przekazać dane dotyczące stacji /punktów/ wyładowania i planowanego czasu przybycia do nich poszczególnych transportów kolejowych oraz przebiegu linii transportowych. Ponadto oficer ten uzgadnia z organem liniowym komunikacji wojskowej rejony /rejon/ wyczekiwania oraz rejony /rejon/ zbiórki i drogi dojścia do nich /jeżeli znane są stacje wyładowania/. Informacje uzyskane od organu liniowego komunikacji wojskowej przedstawiciel sztabu melduje dowódcy dywizji /pułku/ oraz szefowi wydziału operacyjnego sztabu /starszemu oficerowi operacyjnemu sztabu pułku/.

Dokonując obliczania czasu potrzebnego na przewóz oddziałów /pododdziałów/, należy uwzględniać: odległość przewozu; średnią prędkość przewozu; czas przybycia transportów na stacje wyładowania w określonych odstępach. Natomiast dla obliczenia czasu ogólnego, to jest od

chwili otrzymania zadania do chwili osiągnięcia przez oddziały /pododdziały/ rejonu docelowego, należy do wyżej podanych obliczeń dodać czas niezbędny na: organizację przewozu; osiągnięcie przez oddziały /pododdziały/ rejonów /rejonu/ wyczekiwania, załadowania i rozładowania poszczególnych transportów; osiągnięcie przez oddziały /pododdziały/ rejonów /rejonu/ zbiórki oraz rejonu docelowego.

Czas przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym /T_k/, łącznie z czasem załadowania i wyładowania, można obliczyć według wzoru:

$$T_k = \frac{D}{V} + t_z + t_w + t_o \ /N - 1/ \qquad /11/$$

gdzie:

D - odległość przewozu /w km/;

V - średnia prędkość jazdy transportów /w km/godz/, wynosząca 20 km/godz;

t_z - czas załadowania jednego transportu /w godz/;

t_w - czas rozładowania jednego transportu /w godz/;

t_o - średni odstęp między odprawianiem transportów /w godz/;

N - liczba transportów.

Ogólny czas przewozu /T/ dywizji /pułku/ można obliczyć według wzoru:

$$T = T_1 + T_k + T_2 + T_3 \qquad /12/$$

gdzie:

T_1 - czas potrzebny na marsz oddziałów /pododdziałów/ z rejonu ześrodkowania do rejonu /rejonów/ wyczekiwania i do stacji załadowania /w godzinach/;

T_k - czas przewozu oddziału /pododdziału/ /w godzinach/;

T_2 - czas potrzebny na marsz ze stacji wyładowania do rejonów /rejonu/ zbiórki /w godzinach/;

T_3 - czas potrzebny na marsz z rejonów zbiórki do rejonu nakazanego /docelowego/ /w godzinach/.

Prócz obliczeń przewozu transportem kolejowym szef wydziału operacyjnego sztabu /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ planuje i organizuje marsz dla pododdziałów wyposażonych w sprzęt o przekroczonej skrajni.

Zazwyczaj w czasie sporządzania obliczeń przez sztab szef sztabu dywizji /pułku/ organizuje rekonesans rejonu /rejonów/ wyczekiwania i stacji załadowania. Rekonesans na szczeblu dywizji można prowadzić równolegle w kilku grupach. Zwykle przeprowadza go dowódca dywizji /pułku/ oraz - w zależności od liczby grup rekonesansowych - szef sztabu i pozostali zastępcy dowódcy dywizji. Ponadto w skład grupy rekonesansowej zazwyczaj wchodzą: oficer z wydziału operacyjnego sztabu /starszy

oficer operacyjny lub oficer operacyjny sztabu pułku/, oficer z wydziału łączności sztabu, szef OPL, szef saperów oraz oficerowie kwatermistrzostwa, służb technicznych i w zależności od potrzeb inni oficerowie. Ponadto w rekonesansie uczestniczy dowódca oddziału i dowódcy pododdziałów.

Podczas rekonesansu ustala się przede wszystkim: rejony /rejon/ wyczekiwania; stacje lub punkty załadowania; drogi marszu do rejonów /rejonu/ wyczekiwania i stacji /punktów/ załadowania; przedsięwzięcia w zakresie obrony przeciwlotniczej; obrony przed bronią masowego rażenia; maskowania; zabezpieczenia inżynieryjnego; organizacji służby porządkowo-ochronnej i dowodzenia na czas załadowania.

Poza udziałem w realizacji wyżej wymienionych przedsięwzięć oficerowie sztabu przygotowują zazwyczaj następujące dane niezbędne dowódcy do powzięcia decyzji:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/; rubież i charakter działania nieprzyjaciela; główne kierunki zagrożenia przez siły powietrzne nieprzyjaciela oraz zasadnicze obiekty kolejowe, które mogą być atakowane przez lotnictwo; stopień oddziaływania grup specjalnych nieprzyjaciela na linie transportowe i obiekty kolejowe; stopień zagrożenia i obiekty kolejowe, które mogą być niszczone bronią masowego rażenia; stopień zagrożenia linii transportowych i obiektów kolejowych działaniem desantów powietrznych nieprzyjaciela;

- szef sztabu dywizji /pułku/: przydział oddziałom /pododdziałom/ stacji załadowania; czas i kolejność załadowania; rejony wyczekiwania oraz drogi marszu do nich i do stacji załadowania; stacje wyładowania, rejony zbiórki i drogi marszu do nich i do rejonu docelowego; rozmieszczenie oddziałów /pododdziałów/ w rejonie docelowym i termin jego osiągnięcia; główne zamierzenia w zakresie zabezpieczenia przewozu oraz organizacji dowodzenia oddziałami /pododdziałami/.

Na podstawie decyzji dowódcy i jego wytycznych sztab opracowuje plan przewozu dywizji /pułku/ transportem kolejowym, a ponadto w dywizji opracowuje się pisemny rozkaz bojowy.

Plan przewozu dywizji /pułku/ transportem kolejowym opracowany na mapie zwykle zawiera: wnioski z oceny nieprzyjaciela; dane o sytuacji skażeń; położenie podległych oddziałów /pododdziałów/; rejony /rejon/ wyczekiwania i terminy ich zajęcia; stacje załadowania; drogi marszu do rejonów /rejonu/ wyczekiwania, stacji załadowania i terminy załadowania; organizację dowodzenia w rejonach /rejonie/ załadowania;

rozmieszczenie i zadania sił i środków OPL przełożonego i własnych; zapasowe stacje załadowania; linie transportowe; tymczasowy rejon przeładunkowy; stacje wyładowania i rejony /rejon/ zbiórki; rejon docelowy i termin jego osiągnięcia; drogi marszu ze stacji wyładowania do rejonów /rejonu/ zbiórki i rejonu docelowego; ugrupowanie dywizji /pułku/ podczas przewozu.

W legendzie do planu przewozu zazwyczaj podaje się: wnioski z oceny nieprzyjaciela; cel i zamiar przewozu; organizację zabezpieczenia przewozu i dowodzenia; oraz kalkulacje dotyczące przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym oraz stan zaopatrzenia materiałowego.

Kalkulacje dotyczące przewozu oddziałów /pododdziałów/ przedstawia się w planie załadowania i wyładowania. Opracowuje się go co najmniej w dwóch egzemplarzach, z których jeden przesyła się do właściwych organów liniowych komunikacji wojskowej. Na planie załądowania i wyładowania zwykle podaje się: numery transportów; nazwę pododdziałów wchodzących w skład każdego transportu; liczbę i rodzaj wagonów każdego transportu; stacje załadowania; rejon wyczekiwania i drogi marszu do stacji załadowania; czas rozpoczęcia i zakończenia załadowania; termin dojazdu każdego transportu ze stacji załadowania; termin przybycia na stację wyładowania każdego transportu; termin rozpoczęcia i zakończenia wyładowania; rejon zbiórki i drogi marszu do niego.

Jeżeli dane dotyczące wyładowania nie są znane sztabowi dywizji /pułku/ podczas planowania przewozu, to plan załadowania i wyładowania wypełnia się w części dotyczącej załadowania. Natomiast część dotyczącą wyładowania wypełnia zespół oficerów sztabu dywizji /pułku/, który przyjeżdża na stację wyładowania w pierwszym transporcie dywizji /pułku/. Zespół ten zbiera niezbędne dane od właściwych organów liniowych komunikacji wojskowej, a ponadto przeprowadza rekonesans stacji wyładowania, rejonów /rejonu/ zbiórki i dróg marszu do nich, rejonu docelowego i dróg marszu do niego oraz kieruje wyładowaniem kolejnych transportów.

Zadania dotyczące marszu transportem kolejowym przekazuje się podwładnym z zasady w pisemnym rozkazie lub zarządzeniu bojowym /tylko w dywizji/ albo ustnie przez kontakt osobisty oficerów.

W rozkazie bojowym do przewozu transportem kolejowym zwykle podaje się: wnioski z oceny nieprzyjaciela; zadanie dywizji /pułku/; rejon i zapasowy rejon wyczekiwania do załadowania; stacje i zapasowe stacje załadowania; zadania sąsiadów; zamiar dowódcy dywizji /pułku/; przydział dla oddziałów /pododdziałów/ rejonów wyczekiwania do załadowania; termin rozpoczęcia i zakończenia załadowania; zadania oddziałów /pododdziałów/, w tym środki wzmocnienia, termin zajęcia rejonu wyczekiwa-

nia do załadowania, drogi marszu do rejonu wyczekiwania, stacje załadowania, drogi marszu do stacji załadowania, termin rozpoczęcia i zakończenia załadowania, komendant transportu - tylko w pułku, stacje wyładowania, rejon zbiórki po wyładowaniu, drogi marszu do rejonu zbiórki i do rejonu ześrodkowania; normy zużycia środków materiałowych; gotowość do załadowania; dane dotyczące przewozu SD, TSD i WSD dywizji - podobnie jak dla oddziału /pododdziału/ - oraz dowódcę pułku /batalionu/, który przejmie dowodzenie dywizją /pułkiem/ w wypadku zniszczenia SD i WSD dywizji lub SD pułku.

Do rozkazu /zarządzenia/ bojowego załącza się wyciąg z planu załadowania i wyładowania.

Komendantom transportów sztab powinien dostarczyć zestawienia składu transportu i wykaz osób funkcyjnych wyznaczonych przez dowódcę oraz listy przewozowe i zlecenia.

Zasadniczymi zadaniami organów dowodzenia dywizji /pułku/ podczas przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym są: zapewnienie sprawnego załadowania transportów kolejowych; zorganizowanie /jeśli zajdzie potrzeba/ przeładowania lub wyładowania oddziałów /pododdziałów/ na nie przygotowanych stacjach i pokonanie stref skażeń i zniszczeń oraz osiągnięcie rejonu docelowego w nakazanym terminie.

W czasie załadowania oddziałów /pododdziałów/ na transporty kolejowe oficerowie sztabu dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb powinni w ramach kontroli i pomocy zwrócić szczególną uwagę na: terminowe przybycie pododdziałów na stację załadowania oraz zgodność przebiegu ładowania z planem; terminowe i w ustalonej kolejności odprawianie transportów; utrzymywanie ciągłej łączności z pododdziałami, które znajdują się w rejonach wyczekiwania; prawidłowe umocowania i maskowania sprzętu bojowego; właściwe wprowadzenie sprzętu bojowego na wagony i zapobieganie nieszczęśliwym wypadkom oraz przestrzeganie porządku i dyscypliny na stacji załadowania. Zadania te sztab dywizji /pułku/ realizuje przy ścisłej współpracy z organami liniowej komunikacji wojskowej.

W przypadku wykonania przez nieprzyjaciela urządzeń bronią masowego rażenia lub ataku lotnictwa środkami konwencjonalnymi na stacje załadowania i na oddziały /pododdziały/ sztab organizuje wyprowadzenie ich z rejonu zniszczeń i skażeń oraz zgodnie z decyzją dowódcy organizuje załadowanie transportów na zapasowych stacjach załadowania. W razie potrzeby szef zabezpieczenia chemicznego organizuje całkowite zabiegi sanitarne i specjalne.

Podczas przewozu transportem kolejowym dowódca dywizji /pułku/ dowodzi między innymi poprzez wykorzystanie środków łączności podległych

organów liniowej komunikacji wojskowej.

Gdy nieprzyjaciel podczas przewozu zniszczy węzły komunikacyjne i mosty kolejowe na dużych przeszkodach wodnych a manewr na inne kierunki jest niemożliwy, wówczas oficerowie sztabu dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb organizują wyładowanie transportów kolejowych i zgodnie z decyzją dowódcy organizują pokonanie przez te oddziały /pododdziały/ strefy zniszczeń i skażeń lub przeszkody wodnej. Następnie w zależności od odległości do rejonu nakazanego i innych warunków sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb organizują marsz do rejonu nakazanego lub załadowania na transport kolejowy w celu dalszego kontynuowania przewozu.

W celu ustalenia sytuacji, w jakiej oddziały /pododdziały/ będą pokonywały strefę zniszczeń i skażeń lub przeszkodę wodną, sztab dywizji /pułku/ organizuje rękonesans.

Jeżeli wyładowane oddziały /pododdziały/ nie mogą od razu kontynuować marszu do nakazanego rejonu lub do nowych stacji załadowania, sztab dywizji /pułku/ organizuje ich rozśrodkowanie zgodnie z decyzją dowódcy.

Gdy wyładowane oddziały /pododdziały/ mają wykonywać marsz do nakazanego rejonu, wówczas - w zależności od sytuacji - po zakończeniu ich wyładowywania wykonują marsz w kolumnach pułkowych lub batalionowych.

Po przybyciu do rejonu wyładowania szef sztabu organizuje rozwinięcie stanowiska dowodzenia oraz zebranie szczegółowych danych o sytuacji, położeniu i terminach przyjazdu poszczególnych transportów na stacje wyładowania. Następnie organizuje przyjęcie i rozładowanie kolejnych transportów oraz marsz oddziałów do nakazanego rejonu.

W toku przewozu lub wyładowania dywizja /pułk/ może otrzymać zadanie bojowe, do którego wykonania powinna przystąpić natychmiast, nie czekając na zakończenie wyładowania wszystkich oddziałów /pododdziałów/ i ześrodkowania ich w rejonach zbiórki. W takim przypadku dowódca i sztab powinni skupić główną uwagę na zorganizowanie i wykonanie zadania bojowego. Do kierowania wyładowaniem przybywających transportów oraz doprowadzeniem tych pododdziałów do gotowości bojowej i kierowania ich marszem do rejonu działań bojowych wydziela się zespół oficerów zazwyczaj pod dowództwem zastępcy dowódcy dywizji /pułku/ do spraw liniowych.

Po wyładowaniu i ześrodkowaniu oddziałów /pododdziałów/ w nakazanym rejonie sztab dywizji /pułku/ przesyła meldunek do sztabu nadrzędnego.

4. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU PODCZAS PRZESUNIĘCIA WOJSK SPOSOBEM KOMBINOWANYM

Przesunięcie dywizji /pułku/ sposobem kombinowanym występuje wówczas, gdy część podległych oddziałów /pododdziałów/ jest przewożona transportem kolejowym lub z wykorzystaniem innych środków transportu, a pozostałe oddziały wykonują marsz. Zazwyczaj transportem kolejowym przewożone są oddziały /pododdziały/ czołgów, dywizjon rakiet taktycznych i ciężki sprzęt na podwoziu gąsienicowym.

W tym przypadku sztab dywizji /pułku/ musi jednocześnie planować i organizować przewóz części podległych oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym oraz marsz pozostałych sił i środków, uwzględniając w razie konieczności potrzebę szybkiego połączenia się ich.

Po otrzymaniu zarządzenia wstępnego dotyczącego przesunięcia dywizji /pułku/ sposobem kombinowanym sztab oraz szefowie rodzajów wojsk i służb zazwyczaj na podstawie wytycznych dowódcy lub szefa sztabu aktualizują obliczenia związane z przewozem kolejowym części podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz dokonują wstępnych kalkulacji marszu. Prócz tego organizują przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ do marszu i do przewozu transportem kolejowym oraz zaopatrzenie ich w niezbędne środki materiałowe i techniczne.

Po otrzymaniu zadania przesunięcia sposobem kombinowanym i dokonaniu jego analizy oraz kalkulacji czasu na organizację przesunięcia dywizji /pułku/ dowódca lub szef sztabu informuje oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb o otrzymanym zadaniu /jeżeli nie uczyniono tego wcześniej/ i zasadniczych terminach planowania, organizowania i wykonania przewozu oraz marszu i określa, które z podległych oddziałów /pododdziałów/ będą przewożone transportem kolejowym, a które wykonywać będą marsz. Ponadto szef sztabu dywizji /pułku/ ustala: terminy przekazania podległym oddziałom /pododdziałom/ zarządzeń wstępnych; rodzaj danych potrzebnych dowódcy do powzięcia decyzji, czas ich przygotowania i osobę przygotowującą je; termin i sposoby przekazania zadań podległym oddziałom /pododdziałom/; odpowiedzialnych za opracowanie dokumentów i czas ich przygotowania; liczbę grup rekonesansowych i czas przeprowadzenia rekonesansu rejonów /rejonu/ wyczekiwania, rejonów /stacji/ załadowania i dróg dojścia do nich oraz dróg /drogi/ marszu.

Jednocześnie z opracowywaniem i przekazywaniem zarządzeń wstępnych do podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz przygotowywaniem dowódcy danych do powzięcia decyzji szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przy współudziale pozostałych

szefów wydziałów sztabu /osób funkcyjnych sztabu pułku/, szefów rodzajów wojsk i służb pod kierownictwem szefa sztabu planuje przewóz części oddziałów /pododdziałów/ i marsz dla pozostałych sił i środków.

Opracowanie planu przesunięcia dywizji /pułku/ sposobem kombinowanym wymaga między innymi wykonania przez szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ szeregu kalkulacji i obliczeń oddzielnie dla oddziałów /pododdziałów/ przewożonych transportem kolejowym i oddzielnie dla oddziałów /pododdziałów/ wykonujących marsz.

Danymi wyjściowymi do wykonania tych kalkulacji i obliczeń są między innymi: liczba i rodzaj przydzielonych wagonów kolejowych lub stan ilościowy ludzi, ilość i rodzaj sprzętu bojowego oddziałów /pododdziałów/, które należy przewieźć transportem kolejowym, oraz odległość marszu.

Ustalając skład transportów kolejowych, należy między innymi uwzględniać potrzebę samodzielnego załadowania i wyładowania pododdziałów każdego transportu na punktach załadowania i wyładowania nawet bez wykorzystania ramp stałych, a także szybkie ich połączenie się z oddziałami /pododdziałami/ wykonującymi marsz.

Ponadto szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przy współpracy z szefem wydziału rozpoznawczego /starszym oficerem rozpoznania sztabu pułku/ określa obiekty, które mogą być zniszczone przez nieprzyjaciela, w wyniku czego może być przerwany przewóz oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym, ustala sposób połączenia oddziałów /pododdziałów/ przewożonych transportem kolejowym z oddziałami /pododdziałami/ wykonującymi marsz, a także przekazuje do oddziałów /pododdziałów/, a na szczeblu pułku komendantom transportów/kolejowych/ drogę marszu i niezbędne dane kalkulacyjne dotyczące oddziałów /pododdziałów/ wykonujących marsz.

Sztab zgodnie z decyzją dowódcy dywizji /pułku/ organizuje wszechstronne zabezpieczenie przewozu oraz przekazuje dowódcom oddziałów /pododdziałów/ przewożonych orientacyjne zadania w przypadku przerwania przewozu na liniach transportowych.

Gdy dywizja w zadaniu ma określony pas przesunięcia, wówczas szef wydziału operacyjnego sztabu wybiera drogi /drogę/ marszu oddziałów możliwie blisko linii transportowej.

Prócz udziału w realizacji wyżej omawianych przedsięwzięciach kierownicze osoby funkcyjne sztabu przygotowują dowódcy zazwyczaj następujące dane:

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyj-

n y s z t a b u p u ł k u/ - kalkulacje dotyczące marszu oddziałów /pododdziałów/ i przewozu transportem kolejowym;

- s z e f w y d z i a ł u ł ą c z n o ś c i s z t a b u d y w i z j i /s z e f ł ą c z n o ś c i p u ł k u/ - organizację łączności na czas przewozu i wykonania marszu. Ponadto dostarczą oddziałom przewożonych transportem kolejowym niezbędne dokumenty do utajniania przekazywanych informacji oraz dane radiowe, radiotelefoniczne i radioliniowe.

Na podstawie decyzji dowódcy i jego wytycznych sztab opracowuje plan przesunięcia. Ponadto sztab dywizji opracowuje pisemny rozkaz bojowy.

Plan przesunięcia dywizji /pułku/ sposobem kombinowanym opracowany na mapie zawiera zwykle: rubież styczności wojsk własnych i nieprzyjaciela; wnioski z oceny nieprzyjaciela; dane o sytuacji skażeń; położenie podległych oddziałów /pododdziałów/; otrzymane zadanie i zadania sąsiadów; rejon /rejony/ wyczekiwania do załadowania na transport kolejowy i termin jego zajęcia, drogi marszu i stacje załadowania; linie transportowe; stacje wyładowania, rejon /rejony/ zbiórki i drogi marszu do nakazanego rejonu; zapasowe stacje załadowania i wyładowania; drogi /drogę/ marszu; linię /punkt/ wyjściową i wyrównania oraz termin jej przekroczenia; rejony i czas trwania odpoczynków; rozmieszczenie oddziałów /pododdziałów/ w rejonie docelowym i termin jego osiągnięcia; organizację dowodzenia; rozmieszczenie i zadania sił i środków OPL przełożonego i własnych; możliwe obiekty /rejony/, których zniszczenie może spowodować przerwanie przewozu oddziałów /pododdziałów/, stacje /punkty/ ich wyładowania i drogi marszu do połączenia się z siłami wykonującymi marsz lub do rejonu nakazanego; ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/ oraz oddziałów /pododdziałów/ przewożonych transportem kolejowym.

W legendzie do planu przesunięcia dywizji /pułku/ sposobem kombinowanym podaje się zwykle: wnioski z oceny nieprzyjaciela; cel i zamiar przesunięcia; zestawienie stanu osobowego i sprzętu bojowego oraz napromienienia oraz podział sił i środków wykonujących marsz i przewożonych transportem kolejowym; organizację zabezpieczenia marszu oraz przewozu transportem kolejowym; kalkulacje dotyczące przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym; gotowość; sygnały dowodzenia oraz stan zaopatrzenia materiałowego.

Zadania bojowe dotyczące przesunięcia sposobem kombinowanym przekazuje się podwładnym z zasady w pisemnym rozkazie lub zarządzeniu bojowym /tylko w dywizji/ albo ustnie przez kontakt osobisty oficerów.

W rozkazie bojowym do przesunięcia sposobem kombinowanym podaje się zazwyczaj: wnioski z oceny nieprzyjaciela; zadania dywizji /pułku/

oraz rejon wyjściowy i wyczekiwania do załadowania, zapasowy rejon załadowania i stacje załadowania; zadania sąsiadów; zamiar wykonania przesunięcia oraz drogi marszu, ugrupowanie marszowe, wysiłek pierwszej doby marszu, linię /punkt/ wyjściową, linie /punkty/ wyrównania, rejony, rodzaje i czas trwania odpoczynków, rejon wyczekiwania do załadowania - tylko w dywizji, początek i koniec załadowania, komendanta transportu - tylko w pułku; zadania oddziałów /pododdziałów/ wykonujących marsz i przewożonych transportem kolejowym; normy zużycia środków materiałowych; termin gotowości; miejsce punktów dowodzenia - zgodnie z zasadami, jakie stosuje się w marszu lub przewozie transportem kolejowym; dowódcę pułku /batalionu/, który przejmie dowodzenie dywizją /pułkiem/ w wypadku zniszczenia SD i WSD dywizji lub SD pułku.

Do rozkazu /zarządzenia/ bojowego załącza się wyciąg z planu załadowania i wyładowania.

Dowodzenie oddziałami /pododdziałami/ podczas przesunięcia dywizji /pułku/ sposobem kombinowanym realizuje się ze stanowiska dowodzenia i tyłowego stanowiska dowodzenia, które zazwyczaj znajdują się w ugrupowaniu oddziałów /pododdziałów/ wykonujących marsz. Dla dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ przewożonymi transportem kolejowym wyznacza się zespół oficerów oraz niezbędne środki łączności, zazwyczaj pod dowództwem zastępcy dowódcy dywizji /pułku/ do spraw liniowych. Jeżeli przewiduje się, że transporty kolejowe przyjadą do rejonu /stacji/ wyładowania przed przybyciem sztabu dywizji /pułku/ wykonującej marsz, celowo jest do rejonu /stacji/ wyładowania skierować odpowiednio wcześniej zespół oficerów /wraz z niezbędnymi środkami łączności, wykorzystujących śmigłowce lub pojazdy mechaniczne/, którzy będą przyjmować transporty i kierować ich wyładowaniem.

Zasadniczymi zadaniami dowódcy, oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb dywizji /pułku/ podczas przesunięcia oddziałów /pododdziałów/ sposobem kombinowanym są: zapewnienie sprawnego załadowania transportów kolejowych oraz rozpoczęcie marszu zgodnie z planem; kierowanie oddziałami /pododdziałami/ wykonującymi marsz oraz zbieranie informacji o przebiegu przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem kolejowym i wpływanie na terminową jego realizację; zorganizowanie, jeżeli zajdzie potrzeba, wyładowania oddziałów /pododdziałów/ na linii transportowej i sprawnego ich dołączenia do oddziałów /pododdziałów/ wykonujących marsz.

Z chwilą osiągnięcia gotowości oddziałów /pododdziałów/ do załadowania i przybycia transportu kolejowego sztab dywizji /pułku/ w ramach prowadzonej kontroli i pomocy powinien zwrócić szczególną uwagę na terminowe rozpoczęcie i zakończenie załadowania poszczególnych transpor-

tów kolejowych oraz terminowe i w ustalonej kolejności ich odprawianie. W przypadku zniszczenia przez nieprzyjaciela stacji załadowania i obezwładnienia ładujących się oddziałów /pododdziałów/ sztab zgodnie z decyzją dowódcy organizuje wyprowadzenie ich z rejonu zniszczeń i skażeń oraz zapewnia załadowanie ich na stacjach zapasowych. Ponadto sztab powinien kontrolować i udzielać pomocy oddziałom /pododdziałom/ wykonującym marsz w zakresie formowania i wyciągania kolumn na zasadnicze drogi /drogę/ marszu, aby przekroczyły one linię /punkt/ wyjściową zgodnie z terminami ustalonymi w planie.

Gdy podczas przesunięcia dywizji /pułku/ nieprzyjaciel zniszczy obiekty kolejowe i uniemożliwi dalsze kontynuowanie przewozu, wówczas sztab oraz szefowie rodzajów wojsk i służb, wykorzystując środki łączności organów liniowej komunikacji wojskowej oraz oficerów przede wszystkim na śmigłowcach, ustalają sytuację, w jakiej znalazły się przewożone oddziały /pododdziały/. Następnie zgodnie z decyzją dowódcy dywizji /pułku/ organizują wyładowanie oddziałów /pododdziałów/ z transportów kolejowych, pokonanie przez nie strefy zniszczeń i skażeń oraz włączenie ich do wykonujących marsz oddziałów /pododdziałów/ lub załadowanie na transport kolejowy.

Po osiągnięciu przez oddziały /pododdziały/ wykonujące marsz rejonu nakazanego przed przybyciem do rejonu /stacji/ wyładowania transportów kolejowych szef sztabu dywizji /pułku/ organizuje zebranie szczegółowych danych o położeniu i terminie przyjazdu poszczególnych transportów, przyjęcie i wyładowanie przyjeżdżających transportów oraz marsz przewiezionych oddziałów /pododdziałów/ do nakazanego rejonu.

Po ześrodkowaniu wszystkich oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ w nakazanym rejonie sztab dywizji /pułku/ przesyła meldunek do sztabu nadrzędnego.

5. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU PODCZAS PRZEWOZU WOJSK TRANSPORTEM MORSKIM

Zasadniczymi zadaniami dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ podczas organizacji przewozu transportem morskim są: utrzymanie stałej gotowości bojowej oddziałów /pododdziałów/; ciągłe zbieranie danych o sytuacji, a zwłaszcza o nieprzyjacielu, uderzeniach jądrowych, strefach skażeń, zakażeń i zniszczeń w rejonie ześrodkowania, wyczekiwania oraz w portach załadowania i wyładowania oddziałów /pododdziałów/ i na drogach marszu do nich; udział lub planowanie i organizowanie przewozu transportem morskim; przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ do sprawnego załadowania, przewozu i ich wyładowania.

Sztab dywizji /pułku/ planuje i organizuje przewóz oddziałów /pododdziałów/ transportem morskim zgodnie z decyzją dowódcy, wytycznymi sztabu wyższego oraz w ścisłym współdziałaniu z odpowiednimi organami dowodzenia, którym podległe są środki transportu morskiego.

Podczas przygotowania do przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem morskim sztab dywizji /pułku/ między innymi powinien: zapoznać się z rodzajem transportu i warunkami, w jakich będą ładowane oddziały /pododdziały/; zapoznać się z rejonami wyczekiwania oraz drogami marszu do nich i z nich do /rejonu/ miejsc załadowania; uzgodnić terminy podstawienia środków transportowych oraz termin załadowania i wyładowania oddziałów /pododdziałów/. Ponadto sztab powinien dokonać kalkulacji i obliczeń czasu niezbędnego na załadowanie i wyładowanie sprzętu na transport morski, przewóz do portów /portu/ wyładowania oraz osiągnięcie przez oddziały /pododdziały/ rejonów /rejonu/ wyczekiwania i marsz z tych rejonów do miejsc /miejsca/ załadowania.

Obliczenia potrzeb transportu morskiego dla przewozu oddziałów /pododdziałów/ sztab dywizji /pułku/ wykonuje wspólnie z organami dowodzenia transportu morskiego. Treść tych obliczeń oraz wymagania w zakresie zestawienia transportu morskiego są analogiczne do stosowanych w przypadku przewozu transportem kolejowym. Prócz tego należy obliczyć powierzchnię użytkową dla każdego rodzaju sprzętu bojowego, biorąc za podstawę jego wymiary, oraz dla każdego żołnierza. Średnia powierzchnia użytkowa wynosi: na jednego żołnierza /bez oporządzenia/ - 1,6 m^2; czołg - 20-22 m^2; transporter opancerzony - 16-18 m^2; samochód ciężarowy - 17-20 m^2; taktyczną wyrzutnię rakietową - 20-25 m^2.

Sztab dywizji /pułku/, prócz planu przewozu dywizji /pułku/ transportem morskim - sporządzonego na mapie - i rozkazu /zarządzenia/ bojowego /tylko w dywizji/, opracowuje plan załadowania na okręty i wyładowania z nich oraz plan rozmieszczenia ludzi i sprzętu bojowego, materiałów pędnych i smarów i innych przewożonych ładunków na każdej jednostce transportowej. Jeżeli sztab dywizji /pułku/ nie zna portów /portu/ wyładowania i terminu przybycia do nich jednostek transportowych, to wyładowanie planuje i organizuje zespół oficerów wyznaczony ze sztabu, który przybywa do portu wyładowania pierwszą jednostką transportową.

Dowodzenie oddziałami /pododdziałami/ podczas ładowania na transport morski realizuje się z SD, WSD - tylko w dywizji - i TSD. SD dywizji rozwija się nie bliżej niż 8-10 km od portu, a pułku - w rejonie wyczekiwania. Łączność z oddziałami /pododdziałami/ w rejonie ześrodkowania i w rejonie wyczekiwania, przedstawicielami sztabu znajdującymi się w miejscach /punktach/ załadowania i organami dowodzenia portu organizuje się środkami przewodowymi; w szerokim zakresie należy wykorzystywać

oficerów na śmigłowcach lub pojazdach mechanicznych oraz środki łączności wydzielone przez marynarkę wojenną. Ponadto należy mieć zorganizowaną łączność za pomocą środków radiowych, radioliniowych i radiotelefonicznych, których wykorzystanie może nastąpić za zgodą szefa sztabu dywizji /pułku/.

Stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ dzieli się co najmniej na dwie części i przewozi co najmniej na dwóch jednostkach transportowych.

Podczas przewozu transportem morskim całością przewożonych sił i środków dowodzi dowódca, któremu podległe są środki transportu, a dane o położeniu oddziałów /pododdziałów/ oraz niezbędne rozkazy i zarządzenia przekazuje się środkami łączności marynarki wojennej.

6. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU PODCZAS PRZERZUTU /PRZEWOZU/ WOJSK DROGĄ POWIETRZNĄ

Zasadnicze zadania dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ podczas organizacji i przerzutu oddziałów /pododdziałów/ drogą powietrzną są analogiczne do właściwych dla przewozu transportem morskim.

Sztab dywizji /pułku/ planuje i organizuje przewóz oddziałów /pododdziałów/ transportem powietrznym zgodnie z decyzją dowódcy i wytycznymi sztabu wyższego oraz w ścisłym współdziałaniu ze sztabem związku taktycznego /oddziału/ lotnictwa transportowego.

Podczas planowania i organizowania przewozu oddziałów /pododdziałów/ transportem powietrznym sztab dywizji /pułku/ między innymi powinien: zapoznać się z rodzajem i możliwościami środków transportowych; zapoznać się z lotniskami /lądowiskami/ i warunkami, w jakich będą ładowane i wyładowywane oddziały /pododdziały/; wyznaczyć rejony /rejon/ wyczekiwania oraz drogi marszu do nich i z nich na lotniska /lądowiska/; wyznaczyć rejony /rejon/ zbiórki oddziałów /pododdziałów/ i drogi marszu do rejonu nakazanego; ustalić terminy gotowości środków transportowych do załadowania oraz termin załadowania i wyładowania oddziałów /pododdziałów/. Ponadto sztab powinien dokonać kalkulacji i obliczeń czasu niezbędnego na załadowanie i wyładowanie sprzętu na transport powietrzny, przerzut na lotniska /lądowiska/, wyładowanie oraz osiągnięcie przez oddziały /pododdziały/ rejonów /rejonu/ wyczekiwania i marsz z tych rejonów do miejsc załadowania.

Obliczenia potrzeb transportu powietrznego dla przerzutu oddziałów /pododdziałów/ sztab dywizji /pułku/ wykonuje wspólnie ze sztabem związku taktycznego /oddziału/ lotnictwa transportowego. Obliczenia te sztab dywizji /pułku/ powinien mieć wykonane wcześniej w dwóch wariantach: na przerzut dywizji /pułku/ bez oddziałów /pododdziałów/ wyposa-

żonych w ciężki sprzęt bojowy i na przewóz ludzi z ich osobistym wyposażeniem i uzbrojeniem oraz z lekkim sprzętem bojowym.

Po otrzymaniu zadania na przerzut oddziałów /pododdziałów/ drogą powietrzną szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ udokładnia obliczenia i melduje dowódcy, które oddziały /pododdziały/ należy przewieźć i które mogą być przewiezione przydzielonym transportem powietrznym. Po akceptacji przez dowódcę przedstawiciel sztabu przewożonej dywizji /pułku/ udaje się do sztabu związku taktycznego /oddziału/ lotnictwa transportowego, gdzie ustala liczbę samolotów /śmigłowców/ według potrzeb załadowania każdego pododdziału /oddziału/ oraz udokładnia lotniska, warunki i czas załadowania. Jeżeli sytuacja tego wymaga, to do sztabu przewożonej dywizji /pułku/ przybywa oficer ze sztabu jednostki lotnictwa transportowego i na miejscu rozstrzyga się wszystkie sprawy związane z organizacją przerzutu.

Jeżeli przerzut dywizji /pułku/ będzie realizowany w dwóch lub więcej przelotach, to szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /szef sztabu pułku/ przygotowuje projekt składu każdego przelotu i kolejność przerzutu oddziałów /pododdziałów/. Należy przy tym stworzyć przerzucanym oddziałom /pododdziałom/ możliwość wykonania zadania bojowego niezwłocznie po przerzuceniu.

Podczas opracowywania planu przerzutu oddziałów /pododdziałów/ transportem powietrznym należy zapewnić im możliwość zachowania gotowości bojowej, całość organizacyjną oraz maksymalne wykorzystanie możliwości lotnictwa transportowego, a zwłaszcza jego udźwigu.

Obliczając potrzeby przerzutu drogą powietrzną, należy w pierwszej kolejności uwzględnić potrzeby przewozu ciężkiego sprzętu bojowego. W samolocie łącznie ze sprzętem bojowym powinna lecieć załoga tego sprzętu. Środki materiałowe zazwyczaj przewozi się na pojazdach mechanicznych. Oddzielne samoloty /śmigłowce/ do przewozu ludzi wyznacza się tylko wówczas, gdy nie można ich zabrać z etatowym sprzętem.

Dla przerzucenia wojsk transportem powietrznym sztab dywizji /pułku/ opracowuje zazwyczaj rozkaz /zarządzenie/ bojowy /tylko w dywizji/ oraz tabelę przerzutu transportem powietrznym, która stanowi załącznik do rozkazu /zarządzenia/. W tabeli tej zwykle podaje się: numer przelotu; nazwę i skład przerzucanych oddziałów /pododdziałów/; rejony wyczekiwania, drogi marszu do nich i termin osiągnięcia; nazwę związku taktycznego /oddziału/ lotnictwa transportowego oraz liczbę i typ samolotów /śmigłowców/; lotniska /lądowiska/ załadowania oraz początek i koniec załadowania; lotniska /lądowiska/ wyładowania oraz początek i koniec wyładowania; rejon zbiórki i termin ześrodkowania się w nim.

Ponadto dla każdego przerzucanego pododdziału sporządza się wyciąg z tabeli przerzutu transportem powietrznym. Niektóre dane do opracowania tabeli przerzutu transportem powietrznym /np. rejony wyczekiwania, drogi marszu do nich, lotniska, rejony zbiórki/ przedstawia się na mapach roboczych.

Należy dążyć, aby batalion /dywizjon/ był przerzucany z jednego lotniska, a pułk z jednego węzła lotniskowego i przez jeden oddział /związek taktyczny/ lotnictwa transportowego. Wyładowanie pułku zazwyczaj powinno być realizowane na jednym lotnisku.

Plan przerzutu oddziałów /pododdziałów/ opracowuje się co najmniej w trzech egzemplarzach. Jeden egzemplarz przesyła się do właściwego sztabu lotnictwa transportowego, drugi przekazuje się dowódcy przewożonego pododdziału, a trzeci pozostaje w sztabie dywizji /pułku/.

Stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ przerzuca się w kilku przelotach. Dowódca dywizji /pułku/ i szef sztabu wraz z grupą niezbędnych oficerów lecą oddzielnymi samolotami. Łączność z oddziałami i pododdziałami i lotniskami załadowania i wyładowania utrzymuje się środkami łączności lotnictwa transportowego. Podczas przelotu dane o położeniu oraz niezbędne rozkazy i zarządzenia przekazuje się środkami łączności lotnictwa transportowego.

Rozdział II

PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W NATARCIU

Na zakres i treść pracy sztabu dywizji /pułku/ w natarciu istotny wpływ wywiera sposób przejścia dywizji /pułku/ do natarcia, czas, w jakim jest ono przygotowywane, zakres i rodzaj stosowanych środków rażenia, sytuacja na lądzie i w powietrzu oraz warunki terenowe i atmosferyczne.

1. PRACA SZTABU PODCZAS PRZYGOTOWANIA NATARCIA Z MARSZU Z REJONU WYJŚCIOWEGO POŁOŻONEGO W GŁĘBI

1.1. Praca sztabu do czasu otrzymania zadania

Po osiągnięciu przez oddziały /pododdziały/ rejonu wyjściowego sztab dywizji /pułku/ powinien zorganizować obronę przeciwlotniczą i ubezpieczenie wojsk w rejonie, zapewnić sprawne odtwarzanie zdolności bojowej podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz zorganizować rozbudowę inżynieryjną rejonu wyjściowego i maskowanie wojsk. Ponadto sztab powinien przesłać meldunek do sztabu armii /dywizji/ o osiągnięciu przez wojska rejonu wyjściowego.

Szef sztabu dywizji /pułku/, uwzględniając aktualną sytuację i możliwy jej rozwój oraz zarządzenie wstępne otrzymane ze sztabu armii /dywizji/, powinien wydać wytyczne dotyczące: organizacji pracy na punktach dowodzenia, przeciwdziałań rozpoznaniu nieprzyjaciela, w tym ograniczeń wykorzystywania technicznych środków łączności, a także realizacji innych przedsięwzięć zapewniających utrzymanie skrytości działań, organizacji zbierania, opracowania i wymiany informacji oraz zaopatrzenia oficerów w mapy na przewidywanym kierunku natarcia dywizji /pułku/ - jeżeli zachodzi taka potrzeba. Ponadto szef sztabu melduje dowódcy dywizji propozycje dotyczące sposobu realizacji nakazanych w zarządzeniu przedsięwzięć oraz organizuje przyjęcie zadania bojowego.

W celu zapewnienia ciągłego dopływu aktualnych danych o sytuacji na przewidywanym kierunku natarcia dywizji szef sztabu dywizji organizuje rozpoznanie. Ponadto po uzgodnieniu ze sztabem armii i uzyskaniu zgody dowódcy dywizji organizuje on nawiązanie bezpośredniej łączności z sąsiadem prowadzącym działania bojowe w przodzie. Dla realizacji tego przedsięwzięcia wysyła się ze sztabu dywizji do sztabu sąsiedniego zazwyczaj dwóch-trzech oficerów wyposażonych w odpowiednie środki łączności.

Szefowie wydziałów sztabu /oficerowie sztabu pułku/, szefowie rodzajów wojsk i służb, uwzględniając wytyczne dowódcy i szefa sztabu oraz konkretną sytuację taktyczną, organizują i realizują przedsięwzięcia zgodnie z obowiązkami funkcyjnymi.

S z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/ organizuje zaopatrzenie oficerów dowództwa w mapy /jeżeli nie uczyniono tego wcześniej/. Prócz tego organizuje on zbieranie i opracowanie w ścisłej współpracy z innymi szefami wydziałów sztabu, rodzajów wojsk i służb dane o sytuacji. Dane te dotyczą przede wszystkim: aktualnego stanu ukompletowania i napromienienia podległych oddziałów /pododdziałów/, stanu i gotowości dywizjonu rakiet taktycznych, oddziałów /pododdziałów/ artylerii i obrony przeciwlotniczej, stanu zapasów materiałowych w oddziałach /pododdziałach/, położenia /rozmieszczenia/ oddziałów /pododdziałów/ oraz sytuacji skażeń i terenu w rejonie wyjściowym oraz na kierunku przewidywanego przesunięcia i natarcia dywizji /pułku/, a także położenia i możliwości bojowych sąsiada prowadzącego walkę w przodzie.

Informacje o położeniu podległych oddziałów i pododdziałów /o dwa szczeble dowodzenia niżej/ oraz sąsiadach prowadzących działania bojowe w przodzie, a także uderzeniach bronią masowego rażenia nieprzyjaciela, po uprzednim naniesieniu na mapy szefów wydziałów sztabu /oficerów sztabu pułku/, szefów rodzajów wojsk i służb, nanosi się równolegle na dwie mapy, robocze - dowódcy i szefa sztabu. Ponadto na mapy robocze dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ nanosi się aktualne informacje o nieprzyjacielu. Informacje, których nie można nanieść na mapę, zapisuje się w notatnikach pracy.

W oparciu o zebrane informacje o wojskach własnych wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przygotowuje i przesyła meldunek do sztabu armii /dywizji/ o osiągnięciu rejonu wyjściowego, stanie i położeniu oddziałów /pododdziałów/.

S z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a s z t a b u p u ł k u/ organizuje rozpoznanie oraz zbieranie aktualnych informacji o nieprzyjacielu i terenie. Dotyczą one: charakteru działań, położenia, ugrupowania i przynależności narodowej jego wojsk; rozmieszczenia i działania zasadniczych środków ogniowych, w tym głównie środków przenoszenia broni jądrowej, artylerii, śmigłowców bojowych i środków OPL; struktury i stopnia rozbudowy inżynieryjnej terenu na przewidywanym kierunku natarcia dywizji /pułku/; stanu

osobowego i uzbrojenia; systemów dowodzenia i kierowania środkami walki.

Informacje te nanosi się na mapę roboczą szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszego oficera rozpoznania sztabu pułku/ i mapę informacyjną /tylko w sztabie dywizji/ oraz w miarę ich opracowywania melduje się dowódcy /szefowi sztabu/, przekazuje szefowi wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszemu oficerowi operacyjnemu sztabu pułku/ oraz szefom rodzajów wojsk i służb. Informacje szczególnie ważne melduje się natychmiast dowódcy i szefowi sztabu.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/, organizując rozpoznanie dla zdobycia danych o nieprzyjacielu i terenie, niezbędnych do powzięcia decyzji przez dowódcę i przygotowania natarcia, powinien również zapewnić ciągłe rozpoznanie kierunków zagrożonych przez nieprzyjaciela, rejonów dogodnych do wysadzenia przez niego desantów powietrznych i grup specjalnych oraz zwalczanie jego naziemnych organów rozpoznawczych.

W podobny sposób jak szefowie wydziałów operacyjnego i rozpoznawczego pozostali szefowie wydziałów sztabu dywizji /oficerowie sztabu pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb realizują przedsięwzięcia dotyczące zbierania i opracowywania informacji o sytuacji.

Zebranie i opracowanie przez sztab dywizji /pułku/ maksymalnej ilości informacji o sytuacji oraz wykonanie innych prac przygotowawczych do czasu otrzymania zadania bojowego znacznie przyspiesza powzięcie decyzji przez dowódcę i zaplanowanie natarcia.

W przypadku przygotowywania natarcia w warunkach skrajnie ograniczonego czasu, po otrzymaniu wstępnego zarządzenia bojowego, sztab dywizji /pułku/ może przekazać swoje zarządzenie wstępne do tych oddziałów /pododdziałów/, które w najbliższym okresie czasu mogą być użyte do walki.

1.2. Praca sztabu po otrzymaniu zadania

1.2.1. Udział sztabu w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i jej opracowanie

Z chwilą otrzymania zadania bojowego dotyczącego natarcia nanosi się je na mapę roboczą dowódcy i szefa sztabu lub szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/. W tym czasie dowódca dywizji /pułku/, najczęściej wspólnie z szefem sztabu, zapoznaje się z zadaniem, a następnie analizuje je, precyzując wnioski stanowiące zamiar wykonania zadania, kalkuluje czas na przygotowanie natarcia oraz określa przedsięwzięcia, które należy niezwłocznie wykonać.

Najczęściej równolegle z prowadzoną przez dowódcę analizą zadania szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ zapoznaje oficerów sztabu oraz rodzajów wojsk i służb z zadaniem bojowym. W tym czasie następuje również wymiana informacji między oficerami sztabu oraz rodzajów wojsk i służb zawartymi w zarządzeniach sztabu armii /dywizji/, dowódców i szefostw /szefów/ rodzajów wojsk i służb.

Danymi wyjściowymi do kalkulacji czasu są: czas otrzymania zadania bojowego i termin gotowości wojsk do natarcia oraz termin meldowania decyzji dowódcy armii /dywizji/.

Kalkulując czas dowódca /szef sztabu/ oblicza czas, w jakim dywizja /pułk/ ma przygotować natarcie oraz określa, ile czasu, w tym czasu dziennego, należy wydzielić do dyspozycji podwładnych. Dopiero na tej podstawie określa on, do jakiego terminu należy powziąć decyzję, postawić /przekazać/ zadanie bojowe podwładnym, zorganizować współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych, przeprowadzić rekonesans /jeżeli będzie prowadzony/, zakończyć planowanie i organizowanie natarcia w sztabie dywizji /pułku/ oraz zatwierdzić decyzję podwładnym. Ustalenia te dowódca /szef sztabu/ ujmuje zazwyczaj w opracowanym zawczasu blankiecie kalendarzowego planu przygotowania natarcia dywizji /pułku/ i stanowią one podstawę dla opracowania tego dokumentu przez wydział operacyjny sztabu /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/.

Z kolei dowódca dywizji /pułku/ powinien zapoznać kierownicze osoby funkcyjne dowództwa z zamiarem wykonania zadania i wydać wytyczne, w których zazwyczaj określa: zakres i termin zebrania informacji o nieprzyjacielu niezbędnych do powzięcia decyzji; termin zebrania danych dotyczących możliwości zapewnienia przez sąsiadów działających w przodzie dogodnych warunków wejścia dywizji /pułku/ do natarcia; sposób przygotowania oddziału /pododdziału/ przewidzianego do działań w charakterze oddziału wydzielonego i taktycznego desantu śmigłowcowego; terminy zakończenia odtwarzania zdolności bojowej i likwidacji skutków uderzeń jądrowych /jeżeli zachodzi potrzeba/; sposób przeprowadzenia rekonesansu; rodzaj i termin nagromadzenia zapasów materiałowych; termin i sposób przekazania zadań bojowych dowódcom oddziałów /pododdziałów/ oraz zorganizowania współdziałania; dane do decyzji, jakie mają przygotować poszczególni oficerowie, oraz termin ich przygotowania.

Następnie dowódca dywizji /pułku/ przeprowadza ocenę sytuacji. Oficerowie sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk i służb opracowują i przekazują zarządzenia wstępne lub wstępne zarządzenia bojowe do oddziałów /pododdziałów/ oraz przygotowują i na żądanie dowódcy meldują dane do powzięcia decyzji. Dane te oficerowie meldują zazwyczaj w formie

odpowiedzi na pytania postawione przez dowódcę dywizji /pułku/. W miarę dokonywanych przez dowódcę ustaleń przenosi się je na mapę robo- i ozą jego i szefa sztabu.

Szef sztabu dywizji /pułku/ - jeżeli nie uczynił tego dowódca - zapoznaje kierownicze osoby funkcyjne z zamiarem i wytycznymi dowódcy oraz organizuje pracę na stanowisku dowodzenia. W tym celu wydaje on odpowiednie wytyczne, w których może określić: dane potrzebne do powzięcia przez dowódcę decyzji, termin ich przygotowania i odpowiedzialnych za przygotowanie; sposób zorganizowania rekonesansu; termin i sposób przekazania zarządzeń wstępnych lub wstępnych zarządzeń bojowych; rodzaj dokumentów bojowych, które należy opracować, ich formę oraz czas przygotowania; organizację kontroli przygotowania natarcia w oddziałach i pododdziałach; sposób zorganizowania odpoczynków. Ponadto w wytycznych może podać:

- szefowi wydziału operacyjnego sztabu dywizji /staremu oficerowi operacyjnemu sztabu pułku/ - zakres i sposób planowania i organizowania obrony przed bronią masowego rażenia, powszechnej obrony przeciwlotniczej, maskowania, walki radioelektronicznej i służby porządkowo-ochronnej/;

- szefowi wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /staremu oficerowi rozpoznania sztabu pułku/ - na wykonaniu jakich zadań i w jakiej kolejności skoncentrować główny wysiłek rozpoznania, termin złożenia zapotrzebowania na zdjęcia lotnicze obrony i ważnych obiektów nieprzyjaciela oraz sposób współdziałania i wymiany informacji z sąsiednimi organami rozpoznawczymi;

- szefowi wydziału łączności sztabu dywizji /staremu oficerowi łączności sztabu pułku/ - z kim i w jakich terminach zorganizować łączność, sposoby maskowania systemu łączności i przeciwdziałania rozpoznaniu radioelektronicznemu nieprzyjaciela;

- szefowi wydziału organizacyjno-ewidencyjnego sztabu dywizji /staremu oficerowi organizacyjno-kadrowemu sztabu pułku/ - termin uaktualnienia danych o stanie ukompletowania oddziałów i pododdziałów oraz stopniu napromienienia wojsk.

Szefowie wydziałów sztabu dywizji oraz szefowie rodzajów wojsk i służb organizują pracę podległych im oficerów. W tym celu, dla sprawnego wykonania zadań niezbędnych do przygotowania natarcia, powinni oni przede wszystkim dokonać szczegółowego podziału /aktulizacji/ zadań pomiędzy poszczególnych oficerów i stworzyć dogodne warunki do ich realizacji oraz zapewnić równoległość pracy w podległych wydziałach i w sztabie.

Ideowy model organizacji pracy na stanowisku dowodzenia dywizji i pułku podczas przygotowania działań bojowych przedstawiono w załącznikach nr 1 i nr 2.

Dane do decyzji dowódcy i planowania natarcia dywizji /pułku/ opracowywane przez oficerów sztabu oraz rodzajów wojsk i służb powinny być oparte na wnikliwej analizie zadania, ocenie sytuacji, zamiaru i wytycznych dowódcy lub szefa sztabu oraz na rzetelnych kalkulacjach taktyczno-operacyjnych i czasowo-przestrzennych.

Przygotowanie danych do decyzji dowódcy zapoczątkowuje w sztabie proces planowania i pozwala na dokonanie niezbędnych przedsięwzięć w zakresie organizowania natarcia dywizji /pułku/.

S z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a s z t a b u p u ł k u/ na podstawie aktualnie posiadanych informacji dokonuje oceny nieprzyjaciela i terenu po jego stronie oraz podległych mu sił i środków rozpoznania. W wyniku tej oceny powinien on być gotowy do zameldowania dowódcy;

- oceny ogólnego składu i charakteru działań nieprzyjaciela w pasie natarcia armii /dywizji/ w tym: ugrupowanie nieprzyjaciela, w jakich prowadził on dotychczasowe działania bojowe, oraz ich rezultat, stosowanie broni jądrowej i charakter działań jego lotnictwa;

- oceny sił i środków, ugrupowania i możliwości bojowych nieprzyjaciela w pasie natarcia dywizji /pułku/, w tym: ogólna ilość sił, sposób rozwinięcia i ugrupowania, w jakim działają oddziały i pododdziały ogólnowojskowe, środki napadu jądrowego, artyleria konwencjonalna, środki przeciwpancerne i przeciwlotnicze, ilość sił i środków nieprzyjaciela, z jakimi dywizja /pułk/ spotka się w czasie ataku i podczas wykonywania zadań w toku natarcia, możliwość działania lotnictwa, ocena systemu dowodzenia i zabezpieczenia radioelektronicznego, charakter obrony nieprzyjaciela, silne i słabe strony nieprzyjaciela oraz charakter terenu;

- ocena prawdopodobnego charakteru działań nieprzyjaciela, w tym: prawdopodobny cel, jaki może stawiać sobie nieprzyjaciel w oczekiwanej walce, i prawdopodobny zamiar jego działań, przypuszczalne zadania jego ogólnowojskowych związków taktycznych i oddziałów, ugrupowanie bojowe i gotowość do obrony /działań/, podstawowe obiekty nieprzyjaciela do obezwładnienia;

- główne zadania rozpoznania /co i do jakiego terminu wykryć oraz ustalić/.

S z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/ dokonuje oceny położenia wojsk własnych i warunków, w jakich dywizja /pułk/ będzie realizować zadanie, a we współpracy z szefami wydziałów sztabu i szefami rodzajów wojsk i służb dokonuje niezbędnych kalkulacji czasowo-przestrzennych i obliczeń taktyczno-operacyjnych. W wyniku tego powinien być gotowy do zameldowania dowódcy:

- położenia, stanu i gotowości oddziałów /pododdziałów/ do natarcia, aktualnego stosunku sił wojsk prowadzących działania bojowe na kierunku wejścia dywizji /pułku/ do natarcia oraz potrzeb i możliwości ich wzmocnienia - jeżeli istnieje taka potrzeba;

- możliwości dywizji /pułku/ - z uwzględnieniem sił i środków wzmocnienia oraz przydzielonych rakiet z ładunkami jądrowymi /tylko w dywizji/ - w zakresie przyjęcia zamierzonego przez dowódcę ugrupowania bojowego do natarcia i wykonania otrzymanego zadania bojowego przy zapewnieniu niezbędnego stosunku sił w pasie natarcia dywizji /pułku/ na głębokość zadania dnia /zadania następnego/ i w poszczególnych etapach jego realizacji - zgodnie z ustaleniami dowódcy lub szefa sztabu;

- kalkulacji czasu na: przesunięcie dywizji /pułku/ z rejonu wyjściowego na rubież ataku, w tym sił i środków wydzielonych do realizacji zadań w ramach ogniowej osłony podejścia dywizji /pułku/; wprowadzenie do walki drugiego rzutu /odwodu/; zorganizowanie i wysadzenie taktycznego desantu śmigłowcowego /gdy dywizja jest organizatorem/; zorganizowanie i wejścia do natarcia innych elementów ugrupowania bojowego - jeżeli są organizowane - np. oddziału wydzielonego;

- warunków terenowych w pasie natarcia dywizji /pułku/ i ich wpływu na: przesunięcie wojsk, możliwości użycia i działania oddziałów i pododdziałów, tempo natarcia, możliwości wykonania manewru itp., oraz możliwych zmian w wyniku wykonania uderzeń jądrowych i ich wpływu na działania wojsk w natarciu;

- możliwości realizacji przedsięwzięć w zakresie: obrony przed bronią masowego rażenia, powszechnej obrony przeciwlotniczej, maskowania, walki /obrony/ radioelektronicznej, przeciwdziałania siłom i środkom rozpoznania nieprzyjaciela;

- organizacji służby porządkowo-ochronnej, w tym głównie na czas przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku i w czasie wprowadzenia do walki drugiego rzutu.

S z e f w y d z i a ł u ł ą c z n o ś c i s z t a b u d y w i z j i /s z e f ł ą c z n o ś c i p u ł k u/ po dokonaniu analizy zadania i oceny sytuacji oraz ustaleniu potrzeb w zakresie łączności z poszczególnymi oficerami sztabu, szefami rodzajów wojsk i służb precyzuje możliwości i sposób zapewnienia łączności podczas przygotowania i w toku natarcia. W wyniku oceny i poczynionych ustaleń powinien on być gotowy do zameldowania szefowi sztabu lub dowódcy;

- właściwości organizacji łączności wynikających z zadania bojowego dywizji /pułku/, w tym wpływu zadania bojowego dywizji /pułku/ na planowanie i organizację systemu łączności oraz zakres wykorzystania poszczególnych rodzajów środków łączności;

- stanu i możliwości pododdziałów łączności dywizji /pułku/, w tym stanu ukompletowania w siłach i środkach łączności oraz możliwości zapewnienia łączności podczas przygotowania i prowadzenia natarcia posiadanymi siłami i środkami;

- propozycji rozmieszczenia punktów dowodzenia i węzłów łączności podczas prowadzenia natarcia przez dywizję /pułk/, w tym: rejony rozmieszczenia stanowiska dowodzenia, wysuniętego stanowiska dowodzenia /tylko w dywizji/, tyłowego stanowiska dowodzenia i węzłów łączności w rejonie wyjściowym oraz na czas przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku i podczas prowadzenia natarcia, terminy gotowości węzłów łączności w poszczególnych położeniach i sposób ich przesuwania;

- sposobów zapewnienia łączności w rejonie wyjściowym i w poszczególnych etapach natarcia dywizji /pułku/, w tym łączności dowodzenia, współdziałania, tyłów, ostrzegania i alarmowania oraz terminów gotowości systemu łączności;

- ochrony łączności przed oddziaływaniem nieprzyjaciela, w tym sposobów zabezpieczenia środków łączności przed rozpoznaniem i zakłóceniami oraz ochrony i obrony węzłów łączności;

- ograniczeń w zakresie wykorzystania środków łączności dywizji /pułku/.

S z e f s z t a b u dokonuje całokształtu oceny sytuacji, kieruje przygotowaniem danych do decyzji dowódcy przez oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb. Niezależnie od przyjętej metody pracy powinien on być zawsze gotowy do zameldowania dowódcy;

- treści i wskaźników otrzymanego zadania natarcia, zadania sąsiadów, a także sił i środków przełożonego działających w pasie natarcia dywizji

/pułku/, szczególnie w zakresie użycia broni jądrowej oraz warunków współdziałania[1/];

- wniosków z oceny nieprzyjaciela /charakter działań nieprzyjaciela, możliwości użycia przez niego broni masowego rażenia, lotnictwa i innych sił i środków, ugrupowanie jego sił i środków, obiekty do rażenia bronią jądrową przez dywizjon rakiet taktycznych, silne i słabe strony w ugrupowaniu nieprzyjaciela, przypuszczalny zamiar działań nieprzyjaciela, możliwe zmiany w siłach i środkach oraz w ugrupowaniu bojowym nieprzyjaciela po wykonaniu na niego uderzeń jądrowych, a także zmasowanych uderzeń artylerii i lotnictwa/[2/];

- wniosków z oceny położenia i stanu ukompletowania wojsk /stopień realizacji uprzednio otrzymanych zadań, potrzeby i możliwości oraz sposób poprawy położenia i uzupełnienia stanu oddziałów /pododdziałów/, możliwości wykonania otrzymanego zadania przez dywizję /pułk/ potrzeby i czas niezbędny na dokonanie ewentualnego przegrupowania oddziałów /pododdziałów/ i przygotowanie ich do natarcia/[3/];

- potrzeb i możliwości zapewnienia niezbędnego stosunku sił w pasie natarcia dywizji /pułku/ na całą głębokość zadania i w poszczególnych etapach jego realizacji, np. na odcinku przełamania, na głębokość zadania bliższego, w czasie odpierania kontrataku nieprzyjaciela[4/];

- propozycję decyzji.

W przypadku ograniczonej lub skrajnie ograniczonej ilości czasu na przygotowanie natarcia poszczególne kierownicze osoby funkcyjne zwykle nie składają dowódcy pełnych meldunków z danymi do decyzji, lecz meldują tylko dane nakazane w wytycznych dowódcy lub udzielają odpowiedzi na pytania dowódcy.

W całokształcie przygotowywania danych do decyzji dowódcy i planowania natarcia szczególne znaczenie posiadają dokonywane przez wydział operacyjny sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ wspólnie z oficerami oraz szefami rodzajów wojsk i służb, w tym również z szefem grupy dowodzenia bojowego lotnictwa, niezbędne kalkulacje i obliczenia dotyczące przede wszystkim: możliwości i efektywności użycia broni jądrowej i pasa bezpieczeństwa; stosunku sił i środków; efektywno-

---

1/ Treść tę szef sztabu melduje w przypadku nieobecności dowódcy dywizji /pułku/ podczas otrzymania zadania natarcia.

2/ Treść tę szef sztabu melduje dowódcy wówczas, gdy nie jest przewidziany meldunek szefa wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszego oficera rozpoznania sztabu pułku/.

3/ Treść tę szef sztabu melduje dowódcy wówczas, gdy nie jest przewidziany meldunek szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/.

4/ J.w.

ści użycia konwencjonalnych środków rażenia;możliwości pokonywania stref skażeń;czasu niezbędnego na przygotowanie natarcia w oddziałach /pododdziałach/;czasu przesunięcia /marszu/ dywizji /pułku/ na rubież ataku i czasu wyjścia oddziałów /pododdziałów/ do ataku; czasu zajęcia stanowisk ogniowych /startowych/ przez artylerię, dywizjon rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, środki obrony przeciwlotniczej i inne pododdziały wyznaczone do walki ogniowej oraz czasu osiągnięcia przez nie gotowości do otwarcia ognia; wysadzenia i działania taktycznego desantu śmigłowcowego /tylko w dywizji/.

Obliczeń związanych z użyciem broni jądrowej dokonuje się dla określenia: mocy i ilości ładunków jądrowych niezbędnych do porażenia wyznaczonych /proponowanych/ obiektów /celów/ stosownie do ich charakteru i pożądanego stopnia porażenia; najdogodniejszego czasu na wykonanie uderzeń jądrowych; rodzaju i charakteru wybuchu; punktów zerowych wybuchów; pasa bezpieczeństwa dla wojsk własnych oraz prawdopodobnego powstawania i rozmiarów rejonów zniszczeń, zawałów, pożarów i zatopień.

Moc ładunku jądrowego niezbędną do rażenia obiektu /celu/ określa się w zależności od rodzaju i wymiarów obiektu /celu/ oraz postawionego zadania lub niezbędnego stopnia rażenia, rodzaju wybuchu jądrowego, odległości startu i położenia punktu przygotowania danych od środka celu. Ponadto należy uwzględnić pas bezpieczeństwa wojsk własnych. Następnie odszukuje się promień rażenia danego obiektu /celu/ odpowiednim ładunkiem.

Dla praktycznego określenia promienia rażenia używa się zwykle różnych tabel, linijek, wzorów i wykresów zawartych w podręczniku dotyczącym broni jądrowej i w metodykach oceny skutków uderzeń bronią jądrową.

Czas wykonania uderzeń jądrowych ustala się tak, aby w pierwszej kolejności porazić wykrytą broń masowego rażenia nieprzyjaciela, a następnie to jego zgrupowanie, którego rozbicie zapewnia sprawną realizację zadania bojowego. Ponadto w ustalaniu czasu wykonania uderzeń jądrowych należy uwzględnić możliwość efektywnego wykorzystania skutków uderzeń przez wojska własne.

Rodzaj i charakter wybuchu jądrowego /wysoki lub niski, powietrzny, naziemny, nawodny/ ustala się w zależności od trwałości zasadniczych elementów obiektu /celu/ przewidzianych do rażenia i dopuszczalnego stopnia promieniotwórczego skażenia terenu.

Dla praktycznego określania rodzaju i charakteru wybuchu wykorzystuje się odpowiednie tabele zawarte w podręczniku dotyczącym broni jądrowej i metodykach oceny skutków uderzeń bronią jądrową i sytuacji promieniotwórczej terenu.

Ustalając punkt zerowy wybuchu jądrowego, należy uwzględnić charakter i rozmiary obiektu /celu/ oraz wyodrębnić poszczególne jego elementy i określić element najważniejszy w danym obiekcie /celu/, który powinien być zniszczony. Zazwyczaj punkt zerowy wybuchu będzie pokrywał się z najważniejszym elementem planowanego do porażenia obiektu /celu/.

Ustalając pas bezpieczeństwa dla wojsk własnych, należy uwzględnić moc ładunku jądrowego, rodzaj i charakter wybuchu, wielkość możliwego odchylenia punktu zerowego /środka/ wybuchu od punktu przygotowania danych, porę roku, warunki atmosferyczne, rodzaj obiektu /celu/ oraz charakter terenu. Pas bezpieczeństwa ustala się na podstawie tabeli zawartej w podręczniku „Użycie wojsk rakietowych i artylerii w walce i operacji" lub według następującego wzoru:

$$R_{bp} = R_p + 4 - 5\ U_D/U_K/ \qquad /1/$$

gdzie:

R_{bp} - pas bezpieczeństwa;

R_p - najmniejsza odległość od środka wybuchu, zabezpieczająca ludzi przed rażeniem;

$4 - 5\ U_D/U_K/$ - cztero - lub pięciokrotne średnie uchylenie punktu zerowego wybuchu jądrowego od punktu przygotowania danych w kierunku.

Ustalając prawdopodobne rejony powstawania zniszczeń, zawałów, pożarów, zatopień i ich rozmiary po wykonaniu planowanych uderzeń jądrowych, należy uwzględnić: charakter terenu i jego pokrycia; istnienie rzek, kanałów i innych zbiorników wody oraz urządzeń hydrotechnicznych; istnienie budowli i ich charakter; moc, rodzaj i charakter wybuchu. Ponadto w ustaleniach tych należy uwzględnić porę roku i doby oraz charakter prognozowanych warunków meteorologicznych w czasie wykonania uderzeń, a szczególnie prędkości i średniego kierunku wiatru dla danego obszaru. Dla praktycznego prognozowania powstawania rejonów zniszczeń, zawałów, pożarów i zatopień wykorzystuje się odpowiednie tabele zawarte w "Metodyce oceny skutków uderzeń jądrowych" część I.

Obliczeń i oceny związanych z wykorzystaniem broni konwencjonalnej dokonuje się dla określenia potrzeb, możliwości i efektywności użycia artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk ogniowych, artyleryjskich środków przeciwpancernych, lotnictwa wspierającego, w tym śmigłowców bojowych, czołgów, bojowych wozów piechoty i innych środków walki. Obliczeń tych dokonuje się, uwzględniając zazwyczaj potrzebę utrzymania /opanowania/ rubieży zapewniającej dogodne warunki rozwinięcia oddziałów /pododdziałów/ i wykonania ataku oraz kompleksowego porażenia

ogniowego nieprzyjaciela. W ramach kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela należy uwzględnić głównie ogniową osłonę podejścia oddziałów /pododdziałów/ do rubieży rozwinięcia, ogniowe przygotowanie ataku, ogniowe wsparcie ataku, ogniowe wsparcie nacierających wojsk w głębi obrony nieprzyjaciela, a w tym między innymi ogniowe przygotowanie i wsparcie wprowadzenia do walki drugiego rzutu, ogniowe porażenie nieprzyjaciela podczas odparcia kontrataku oraz ogniowe przygotowanie i wsparcie wojsk dla pokonania obrony nieprzyjaciela na kolejnych rubieżach. Planując zadania dla poszczególnych środków na potrzeby kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela, uwzględnia się również zadania realizowane przez dywizjon rakiet taktycznych /tylko w dywizji/ oraz siły i środki przełożonego. Ponadto dokonuje się podziału obiektów /celów/ nieprzyjaciela na poszczególnych wykonawców oraz określa się czas i sposób wykonania przez nich zadań.

Podczas oceny wojsk własnych i nieprzyjaciela można obliczać ilościowy, ilościowo-jakościowy i jakościowy stosunek sił i środków. Analiza i ocena stosunku sił ma na celu ustalenie, w wyniku porównania istniejących stanów ilościowych, ilościowo-jakościowych i jakościowych, racjonalnych podstaw do przyjęcia takiego ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ do natarcia i w toku jego prowadzenia oraz wyboru takiego sposobu użycia sił i środków, który zapewni uzyskanie zdecydowanej przewagi nad nieprzyjacielem w pożądanym /określonym/ miejscu i czasie.

> Stosunek sił jest to porównanie sił i środków bojowych walczących stron, wyrażone cyfrowo w postaci proporcji, z której wynika liczbowa przewaga jednej ze stron lub równowaga sił.

Obliczając stosunek sił, uwzględnia się siły i środki stron, które wezmą udział w walce podczas realizacji częściowego lub całościowego zadania bojowego.

W natarciu dywizji /pułku/ stosunek sił oblicza się zazwyczaj na odcinku przełamania, w całym pasie natarcia na głębokość zadania bliższego, w całym pasie natarcia na głębokość zadania następnego, w czasie odparcia kontrataku, w czasie pokonywania obrony nieprzyjaciela na kolejnej rubieży i w całym pasie natarcia na głębokość zadania dnia /tylko w dywizji/. Ponadto może być obliczony stosunek sił wojsk prowadzących działania bojowe na kierunku wejścia dywizji /pułku/ do natarcia.

I l o ś c i o w y s t o s u n e k s i ł jest wielkością powstałą w wyniku porównania po stronie własnej i nieprzyjaciela ilości zazwyczaj pododdziałów piechoty /zmechanizowanych, zmotoryzowanych,

pancernych/, ludzi, broni jądrowej /tylko w dywizji/, czołgów, artylerii do ognia pośredniego, bojowych wozów piechoty, transporterów opancerzonych i środków przeciwpancernych. Ilościowe porównania mogą być dokonywane w grupach jednorodnego sprzętu bojowego /np. czołgi własne do czołgów nieprzyjaciela/ lub w grupach różnorodnego sprzętu bojowego /np. czołgi i bojowe wozy piechoty własne do czołgów i środków przeciwpancernych nieprzyjaciela/. Ilościowy stosunek sił oblicza się poprzez podzielenie określonej /obliczonej/ liczby pododdziałów, ludzi lub sprzętu bojowego przez liczbę od niej nie większą. Iloraz ten porównujemy do jedności.

P r z y k ł a d: Obliczyć stosunek sił w czołgach, gdy:

a/ po stronie własnej jest 30 czołgów, a po stronie nieprzyjaciela - 10 czołgów;

b/ po stronie własnej jest 20 czołgów i po stronie nieprzyjaciela - 20 czołgów;

c/ po stronie własnej jest 15 czołgów, a po stronie nieprzyjaciela - 30 czołgów.

R o z w i ą z a n i e:

a/ 30 : 10 = 3:1; b/ 20 : 20 = 1:1; c/ 30 : 15 = 2:1

O d p o w i e d ź: Stosunek sił w czołgach wynosi:

a/ trzy do jednego na korzyść wojsk własnych;

b/ równowaga sił w czołgach;

c/ jeden do dwóch na korzyść nieprzyjaciela.

Obliczenia stosunku sił według zadań częściowych i w odpowiednich grupach sprzętu bojowego wykonuje się zwykle zgodnie z wytycznymi dowódcy dywizji /pułku/ lub szefa sztabu.

I l o ś c i o w o - j a k o ś c i o w y s t o s u n e k s i ł uzyskujemy w wyniku porównania ilości pododdziałów i sprzętu bojowego po stronie własnej i nieprzyjaciela z uwzględnieniem jakości poszczególnych grup sprzętu bojowego wyrażonej w odpowiednich wskaźnikach.

Przez pojęcie "jakość" sprzętu bojowego /np. czołg, transporter opancerzony, działo, przeciwpancerny pocisk kierowany, samolot itp./ rozumie się zespół cech stanowiących o jego zdolności do wykonywania zadań zgodnie z przeznaczeniem. Na jakość składa się zbiór różnorodnych wskaźników np. ruchu i manewru, rażenia, osłony, określających możliwości danego typu uzbrojenia, z uwzględnieniem ograniczeń warunkujących uzyskiwane efekty bojowe. Wskaźnik jakości jednego egzemplarza sprzętu określa się przez porównanie go do przyjętego wzorca danej grupy.

Wskaźnik jakościowy pojedynczego egzemplarza dla każdego rodzaju sprzętu zazwyczaj opracowany jest wcześniej i zawarty w odpowiednich tabelach /zestawieniach/. Określony w tabeli wskaźnik jakościowy pojedynczego egzemplarza /wyrażony liczbą/ mnoży się przez liczbę egzemplarzy sprzętu obliczanej grupy. Otrzymany wynik jest wielkością syntetyczną ilościowo-jakościową danej grupy techniki bojowej. Obliczeń tych dokonuje się oddzielnie dla każdej grupy sprzętu bojowego, np. czołgów, transporterów opancerzonych, artylerii do ognia pośredniego, przeciwpancernych pocisków kierowanych. Wielkość syntetyczną ilościowo-jakościową jednostki wojskowej np. pz, DPanc otrzymuje się w wyniku dokonania obliczeń ilościowo-jakościowych zwykle każdej grupy sprzętu bojowego znajdującego się na jej wyposażeniu.

P r z y k ł a d: Obliczyć ilościowo-jakościowy stosunek sił w czołgach i artylerii, jeżeli: po stronie własnej jest 30 czołgów, w tym 10 T-34, 10 T-55 i 10 T-72 oraz 30 dział, w tym 10 haubic 122 mm, 10 armat 122 mm i 10 haubic 152 mm; po stronie nieprzyjaciela jest 15 czołgów, w tym 5 M-48, 5 "Leopard 1A-4" i 5 "Leopard 2" oraz 15 dział, w tym 5 haubic 105 mm S/H, 5 haubic 155 mm S/H i 5 armat 175 mm S/H.

Wskaźnik jakościowy dla pojedynczego egzemplarza sprzętu wynosi: czołg: T-34 = 0,49; T-55 = 1,00; T-72 = 1,50; M-48 = 1,00; "Leopard 1A-4" = 1,50; "Leopard 2" = 2,30; haubice 122 mm = 0,70; armata 122 mm = = 0,61; haubica 152 mm = 0,71; haubica 105 mm S/H = 0,70; haubica 155 mm S/H = 0,80; armata 175 mm S/H = 0,75[5/].

R o z w i ą z a n i e:

1. Po stronie własnej:
   a/ czołgi: 10 T-34 • 0,49 + 10 T-55 • 1,00 + 10 T-72 • 1,50 = = 4,9 + 10 + 15 = 29,9;
   b/ artyleria: 10 haubic 122 mm • 0,7 + 10 armat 122 • 0,61 + + 10 haubic 152 mm • 0,71 = 7 + 6,1 + 7,1 = 20,2.
2. Po stronie nieprzyjaciela:
   a/ czołgi: 5 M-48 • 1,00 + 5 "Leopard 1A-4" • 1,50 + 5 "Leopard 2". 2,30 = 5 + 7,5 + 11,5 = 24;
   b/ artyleria: 5 haubic 105 mm S/H • 0,70 + 5 haubic 155 mm S/H•0,80 + 5 armat 175 mm S/H • 0,75 = 3,5 + 4 + 3,75 = 11,25.
3. Ilościowo-jakościowy stosunek sił:
   a/ czołgi: 29,9 : 24 = 1,25:1 b/ artyleria: 20,2:11,25 = 1,8:1

O d p o w i e d ź: Ilościowo-jakościowy stosunek sił wynosi:
a/ w czołgach 1,25:1 na korzyść wojsk własnych;

5/ Wskaźniki jakościowe przyjęto zgodnie z danymi znajdującymi się w ASG WP.

b/ w artylerii 1,8:1 na korzyść wojsk własnych.

J a k o ś c i o w y s t o s u n e k s i ł jest najwyższą formą dokonywania porównań i ocen walczących stron zarówno w statyce, jak i w dynamice. Ujmuje on wszystkie możliwe do wymiernej oceny parametry dotyczące zazwyczaj stanów osobowych, techniki bojowej i innych składników /elementów/ walki w różnych sytuacjach i z zasady we wszystkich formach działań bojowych, przy uwzględnieniu wewnętrznych i zewnętrznych czynników ocenianego zgrupowania bojowego wojsk /oddziału, związku taktycznego/ w postaci potencjału bojowego. Potencjał bojowy stron wyrażony jest zwykle liczbowo. Jakościowy stosunek sił oblicza się przez porównanie potencjału bojowego wojsk własnych do potencjału bojowego wojsk nieprzyjaciela.

Dla praktycznego obliczania ilościowego i ilościowo-jakościowego stosunku sił wykorzystuje się uprzednio przygotowane druki i wykazy /tabele/ wskaźników jakościowych dla pojedynczych egzemplarzy sprzętu bojowego. Ponadto do obliczania ilościowo-jakościowego stosunku sił i jakościowego stosunku sił wykorzystuje się elektroniczną maszynę cyfrową z odpowiednim programem.

Prócz obliczeń stosunku sił w ocenie możliwości bojowych wojsk własnych i nieprzyjaciela uwzględnia się również takie czynniki, jak: przewaga położenia, możliwość uzyskania zaskoczenia, stopień wyszkolenia i doświadczenia bojowego, stan dyscypliny, stan zaopatrzenia, gotowość bojową, stan moralno-polityczny wojsk własnych i wartości moralno-bojowe wojsk nieprzyjaciela.

Kalkulacje dotyczące działań wojsk w strefach skażeń przeprowadza się w celu określenia możliwości i właściwych sposobów ich pokonania oraz dawki napromienienia, którą mogą otrzymać żołnierze podczas natarcia /przebywania/ w tych strefach. Kalkulacje te mogą być dokonane w oparciu o prognozowanie bądź na podstawie danych z rozpoznania skażeń lub wskazań indywidualnych dozymetrów /pomiarów grupowych/.

Obliczenia prowadzone na podstawie prognozy mogą dotyczyć przewidywanych dawek napromienienia żołnierzy podczas przebywania w strefie skażeń oraz pokonywania śladu obłoku promieniotwórczego i przekraczania szerokiej strefy skażeń. Ponadto obliczenia te mogą posłużyć dla zaprognozowania czasu rozpoczęcia przekraczania strefy skażeń oraz stopnia skażenia ludzi i techniki bojowej podczas natarcia /przebywania/ w niej. Obliczeń powyższych dokonuje się w oparciu o prognozowane lub rzeczywiste dane dotyczące przede wszystkim tempa natarcia /prędkości marszu/ w strefie skażeń, czasu przebywania w strefie skażeń, mocy i rodzaju wybuchu jądrowego, dawki promieniowania od chwili

wybuchu jądrowego do czasu rozpoczęcia ekspozycji, współczynnika osłabienia itp.

Dla praktycznego określenia prognozowanej dawki napromienienia wojsk oraz stopnia skażenia ludzi i sprzętu bojowego podczas prowadzenia działań w strefie skażeń wykorzystuje się zwykle odpowiednie tabele zawarte w "Metodyce oceny sytuacji promieniotwórczej terenu" lub elektroniczną maszynę cyfrową z odpowiednimi programami, bądź stosuje się niżej wymienione wzory.

Wzór dla obliczenia prognozowanej dawki napromienienia wojsk podczas przebywania w strefie skażeń:

$$D = \frac{D_{wyj.} - D_{wej.}}{K} \qquad /2/$$

gdzie:

D - prognozowana wielkość dawki napromienienia;

$D_{wyj.}$ - dawka promieniowania od czasu rozpoczęcia ekspozycji /wejścia/ do czasu zakończenia ekspozycji /wyjścia/;

$D_{wej.}$ - dawka promieniowania od chwili wybuchu do czasu rozpoczęcia ekspozycji na żołnierzy /czas wejścia w teren skażony, lub czas opadu pyłu promieniotwórczego/;

K - współczynnik osłabienia.

Wzór dla obliczenia prognozowanej dawki napromienienia wojsk podczas przekraczania szerokiej strefy skażeń:

$$D = /D_1 + D_2 + D_3 \ldots D_n/ \cdot K_o \qquad /3/$$

gdzie:

D_1 - dawka napromienienia w czasie przekraczania pierwszego śladu dla danej odległości i mocy wybuchu;

$D_2, D_3, \ldots D_n$ - dawka napromienienia w czasie przekraczania drugiego /trzeciego i kolejnego/ śladu dla danej odległości i mocy wybuchu;

K_o - współczynnik osłabienia.

Stopień skażenia ludzi i sprzętu określamy przez pomiar przy pomocy rentgenoradiometru lub za pomocą następującego wzoru:

$$G = K \cdot P \qquad /4/$$

gdzie:

G - stopień skażenia w MR/h;

K - współczynnik przeliczeniowy mocy dawki;

P - moc dawki w R/h.

Wzór dla obliczenia dawki napromienienia żołnierzy na podstawie zmierzonych w terenie mocy dawek:

$$D = \frac{P_{śr} \cdot t}{K} \qquad /5/$$

gdzie:

D - dawka napromienienia żołnierzy;

$P_{śr}$ - średnia arytmetyczna mocy dawek za cały okres napromienienia w R/h;

t - czas przebywania w terenie skażonym w h;

K - współczynnik osłabienia.

Obliczeń i oceny czasu niezbędnego na przygotowanie natarcia w oddziałach i pododdziałach dokonuje się dla określania, które z nich mogą najszybciej, w pierwszej kolejności, osiągnąć gotowość do walki, oraz zakresu, sposobu, czasu i kolejności realizacji przedsięwzięć zapewniających należyte przygotowanie wojsk do natarcia.

Podstawą tych obliczeń są terminy nakazane przez dowódcę i sztab armii /dywizji/ oraz kalkulacja czasu przeprowadzona przez dowódcę dywizji /pułku/. Ponadto należy uwzględnić między innymi: treść przewidywanego zadania bojowego dla oddziałów /pododdziałów/ i stopień złożoności; stan ukompletowania podległych organów dowodzenia, ich doświadczenie i zdolności organizatorskie oraz stopień wyposażenia w techniczne środki dowodzenia; aktualny stan ukompletowania oddziałów /pododdziałów/ i ich wyposażenia w sprzęt bojowy, zaopatrzenia w środki materiałowo-techniczne i materiałowe oraz możliwości i czas uzupełnienia /jeżeli istnieje taka potrzeba/.

Do przedsięwzięć i czynności, które powinny być realizowane w okresie przygotowania natarcia należą zazwyczaj: analiza zadania i sformułowanie zamiaru, opracowanie i przekazanie podwładnym zarządzenia wstępnego lub wstępnego zarządzenia bojowego, ocena sytuacji i powzięcie decyzji przez dowódcę, opracowanie i postawienie zadania podwładnym oraz zorganizowanie współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych, przeprowadzenie rekonesansu, planowanie szczegółowe natarcia, akceptacja decyzji podwładnych, uzupełnienie stanów osobowych i sprzętu bojowego w oddziałach /pododdziałach/, ewakuacja porażonych, rannych i chorych ludzi oraz niesprawnego sprzętu bojowego, dowóz amunicji, mps i żywności, przegląd sprawności sprzętu bojowego, kontrola gotowości oddziałów i pododdziałów do natarcia. Ponadto mogą być realizowane inne przedsięwzięcia i czynności wynikające z charakteru zadania, jakie będzie realizował oddział /pododdział/; oraz sytuacji i warunków.

Ustalając przedsięwzięcia i czynności realizowane przez podległe organy dowodzenia, oddziały i pododdziały w okresie przygotowania natarcia, określa się również kolejność, terminy, siły i środki ich realizacji oraz wyznacza się osoby odpowiedzialne za ich wykonanie. Ustaleń powyższych dokonuje się zwykle w dywizji do batalionu, a w pułku

do kompanii włącznie. Dla praktycznego opracowania kalendarzowego planu przygotowania natarcia dywizji /pułku/ wykorzystuje się również odpowiednie druki.

Kalkulacji dotyczących przesunięcia /marszu/ oddziałów i pododdziałów dokonuje się w celu obliczenia czasu niezbędnego na jego wykonanie i terminu rozpoczęcia ataku oraz osiągnięcia przez dywizjon rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, artylerię, oddziały /pododdziały/ obrony przeciwlotniczej i inne pododdziały gotowości do otwarcia ognia, a także czasu realizacji zadań ogniowych i innych przedsięwzięć. Obliczeń dokonuje się w stosunku do czasu ataku przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, który z zasady określany jest przez przełożonego. Czas ten umownie nazywa się godziną "G".

Podstawą tych kalkulacji są: terminy nakazane przez dowódcę i sztab armii /dywizji/; zamiar, kalkulacja czasu i wytyczne dowódcy dywizji /pułku/ lub wytyczne szefa sztabu; odległość rubieży ataku od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela oraz od rejonu wyjściowego na rubieży ataku /stanowisk ogniowych lub startowych/; charakter terenu oraz liczba i stan dróg; kolejność marszu oddziałów /pododdziałów/ oraz pora doby i charakter prognozowanej pogody.

Kalkulacje dotyczące przesunięcia wojsk obejmują:

1. Ustalenie kolejności marszu oddziałów /pododdziałów/, ugrupowania marszowego dywizji /pułku/ i długości poszczególnych kolumn marszowych, rubieży rozwinięcia/w dywizji - w kolumny batalionowe, w pułku - w kolumny kompanijne i plutonowe/, linii /punktu/ wyjściowej i rubieży bezpieczeństwa oraz stanowisk startowych dla dywizjonu rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, stanowisk ogniowych dla artylerii do ognia pośredniego, stanowisk ogniowych dla środków obrony przeciwlotniczej i innych pododdziałów wydzielonych do realizacji zadań ogniowych w okresie przesunięcia wojsk, a także rejonu rozwinięcia wysuniętego stanowiska dowodzenia /tylko w dywizji/ i stanowiska dowodzenia.

2. Ustalenie odległości od rubieży ataku do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, długości drogi marszu dla każdego oddziału /pododdziału/ od linii /punktu/ wyjściowej do rubieży ataku lub stanowisk ogniowych /startowych/ i od rejonu wyjściowego do linii /punktu/ wyjściowej; określenie tempa marszu z uwzględnieniem przechodzenia wojsk z ugrupowania marszowego w ugrupowanie przedbojowe i bojowe.

3. Obliczenie czasu: na pokonanie odległości od rubieży ataku do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela; wyjścia oddziałów /pododdziałów/ z rejonu wyjściowego i przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej, rubieży rozwinięcia /w dywizji - w kolumny batalionowe, w pułku - w kolumny kompanijne i plutonowe/; przekroczenia rubieży bezpieczeństwa

i wyjścia wojsk na rubież ataku oraz zajęcia stanowisk startowych przez dywizjon rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, stanowisk ogniowych przez artylerię do ognia pośredniego, środki obrony przeciwlotniczej i inne pododdziały wyznaczone do realizacji zadań ogniowych; osiągnięcia gotowości do otwarcia ognia. Ponadto dokonuje się kalkulacji wejścia do walki drugiego rzutu oraz potrzeb i rozliczenia sił i środków dla organizacji służby porządkowo-ochronnej.

Dla praktycznego obliczania przesunięcia dywizji /pułku/ wykorzystuje się kalkulatory, specjalne linijki lub elektroniczną maszynę cyfrową z odpowiednim programem bądź stosuje się następujący wzór:

$$T_r = T_1 + \frac{60 \cdot D_o}{V} \qquad /6/$$

gdzie:

T_r - czas wyjścia wojsk na daną /obliczoną/ rubież /w min/;

T_1 - czas wyjścia wojsk na rubież ataku względnie obliczony już czas wyjścia na poprzednią rubież /w min/;

60 - stała liczba oznaczająca liczbę minut w godzinie;

D_o - odległość pomiędzy rubieżami /w km/;

V - prędkość marszu wojsk /w km/godz/.

Obliczając czas przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej przez czoło kolumny marszowej, należy uwzględnić długość kolumny maszerującej przed nią oraz odległość między kolumnami.

W okresie planowania natarcia w dywizji /pułku/ obliczenia związane z jej przesunięciem wykonuje się zazwyczaj w stosunku do godziny "G". Z chwilą otrzymania ze sztabu armii /dywizji/ terminu ataku /godziny "G"/ obliczony czas w stosunku do godziny "G" przelicza się na czas astronomiczny i przekazuje się również do podległych oddziałów /pododdziałów/.

P r z y k ł a d: Obliczyć czas przesunięcia pz z rejonu wyjściowego na rubież ataku, w stosunku do godziny "G", jeżeli odległość /D_o/ od: rubieży ataku do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela wynosi 500 m; rubieży ataku do rubieży rozwinięcia w kolumny plutonowe - 2 km; rubieży rozwinięcia w kolumny plutonowe do rubieży rozwinięcia w kolumny kompanijne - 2 km; rubieży rozwinięcia w kolumny kompanijne do rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe - 4 km; rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe do linii /punktu/ wyjściowej - 30 km; od linii /punktu/ wyjściowej do środka rejonu wyjściowego pułku - 12 km. Ustalono, że tempo marszu /V/ od linii /punktu/ wyjściowej do rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe wynosi 20 km/godz, a podczas wychodzenia z rejonu wyjściowego do linii /punktu/ wyjściowej i od rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe do rubieży ataku - 10 km/godz.

R o z w i ą z a n i e:

1. Czas wyruszenia pz do ataku z rubieży ataku = "G" - 5 min.
2. Czas wyjścia pz na rubież:

a/ rozwinięcia w kolumny batalionowe:

$$T_r = \text{"G"-5 min} + \frac{60 \cdot 2 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} = \text{"G"-5 min} + \frac{120}{10} = \text{"G"-5 min} + 12 \text{ min} =$$

$$= \text{"G"-17 min;}$$

b/ rozwinięcia w kolumny kompanijne:

$$T_r = \text{"G"-17 min} + \frac{60 \cdot 2 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} = \text{"G"-17 min} + \frac{120}{10} = \text{"G"-17 min} + 12 \text{ min} =$$

$$= \text{"G"-29 min;}$$

$$\text{lub } T_r = \text{"G"-5 min} + \frac{60 \cdot 4 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} = \text{"G"-5 min} + \frac{240}{10} = \text{"G"-5 min} + 24 \text{ min} =$$

$$= \text{"G"-29 min;}$$

c/ rozwinięcia w kolumny batalionowe:

$$T_r = \text{"G"-29 min} + \frac{60 \cdot 4 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} = \text{"G"-29 min} + \frac{240}{10} = \text{"G"-29 min+24 min} =$$

$$= \text{"G"-53 min;}$$

$$\text{lub } T_r = \text{"G"-5 min} + \frac{60 \cdot 8 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} = \text{"G"-5 min} + \frac{480}{10} = \text{"G"-5 min} + 48 \text{min} =$$

$$= \text{"G"-53 min;}$$

3. Czas przekroczenia przez czoło sił głównych pz linii /punktu/ wyjściowej:

$$T_r = \text{"G"-53 min} + \frac{60 \cdot 30 \text{ km}}{20 \text{ km/godz}} = \text{"G"-53 min} + \frac{1800}{20} = \text{"G"-53min+90 min} =$$

$$= \text{"G"-143 min} = \text{"G"-2 godz 23 min.}$$

4. Czas wymarszu pz z rejonu wyjściowego:

$$T_r = \text{"G"-143 min} + \frac{60 \cdot 12 \text{ km}}{10 \text{ km/godz}} = \text{"G"-143 min} + \frac{720}{10} = \text{"G"-143 min+72 min} =$$

$$= \text{"G"-215 min} = \text{"G"-3 godz 35 min.}$$

P r z y k ł a d 2: Treść jak przykład 1 i jego rozwiązanie, a ponadto na kilka godzin przed natarciem sztab dywizji otrzymał ze sztabu armii informację, że godzinę "G" ustalono na godz. 5.00.

R o z w i ą z a n i e:

1. Czas wyruszenia pz do ataku z rubieży ataku = "G"-5 min, godz. 5.00 - 5 min = godz. 4.55.

2. Czas wyjścia pz na rubież=

a/ rozwinięcia w kolumny plutonowe = "G"-17 min, godz. 5.00-17 min = = godz. 4.43;

b/ rozwinięcia w kolumny kompanijne = "G"-29 min, godz. 5.00-29 min = = godz. 4.31;

c/ rozwinięcia w kolumny batalionowe = "G"-53 min, godz. 5.00 - - 53 min = godz. 4.07.

3. Czas przekroczenia przez czoło sił głównych pz linii /punktu/ wyjściowej = "G" - 143 min, godz. 5.00 - 143 min = godz. 2.37.

4. Czas wymarszu pz z rejonu wyjściowego = "G"-215 min, godz. 5.00 - - 215 min = godz. 1.25.

Kalkulacje dotyczące wysadzenia i działania taktycznego desantu śmigłowcowego obejmują ustalenie: możliwości załadowania ludzi, sprzętu bojowego i środków materiałowych do śmigłowców; lądowiska i czasu przylotu na nie śmigłowców; rejonu wyjściowego do załadowania i czasu ześrodkowania w nim pododdziału desantującego; potrzeb, możliwości i czasu obezwładnienia środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela na trasie przelotu desantu i jego osłony w czasie przelotu; czasu i kolejności załadowania oraz czasu przelotu, wysadzenia i działania desantu na tyłach nieprzyjaciela; potrzeb w zakresie materiałowego zabezpieczenia działań desantu; czasu i możliwości wsparcia ogniowego desantu oraz rubieży i czasu spotkania z wojskami nacierającymi.

Opracowane kalkulacje operacyjno-taktyczne i obliczenia czasowo - przestrzenne są podstawą do przygotowania przez szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ meldunku danych do decyzji dowódcy dywizji /pułku/ i kalendarzowego planu przygotowania natarcia oraz szczegółowego planowania natarcia.

Szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji zwykle wraz z dwoma - trzema oficerami wydziału pracuje z zasady w centrum dowodzenia /starszy oficer operacyjny sztabu pułku pracuje zazwyczaj w autobusie sztabowym lub w wozie dowodzenia razem z dowódcą pułku/. Grupa tych oficerów /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przy ścisłej współpracy z pozostałymi oficerami wydziału operacyjnego, szefami pozostałych wydziałów sztabu /oficerami sztabu/, rodzajów wojsk i służb może opracować: meldunek danych do decyzji dowódcy, kalendarzowy plan przygotowania natarcia, decyzję dowódcy i plan współdziałania, oraz opracowuje i przekazuje do oddziałów /pododdziałów/ zadanie bojowe i wytyczne do współdziałania, a także rozkaz bojowy. Ponadto mogą oni opracowywać plan rekonesansu i organizować jego przeprowadzenie oraz brać udział w opracowywaniu innych dokumentów bojowych.

Pozostali oficerowie wydziału operacyjnego sztabu dywizji pracują zazwyczaj w oddzielnym autobusie sztabowym lub w namiocie pracy. Powinni oni zbierać i opracowywać aktualne informacje dotyczące między innymi wojsk własnych, sąsiadów i terenu. Oficerowie ci, współpracując z oficerami wydziału operacyjnego rozmieszczonymi w centrum dowodzenia oraz z pozostałych wydziałów sztabu, rodzajów wojsk i służb, opracowują: niektóre zagadnienia do meldunku danych do decyzji dowódcy; ocenę terenu; plan kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela; plan działań bojowych dywizji /pułku/ w zadaniu bliższym; przedsięwzięcia dotyczące obrony przed bronią masowego rażenia, powszechnej obrony przeciwlotniczej, ubezpieczenia, maskowania, walki radioelektronicznej, a także służby porządkowo-ochronnej. Ponadto mogą oni opracowywać zarządzenia /wytyczne/ zabezpieczenia działań bojowych oraz zapewnić wymianę informacji z pozostałymi wydziałami sztabu i szefami rodzajów wojsk i służb, a także z WSD, TSD i sąsiadami. Prócz tego oficerowie ci mogą brać udział w opracowywaniu innych dokumentów bojowych.

Przykładowy podział zadań w sztabie dywizji i pułku podczas przygotowania działań bojowych przedstawiono w załączniku nr 3 i 4.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zadania, oceny sytuacji oraz zwykle wniosków i propozycji zameldowanych przez zastępców dowódcy, oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk, dowódca dywizji /pułku/ podejmuje decyzję. Decyzja stanowi podstawę planowania i organizowania natarcia dywizji /pułku/.

Najczęściej jednocześnie z wypracowaniem decyzji przez dowódcę jest ona opracowywana na jego mapie roboczej oraz w legendzie w formie opisowej.

W warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu na przygotowanie natarcia opracowywanie decyzji dowódcy dywizji /pułku/ może być zorganizowane w następujący sposób:

Dowódca dywizji /pułku/ w czasie analizy zadania i oceny sytuacji wykorzystuje mapę, na którą uprzednio przeniesiono informacje sytuacyjne i zadania bojowe. Podczas oceny sytuacji dowódca, w miarę rozstrzygania poszczególnych problemów decyzji, rysuje je na swojej mapie roboczej. Zazwyczaj są to: wnioski z oceny nieprzyjaciela oraz obiekty /cele/ rażone bronią jądrową, odcinek przełamania dywizji i odcinki przełamania pułków, ugrupowanie bojowe i zadania oddziałów /pododdziałów/, ich manewr i główne problemy współdziałania. Wykonując te czynności, dowódca dywizji korzysta najczęściej z pomocy jednego z oficerów wydziału operacyjnego sztabu, zaś dowódca pułku wykonuje je osobiście.

W tym samym czasie szef sztabu dywizji /pułku/ i szef wydziału opera-

cyjnego sztabu dywizji, zazwyczaj przy pomocy jednego oficera z wydziału operacyjnego, rysują te same dane na swoich mapach roboczych. Ponadto z udziałem szefów rodzajów wojsk i służb i podległych im oficerów precyzują przede wszystkim: rubieże rozwinięcia; rozmieszczenie poszczególnych elementów w ugrupowaniu marszowym i bojowym; rejon stanowisk startowych i czas jego zajęcia przez dywizjon rakiet taktycznych /tylko w dywizji/; rejon stanowisk ogniowych artylerii i czas ich zajęcia; kolejność, sposób i czas przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku; rejony i czas rozwinięcia stanowiska dowodzenia, wysuniętego stanowiska dowodzenia /tylko w dywizji/ i tyłowego stanowiska dowodzenia w czasie wprowadzenia dywizji /pułku/ do natarcia i w jego toku. Jednocześnie z mapy tej przekazuje się szefom rodzajów wojsk i służb /lub podległym im oficerom/ te dane z decyzji dowódcy, które są niezbędne do planowania wykorzystania podległych im pododdziałów i oddziałów.

W tym czasie wyznaczeni oficerowie z wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku - realizuje to kolejno/ we współpracy z oficerami sztabu oraz rodzajów wojsk i służb opracowują szczegółowe kalkulacje związane z przesunięciem dywizji /pułku/ na rubież ataku, stosunek sił i pozostałe zagadnienia legendy decyzji dowódcy.

Opracowana decyzja na mapie roboczej dowódcy wraz z legendą stanowi podstawę do postawienia zadań bojowych podległym oddziałom /pododdziałom/ oraz szczegółowego planowania natarcia w sztabie dywizji /pułku/ przez szefów rodzajów wojsk i służb.

Na mapie z decyzją dowódcy dywizji /pułku/ przedstawia się następujące dane[6/]: położenie i ugrupowanie nieprzyjaciela w pasie natarcia i na skrzydłach oraz możliwy charakter jego działań, a także charakter i stopień rozbudowy inżynieryjnej terenu; położenie wojsk własnych w rejonie wyjściowym z dokładnością do batalionu /kompanii/ oraz punktów dowodzenia podległych oddziałów /pododdziałów/; zadania wykonywane przez siły i środki wyższego dowódcy na korzyść dywizji /pułku/; położenie i zadania sąsiadów w przodzie i na skrzydłach /zazwyczaj o jeden szczebel niżej/, linie rozgraniczenia z nimi i ich punkty dowodzenia; zadanie bojowe dywizji /pułku/; kierunek głównego uderzenia i ugrupowanie bojowe; główne i zapasowe obiekty /cele/ do rażenia bronią jądrową, ilość, moc

---

6/ W pierwszej kolejności planuje się i rysuje na mapie decyzji dowódcy zadania najpilniejsze do realizacji. Następnie przedstawia się zaplanowane działanie wojsk z zasady na głębokość zadania bliższego. Szczegółowe planowanie działania wojsk podczas realizacji zadania dnia /następnego/ wykonuje się w ostatniej kolejności w okresie przygotowania lub nawet w toku prowadzenia natarcia.

i rodzaj wybuchów jądrowych oraz wykonawcę uderzeń; rubież bezpieczeństwa; ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/; drogi marszu, linię /punkt/ wyjściową, rubieże rozwinięcia w kolumny batalionowe, a w pułku i w kolumny kompanijne, rubież ataku oraz termin ich przekroczenia /osiągnięcia/; kierunek natarcia i zadanie bojowe pierwszorzutowych ogólnowojskowych oddziałów /pododdziałów/ oraz sposoby wykonania i linię rozgraniczenia między nimi, a także rejon i termin rozwinięcia ich stanowiska dowodzenia /stanowiska dowódczo-obserwacyjnego/ na rubieży wejścia do walki; rejony rozmieszczenia, drogi marszu, kierunek natarcia, rubieże wprowadzenia do walki i zadanie bojowe drugiego rzutu /odwodu/; zadanie, rejon stanowisk startowych dywizjonu rakiet taktycznych i termin ich zajęcia /tylko w dywizji/; zadanie, stanowiska ogniowe artylerii i termin ich zajęcia; zadania, stanowiska ogniowe artyleryjskich środków przeciwpancernych, pododdziałów czołgów i innych biorących udział w ogniowym przygotowaniu ataku; zadania lotnictwa wspierającego i termin ich realizacji; rejony rozmieszczenia, drogi marszu i rubieże rozwinięcia /minowania/ odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego; stanowiska ogniowe środków przeciwlotniczych i termin ich zajęcia; zadanie oraz rejon i termin wysadzenia taktycznego desantu śmigłowcowego /tylko w dywizji/; zadania i rubież rozwinięcia pododdziałów walki radioelektronicznej i termin jej zajęcia /tylko w dywizji/; rejon i termin rozwinięcia stanowiska dowodzenia, wysuniętego stanowiska dowodzenia /tylko w dywizji/ i tyłowego stanowiska dowodzenia na rubieży wejścia do walki oraz oś przesunięcia stanowiska dowodzenia; rejony rozmieszczenia pododdziałów tyłowych. Ponadto na mapie decyzji dowódcy dywizji /pułku/ przedstawia się zasadnicze zagadnienia współdziałania wojsk oraz zabezpieczenia działań bojowych.

W legendzie ujmuje się: wnioski z oceny nieprzyjaciela; cel i zamiar działań bojowych; zestawienie stanu osobowego i sprzętu bojowego oraz stan napromienienia; podział sił i środków; stosunek sił i środków; wykorzystanie rakiet jądrowych i chemicznych /tylko w dywizji/; wykorzystanie limitu lotów śmigłowców /tylko w dywizji/; czas i układ artyleryjskiego przygotowania ataku, metodę i głębokość artyleryjskiego wsparcia ataku; gotowość; sygnały dowodzenia; zabezpieczenie materiałowe.

1.2.2. Rekonesans

W tależności od warunków przygotowania natarcia, głównie od ilości dysponowanego czasu, dowódca dywizji /pułku/ może przeprowadzić rekonesans. Doświadczenia wojenne oraz okresu powojennego wykazują, że przeprowadzenie rekonesansu wywiera istotny wpływ między innymi na wy-

bór racjonalnego sposobu natarcia i sprawne jego wykonanie.

W natarciu z rejonu wyjściowego położonego w głębi, w zależności od czasu wydzielonego na jego przygotowanie, rekonesans prowadzi się w jednej lub w kilku grupach rekonesansowych. Liczba i skład grup rekonesansowych w dywizji /pułku/ zależy głównie od ugrupowania bojowego dywizji /pułku/, liczby dróg przesunięcia oraz czasu, który można wydzielić na przeprowadzenie rekonesansu.

W przypadku przygotowywania natarcia w warunkach ograniczonego czasu celowo jest prowadzić rekonesans jednocześnie na kilku szczeblach dowodzenia łącznie do dowódców kompanii nacierających w pierwszym rzucie.

Dowódca dywizji /pułku/ rekonesans prowadzi z zasady na głównym kierunku uderzenia dywizji /odcinku przełamania/. Na drugim kierunku natarcia rekonesans może być prowadzony przez grupę pod kierownictwem zastępcy dowódcy dywizji /pułku/ do spraw liniowych lub szefa sztabu. Ponadto w rejonie działania tyłów dywizji /pułku/ rekonesans może przeprowadzić kwatermistrz lub szef służb technicznych.

W skład grupy rekonesansowej dowódcy dywizji /pułku/ zwykle wchodzą: szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/, szef łączności, szef artylerii, szef OPL, szef saperów, szef zabezpieczenia chemicznego, szef grupy dowodzenia bojowego lotnictwa /tylko w dywizji/, dowódcy pułków /batalionów/ i innych pododdziałów działających na głównym kierunku uderzenia dywizji pułku/.

W skład pozostałych grup rekonesansowych, oprócz kierownika grupy, powinni wejść niezbędni oficerowie ze sztabu dywizji /pułku/ oprócz rodzajów wojsk i służb, a także dowódcy tych pułków /batalionów/ i innych pododdziałów, które będą nacierać /działać/ na kierunku prowadzonego rekonesansu.

Rekonesans planuje i organizuje sztab dywizji /pułku/ zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu. Wytyczne te mogą zawierać: zadania, ilość i skład grup rekonesansowych; punkty pracy i zagadnienia rozpatrywane na nich; czas przeprowadzenia rekonesansu; miejsce i czas spotkania oraz przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia łączności, ubezpieczenia grup i zapewnienia skrytości przeprowadzenia rekonesansu.

Oficer z wydziału operacyjnego sztabu dywizji /oficer operacyjny sztabu pułku/ we współpracy z innymi oficerami sztabu i rodzajów wojsk opracowuje plan rekonesansu w formie graficznej na mapie oraz tabelarycznej na zawczasu przygotowanym sformalizowanym blankiecie.

W planie rekonesansu zwykle ujmuje się: cel rekonesansu, jego orga-

nizację, a w tym skład i wyposażenie poszczególnych grup rekonesanso - wych, ich ochronę, organizację wyjazdu oraz miejsce i termin meldowania dowódcy wyników rekonesansu przez dowódców grup rekonesansowych; treść pracy, a w tym miejsca punktów i czas pracy na nich oraz treść rozpa - trywanych zagadnień.

Do zagadnień rozpatrywanych przez dowódcę dywizji /pułku/ w czasie rekonesansu najczęściej należy: położenie czołowych oddziałów, pododdziałów, punktów oporu i przebieg przedniego skraju obrony nieprzyjaciela oraz warunki podejścia do niego; rozmieszczenie zapór, środków ogniowych, zwłaszcza przeciwpancernych, oraz luki w ugrupowaniu nie - przyjaciela i otwarte skrzydła; obiekty /cele/ uderzeń bronią jądrową /tylko w dywizji/ oraz ogniem artylerii, artyleryjskimi środkami przeciwpancernymi, lotnictwem, w tym śmigłowcami bojowymi, czołgów i BWP w czasie ogniowego przygotowania ataku; kierunek głównego uderzenia, obiekty ataku /odcinek przełamania/ oraz kierunki natarcia i zadania bojowe pułków /batalionów/; stanowiska startowe dywizjonu rakiet taktycznych /tylko w dywizji/; stanowiska ogniowe artylerii; artyleryjskich środków przeciwpancernych i innych pododdziałów wykonujących zadania w ramach ogniowego przygotowania ataku oraz czas i sposób ich zajęcia; stanowiska ogniowe środków obrony przeciwlotniczej oraz czas i sposób ich zajęcia; drogi marszu, linia /punkt/ wyjściowa, rubieże rozwinię - cia i bezpieczeństwa oraz rubież ataku; ilość, miejsca i czas wykona - nia przejść w zaporach; miejsca rozwinięcia punktów dowodzenia.

Po zatwierdzeniu przez dowódcę planu rekonesansu szef sztabu lub szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ zapoznaje z jego treścią uczestników rekonesansu i organizuje przedsięwzięcia między innymi związane z uzgodnieniem miejsca i czasu spotkania grup rekonesansowych z dowódcami sąsiednich związków i oddziałów /pododdziałów/ /w tym - działających w przodzie/ wykorzystaniem urządzeń inżynieryjnych; wyjazdem grup rekonesansowych w teren i ich ubezpieczeniem.

W czasie rekonesansu ustala się również zadania wykonywane na ko - rzyść dywizji /pułku/ przez sąsiada prowadzącego działania bojowe w przodzie oraz uzgadnia się z nim zagadnienia współdziałania, a także ustala się sposób współdziałania z sąsiadami w toku natarcia. Z kolei w oparciu o wyniki rekonesansu dowódca uściśla decyzję, precyzuje i stawia zadania bojowe oraz organizuje współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych.

Szefowie rodzajów wojsk oraz podlegli im dowódcy oddziałów i pododdziałów, zazwyczaj po rekonesansie dowódcy dywizji /pułku/, udokładniają w terenie zadania, sposób użycia i działanie rodzajów wojsk.

1.2.3. Postawienie /przekazanie/ zadań

Podczas przygotowania natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi zasadniczym sposobem postawienia zadania bojowego jest wydanie ustnego rozkazu bojowego przez dowódcę bezpośrednio wykonawcom. Zadania bojowe mogą być również przekazane przez oficeerów sztabu bezpośrednio wykonawcom w formie ustnej lub pisemnej albo na mapie. W warunkach skrajnie ograniczonej ilości czasu zadania mogą być przekazywane przez techniczne środki łączności.

Wraz z zadaniem bojowym podwładnym przekazuje się najpilniejsze wytyczne do współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

Przed rozpoczęciem natarcia, do przekazania zadań bojowych, nie powinno wykorzystywać się środków radiowych.

W dywizji i pułku, jeżeli czas i sytuacja pozwala na przeprowadzenie rekonesansu, zadanie bojowe dowódca stawia ustnie z zasady po zakończeniu rekonesansu w terenie.

Rozkaz bojowy, wydany przez dowódcę ustnie, oficer z wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ zapisuje lub utrwala na taśmie magnetofonowej.

Bezpośrednio po ogłoszeniu decyzji przez dowódcę sztab dywizji opracowuje rozkaz bojowy dowódcy dywizji do natarcia, który zazwyczaj przekazuje się do pułków w całości. Równolegle szefowie wydziałów sztabu dywizji /oficerowie sztabu pułku/, rodzajów wojsk i służb opracowują i przekazują zadania do podległych im oddziałów i pododdziałów w formie zarządzeń oraz wytyczne do współdziałania i zarządzenia zabezpieczenia działań bojowych.

W rozkazie bojowym dowódcy dywizji /pułku/ do natarcia podaje się:

W p i e r w s z y m p u n k c i e - krótką ocenę zgrupowania i działań nieprzyjaciela, jego ugrupowanie i przedni skraj obrony, siły broniące się bezpośrednio w pasie natarcia dywizji /pułku/; batalionowe rejony obrony /kompanijne punkty oporu/; rejony rozmieszczenia wykrytych środków napadu jądrowego; rejony rozmieszczenia odwodów i prawdopodobne kierunki kontrataków.

W d r u g i m p u n k c i e - zadanie dywizji /pułku/ w tym: odcinek przełamania; treść zadania bliższego /następnego/ i dnia /tylko w dywizji/ oraz kierunek dalszego natarcia /tylko w pułku/; drogi marszu; linię /punkt/ wyjściową oraz rubieże rozwinięcia w kolumny batalionowe i kompanijne /tylko w pułku/.

W t r z e c i m p u n k c i e - sposób użycia broni jądrowej lotnictwa i artylerii przez przełożonego w pasie natarcia dywizji /pułku/, rubież i charakter działania sąsiada w przodzie, zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia z nimi.

W c z w a r t y m p u n k c i e - zamiar działań bojowych, w tym: kierunek głównego uderzenia; sposób niszczenia i obezwładniania nieprzyjaciela w ramach kompleksowego porażenia ogniowego; odcinek przełamania, wojska nieprzyjaciela, które należy rozbić w zadaniu bliższym, następnym /tylko w pułku/ i dnia /tylko w dywizji/, siły i środki mające tego dokonać i sposób rozbicia /tylko w pułku/, kierunek dalszego natarcia /tylko w pułku/; sposób rażenia nieprzyjaciela w wypadku przejścia do działań z bronią jądrową /tylko w dywizji/; ugrupowanie bojowe; linię wyjściową i rubieże rozwinięcia w kolumny batalionowe /kompanijne/ - tylko w dywizji.

W p i ą t y m p u n k c i e po słowie "r o z k a z u j ę" w oddzielnych ustępach oznaczonych literami w porządku alfabetycznym stawia się zadania bojowe:

- oddziałom /pododdziałom/ pierwszego rzutu dywizji /pułku/ - środki wzmocnienia, zadanie bliższe, zadanie następne /tylko w dywizji/, kierunek dalszego natarcia, drogi marszu, termin przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej oraz rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe i kompanijne, termin wyjścia na rubież ataku, rubież bezpieczeństwa, środki wsparcia i linię rozgraniczenia na lewo;

- oddziałom /pododdziałom/ drugiego rzutu - środki wzmocnienia /jeżeli zawczasu się je przydziela/, rubieże wejścia do walki, zadanie bliższe, kierunek dalszego natarcia, drogę marszu, kierunek przesuwania w czasie natarcia, termin przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej, środki wzmocnienia po wprowadzeniu do walki, środki wsparcia;

- odwodowi ogólnowojskowemu - drogę marszu kierunek przesuwania w czasie natarcia;

- dywizjonowi rakiet taktycznych /tylko w dywizji/ - zadanie, rejon stanowisk startowych, drogę marszu, termin gotowości do wykonania uderzeń, baterię dyżurną;

- artylerii - zadania w ogniowej osłonie podejścia wojsk; czas trwania i układ artyleryjskiego przygotowania ataku oraz zadania artylerii; sposób i głębokość artyleryjskiego wsparcia ataku; metody wsparcia i zadania; zadania artylerii w okresie artyleryjskiego wsparcia nacierających wojsk podczas walki w głębi obrony nieprzyjaciela; skład DGA /PGA/; rejon stanowisk ogniowych i drogę marszu; gotowość do otwarcia ognia;

- oddziałom /pododdziałom/ obrony przeciwlotniczej - zadania osłony oddziałów /pododdziałów/ w czasie przesunięcia na rubież ataku i w toku prowadzenia natarcia; rejon stanowisk startowych /ogniowych/; drogę marszu; kierunek przesuwania w czasie natarcia; termin gotowości do otwarcia ognia;

- taktycznemu desantowi śmigłowcowemu - skład, termin i rejon desantowania oraz zapasowy rejon desantowania; zadanie; rejon wyjściowy; rejon wyczekiwania do załadowania; termin gotowości do załadowania;

- lotnictwu /jeżeli wydziela się do wsparcia natarcia dywizji/ - skład i zadania wykonywane na korzyść dywizji;

- odwodowi przeciwpancernemu - skład, termin zajęcia stanowisk ogniowych na rubieży ataku; drogę marszu; zadanie w okresie artyleryjskiego przygotowania ataku; kierunek przesuwania w czasie natarcia; rubieże ogniowe;

- oddziałowi zaporowemu /tylko w dywizji/ - skład, drogę marszu i rejon ześrodkowania, kierunek przesuwania w czasie natarcia, rubieże minowania;

- innym odwodom specjalnym - skład, drogę marszu, kierunek przesuwania w czasie natarcia i zadania.

W s z ó s t y m p u n k c i e - normy zużycia na dzień walki: rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, rakiet plot, amunicji czołgowej, amunicji artyleryjskiej, amunicji przeciwlotniczej, amunicji strzeleckiej.

W s i ó d m y m p u n k c i e - termin gotowości do natarcia.

W ó s m y m p u n k c i e - miejsce i termin rozwijania SD, ZSD /tylko w dywizji/ i TSD oraz kierunek przesuwania SD; przejmującego dowodzenie dywizją /pułkiem/ w wypadku zniszczenia w pułku SD, w dywizji SD, ZSD.

1.2.4. Udział sztabu w organizacji współdziałania

Główne problemy współdziałania wojsk w czasie podejścia i prowadzenia natarcia określa dowódca dywizji /pułku/ w decyzji, w tym również i w zadaniach bojowych dla oddziałów /pododdziałów/. Ponadto, jeżeli czas pozwala, organizuje on współdziałanie w terenie podczas rekonesansu, zwykle na głębokość zadania bliższego. Na kolejne etapy natarcia współdziałanie organizuje dowódca z zasady na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/ i z reguły na mapie. Niekiedy do tego celu może być wykorzystany stół plastyczny lub piaskownica, względnie tablica magnetyczna.

W okresie przygotowania natarcia szczególnie dokładnie organizuje się współdziałanie na głębokość zadania bliższego. Na kolejne etapy walki współdziałanie organizuje się ogólnie i ramowo oraz udokładnia w toku prowadzenia natarcia.

Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz wytycznych sztabu armii /dywizji/ sztab dywizji /pułku/ uzgadnia działanie wojsk pod-

ległych, wspierających i współdziałających w czasie podejścia i prowadzenia natarcia oraz opracowuje plan współdziałania, zapewnia warunki jego organizacji i realizacji, a także opracowuje i przekazuje wykonawcom wytyczne do współdziałania i sygnały.

Uzgodnienia działania wojsk podległych, wspierających i współdziałających w czasie podejścia i natarcia dokonuje zazwyczaj szef sztabu dywizji /pułku/ przy współudziale szefów wydziałów sztabu dywizji /oficerów sztabu pułku/, rodzajów wojsk i służb oraz szefa grupy dowodzenia bojowego lotnictwa /tylko w dywizji/. Uzgodnień tych dokonuje on z zasady według następujących okresów /etapów/:

a/ Podejście i rozwinięcie wojsk oraz ogniowe przygotowanie ataku.

b/ Atak i wykonanie zadania bliższego dywizji /pułku/.

c/ Wykonanie zadania dnia/następnego/ dywizji /pułku/.

W każdym z tych okresów: określa się cel działania, możliwe przeciwdziałanie nieprzyjaciela w osiągnięciu tego celu; siły i środki własne, jakie wykorzystuje się do wykonania zadania w danym okresie; siły i środki przełożonego, jakie będą działać na korzyść dywizji /pułku/ oraz uzgadnia się siły i środki wojsk wspierających, współdziałających i sąsiadów, jakie będą działać na korzyść lub wspólnie z oddziałami i pododdziałami dywizji /pułku/ w danym okresie; zgrywa się działania i wysiłki tych wojsk co do sposobu, miejsca i czasu, a także ustala się niezbędne sygnały dowodzenia, współdziałania, wskazywania celów i identyfikujące. Poczynione ustalenia i uzgodnienia umieszcza się w planie współdziałania.

Treść powyższych ustaleń i uzgodnień może być następująca:

O k r e s I. P o d e j ś c i e i r o z w i n i ę c i e w o j s k o r a z o g n i o w e p r z y g o t o w a n i e a t a k u:

- termin wyjścia z rejonu, drogi marszu do dróg zasadniczych i kolejność marszu dywizjonu rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, artylerii, środków obrony przeciwlotniczej oraz termin zajęcia stanowisk ogniowych /startowych/ i osiągnięcia gotowości do otwarcia ognia;

- siły, środki i termin osiągnięcia gotowości oraz sposób realizacji zadań dla ogniowej osłony podejścia wojsk;

- termin wyjścia z rejonu oddziałów zabezpieczenia ruchu i służby porządkowo-ochronnej, przygotowanie dróg zapasowych, miejsca i terminy rozwinięcia organów regulacji ruchu /w tym wojsk znajdujących się w styczności z nieprzyjacielem/;

- termin wyjścia z rejonu, drogi marszu do dróg zasadniczych i kolejność marszu przez środki wyznaczone do strzelania na wprost oraz rubieże /rejony/ ogniowe, termin i sposób ich zajęcia oraz osiągnięcia gotowości do otwarcia ognia;

- termin i kolejność wyciągania kolumn, drogi marszu do dróg zasadniczych, kolejność marszu oddziałów /pododdziałów/, sposób przesunięcia, rozwijania i osiągnięcia rubieży ataku, pokonywania zapór /narzutowych pól minowych/, rejonu zniszczeń itp. oraz przekraczania ugrupowania wojsk znajdujących się w styczności z nieprzyjacielem;

- rubież rozwinięcia i termin jej zajęcia przez środki walki radioelektronicznej oraz sposób ich działania;

- początek i czas trwania ogniowego przygotowania ataku, czas trwania i układ artyleryjskiego przygotowania ataku, obiekty /cele/ i terminy uderzeń lotnictwa /w tym śmigłowców bojowych/, sposób niszczenia celów ogniem na wprost;

- czas, miejsce, sposób i ilość wykonywanych przejść w zaporach minowych oraz sposób ich oznaczenia;

- obiekty /cele/, ilość, moc i rodzaj wybuchów oraz termin i wykonawca uderzeń jądrowych i termin przekroczenia rubieży bezpieczeństwa;

- sposób działania wojsk w przypadku wykonania uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela na podchodzące /rozwijające się/ kolumny lub wykonanie przez niego kontrprzygotowania;

- sposób, czas i elementy ugrupowania dywizji /pułku/, na których osłonie należy skupić główny wysiłek obrony przeciwlotniczej;

- rejony i termin rozwinięcia punktów dowodzenia oraz zakres wykorzystania środków łączności w czasie podejścia i rozwinięcia wojsk na rubieży ataku.

O k r e s II. A t a k i w y k o n a n i e z a d a n i a b l i ż s z e g o:

- sposób przejścia do artyleryjskiego wsparcia ataku, głębokość, metoda i czas jego wykonania, obiekty /cele/ i czas uderzeń lotnictwa /w tym śmigłowców bojowych/, obiekty /cele/, ilość, moc i rodzaj wybuchów oraz czas i wykonawca uderzeń jądrowych, rubieże bezpieczeństwa i czas ich przekroczenia;

- sposób wykonania ataku i rozbicia nieprzyjaciela w czołowych i kolejnych punktach oporu oraz pokonywania pól minowych i innych zapór, a także rejonów wybuchów jądrowych;

- sposób odparcia kontrataku odwodów nieprzyjaciela, sposób działania oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu, sposób obezwładnienia nieprzyjaciela w rejonie ześrodkowania i w czasie podejścia oraz porażenia ogniowego na rubieży rozwinięcia do kontrataku uderzeniami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii, drogi marszu i rubieże rozwinięcia odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego, sposób działania środków obrony przeciwlotniczej i środków walki radioelektronicznej w cza-

sie odparcia kontrataku, sposób działania środków przełożonego i sąsiadów w odparciu kontrataku;

- sposób wsparcia ogniowego wojsk nacierających w głębi obrony nieprzyjaciela, rejony stanowisk startowych i ogniowych oraz sposób i czas przesunięcia dywizjonu rakiet taktycznych /tylko w dywizji/, artylerii i środków obrony przeciwlotniczej podczas prowadzenia natarcia;

- sposób porażenia ogniowego nieprzyjaciela na kolejnych rubieżach obrony uderzeniami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii oraz sposób działania wojsk pierwszego rzutu i sąsiadów w czasie pokonywania obrony nieprzyjaciela na kolejnych rubieżach obrony;

- drogi marszu, rubieże i sposób wejścia do walki drugiego rzutu, sposób porażenia ogniowego nieprzyjaciela w czasie wprowadzenia do walki drugiego rzutu uderzeniami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii, sposób działania środków obrony przeciwlotniczej i środków walki radioelektronicznej w czasie wprowadzenia do walki drugiego rzutu, sposób działania oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu, pododdziałów inżynieryjnych i służby porządkowo-ochronnej w zakresie zabezpieczenia przegrupowania i wejścia do walki drugiego rzutu;

- rejony i terminy rozwinięcia oraz sposób przesuwania punktów dowodzenia.

O k r e s III. W y k o n a n i e z a d a n i a d n i a /n a s t ę p n e g o/ d y w i z j i /p u ł k u/:

- kierunek i sposób przesunięcia /manewr/ dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii, środków obrony przeciwlotniczej, środków walki radioelektronicznej i odwodów specjalnych;

- sposób porażenia ogniowego nieprzyjaciela na kolejnych rubieżach obrony uderzeniami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii, sposób ich pokonania przez oddziały /pododdziały/ oraz działanie sił i środków przełożonego i sąsiadów w tym czasie;

- możliwe sposoby przejścia do pościgu;

- sposób podejścia wojsk do przeszkody wodnej i jej forsowania;

- przedsięwzięcia w zakresie odparcia /udziału w odparciu/ kontrataku /przeciwuderzenia/ odwodów nieprzyjaciela;

- sposób pokonywania stref skażeń, zniszczeń, zawałów i zatopień;

- drogi marszu i rejony rozmieszczenia pododdziałów tyłowych;

- rejony rozmieszczenia punktów dowodzenia;

- ugrupowanie dywizji /pułku/ po wykonaniu zadania dnia /następnego/.

Jeżeli dywizja wysadza taktyczny desant śmigłowcowy, to należy uzgodnić i ustalić:

- obiekty /cele/, czas, ilość, moc i rodzaj wybuchów jądrowych wykonywanych na jego korzyść;

- rejon wyjściowy pododdziału desantującego i termin osiągnięcia gotowości do załadowania oraz dowódcę, rejon zbiórki i sposób działania sił i środków nie ładowanych na śmigłowce;

- wysokość i czas przelotu desantu oraz sposób jego osłony przeciwlotniczej, rejon i czas, w którym należy obezwładnić szczególnie środki obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela, oraz rejon i czas stosowania dymów w celu oślepienia nieprzyjaciela;

- sposób wykonania zadania desantu po wylądowaniu;

- sposób wsparcia ogniowego desantu przez lotnictwo /w tym śmigłowce bojowe/ oraz rubież, z której walkę desantu będzie wspierać artyleria wojsk nacierających;

- sposób nawiązania i utrzymania łączności wojsk nacierających z desantem;

- rubież spotkania desantu z wojskami nacierającymi i sposób jego działania po połączeniu się z nimi;

- sposób dowodzenia.

Jeżeli jest prowadzony rekonesans, to szef sztabu dywizji /pułku/ powinien ustalić czas i miejsce spotkania oraz zagadnienia, które należy uzgodnić z sąsiadami. Ponadto sztab do czasu wyjazdu dowódcy na rekonesans powinien opracować projekt planu współdziałania na głębokość organizowanego współdziałania w terenie oraz tabele sygnałów współdziałania.

Jeżeli dowódca organizuje współdziałanie na stanowisku dowodzenia, sztab powinien: przygotować stół plastyczny, wykorzystując materiały podręczne lub mapy plastyczne, albo tablicę magnetyczną; zorganizować i zapewnić przybycie na stanowisko dowodzenia dowódców podległych, wspierających i współdziałających oddziałów /pododdziałów/, a także sąsiadów; opracować projekt planu współdziałania oraz tabelę sygnałów.

Oprócz wyżej wymienionych przedsięwzięć sztab dywizji zazwyczaj sporządza wyciągi z planu współdziałania i wraz z tabelą sygnałów przekazuje wykonawcom, zaś sztab pułku przekazuje wykonawcom wytyczne i tabelę sygnałów współdziałania.

1.2.5. Organizacja zabezpieczenia działań bojowych

Podstawę organizacji zabezpieczenia działań bojowych w natarciu stanowi decyzja i wytyczne dowódcy dywizji /pułku/ oraz zarządzenie /wytyczne/ sztabu armii dywizji. Zabezpieczenie działań bojowych planuje i organizuje sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb jednocześnie z wypracowaniem i opracowaniem decyzji.

Zadania dotyczące zabezpieczenia działań bojowych przekazuje się wy-

konawcom w formie zarządzeń /tylko w dywizji/ lub wytycznych.

R o z p o z n a n i e. Zasadniczym celem rozpoznania w natarciu jest wykrycie w odpowiednim czasie przede wszystkim środków przenoszenia broni masowego rażenia nieprzyjaciela oraz głównego zgrupowania jego wojsk.

Dowódca dywizji /pułku/ bezpośrednio po analizie zadania powinien postawić zadania rozpoznania i ustalić kolejność ich wykonania. Zadania te mogą być skonkretyzowane po sprecyzowaniu decyzji do natarcia.

Z kolei szef sztabu wydaje szczegółowe wytyczne, które mogą zawierać: konkretne zadania dla poszczególnych rodzajów rozpoznania oraz kolejność i czas ich wykonania, a także sposób współdziałania podczas zdobywania informacji; kierunki, rejony i obiekty, na których należy skupić główny wysiłek rozpoznania w okresie przygotowania i podczas prowadzenia natarcia, oraz skład sił i środków dla rozpoznania najważniejszych obiektów; skład odwodu sił i środków rozpoznania i jego rozmieszczenie oraz sposób jego odtwarzania w toku prowadzenia natarcia;zakres i terminy przygotowania pododdziałów wydzielonych do rozpoznania; terminy i sposób przedstawiania /przesyłania/ meldunków; termin zakończenia planowania rozpoznania i postawienia zadań; zakres współpracy poszczególnych wydziałów /osób funkcyjnych/ sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb.

Bezpośrednim organizatorem i koordynatorem systemu rozpoznania dywizji /pułku/ w natarciu jest szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/. On organizuje działanie, na czas przygotowania i prowadzenia natarcia podległych i przydzielonych sił i środków rozpoznania, oraz koordynuje działalność pozostałych sił i środków rozpoznania dywizji /pułku/.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/, planując rozpoznanie w natarciu, ustala:

- dla pododdziałów rozpoznawczych - szczegółowe zadania, które należy zrealizować w okresie przygotowania natarcia, a następnie w toku jego prowadzenia; kierunki, rejony, obiekty, rubieże i czas ich przekroczenia /zajęcia/; sposób przygotowania pododdziałów do prowadzenia rozpoznania oraz zaopatrzenia ich w środki materiałowe; sposób i czas przegrupowania ich do nowych rejonów /rubieży/; termin rozpoczęcia i zakończenia rozpoznania; sposób utrzymania łączności i meldowania zdobytych wiadomości; sposób zabezpieczenia wejścia /przerzutu/ do działania i przekroczenia linii styczności wojsk własnych z nieprzyjacielem; sposób zapewnienia im bezpieczeństwa w czasie wykonywania własnych uderzeń ogniowych /zwłaszcza jądrowych/; sposób współdziałania z sąsiednimi pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi; sposób dostarczania przez nie jeńców, zdobytych dokumentów /nowych wzorów uzbrojenia/

i ewakuacji rannych; rejon połączenia się z wojskami własnymi; rejony zastrzeżone oraz sygnały i znaki rozpoznawcze;

- dla grup rozpoznawczych przeznaczonych do działania na tyłach nieprzyjaciela /tylko w dywizji/ - sytuację nieprzyjaciela, ze szczególnym uwzględnieniem działań przeciwdywersyjnych i warunków umożliwiających wykonanie postawionego zadania; sposoby ich przerzutu /wejścia do działań/, a w wypadku przerzutu drogą powietrzną - miejsca lądowania; miejsca rozmieszczenia baz, schowków i punktów kontaktowych; zadania o charakterze dywersyjnym i zadania związane z oddziaływaniem psychologicznym na nieprzyjaciela oraz sposoby ich wykonania; sposób ich dodatkowego zaopatrywania; sposób współdziałania z innymi siłami działającymi na tyłach nieprzyjaciela i wojskami własnymi; sposób działania grup po wykonaniu zadania;

- dla pododdziałów rozpoznania radioelektronicznego /tylko w dywizji/ - rubieże /rejony/ rozwinięcia i terminy ich zajęcia oraz sposób przegrupowania w toku prowadzenia natarcia; sposób wymiany uzyskanych informacji pomiędzy pododdziałami rozpoznania radioelektronicznego i walki radioelektronicznej.

Koordynując działalność wszystkich sił i środków rozpoznania dywizji /pułku/ w natarciu, szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ powinien: skonkretyzować zadania dla poszczególnych rodzajów rozpoznania z uwzględnieniem najbardziej efektywnego wykorzystania ich możliwości; skonkretyzować terminy i sposoby wykonania zadań w okresie przygotowania i prowadzenia natarcia; określić terminy i sposoby przekazywania zdobytych informacji wydziałowi rozpoznawczemu sztabu dywizji /starszego oficera rozpoznania sztabu pułku/ i innym zainteresowanym osobom funkcyjnym.

Przewidywane zadania rozpoznania w sztabie dywizji przedstawia się w planie rozpoznania. W sztabie pułku z zasady, a w dywizji w warunkach skrajnie ograniczonego czasu przygotowania natarcia planowane zadania rozpoznania przedstawia się na mapie roboczej.

Zadania rozpoznania sił i środków podległych szefom rodzajów wojsk ujmuje się w ich planach użycia rodzajów wojsk lub w oddzielnych planach. Zasadnicze zamierzenia rozpoznania rodzajów wojsk ujmuje się również w planie rozpoznania dywizji /pułku/.

O b r o n a p r z e d b r o n i ą m a s o w e g o r a ż e n i a.

Obrona przed bronią masowego rażenia w natarciu obejmuje cały system przedsięwzięć realizowanych w celu ograniczenia skutecznego użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej, chemicznej i biologicznej, maksymalnego zmniejszenia porażenia oddziałów i pododdziałów oraz spraw-

nego odtwarzania zdolności bojowej wojsk i likwidacji skutków jej użycia.

Dowódca dywizji /pułku/ w wytycznych do organizacji obrony przed bronią masowego rażenia powinien określić: zadania w zakresie obserwacji i rozpoznania skażeń; stopień rozśrodkowania wojsk i obiektów tyłowych oraz okresową zmianę rejonów ich rozmieszczenia; sposoby działania i przekraczania przez wojska stref skażeń, zniszczeń oraz rejonów zatopień i pożarów; zakres inżynieryjnej rozbudowy rejonu wyjściowego do natarcia; czas realizacji głównych przedsięwzięć przeciwepizootycznych, sanitarno-weterynaryjnych i weterynaryjno-profilaktycznych; siły i środki, jakie należy wyznaczyć do oddziału /grup/ ratunkowo-ewakuacyjnego.

Obronę przed bronią masowego rażenia bezpośrednio planuje i organizuje wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ w ścisłej współpracy z szefami rodzajów wojsk i służb. Realizując przedsięwzięcia w tym zakresie, powinien on prowadzić ciągłą ocenę możliwości użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia oraz: zaplanować i zorganizować obserwację i rozpoznanie skażeń oraz okresową zmianę rejonów zajmowanych przez oddziały /pododdziały/ - jeżeli wojska przez dłuższy okres czasu będą znajdować się w rejonie wyjściowym do natarcia; ustalić dopuszczalną dawkę napromienienia dla poszczególnych oddziałów i pododdziałów po wykonaniu zadania dnia /następnego/; określić sposób działania oraz kolejność i sposób przekraczania przez oddziały i pododdziały stref skażeń i rejonów zniszczeń, pożarów, zatopień; wyznaczyć siły i środki oraz ustalić terminy przeprowadzania kontroli napromienienia i składania meldunków; ustalić czas i sposób /głównie w okresie przygotowania natarcia/ przeprowadzenia szkolenia /treningów/ w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia; określić terminy przeprowadzenia szczepień, użycia preparatów radioochronnych oraz czas i sposób realizacji innych przedsięwzięć izolacyjno-ograniczających; przewidzieć sposób i kolejność odtwarzania zdolności bojowej wojsk i likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia w poszczególnych elementach ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ - oddziałach, pododdziałach i elementach tyłowych - w okresie przygotowania i poszczególnych okresach natarcia oraz siły i środki, jakie należy do tego wydzielić, a także sposób działania oddziału /grupy/ ratunkowo-ewakuacyjnego; ustalić sposób i sygnały powiadamiania, ostrzegania i alarmowania wojsk; określić sposób i terminy składania meldunków dla sztabu dywizji /pułku/.

Podczas planowania i organizowania obserwacji i rozpoznania skażeń wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu

pułku/ wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego i szefem służby zdrowia /starszym lekarzem/ ustala: zadania i terminy rozpoznania, siły i środki oraz sposoby rozpoznania, rozmieszczenie i przesunięcie posterunków obserwacji skażeń, trasy lotów śmigłowców użytych do rozpoznania skażeń /tylko w dywizji/ oraz sposób meldowania danych z rozpoznania.

W razie otrzymania danych o skażeniu terenu czy powietrza lub gdy z prognozy skażeń wynika możliwość skażenia, sztab dywizji /pułku/ powiadamia o tym zagrożone oddziały i pododdziały, aby mogły w porę zastosować środki i sposoby ochrony przed nimi.

Przedsięwzięcia w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia, sytuację skażeń i jej zmiany przedstawia się na mapie roboczej oficera wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ oraz w niezbędnym zakresie na mapie z wyrażoną decyzją dowódcy o natarciu, mapach roboczych /planach/ szefów rodzajów wojsk i służb. Ponadto, tylko w dywizji, sytuację skażeń i jej zmiany przedstawia się na mapie /oleacie, szkicu/ stacji obliczeniowo-analitycznej skażeń.

Po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia na oddziały /pododdziały/ dowódca dywizji /pułku/ zazwyczaj ocenia sytuację, podejmuje decyzję, udokładnia /uaktualnia/ zadania i może wydać niezbędne zarządzenia dotyczące odtwarzania zdolności bojowej wojsk i likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia.

W zakresie odtwarzania zdolności bojowej oddziałów i pododdziałów porażonych bronią masowego rażenia sztab dywizji /pułku/ powinien zorganizować i zapewnić: odtwarzanie naruszonego systemu dowodzenia; realizację przedsięwzięć dla opanowania skutków psychologicznego oddziaływania broni masowego rażenia; ustalenie skutków użycia broni masowego rażenia; sprecyzowanie i przekazanie zadań oddziałom /pododdziałom/, które nie utraciły zdolności bojowej do dalszego natarcia; ustalenie możliwości i warunków przebywania oddziałów /pododdziałów/ w dotychczas zajmowanych rejonach /rubieżach/ oraz realizacji przez nie zadań bojowych; sposób i czas wyprowadzenia oddziałów /pododdziałów/ ze stref skażeń, rejonów zniszczeń, pożarów i zatopień; potrzeby oraz zakres i czas realizacji przedsięwzięć dla stworzenia oddziałów zbiorczych; odtworzenie dróg manewru; uzupełnienie materiałowe, materiałowo-techniczne, stanów osobowych i techniki bojowej oddziałów /pododdziałów/.

W zakresie likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia nieprzyjaciela sztab dywizji/pułku/ powinien zorganizować i zapewnić: rozpoznanie rejonów, na które zostały wykonane uderzenia bronią masowego rażenia; prowadzenie prac awaryjno-ratunkowych; udzielanie doraźnej po-

mocy porażonym; przeprowadzenie zabiegów specjalnych; gaszenie i lokalizację pożarów; oczyszczanie wody; dezaktywację, odkażanie i dezynfekcję środków materiałowych i dróg; torowanie dróg; realizację przedsięwzięć izolacyjno-ograniczających.

Przewidywane zadania w zakresie odtwarzania zdolności bojowej wojsk i likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia nieprzyjaciela przedstawia się na mapie z wyrażoną decyzją dowódcy dywizji /pułku/ oraz w planie odtwarzania zdolności bojowej wojsk i likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia nieprzyjaciela.

P o w s z e c h n a o b r o n a p r z e c i w l o t n i c z a. Wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przy współpracy z oficerami sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb, a szczególnie z szefem obrony przeciwlotniczej, w zakresie powszechnej obrony przeciwlotniczej w natarciu powinien zaproponować dowódcy: sposób organizacji obserwacji wzrokowej i alarmowania wojsk; zakres wykorzystania broni etatowej, pokładowej i artyleryjskiej do walki z samolotami i śmigłowcami nieprzyjaciela działającymi na małych i bardzo małych wysokościach w okresie przygotowania i podczas prowadzenia natarcia; sposób maskowania wojsk; zakres inżynieryjnej rozbudowy rejonu wyjściowego do natarcia oraz stopień rozśrodkowania wojsk.

Organizując powszechną obronę przeciwlotniczą, wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien uwzględnić i ustalić: właściwości ochronne terenu, ilości zużycia amunicji, wysokości lotu celów powietrznych, do których w pierwszej kolejności należy otwierać ogień, ograniczenia ze względu na maskowanie i bezpieczeństwo własnego lotnictwa oraz sygnały.

U b e z p i e c z e n i e w natarciu organizuje się w celu niedopuszczenia do niespodziewanego uderzenia nieprzyjaciela naziemnego na oddziały /pododdziały/ i przenikania jego pododdziałów rozpoznawczych szczególnie w czasie pobytu wojsk w rejonie wyjściowym do natarcia, podczas przesunięcia ich na rubież wejścia do walki. Podczas prowadzenia natarcia ubezpiecza się głównie skrzydła i tyły nacierających oddziałów /pododdziałów/.

Za organizację i realizację ubezpieczenia oddziałów /pododdziałów/ w natarciu odpowiada szef sztabu dywizji /pułku/. Bezpośrednim organizatorem przedsięwzięć w zakresie ubezpieczenia jest wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/. Przedsięwzięcia w tym zakresie realizuje on w ścisłej współpracy z oficerami sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb.

Szef sztabu dywizji /pułku/ w wytycznych do organizacji ubezpieczenia zwykle podaje: siły, środki i ich zadania w okresie przygotowania

i w poszczególnych okresach natarcia; rejony /rubieże/ rozmieszczenia organów ubezpieczenia oraz drogi /kierunki/ ich marszu; czas wykonania zadań i sposób współdziałania z pozostałymi wojskami; sposób utrzymania łączności z organami ubezpieczenia oraz między organami ubezpieczenia a ubezpieczanymi wojskami, a także z pododdziałami rozpoznawczymi i sąsiednimi organami ubezpieczenia; zmianę organów ubezpieczenia.

Wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/, planując ubezpieczenie, ustala: prawdopodobne kierunki zagrożenia; szczegółowe zadania organów ubezpieczenia tych kierunków oraz niezbędne siły i środki do ich wykonania, a także czas i sposób realizacji tych zadań tak w rejonie wyjściowym, jak i w poszczególnych etapach prowadzenia natarcia; kierunki przesunięcia lub drogi marszu organów ubezpieczenia podczas prowadzenia natarcia; organizację dowodzenia z organami ubezpieczenia i sposób współdziałania tych organów z ubezpieczanymi oddziałami /pododdziałami/; sygnały dowodzenia i współdziałania.

Ponadto wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ uzgadnia i ustala:

- z szefem artylerii - ubezpieczenie i ochronę dywizjonu rakiet taktycznych w rejonie wyjściowym do natarcia, podczas przesunięcia na stanowiska startowe i w toku natarcia;

- z szefem saperów - zakres prac inżynieryjnych w celu osłony ważnych obiektów, węzłów, dróg i przepraw zapewniających sprawne przesunięcie dywizji /pułku/ na rubież ataku i swobodę manewru w czasie prowadzenia natarcia;

- z szefem wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszym oficerem rozpoznania sztabu pułku/ - terminy i kierunki przejścia pododdziałów rozpoznawczych przez ubezpieczenia oraz sygnały i sposoby wzajemnego rozpoznawania się.

Najważniejsze zagadnienia z zakresu ubezpieczenia przedstawia się na mapach z decyzją dowódcy oraz w niezbędnym zakresie na mapach roboczych zainteresowanych oficerów sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb.

Z a b e z p i e c z e n i e i n ż y n i e r y j n e w natarciu organizuje się w celu stworzenia warunków zapewniających terminowe i skryte podejście oraz rozwinięcie wojsk na rubież ataku, pomyślne prowadzenie przez nich natarcia, a także w celu ochrony ludzi i sprzętu przed środkami rażenia nieprzyjaciela.

Do głównych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia należy: prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego; budowa i utrzymanie dróg; zapewnienie oddziałom /pododdziałom/ możliwości pokonywania zapór, przesz-

kód i zniszczeń; urządzenie i utrzymanie przepraw; budowa zapór i wykonywanie niszczeń na kierunkach kontrataków i przeciwuderzeń nieprzyjaciela oraz dla osłony skrzydeł i luk w ugrupowaniu bojowym wojsk; wykonywanie prac związanych z maskowaniem i obroną przed bronią masowego rażenia; rozbudowa rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia; zapewnienie wojskom wody.

Dowódca dywizji /pułku/ w wytycznych do zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia zazwyczaj określa: zadania rozpoznania inżynieryjnego; charakter, sposób i terminy rozbudowy rejonu wyjściowego do natarcia; sposób przygotowania dróg; ilość i miejsca przejść w zaporach inżynieryjnych nieprzyjaciela oraz czas ich wykonania; sposób budowy zapór zwłaszcza na kierunkach kontrataków /przeciwuderzenia/ nieprzyjaciela oraz rozbudowę inżynieryjną stanowisk ogniowych, startowych i rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia.

Sztab wspólnie z szefem saperów ustala zakres i terminy wykonania przez poszczególne oddziały /pododdziały/ zadań zabezpieczenia inżynieryjnego oraz niezbędne do tego celu siły i środki, a także w porozumieniu z kwatermistrzem i szefem służb technicznych organizuje zaopatrzenie oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ w sprzęt, środki i materiały inżynieryjne.

Bezpośrednim organizatorem zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia dywizji /pułku/ jest szef saperów. Współpracuje on ściśle z oficerami sztabu dywizji /pułku/ oraz z szefami rodzajów wojsk i służb.

Wszystkie przedsięwzięcia zabezpieczenia inżynieryjnego szef saperów dywizji ujmuje w planie zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia opracowanym na mapie oraz w legendzie. Szef saperów pułku zagadnienia zabezpieczenia inżynieryjnego przedstawia na mapie roboczej i w notatniku pracy. Ważniejsze dane zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia przedstawia się na mapie z decyzją dowódcy oraz w niezbędnym zakresie na mapach zainteresowanych osób funkcyjnych.

Z a b e z p i e c z e n i e c h e m i c z n e organizuje się w celu zapewnienia wojskom skutecznej ochrony przed rażącym działaniem skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz środków zapalających, maskowania działań wojsk własnych i oślepiania, rażenia nieprzyjaciela miotaczami ognia oraz terminowego wyposażenia wojsk w sprzęt i środki chemiczne.

Dowódca dywizji /pułku/ w wytycznych do zabezpieczenia chemicznego natarcia może podać: organizację wykrywania wybuchów jądrowych i określania ich parametrów; organizację rozpoznania skażeń; zakres wykorzystania indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami; terminy kontroli stopnia skażeń i napromienienia wojsk; organizację

zabiegów sanitarnych, specjalnych oraz odkażania i dezynfekcji terenu, a także zakres wykorzystania dymów i miotaczy ognia.

Sztab dywizji /pułku/ wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego określa zakres i terminy realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego natarcia, wydziela niezbędne do realizacji tych przedsięwzięć siły i środki oraz kontroluje wykonanie przez nie zadań.

Bezpośrednim organizatorem zabezpieczenia chemicznego natarcia jest szef zabezpieczenia chemicznego. On też sprawuje nadzór nad jego realizacją przez oddziały /pododdziały/.

Planując zabezpieczenie chemiczne natarcia, szef zabezpieczenia chemicznego uzgadnia je ze sztabem, kwatermistrzem i szefem służb technicznych oraz szefami rodzajów wojsk.

Wszystkie przedsięwzięcia zabezpieczenia chemicznego szef zabezpieczenia chemicznego dywizji ujmuje w planie zabezpieczenia chemicznego natarcia na mapie oraz w legendzie. Szef zabezpieczenia chemicznego pułku zagadnienia zabezpieczenia chemicznego przedstawia na mapie roboczej i w notatniku pracy. Najważniejsze dane zabezpieczenia chemicznego natarcia przedstawia się na mapie z wyrażoną decyzją dowódcy dywizji /pułku/ oraz w niezbędnym zakresie na mapach zainteresowanych osób funkcyjnych.

M a s k o w a n i e organizuje się w celu ukrycia siły żywej, środków ogniowych i sprzętu bojowego oraz przygotowania wojsk do natarcia i zamiaru działań bojowych, a także ugrupowania bojowego dywizji /pułku/.

W wytycznych do maskowania dowódca dywizji /pułku/ może określić przedsięwzięcia w zakresie maskowania wojsk w czasie ich pobytu w rejonie wyjściowym do natarcia, przesunięcia na rubież wejścia do walki i w toku natarcia.

Za organizację i realizację maskowania w natarciu odpowiada szef sztabu dywizji /pułku/. Bezpośrednim organizatorem maskowania jest wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/.

Planując maskowanie wojsk w natarciu wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien: zapewnić maskowanie dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ i skryte przeprowadzenie rekonesansu; ukryć i zamaskować punkty dowodzenia; zapewnić maskowanie wojsk w rejonie wyjściowym do natarcia, w czasie przesunięcia na rubież ataku, stanowisk ogniowych /startowych/ i przygotowanie danych do prowadzenia ognia przez artylerię, wykonania uderzeń rakietowych oraz działalność pododdziałów i urządzeń tyłowych; wykonać przedsięwzięcia mające na celu zmniejszenie widoczności wojsk w toku natarcia oraz ukrycie manewru drugiego rzutu i odwodów.

W celu realizacji powyższych przedsięwzięć wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ uzgadnia i ustala z innymi wydziałami /oficerami/ sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb przede wszystkim: siły i środki do realizacji przedsięwzięć maskowania oraz sposób i terminy ich wykonania w rejonie wyjściowym i w rejonie stanowisk ogniowych /startowych/ oraz w czasie prowadzenia natarcia; zakres wykorzystania podręcznych, etatowych i innych środków maskujących oraz dymów; przedsięwzięcia dotyczące maskowania radioelektronicznego /w tym ograniczenia wykorzystywania łączności radiowej i używania środków noktowizyjnych, przeciwdziałania rozpoznaniu radiolokacyjnemu nieprzyjaciela itp./, fotograficznego, dźwiękowego i wzrokowego.

Zasadnicze przedsięwzięcia z zakresu maskowania przedstawia się na mapie z wyrażoną decyzją dowódcy i w niezbędnym zakresie na mapach roboczych zainteresowanych kierowniczych osób funkcyjnych.

O b r o n a r a d i o e l e k t r o n i c z n a ma na celu zabezpieczenie efektywnej pracy własnych środków i systemów radioelektronicznych.

Całokształt przedsięwzięć obrony radioelektronicznej w natarciu dywizji koordynuje wydział operacyjny sztabu, a w pułku - szef sztabu. Natomiast bezpośrednią odpowiedzialność za organizację i prowadzenie obrony radioelektronicznej ponoszą użytkownicy środków i systemów radioelektronicznych.

Wydział operacyjny sztabu dywizji /szef sztabu pułku/ w zakresie obrony radioelektronicznej przygotowuje dowódcy propozycje dotyczące przede wszystkim sposobu obrony własnych systemów radioelektronicznych przed rozpoznaniem i obezwładnianiem środkami rażenia oraz zakłóceniami nieprzyjaciela szczególnie podczas rozwijania wojsk i wykonywania ataku, odpierania kontrataku nieprzyjaciela i wprowadzania do walki drugiego rzutu oraz przechodzenia do działań z użyciem broni jądrowej. Ponadto obowiązany - jest zorganizować współdziałanie z organami zajmującymi się kontrolowaniem promieniowania elektromagnetycznego, sprawdzić i wyeliminować możliwość wzajemnych zakłóceń własnych środków radioelektronicznych. Prócz tego wydział operacyjny sztabu dywizji opracowuje i przedstawia szefowi sztabu do akceptacji wykaz sektorów i rejonów, w których nie można prowadzić zakłóceń /jeżeli dywizja ma przydzielony pododdział walki radioelektronicznej/ i rozmieszczać środków radioelektronicznych.

Zasadnicze przedsięwzięcia dotyczące obrony radioelektronicznej przedstawia się na mapie z decyzją dowódcy dywizji /pułku/ i w niezbędnym zakresie w planach użycia rodzajów wojsk i służb.

Zabezpieczenie hydrologiczno-meteorologiczne organizuje się w celu określenia wpływu warunków atmosferycznych i stanu wód na możliwości użycia i prowadzenia natarcia przez oddziały /pododdziały/ oraz realizację przedsięwzięć związanych z obroną przed bronią masowego rażenia.

Do podstawowych zadań organów dowodzenia w zakresie zabezpieczenia hydrologiczno-meteorologicznego w natarciu dywizji /pułku/ należy: zbieranie danych o warunkach meteorologicznych /w tym temperatura, wilgotność powietrza, prędkość i kierunek wiatru na różnych wysokościach, stopień zachmurzenia, ilość opadów, ciśnienie atmosferyczne/ oraz prognoza występowania i czasu trwania znacznych zmian temperatury, opadów itp.; zbieranie danych o warunkach hydrologicznych /w tym stan wód w rzekach, kanałach, jeziorach i innych zbiornikach wodnych, stan terenów bagiennych oraz pokrywy lodowej i śnieżnej, a także stan urządzeń hydrotechnicznych i możliwości zatopienia terenu w wyniku ich uszkodzenia/; organizacja obserwacji stanu pogody; informowanie podległych organów dowodzenia o warunkach meteorologicznych; uprzedzanie na czas podległych organów dowodzenia o niebezpiecznych zjawiskach pogody, np. o powstawaniu gołoledzi, silnych wiatrach, burzach, mgle itp.

Dane te wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ i inne osoby funkcyjne mogą przedstawiać na swoich mapach roboczych i w notatnikach pracy.

Zabezpieczenie topograficzne organizuje się w celu zapewnienia dowódcy i organom dowodzenia danych o terenie i geodezyjnych w czasie przygotowania i prowadzenia natarcia. Zabezpieczenie topograficzne organizuje i realizuje w dywizji oficer topograf dywizji, a w pułku - starszy oficer operacyjny sztabu pułku.

Zabezpieczenie topograficzne w natarciu dywizji /pułku/ obejmuje: ocenę terenu, a głównie jego wpływu na możliwości użycia i działania oddziałów /pododdziałów/ własnych w natarciu oraz nieprzyjaciela w obronie; ocenę ilości i stanu dróg oraz możliwości wykonania manewru w czasie podejścia i podczas prowadzenia natarcia przez wojska własne i broniące się oddziały /pododdziały/ nieprzyjaciela; prognozowane zmiany charakteru i pokrycia terenu oraz zbieranie i studiowanie danych o zmianach w terenie wynikłych wskutek uderzeń jądrowych; zaopatrywanie oddziałów /pododdziałów/ w mapy topograficzne i specjalne, szkice i opisy terenu oraz dane niezbędne dla dowiązywania topogeodezyjnego dywizjonu rakiet taktycznych /tylko w dywizji/ i artylerii; udzielanie pomocy w sporządzaniu graficznych dokumentów bojowych.

Przedsięwzięcia zabezpieczenia topograficznego opracowuje się na mapie roboczej i w notatniku pracy oficera topografa dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/.

1.2.6. Organizacja służby porządkowo-ochronnej

Służbę porządkowo-ochronną w natarciu organizuje się w celu zapewnienia ochrony i obrony punktów dowodzenia, terminowego i skrytego przesunięcia wojsk na rubież ataku i ich rozwinięcia oraz utrzymania ustalonego porządku i kontroli przestrzegania przez wojska zasad maskowania. Służbę tę organizuje się i pełni w rejonach rozmieszczenia punktów dowodzenia, na drogach marszu, w rejonach rozmieszczenia wojsk, w pasie natarcia dywizji /pułku/, na drogach dowozu i ewakuacji oraz w rejonach rozmieszczenia pododdziałów i urządzeń tyłowych.

Do zadań służby porządkowo-ochronnej w natarciu dywizji /pułku/ należy: zapewnienie regulacji ruchu wojsk i punktów dowodzenia na drogach marszu, a szczególnie w rejonie wyjściowym podczas wyciągania kolumn na zasadnicze drogi marszu, na linii /punkcie/ wyjściowej, rubieżach rozwinięcia i bezpieczeństwa, na podejściach do przeszkód wodnych, przeprawach, przejściach przez zapory i strefy /rejony/ zniszczeń, skażeń i pożarów oraz w czasie wprowadzenia do walki drugiego rzutu; ochrona punktów dowodzenia, obiektów komunikacyjnych na drogach marszu, przepraw i innych ważnych obiektów oraz zwalczanie grup specjalnych nieprzyjaciela w rejonie wyjściowym do natarcia, na drogach marszu, w rejonie rozmieszczenia wojsk, punktów dowodzenia, urządzeń i pododdziałów tyłowych; kontrolowanie przestrzegania przez wojska ustalonego porządku marszu, rozwijania i maskowania; zbieranie i kierowanie do właściwych oddziałów /pododdziałów/ zagubionych żołnierzy, uszkodzonej techniki bojowej i uszkodzonych środków transportowych; informowanie sztabu dywizji /pułku/ i dowódców pododdziałów wykonujących marsz o stanie dróg i sytuacji skażeń na nich w czasie podejścia do rubieży ataku i w toku natarcia.

Służbę porządkowo-ochronną planuje, organizuje i bezpośrednio kieruje jej działaniem wydział operacyjny sztabu dywizji /sztab pułku/ zgodnie z decyzją dowódcy i zarządzeniem /wytycznymi/ sztabu armii /dywizji/. Do bezpośredniego planowania i organizowania służby porządkowo-ochronnej wydziela się zwykle jednego oficera z wydziału operacyjnego sztabu dywizji /oficera operacyjnego sztabu pułku/. Oficer ten, uwzględniając zadania służby porządkowo-ochronnej organizowanej siłami i środkami przełożonego, ustala granice odcinków /rejonów/ służby porządkowo-ochronnej oraz miejsca wystawienia posterunków porządkowo-ochronnych, posterunków i patroli regulacji ruchu, posterunków kontroli ruchu, wskaźników i znaków drogowych realizowanych siłami dywizji /pułku/. Ponadto dokonuje on kalkulacji możliwości organizacji służby porządkowo-ochronnej oraz określa kolejność i sposób przesunięcia pod-

oddziałów tej służby w toku natarcia. W kalkulacjach tych uwzględnia się także te zadania, które na korzyść dywizji /pułku/ może wykonać sąsiad z przodu, a w szczególności: zapewnienie regulacji ruchu wojsk od rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe do rubieży ataku. Możliwości realizacji tych zadań uzgadnia się z sąsiadem.

Przedsięwzięcia służby porządkowo-ochronnej przedstawia się zwykle na mapie roboczej i w notatniku pracy oficera odpowiedzialnego za jej organizację.

Jeżeli pozwala czas i sytuacja, przeprowadza się rekonesans dróg marszu z rejonu wyjściowego do rubieży wejścia do walki. Podczas rekonesansu precyzuje się przede wszystkim: miejsca wystawienia posterunków, ustawienia wskaźników i znaków drogowych, najtrudniejsze odcinki dróg i sposób zapewnienia ich pokonania, drogi obejścia zniszczonych odcinków dróg /obiektów, rejonów/ lub tych, które mogą ulec zniszczeniu przez nieprzyjaciela.

1.2.7. Organizacja dowodzenia

Do dowodzenia wojskami podczas przygotowania i prowadzenia natarcia w dywizji organizuje się stanowisko dowodzenia, wysunięte stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia, a w pułku - stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia. W dywizji ponadto wykorzystuje się powietrzny element dowodzenia. Prócz tego w dywizji i pułku podczas prowadzenia natarcia może być organizowany i wykorzystywany punkt obserwacyjny. Skład tych punktów dowodzenia zależy od konkretnej sytuacji, a ustala go zazwyczaj dowódca dywizji /pułku/.

Miejsce stanowiska dowodzenia w rejonie wyjściowym do natarcia i w czasie wejścia do walki określa dowódca dywizji /pułku/, jeżeli nie uczynił tego sztab armii /dywizji/, a pozostałych punktów dowodzenia - dowódca lub szef sztabu dywizji /pułku/. Stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ w rejonie wyjściowym do natarcia rozwija się zwykle w środkowej części rejonu wyjściowego, a podczas wejścia wojsk do walki - z zasady na głównym kierunku uderzenia i zazwyczaj w odległości 6-8 km /3-5 km/ od rubieży styczności wojsk. W toku natarcia stanowisko dowodzenia przesuwa się na głównym kierunku uderzenia w odległości od walczących wojsk zapewniającej utrzymanie ciągłości dowodzenia.

Wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji w rejonie wyjściowym do natarcia może być rozwinięte w przedniej części rejonu wyjściowego, a podczas wejścia wojsk do walki - z zasady na głównym kierunku uderzenia w odległości 3-5 km od rubieży styczności wojsk. W toku natarcia przesuwa się ono na głównym kierunku uderzenia i na przemian ze stanowiskiem dowodzenia.

Tyłowe stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ w rejonie wyjściowym do natarcia i podczas prowadzenia natarcia rozwija się w rejonie rozmieszczenia pododdziałów tyłowych i przesuwa się również razem z nimi.

W celu bezpośredniego obserwowania przez dowódcę działań bojowych i wpływania na ich przebieg zwłaszcza podczas ataku i przełamywania obrony nieprzyjaciela, odparcia kontrataku nieprzyjaciela oraz wprowadzenia do walki drugiego rzutu może być doraźnie organizowany punkt obserwacyjny.

1.3. Kontrola i pomoc

Celem kontroli jest zapewnienie terminowego i dokładnego wykonania przez oddziały /pododdziały/ wydanych rozkazów, zarządzeń i wytycznych oraz uzyskanie obrazu rzeczywistego stanu przebiegu natarcia i osiągniętych rezultatów walki. Kontrolę prowadzi się w czasie przygotowania i w toku natarcia, a w razie potrzeby łączy się z udzielaniem pomocy podległym dowódcom i sztabom w organizowaniu natarcia i realizacji zasadniczych zadań w czasie jego prowadzenia.

W czasie przygotowania do natarcia dowódca, sztab oraz szefowie rodzajów wojsk i służb, na podstawie opracowanego przez wydział operacyjny sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ planu kontroli, sprawdzają głównie: terminowość otrzymania przez podwładnych zadania bojowego dotyczącego natarcia, wytycznych do organizacji współdziałania i zarządzeń /wytycznych/ organizacji zabezpieczenia działań bojowych; zgodność treści decyzji powziętych przez podwładnych z otrzymanym zadaniem bojowym; prawidłowość zorganizowania przez podległych dowódców współdziałania, zabezpieczenia działań bojowych i pracy partyjno-politycznej; znajomość zadań bojowych i sposobów współdziałania /w tym sygnałów dowodzenia i współdziałania/ przez najniższe szczeble dowodzenia i poszczególnych wykonawców; przygotowanie i gotowość oddziałów i pododdziałów do natarcia w ustalonym terminie; przestrzeganie ustaleń w zakresie skrytości dowodzenia i maskowania; wykonanie przedsięwzięć w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia i powszechnej obrony przeciwlotniczej.

W toku prowadzenia natarcia kontroluje się głównie: terminowość wykonania przez wojska postawionych zadań bojowych; terminowość otrzymywania przez podwładnych zadań bojowych, wytycznych do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych oraz właściwe ich zrozumienie; utrzymanie trwałej łączności i ciągłego współdziałania; przestrzeganie ustaleń w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia, maskowania i powszechnej obrony przeciwlotniczej; terminowość składania

przez podległe sztaby i dowódców meldunków oraz ich obiektywność i wiarygodność.

W przypadku stwierdzenia niedociągnięć osoby kontrolujące udzielają pomocy podwładnym w celu ich usunięcia.

Wyniki kontroli oraz treść wydanych wytycznych dla usunięcia stwierdzonych niedociągnięć melduje się dowódcy lub szefowi sztabu dywizji /pułku/.

2. PRACA SZTABU PODCZAS PROWADZENIA NATARCIA Z REJONU WYJŚCIOWEGO POŁOŻONEGO W GŁĘBI

Praca sztabu dywizji /pułku/ w toku prowadzenia natarcia polega głównie na: kontrolowaniu realizacji przez podległe wojska w odpowiednim terminie planu natarcia; zapewnieniu warunków wykonania przez podległe wojska postawionych im zadań; dostarczeniu dowódcy dywizji /pułku/ danych do korygowania planu natarcia lub podejmowania nowych decyzji zgodnie z celem natarcia określonym przez przełożonego oraz przekazywaniu wojskom wynikających z nich zadań bojowych; zapewnieniu warunków dla utrzymania ciągłego współdziałania, dowodzenia i realizacji wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych.

Sztab dywizji /pułku/ w toku natarcia realizuje wszystkie przedsięwzięcia procesu dowodzenia zgodnie ze swoimi obowiązkami i decyzją dowódcy. Dotyczą one z zasady wykonania przez wojska bieżących zadań częściowych. Równolegle z tym sztab, w oparciu o aktualną sytuację i przewidywany jej rozwój, opracowuje i melduje dowódcy dane do decyzji dotyczące rozwiązywania kolejnego zadania częściowego, którego wykonanie przybliża osiągnięcie celu natarcia.

P o d e j ś c i e w o j s k n a r u b i e ż a t a k u o r a z o g n i o w a i c h o s ł o n a i o g n i o w e p r z y g o t o w a n i e a t a k u. Przed rozpoczęciem marszu oddziałów /pododdziałów/ do rubieży rozwinięcia sztab dywizji /pułku/ wspólnie z szefami rodzajów wojsk i szefem grupy dowodzenia bojowego lotnictwa /tylko w dywizji/ powinien sprawdzić ich gotowość do natarcia oraz gotowość do realizacji zadań ogniowych przez dywizjon rakiet taktycznych, artylerię, lotnictwo wspierające i śmigłowce bojowe. Ponadto sztab sprawdza rozwinięcie i gotowość sił i środków służby porządkowo-ochronnej do regulacji ruchu wojsk. Sztab powinien również przeprowadzić dodatkowe rozpoznanie w celu ustalenia obiektów i celów w obronie nieprzyjaciela, które należałoby zniszczyć /obezwładnić/ w ramach kompleksowego porażenia ogniowego. Do tych obiektów i celów należą głównie: środki przenoszenia broni jądrowej, punkty dowodzenia,

śmigłowce bojowe, baterie artylerii, odwody nieprzyjaciela, punkty oporu oraz główne elementy systemów rozpoznania i kierowania.

W celu wyciągania kolumn przez oddziały /pododdziały/ w rejonie wyjściowym i rozpoczęcia przez nie marszu sztab dywizji /pułku/ przekazuje im w określonym terminie odpowiednie sygnały, sprawdza ich zrozumienie i realizację.

Podczas marszu oddziałów /pododdziałów/ na rubież ataku sztab dywizji /pułku/ wspólnie z szefami rodzajów wojsk i szefem grupy dowodzenia bojowego lotnictwa powinien:

- kontrolować ruch wojsk i terminowość ich rozwinięcia;
- śledzić obiekty i cele przewidziane do niszczenia i obezwładniania w ogniowym przygotowaniu ataku;
- ustalić, które środki w systemie obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela i kiedy należy zniszczyć lub obezwładnić, by zapewnić wykonanie zadania przez własne lotnictwo;
- dokonać niezbędnej aktualizacji planu ogniowego przygotowania ataku oraz przekazać wynikające z niego zadania wykonawcom;
- skontrolować gotowość dywizjonu rakiet taktycznych, lotnictwa wspierającego i śmigłowców bojowych /tylko w dywizji/ oraz artylerii, artyleryjskich środków przeciwpancernych i wydzielonych pododdziałów czołgów do wykonania ogniowego przygotowania ataku, a także gotowość oddziałów /pododdziałów/ do ataku;
- zapewnić przekazanie wojskom w ustalonym terminie sygnału do rozpoczęcia ogniowego przygotowania ataku;
- dopilnować wykonania w ustalonym czasie przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela;
- zebrać i uogólnić dane o wynikach realizacji zadań wykonywanych przez dywizjon rakiet taktycznych, artylerię, lotnictwo, śmigłowce bojowe i pododdziały strzelające na wprost podczas ogniowego przygotowania ataku i zameldować je dowódcy;
- skontrolować i spowodować terminowe wyruszenie oddziałów i pododdziałów do ataku.

Ponadto sztab dokonuje ciągłej oceny sytuacji przede wszystkim na rubieży styczności wojsk własnych z nieprzyjacielem ze szczególnym uwzględnieniem możliwości utrzymania nakazanej rubieży przez wojska walczące w przodzie do czasu wyjścia na nią podległych oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu.

Po rozpoczęciu przez oddziały /pododdziały/ ataku sztab zobowiązany jest dopilnować terminowego przejścia artylerii i lotnictwa do wykonywania zadań ogniowego wsparcia ataku oraz utrzymania ciągłego współdziałania między oddziałami i pododdziałami pierwszego rzutu a artylerią i lotnictwem.

Z chwilą rozpoczęcia przez wojska ataku praca sztabu powinna koncentrować się głównie na kierowaniu oddziałami /pododdziałami/ w celu: najefektywniejszego wykorzystania skutków kompleksowego porażenia nieprzyjaciela; potęgowania siły uderzenia przez wprowadzenie do walki drugich rzutów /odwodów/; skutecznego odpierania ewentualnych kontrataków odwodów nieprzyjaciela; zdecydowanego przechodzenia wojsk do pościgu.

W p r o w a d z e n i e d o w a l k i d r u g i e g o r z u t u /o d w o d u/ d y w i z j i /p u ł k u/. W toku prowadzenia natarcia sztab na podstawie oceny sytuacji i przewidywań jej rozwoju powinien dostarczyć dowódcy dywizji /pułku/ danych potrzebnych mu do powzięcia we właściwym czasie decyzji o wprowadzeniu drugiego rzutu /odwodu/. Dane te powinny dotyczyć w szczególności: nowo wykrytych środków przenoszenia broni jądrowej i innych obiektów /celów/, które należy zniszczyć uderzeniami broni jądrowej, lotnictwa oraz ogniem artylerii; możliwości organizowania przez nieprzyjaciela obrony na kolejnych rubieżach i wykorzystania przez niego posiadanych odwodów; słabych miejsc w ugrupowaniu nieprzyjaciela; kierunku, rubieży, czasu i sposobu wprowadzenia do walki drugiego rzutu /odwodu/; możliwości zabezpieczenia wejścia do walki drugiego rzutu /odwodu/, zwłaszcza w zakresie kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela, obrony przeciwlotniczej; sposobu działania oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu na rzecz wprowadzenia do walki drugiego rzutu /odwodu/; możliwości wzmocnienia drugiego rzutu /odwodu/ dodatkowymi siłami i środkami; sposobu współdziałania między drugim rzutem /odwodem/ a lotnictwem, artylerią i oddziałami /pododdziałami/ pierwszego rzutu.

Po powzięciu decyzji przez dowódcę o wprowadzeniu do walki drugiego rzutu /odwodu/ sztab bezzwłocznie przekazuje wynikające z niej zadania wykonawcom. Powinien on również udokładnić współdziałanie i zabezpieczenie wejścia do walki drugiego rzutu /odwodu/ z oddziałami /pododdziałami/ pierwszego rzutu oraz szefami: artylerii, OPL, saperów i grupy dowodzenia bojowego lotnictwa i niezbędne dane przekazać zainteresowanym wykonawcom. Ponadto sztab powinien zapewnić dowódcy możliwość bezpośredniego kierowania wejściem drugiego rzutu /odwodu/ do walki najczęściej przez wykorzystanie wysuniętego stanowiska dowodzenia lub powietrznego elementu dowodzenia, albo przez zorganizowanie i wykorzystanie punktu obserwacyjnego. Prócz tego sztab zapewnia terminowe zwolnienie dróg dla drugiego rzutu /odwodu/, organizuje regulację ruchu oraz dołączenie do niego wydzielonych sił i środków wzmocnienia. Ponadto sztab opracowuje i przekazuje do sztabu armii /dywizji/ meldunek dotyczący zaistniałej sytuacji i powziętej przez dowódcę decyzji. O powyższym informuje również sąsiadów.

O d p a r c i e k o n t r a t a k u o d w o d ó w n i e p r z y j a c i e l a. W celu odparcia kontrataku odwodów nieprzyjaciela sztab dywizji /pułku/ wspólnie z innymi organami dowodzenia na podstawie oceny sytuacji i przewidywań jej rozwoju, w tym oceny możliwości użycia jego odwodów, powinien dostarczyć dowódcy w odpowiednim terminie danych potrzebnych do powzięcia decyzji. W danych tych sztab powinien uwzględnić przede wszystkim: prawdopodobny skład odwodów nieprzyjaciela oraz kierunek, rubieże, termin i cel wykonania przez nie kontrataku, a także rejony rozmieszczenia jego środków ogniowych, szczególnie środków przenoszenia broni jądrowej, które mogą być użyte podczas kontrataku; obiekty /cele/, które należy porazić uderzeniami broni jądrowej oraz niszczyć i obezwładniać w ramach kompleksowego porażenia ogniowego; siły i środki nieprzyjaciela na innych kierunkach natarcia oraz możliwy sposób ich działania; siły i środki, jakich należy użyć do bezpośredniego odparcia kontrataku z miejsca i z konkretnej rubieży oraz siły i środki, jakich należy użyć do uderzenia na skrzydło i tyły kontratakujących odwodów nieprzyjaciela; siły i środki, jakimi można i należy rozwijać natarcie na kierunku głównego uderzenia.

Ponadto sztab, w ścisłej współpracy z szefami rodzajów wojsk i grupy dowodzenia bojowego lotnictwa /tylko w dywizji/, powinien dostarczyć dowódcy danych dotyczących: możliwości kompleksowego porażenia ogniowego kontratakujących odwodów nieprzyjaciela; możliwości i sposobu zabezpieczenia zgrupowania odpierającego kontratak odwodów nieprzyjaciela oraz oddziałów /pododdziałów/ rozwijających natarcie na głównym kierunku uderzenia, zwłaszcza pod względem obrony przeciwlotniczej i inżynieryjnym; sposobu współdziałania zgrupowania odpierającego kontratak odwodów nieprzyjaciela z lotnictwem, odwodem przeciwpancernym, oddziałem zaporowym i sąsiadami; organizacji dowodzenia.

Po powzięciu przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji o odparciu kontrataku odwodów nieprzyjaciela sztab przekazuje zadania wykonawcom zazwyczaj w formie krótkich zarządzeń bojowych. Prócz tego sztab wspólnie z szefami rodzajów wojsk udokładnia zagadnienia współdziałania i zabezpieczenia na korzyść zgrupowania odpierającego kontratak nieprzyjaciela i przekazuje wykonawcom niezbędne wytyczne. Ponadto sztab informuje sąsiadów o decyzji dowódcy oraz opracowuje i przesyła meldunek bojowy do sztabu armii /dywizji/. Jednocześnie sztab zapewnia terminowe wyjście wojsk pierwszego rzutu na rubież odpierania kontrataku odwodów nieprzyjaciela oraz terminowe wykonanie manewru dodatkowymi siłami i środkami, głównie odwodami specjalnymi, na zagrożony kierunek, a także organizuje system dowodzenia zgodnie z decyzją dowódcy.

P o ś c i g. Po rozbiciu pierwszorzutowych oddziałów nieprzyjaciela

sztab dywizji /pułku/ powinien skupić główny wysiłek rozpoznania w celu wykrycia momentu rozpoczęcia jego wycofywania się. Jednocześnie w przypadku stwierdzenia objawów takiego działania nieprzyjaciela powinien on zameldować dowódcy dane do powzięcia decyzji o przejściu oddziałów /pododdziałów/ do pościgu. W danych tych sztab uwzględnia: prawdopodobny kierunek, czas, kolejność i cel wycofania się nieprzyjaciela; możliwości obsadzenia przez niego kolejnej rubieży; możliwości i sposób odcięcia dróg odwrotu siłom nieprzyjaciela, przeszkodzenia im w wycofaniu się oraz ich rozbicia; sposób wzbronienia nieprzyjacielowi obsadzenia kolejnej rubieży siłami podchodzącymi z głębi; potrzeby, możliwości i sposób zabezpieczenia otwartych skrzydeł i luk wojsk własnych; potrzeby i możliwości blokowania /rozbijania/ nieprzyjaciela, który pozostaje w lukach i na tyłach dywizji /pułku/; sposób współdziałania przechodzących do pościgu oddziałów /pododdziałów/ z lotnictwem, śmigłowcami bojowymi i sąsiadami; sposób dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ w czasie pościgu.

Po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ o przejściu do pościgu sztab przekazuje zadania poszczególnym oddziałom /pododdziałom/ w formie zwięzłych zarządzeń bojowych lub sygnałów oraz wytyczne dotyczące współdziałania zazwyczaj przez techniczne środki łączności i oficerów kierunkowych.

W miarę rozwoju pościgu sztab powinien zwracać szczególną uwagę na rozpoznanie skrzydeł i luk, aby nie dopuścić do niespodziewanego uderzenia sił nieprzyjaciela, które pozostały na skrzydłach, w lukach i na tyłach dywizji /pułku/.

W czasie wycofywania się nieprzyjaciel może wykonać naziemne uderzenia jądrowe, uderzenia bronią chemiczną, niszczyć urządzenia hydrotechniczne i użyć innych środków do stworzenia strefy skażeń, zniszczeń, pożarów, zawałów i zatopień. W tym wypadku sztab ocenia pozostałą sytuację i ustala stopień skażenia i zakażenia terenu oraz przekazuje wojskom sygnały uprzedzenia o zagrożeniu skażeniami lub sygnał alarmu chemicznego, a także zadania wynikające z decyzji dowódcy.

3. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU Z MARSZU BEZ ZAJMOWANIA REJONU WYJŚCIOWEGO

W czasie działań bojowych mogą zaistnieć sytuacje zmuszające dywizję /pułk/ do przejścia do natarcia z marszu bez uprzedniego zajmowania rejonu wyjściowego. Może to mieć miejsce wówczas, gdy na skutek działania nieprzyjaciela i braku czasu zajęcie rejonu okaże się niemożliwe lub niecelowe. Ten sposób przejścia dywizji /pułku/ do natarcia

może mieć miejsce zarówno w początkowym okresie wojny, jak i w toku jej trwania.

Do właściwości, które będą miały bezpośredni wpływ na pracę sztabu podczas przygotowania i prowadzenia natarcia, można zaliczyć przede wszystkim: skrajnie ograniczony czas na przygotowanie natarcia; konieczność przygotowywania natarcia z jednoczesnym dowodzeniem oddziałami /pododdziałami/ wykonującymi uprzednio postawione zadanie; brak stabilizacji frontu na kierunku wejścia dywizji /pułku/ do walki; brak zazwyczaj dostatecznej ilości aktualnych informacji między innymi o nieprzyjacielu i o sąsiadach działających w przodzie /jeżeli są/; potrzebę organizowania i realizację zaopatrywania wojsk w środki materiałowe i materiałowo-techniczne zwykle podczas zbliżania się ich do rubieży wejścia do walki.

Planowanie natarcia w warunkach skrajnie ograniczonego czasu i ruchu wojsk realizuje się zazwyczaj etapami. W pierwszej kolejności należy szczegółowo planować zadania, które niezwłocznie powinny być wykonane, oraz rozwinięcie i wejście wojsk do walki. Następnie planuje się ich działanie na głębokość zadania bliższego dywizji /pułku/.

Praca dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ podczas przygotowania natarcia z marszu i bez zajmowania rejonu wyjściowego w warunkach skrajnie ograniczonego czasu może przebiegać następująco:

D o w ó d c a d y w i z j i /p u ł k u/ najczęściej wspólnie z s z e f e m s z t a b u i w obecności niezbędnych osób funkcyjnych dokonuje analizy zadania i oceny aktualnej sytuacji oraz kalkulacji czasu, określa zamiar działań, a także najważniejsze i najpilniejsze zadania dla wojsk, po czym stawia je osobiście lub przekazuje przez oficerów sztabu /szefów rodzajów wojsk/.

Najpilniejsze zadania, realizowane w pierwszej kolejności, mogą dotyczyć: rozpoznania nieprzyjaciela na kierunku wejścia dywizji /pułku/ do walki; wysłania oddziału wydzielonego; zmiany dróg marszu /jeżeli zachodzi taka potrzeba/ oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ na przewidywane dla nich kierunki natarcia; skierowania dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii bezpośrednio z dróg marszu w rejony stanowisk startowych /ogniowych/, jak również odwodów specjalnych na przewidywane dla nich kierunki działania; wydzielenia sił i środków do ubezpieczenia pułków /batalionów/ pierwszego rzutu w czasie ich wychodzenia na rubież rozwinięcia i ataku, jak również wydzielenie sił i środków do realizacji zadań służby porządkowo-ochronnej.

Następnie dowódca dywizji /pułku/ zapoznaje sztab, szefów rodzajów wojsk i służb z zadaniem /jeżeli nie uczyniono tego wcześniej/, zamiarem działań i treścią wydanych zarządzeń bojowych oraz może wydać wy -

tyczne dotyczące przekazania wstępnych zarządzeń bojowych, przygotowania danych do powzięcia decyzji i planowania natarcia na całą głębokość otrzymanego zadania. Z kolei dowódca, na podstawie wniosków z analizy zadania oraz oceny sytuacji, a także wniosków i propozycji zameldowanych mu przez niektóre osoby funkcyjne podejmuje decyzję z mapy i niezzwłocznie, przy udziale kierowniczych osób funkcyjnych, stawia zadania dla wykonawców, organizuje współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych.

Sztab dywizji /pułku/ w tym czasie, oprócz przekazania wstępnych zarządzeń bojowych oraz współuczestniczenia w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i planowania natarcia, główny wysiłek powinien skupić na: kierowaniu działaniem organów rozpoznania; organizacji sprawnego przekazywania zarządzeń bojowych; kierowaniu ruchem wojsk; organizacji współdziałania, zabezpieczenia działań bojowych i dowodzenia. W realizowaniu tych przedsięwzięć, oprócz oficerów sztabu, uczestniczą oficerowie pozostałych organów dowodzenia dywizji /pułku/.

Podczas oceny sytuacji i ustalaniu przez dowódcę dywizji /pułku/ składu i zadań poszczególnych elementów ugrupowania bojowego oficerowie sztabu powinni być gotowi do zameldowania przede wszystkim:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - prawdopodobnego celu, jaki może stawiać sobie nieprzyjaciel w oczekiwanej walce, i prawdopodobnego zamiaru jego działań/w tym kierunek głównego uderzenia, sposób, w jaki nieprzyjaciel może prowadzić działania bojowe, oraz siły, kolejność, czas i rubież ich wprowadzenia do tych działań/; przypuszczalnych zadań jego ogólnowojskowych związków taktycznych /oddziałów/, czasu i rubieży ich rozwinięcia, ugrupowania bojowego i gotowości do działań; najważniejszych obiektów w ugrupowaniu nieprzyjaciela do rażenia ogniem artylerii i bronią jądrową; możliwości nieprzyjaciela w zakresie minowania narzutowego dróg podejścia wojsk własnych;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - aktualnego stosunku sił w pasie wejścia dywizji /pułku/ do walki oraz potrzeb i możliwości jego poprawy; sposobu opanowania i utrzymania rubieży wejścia dywizji /pułku/ do walki; możliwości dywizji /pułku/ w zakresie przyjęcia zamierzonego przez dowódcę ugrupowania bojowego oraz zapewnieniu niezbędnego stosunku sił; dróg marszu oddziałów /pododdziałów/ na rubież ataku, rubieży rozwinięcia oraz kalkulacji czasu przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież wejścia do walki.

W miarę ustalania przez dowódcę sposobów współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych zwykle szef sztabu i inne kierownicze osoby funkcyjne opracowują je i przekazują wykonawcom najczęściej w formie zarządzeń bojowych i wytycznych.

Decyzję dowódcy przenosi się na jego mapę roboczą, a także na mapy robocze szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ oraz szefów rodzajów wojsk i służb w części ich dotyczącej. Ponadto dane te powinien mieć na swojej mapie roboczej zastępca dowódcy do spraw liniowych.

Po przekazaniu zarządzeń bojowych główny wysiłek sztabu powinien być skupiony na: organizacji służby porządkowo-ochronnej; terminowym i zgodnym z decyzją dowódcy zajęciu przez dywizjon rakiet taktycznych i artylerię stanowisk startowych /ogniowych/ oraz osiągnięciu gotowości do otwarcia ognia; szybkim wyprowadzeniu pułków /batalionów/ pierwszego rzutu na przewidziane dla nich kierunki działania; udzieleniu podwładnym pomocy w organizowaniu współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych. W tym celu szef sztabu może wysłać oficerów sztabu i rodzajów wojsk przede wszystkim do oddziału wydzielonego /awangardy/, oddziałów /pododdziałów/ wchodzących w skład sił głównych oraz dywizjonu rakiet taktycznych, oddziałów /pododdziałów/ artylerii i obrony przeciwlotniczej.

Równocześnie szef sztabu powinien rozwinąć stanowisko dowodzenia /w dywizji również i wysunięte stanowisko dowodzenia/ w miejscu zapewniającym dogodne warunki dowodzenia wojskami podczas ich rozwijania i wprowadzania do walki. Dowódca dywizji /pułku/ wraz z grupą oficerów może udać się na WSD /w pułku na PO/, które rozwija się zazwyczaj w rejonie działania oddziału wydzielonego /awangardy/, i z niego dowodzić wojskami.

W miarę otrzymywania danych od organów rozpoznania i oddziału wydzielonego /awangardy/ dowódca dywizji /pułku/ może udokładniać decyzję.

W tym czasie szef sztabu, pozostając na stanowisku dowodzenia, kieruje przesunięciem drugiego rzutu dywizji /pułku/ oraz informuje sąsiadów i melduje do sztabu armii /dywizji/ o położeniu i powziętej przez dowódcę decyzji.

4. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU Z REJONU WYJŚCIOWEGO POŁOŻONEGO W BEZPOŚREDNIEJ STYCZNOŚCI Z NIEPRZYJACIELEM

Natarcie z rejonu wyjściowego położonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem odbywać się będzie z położenia obronnego oraz wówczas,

gdy natarcie z marszu nie miało powodzenia, lub po podejściu wojsk z głębi i zluzowaniu wojsk prowadzących działania na tym kierunku. Do właściwości, które będą wywierały wpływ na pracę dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ w zakresie przygotowania i prowadzenia natarcia, można zaliczyć między innymi: konieczność jednoczesnego przygotowywania natarcia i dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ prowadzącymi walkę; posiadanie stosunkowo dużej ilości i aktualnych informacji o nieprzyjacielu i terenie; możliwość organizowania natarcia bezpośrednio w terenie; tworzenie ugrupowania bojowego do natarcia z zasady pod bezpośrednim oddziaływaniem nieprzyjaciela; posiadanie stosunkowo dobrze rozbudowanego systemu dowodzenia, a w tym systemu łączności.

Szef sztabu powinien tak zorganizować pracę w sztabie, aby można było jednocześnie kierować walką oddziałów /pododdziałów/ i przygotowywać natarcie.

Po ogłoszeniu przez dowódcę dywizji /pułku/ zamiaru dotyczącego natarcia sztab powinien między innymi ukierunkowywać działanie oddziałów /pododdziałów/ tak, aby stworzyć korzystne warunki przejścia do natarcia.

S z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a s z t a b u p u ł k u/ po zapoznaniu się z zadaniem i zamiarem dowódcy dotyczącym natarcia powinien między innymi niezzwłocznie postawić /skorygować/ zadania organom rozpoznania w celu jak najszybszego zdobycia niezbędnych danych do powzięcia przez dowódcę decyzji o natarciu.

S z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/ powinien przedstawić dowódcy wnioski dotyczące między innymi potrzeby i możliwości dokonania niezbędnego przegrupowania oddziałów /pododdziałów/ w celu stworzenia zamierzonego przez dowódcę ugrupowania bojowego, a także możliwości realizacji przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania rozpoznaniu nieprzyjaciela.

Dowódca dywizji /pułku/ zazwyczaj będzie prowadził rekonesans. Także w terenie będzie stawiał zadanie bojowe, organizował współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych.

Jeżeli planuje się dokonanie zmiany ugrupowania dywizji /pułku/, to należy przewidywać prosty manewr wojsk i tylko w niezbędnym zakresie. Zmiany ugrupowania powinno dokonywać się w nocy lub w dzień przy silnej osłonie ogniowej i z zachowaniem zasad maskowania. Sztab powinien szczegółowo zaplanować przegrupowanie wojsk.

Uzgadniając współdziałanie wojsk, sztab powinien również sprecyzować

sposób ich działania w wypadku uderzenia nieprzyjaciela w czasie zmiany stanowisk ogniowych przez artylerię oraz w czasie przegrupowania oddziałów /pododdziałów/. Szczegółowego ustalenia wymaga również sposób działania pododdziałów zabezpieczających przejście wojsk do natarcia.

Podczas planowania zabezpieczenia działań bojowych sztab dywizji /pułku/ powinien szczególną uwagę zwrócić na maskowanie, a głównie przegrupowanie wojsk i skryte przygotowanie natarcia.

Stanowisko dowodzenia, jeżeli jest rozmieszczone w trwałych ukryciach, można pozostawić w dotychczas zajmowanym rejonie. Natomiast z zapasowego stanowiska dowodzenia należy zorganizować wysunięte stanowisko dowodzenia i rozmieścić je bliżej przedniego skraju obrony.

Podczas organizacji i prowadzenia kontroli sztab skupia główną uwagę na sprawdzeniu wykonania czynności w zakresie skrytości przegrupowania, terminowej rozbudowy rejonu wyjściowego i terminowego przyjęcia przez wojska ugrupowania bojowego do natarcia.

5. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/DRUGIEGO RZUTU ARMII /DYWIZJI/ W NATARCIU

Właściwości pracy sztabu dywizji /pułku/ drugiego rzutu armii /dywizji/ wynikają między innymi z różnorodnego charakteru zadań, jakie może wykonywać dywizja /pułk/. Prócz zasadniczego zadania, jakim jest rozwinięcie natarcia przez spotęgowanie uderzenia wojsk pierwszego rzutu, dywizja /pułk/ ma również być użyta do zamiany związku taktycznego /oddziału/ pierwszego rzutu, obezwładnionego bronią masowego rażenia lub wyczerpanego walką. Może również być użyta do odparcia przeciwuderzenia /kontrataku/ nieprzyjaciela lub do likwidacji jego sił pozostałych na tyłach naszych wojsk, jak również wysadzonego przez niego desantu.

Podczas przygotowania działań bojowych sztab dywizji /pułku/ powinien swoją pracę ściśle powiązać z działalnością dowództwa dywizji /pułku/ pierwszego rzutu. Powinien on znać zadania związków /oddziałów/ pierwszego rzutu i sposób ich wykonania.

Decyzję dowódca dywizji /pułku/ podejmuje z mapy. Może być prowadzony rekonesans odcinków dróg marszu znajdujących się w rejonie opanowanym przez wojska własne.

Sztab, planując działanie dywizji /pułku/, powinien przede wszystkim zorganizować zbieranie danych o sytuacji głównie od sztabów wojsk pierwszego rzutu. Następnie powinien uzgodnić ze sztabami wojsk działających w przodzie i ze sztabem szczebla nadrzędnego sposób zabezpieczenia wejścia dywizji /pułku/ do walki, drogi marszu i czas ich zwol-

nienia, osłonę dywizji /pułku/ przed uderzeniem nieprzyjaciela z powietrza, sposób włączenia sił i środków wzmocnienia oraz zakres realizowanych zadań dotyczących służby porządkowo-ochronnej.

W celu utrzymania ścisłego kontaktu z wojskami walczącymi w przodzie, na których kierunku dywizja /pułk/ wejdzie do walki, do sztabu tych wojsk wysyła się oficerów ze środkami łączności, których głównym zadaniem jest zbieranie i przekazywanie aktualnych danych o nieprzyjacielu, charakterze działań i położeniu wojsk własnych oraz o terenie, a także szczegółowe uzgodnienie wszystkich zagadnień dotyczących zabezpieczenia ze strony tych wojsk wejścia dywizji /pułku/ do walki.

Jeżeli przyjmiemy, że dywizja drugiego rzutu armii może być wprowadzona do bitwy w ciągu dnia, to ostateczne sprecyzowanie dla niej zadania przez dowódcę armii może nastąpić w toku jej marszu na planowaną rubież. Dowódca dywizji /pułku/ precyzuje ostatecznie decyzję, konkretyzuje zadania i niezwłocznie przekazuje je wykonawcom. Sztab udokładnia i uzgadnia wszystkie zagadnienia dotyczące zabezpieczenia wejścia dywizji /pułku/ do walki ze sztabem wojsk działających w przodzie i kieruje sprawnym wejściem oddziałów /pododdziałów/ do walki.

Dowodzenie dywizją podczas wchodzenia jej do walki dowódca może realizować z wysuniętego stanowiska dowodzenia lub przy pomocy powietrznego elementu dowodzenia. Natomiast dowódca pułku dowodzić będzie ze stanowiska dowodzenia, a niekiedy z punktu obserwacyjnego.

6. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU Z FORSOWANIEM PRZESZKODY WODNEJ

Na właściwości pracy sztabu w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej wpływa ogół warunków, w jakich następuje przygotowanie i prowadzenie przez wojska natarcia, wynikających głównie z charakteru przeszkody wodnej i działania nieprzyjaciela. Można do nich zaliczyć: konieczność zapewnienia nieprzerwanego i szybkiego narastania sił i środków na przeciwległym brzegu; ograniczone możliwości masowego wprowadzenia do walki czołgów na przeciwległym brzegu w początkowym okresie forsowania; ograniczony manewr z głębi; utrudnione połączenie z tyłami oraz skomplikowany dowóz i ewakuację; ograniczone możliwości zabezpieczenia przepraw przed oddziaływaniem nieprzyjaciela.

Ponadto na pracę sztabu wpływa specyfika organizacji rozpoznania przed powzięciem przez dowódcę decyzji o forsowaniu przeszkody wodnej. Sztab powinien odpowiednio wcześniej zebrać i opracować dane o przeszkodzie wodnej i przyległym do niej terenie oraz zebrać i opracować informacje o nieprzyjacielu tak na podejściach, jak i na przeciwległym

brzegu przeszkody wodnej, a ponadto terminowo zaplanować i przygotować siły i środki przeprawowe do zabezpieczenia forsowania.

6.1. Właściwości pracy sztabu w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu

Forsowanie przeszkód wodnych z marszu planuje i organizuje się jednocześnie z przygotowaniem natarcia. Decyzję o forsowaniu przeszkody wodnej z marszu dowódca dywizji /pułku/ podejmuje zawczasu, zazwyczaj w okresie przygotowania natarcia, i precyzuje ją w miarę podchodzenia wojsk do przeszkody wodnej. Również zawczasu, na podstawie mapy i w sposób bardziej ogólny, dowódca stawia zadanie podwładnym, organizuje współdziałanie i zabezpieczenie forsowania.

Po analizie zadania dowódca dywizji /pułku/ może wydać dla sztabu wytyczne, w których oprócz ogólnie przyjętych zagadnień związanych z natarciem zazwyczaj określa: zakres przygotowania oddziałów /pododdziałów/ i środków przeprawowych do forsowania; organizację rozpoznania przeszkody wodnej; zakres przygotowania niezbędnych danych do powzięcia decyzji o forsowaniu przeszkody wodnej z marszu.

Sztab dywizji /pułku/ na podstawie wytycznych dowódcy wydaje podległym oddziałom /pododdziałom/ zarządzenie wstępne lub wstępne zarządzenie bojowe, w których oprócz zagadnień związanych z przygotowaniem wojsk do natarcia może podać sposób i termin przygotowania środków przeprawowych i oddziałów /pododdziałów/ do forsowania, a także nakazać przygotowanie oddziału wydzielonego i taktycznego desantu śmigłowcowego oraz wykonanie innych przedsięwzięć zapewniających sprawne forsowanie przeszkody wodnej z marszu.

Oficerowie sztabu dywizji /pułku/, oceniając sytuację i przygotowując dane do decyzji dowódcy, powinni również uwzględnić specyfikę forsowania, a szczególnie: charakter przeszkody wodnej i przyległego do niej terenu; możliwości i przewidywany charakter działań nieprzyjaciela na podejściach do przeszkody wodnej i na przeciwległym brzegu; możliwości i sposoby rozbicia nieprzyjaciela na podejściach do przeszkody wodnej i szybkiego wyjścia na jej brzeg; możliwości forsowania przeszkody wodnej z marszu i sposób zapewnienia nieprzerwanego i szybkiego przerzucenia sił na jej przeciwległy brzeg; możliwości rozwijania natarcia na przeciwległym brzegu; sposób zabezpieczenia przepraw przed oddziaływaniem nieprzyjaciela.

Oficerowie sztabu w krótkich meldunkach powinni być gotowi do przedstawienia dowódcy:

- szef wydziału rozpoznawczego

sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - składu zgrupowania nieprzyjaciela i charakteru jego działań na podejściach do przeszkody wodnej; możliwego charakteru działania nieprzyjaciela na przeciwległym brzegu, a szczególnie w rejonach istniejących przepraw, brodów i obiektów hydrotechnicznych;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - możliwości pułków /batalionów/ pierwszego rzutu rozbicia nieprzyjaciela na podejściach do przeszkody wodnej i w toku jej forsowania; sił, jakie należy wydzielić do uchwycenia przepraw i obiektów hydrotechnicznych; składu forsujących i przeprawiających się wojsk, ilości sprzętu bojowego, uzbrojenia, środków transportowych i kolejności przeprawy oraz sposobu wykorzystania środków przeprawowych; charakteru przeszkody wodnej i przyległego do niej terenu oraz możliwych zmian po użyciu broni jądrowej; dróg podejścia do przeszkody wodnej i najdogodniejszych odcinków forsowania dla pułków /batalionów/ pierwszorzutowych; rejonów wyjściowych do forsowania i rejonów uszczelniania /hermetyzacji/ czołgów; miejsc załadowania /wyładowania/ pododdziałów na środki przeprawowe; podstawowych kalkulacji czasu trwania forsowania i przepraw wojsk oraz organizacji służby porządkowo-ochronnej.

Szef sztabu dywizji /pułku/ w propozycji decyzji powinien również uwzględnić;

- w zamiarze działań - nieprzyjaciela, jakiego należy rozbić na podejściach do przeszkody wodnej i na jej przeciwległym brzegu oraz kolejność jego rozbicia;

- w proponowanych zadaniach bojowych - dla oddziału wydzielonego /awangardy/ - wzmocnienie siłami i środkami przeprawowymi, odcinek forsowania, zadanie do wykonania na przeciwległym brzegu oraz istniejące przeprawy i obiekty hydrotechniczne, które należy uchwycić; dla oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu - odcinki forsowania i miejsca przepraw, zadania do wykonania na przeciwległym brzegu, wzmocnienie siłami i środkami przeprawowymi, rejony uszczelniania /hermetyzacji/, kolejność podchodzenia do przeszkody wodnej, kolejność wykorzystania przepraw dywizyjnych /na szczeblu pułku - ponadto miejsca załadowania pododdziałów na przydzielone środki desantowo-przeprawowe/; dla drugiego rzutu /odwodowi ogólnemu/ - rejon wyjściowy oraz czas i kolejność podejścia do przeszkody wodnej i przeprawy przez nią; dla dywizjonu rakiet taktycznych - obiekty /cele/ uderzeń, moc, rodzaje i termin wykonania uderzeń, stanowiska startowe, kolejność przesunięć do

nowych rejonów oraz kolejność, miejsce i czas przeprawy przez przeszkodę wodną; dla oddziałów /pododdziałów/ artylerii - zadania artyleryjskiego przygotowania forsowania przeszkody wodnej przez oddział wydzielony /awangardę/ i pułki pierwszego rzutu, czas trwania, układ i metody artyleryjskiego przygotowania forsowania, rejony stanowisk ogniowych, kolejność ich zmiany oraz kolejność przeprawy przez przeszkodę wodną; dla pułku rakiet /artylerii/ przeciwlotniczych /pododdziałom artylerii przeciwlotniczej/ - kolejność osłony wojsk w czasie podchodzenia do przeszkody wodnej oraz podczas forsowania i przeprawy; dla pododdziału wojsk inżynieryjnych - miejsce środków przeprawowych w ugrupowaniu bojowym dywizji /pułku/ podczas podchodzenia do przeszkody wodnej oraz zadania w zakresie urządzenia i utrzymania przepraw;

- w zakresie współdziałania - sposób współdziałania wojsk podczas rozbijania nieprzyjaciela na podejściach do przeszkody wodnej z jednoczesnym opanowaniem przepraw przez taktyczny desant śmigłowcowy lub oddział wydzielony; sposób forsowania przeszkody wodnej i opanowania przyczółka zapewniającego przeprawę sił głównych dywizji /pułku/, a także sposób rozwinięcia natarcia na przeciwległym brzegu;

- w zakresie zabezpieczenia forsowania - organizację rozpoznania przeszkody wodnej i przylegającego do niej terenu; sposób obrony przed bronią masowego rażenia i bezpośredniego ubezpieczenia wojsk i przepraw; przedsięwzięcia zabezpieczenia inżynieryjnego maskowania oraz zabezpieczenia materiałowo-technicznego;

- w zakresie organizacji dowodzenia - sposób organizacji dowodzenia podczas podejścia wojsk do przeszkody wodnej, forsowania i rozwijania natarcia na przeciwległym brzegu.

W y d z i a ł o p e r a c y j n y s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/ wspólnie z szefem saperów oblicza czas trwania forsowania i przeprawy wojsk. Kalkulacje te dotyczą poszczególnych pułków i batalionów /kompanii czołgów/, samodzielnych /organicznych i przydzielonych/ pododdziałów oraz tyłów.

W dywizji pierwszego rzutu uwzględnia się możliwości wszystkich rodzajów przepraw własnych oraz przepraw organizowanych na jej odcinku przez armię lub front i wykorzystywanych przez nią. Natomiast w dywizji drugiego rzutu - uwzględnia się wydzielone dla niej przeprawy, a także jej własne, jeśli takowe organizuje.

Czas przeprawy wojsk można obliczać według dwóch wariantów. W wariancie pierwszym ustala się potrzebną liczbę środków przeprawowych, mając określony przez dowódcę czas przeprawy wojsk, w drugim - ustala

się czas trwania przeprawy wojsk, mając do dyspozycji określoną liczbę środków przeprawowych.

Pierwszy wariant będzie miał zastosowanie z zasady na szczeblu dywizji, gdzie podejmowana jest decyzja odnośnie do przydziału środków przeprawowych dla poszczególnych pułków w celu zabezpieczenia ich przeprawy w tempie odpowiadającym tempu natarcia.

Drugi wariant stosuje się zwykle na szczeblu pułku, gdzie liczba przydzielonych środków przeprawowych jest z zasady stała.

O b l i c z e n i e p o t r z e b n e j i l o ś c i ś r o d k ó w p r z e p r a w o w y c h.

Potrzebną ilość środków przeprawowych oblicza się według wzoru:

$$K = \frac{M \cdot R}{T} \cdot 1,2 \qquad /7/$$

gdzie:

K - liczba środków przeprawowych;

M - liczba obrotów/rejsów/;

R - czas trwania jednego obrotu /rejsu/ środków przeprawowych /w min/;

T - czas przeprawy wojsk /w min/;

1,2 - współczynnik strat środków przeprawowych.

Liczbę obrotów /rejsów/ środków przeprawowych potrzebnych do przeprawy oddziału /pododdziału/ określa się na podstawie ogólnego zestawienia sprzętu bojowego i środków transportowych przeprawianego oddziału /pododdziału/. Zestawienia takie wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien mieć przygotowane zawczasu.

Czas trwania jednego obrotu /rejsu/ oblicza się osobno dla każdego rodzaju środków przeprawowych według wzoru:

$$R = \frac{2\,S}{D} \cdot K + t \qquad /8/$$

gdzie:

R - czas trwania jednego obrotu /rejsu/ środków przeprawowych /w min/;

S - szerokość przeszkody wodnej /w m/;

t - czas załadowania i wyładowania;

K - współczynnik uwzględniający prędkość prądu rzeki /V/ - patrz tabela 1;

D - prędkość poruszania się środka przeprawowego na wodzie /w m/min/.

Wartość współczynnika „K"

Tabela 1

V /w m/s/	K
0,5	1,15
1,0	1,3
1,5	1,45
2,0	1,6
2,5	1,75

Czas potrzebny na załadowanie i wyładowanie sprzętu bojowego środków transportowych określa się na podstawie doświadczeń. Zwykle czas ten wynosi: dla PTS /PTG/ - 6 minut, dla GSP - 7-8 minut, dla promów przewozowych - do 10 minut.

Czas trwania jednego obrotu /rejsu/ można ustalić również na podstawie tabeli 2.

Czas trwania jednego obrotu /rejsu/ środków przeprawowych

Tabela 2

Nazwa środków przeprawowych	Prędkość prądu /w m/s/	Czas trwania obrotu - rejsu /w min/ Szerokość przeszkody wodnej /w m/							
		50	100	150	200	250	300	400	500
PTG PTS	Do 1,0	8	9	10	10	11	12	13	14
	1,5	8	9	10	11	11	13	14	15
BAW	2,0	9	10	11	12	12	14	15	17
Łodzie desantowe z silnikami zaburtowymi	2,5	9	10	11	12	13	14	16	18
PTS z przyczepą pływającą	Do 1,0	15	15	16	17	18	19	21	23
	1,5	15	16	17	18	19	20	22	24
	2,0	16	17	19	19	22	23	26	29
GSP	Do 1,0	9	10	11	12	13	14	16	18
	1,5	9	10	12	12	14	15	17	19
	2,0	11	12	15	16	19	21	25	29
Promy przewozowe z parków pontonowych	Do 1,0	12	13	13	15	15	17	18	21
	1,5	12	13	14	15	17	18	20	22
	2,0	13	14	15	17	18	20	23	27
	2,5	13	15	17	19	22	24	28	33
	3,0	14	17	20	24	27	31	37	44

UWAGA: Czas trwania jednego obrotu /rejsu/ podany w tabeli uwzględnia czas potrzebny na załadowanie, przeprawę na przeciwległy brzeg, rozładowanie i powrót środków przeprawowych na brzeg wyjściowy.

Określenie czasu przeprawy wojsk

Czas przeprawy wojsk na środkach desantowo-przeprawowych i promach przewozowych określa się według wzoru:

$$T = \frac{M \cdot R}{K} \cdot 1,2 \qquad /9/$$

Czas przeprawy wojsk z użyciem przepraw mostowych określa się według wzoru:

$$T = \frac{60 \cdot L}{V \cdot N} \qquad /10/$$

gdzie:

T - czas przeprawy po moście /w min/;

L - długość kolumny /w km/;

N - liczba mostów;

V - prędkość ruchu po moście /w km/.

Prędkość ruchu po mostach przyjmuje się: dla mostów pontonowych z parku PP-64 - jak podano w tabeli 3, dla mostów na podporach stałych - równą prędkości marszu kolumn po drogach.

Tabela 3

Rodzaje mostów pontonowych z parku PP-64

Nośność mostu /w T/	Szerokość jezdni w m	Długość mostu		Maksymalna prędkość jazdy po moście /w km/godz/		Orientacyjny czas budowy mostu /w min/
		ze sprzętu 1/3 parku	ze sprzętu 1 parku	pojazdów gąsienicowych	pojazdów kołowych	
40 T Wstęga pojedyncza	4,35	ok. 67	186	10-15	do 20	40
40 T Wstęga mieszana - wariant "A"	4,35	ok. 56	152	10-15	do 20	50
40 T Wstęga mieszana - wariant „B"	4,35	ok. 54	145	10-15	do 20	60
80 T Wstęga podwójna x/	2 x x4,35	-	97	do 30	Bez ograniczeń	60

x/ - stosuje się dla obciążenia 80 T przy prędkości prądu ponad 2 m/s i głębokości wody 3,0 m;
- dla pojazdów o ciężarze całkowitym do 20 T dopuszcza się ruch dwupasmowy jednokierunkowy.

Czas przeprawy czołgów pod wodą oblicza się według wzoru:

$$T = \frac{L + S}{V \cdot N} \qquad /11/$$

gdzie:

T - czas przeprawy czołgów pod wodą /w min/;

L - długość kolumny /w m/;

S - szerokość przeszkody wodnej /w m/;

V - średnia prędkość ruchu czołgów pod wodą /w m/min/;

N - liczba tras /osi/ podwodnych.

Długość kolumny przeprawianych czołgów jest iloczynem liczby czołgów w kolumnie i odległości między nimi. Przyjmuje się zwykle następujące odległości między czołgami: w dzień 50-60 m, w nocy 100-200 m.

Średnia prędkość ruchu czołgów pod wodą wynosi 5-6 km/godz /80-100 m/min/.

Mając obliczony lub ustalony na podstawie tabeli 2 czas trwania jednego obrotu /rejsu/ poszczególnych rodzajów środków przeprawowych oraz skład i kolejność przeprawiania oddziałów /pododdziałów/, określa się czas ich przeprawy lub liczbę środków potrzebnych do dokonania tej czynności w czasie ustalonym przez dowódcę.

P r z y k ł a d: W celu przeprawienia wzmocnionego batalionu piechoty trzeba wykonać: 24 obroty PTS i 16 obrotów GSP /dane ilościowe przyjęto dowolnie/. Batalion będzie forsował rzekę szerokości 200 m i o szybkości prądu wynoszącej do 1 m/s.

Obliczyć:

a/ czas trwania przeprawy batalionu, jeżeli dysponuje on: PTS - 6 i GSP - 4 kompletami /będą gotowe do przeprawy po upływie 15 min od chwili wejścia na wodę/;

b/ ile środków przeprawowych PTS i GSP należy przydzielić temu batalionowi, aby przeprawił się w czasie nie dłuższym niż 50 min.

R o z w i ą z a n i e:

a/ czas trwania przeprawy na PTS - $T = \frac{M \cdot R}{K} \cdot 1,2 = \frac{24 \cdot 10}{6} \cdot 1,2 =$

$= 40 \cdot 1,2 = 48$ min;

- czas przeprawy na GSP - $T = \frac{M \cdot R}{K} \cdot 1,2 + 15' = 58' + 15' = 73$ min;

b/ potrzebna liczba środków przeprawowych:

PTS - $K = \frac{M \cdot R}{T} \cdot 1,2 = \frac{24 \cdot 10}{50} \cdot 1,2 = \frac{240}{50} \cdot 1,2 = 6$;

GSP - $K = \frac{M \cdot R}{T} \cdot 1,2 = \frac{16 \cdot 12}{50 - 15} \cdot 1,2 = \frac{192}{35} \cdot 1,2 = 5,5 \cdot 1,2 = 7$

O d p o w i e d ź:

Przyjęty umownie batalion:

a/ na przydzielonych mu środkach przeprawowych w wyżej wymienionych ilościach przeprawi się na przeciwległy brzeg w czasie około 75 minut;

b/ aby przeprawił się na przeciwległy brzeg w czasie nie dłuższym niż 50 minut, należy mu przydzielić PTS - 6 i GSP - 7 kompletów.

Pododdziałów przeprawiających się na własnych środkach przeprawowych /BWP, pływające transportery opancerzone, czołgi pływające i czołgi pod wodą/ nie bierze się pod uwagę podczas kalkulacji forsowania, lecz czas i kolejność ich przeprawy uwzględnia się w grafiku forsowania.

Na podstawie tych obliczeń i innych danych meldowanych przez oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb dowódca dywizji /pułku/ jednocześnie z powzięciem decyzji o rozbiciu nieprzyjaciela na podejściach do przeszkody wodnej, podejmuje również decyzję do jej forsowania.

Na podstawie decyzji dowódcy oraz wyników kalkulacji i obliczeń wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ wspólnie z szefem saperów i pozostałymi szefami rodzajów wojsk i służb opracowuje grafik forsowania i przeprawy oddziałów /pododdziałów/.

W grafiku forsowania i przeprawy dywizji /pułku/ zwykle podaje się: odcinki forsowania dywizji i pułków /batalionów/, kolejność wyjścia oddziałów /pododdziałów/ do przeszkody wodnej, miejsca i rodzaje przepraw, trasy /osie/ przeprawy czołgów i artylerii pod wodą, mosty, które należy uchwycić, pododdziały wyznaczone do urządzenia i utrzymania przepraw, środki przeprawowe i ich podział, termin gotowości przepraw i czas przeprawy wojsk.

W miarę zbliżania się wojsk do przeszkody wodnej i zbierania danych o jej charakterze oraz wyjaśnienia sytuacji dowódca dywizji /pułku/ udokładnia decyzję o forsowaniu, a sztab precyzuje: skład przeprawiających się wojsk, ilość sprzętu bojowego, uzbrojenia i środki transportowe oraz kolejność przeprawy.

Jeżeli sytuacja pozwala, to dowódca dywizji /pułku/ wysuwa się do przodu /np. w ugrupowaniu oddziału wydzielonego lub awangardy/ i może przeprowadzić rekonesans, sprecyzować decyzję i zadania oddziałom /pododdziałom/ oraz udokładnić współdziałanie. Robi to przy tym zwykle z takim wyliczeniem, aby artyleria i oddziały /pododdziały/ inżynieryjne oraz piechoty i czołgów mogły otrzymać zadania w czasie umożliwiającym im zorganizowanie forsowania.

Oprócz decyzji dowódcy dywizji /pułku/ o forsowaniu wyrażonej na mapie i w legendzie opracowuje się grafik forsowania i przeprawy dywizji /pułku/ oraz - w przypadku forsowania z marszu kilku kolejnych przeszkód wodnych - plan manewru siłami i środkami przeprawowymi.

Opracowana decyzja dowódcy o forsowaniu oraz grafik forsowania i przeprawy jest podstawą do postawienia zadań bojowych podwładnym, organizacji współdziałania i dowodzenia oraz zaplanowania i zorganizowania służby porządkowo-ochronnej, a także do szczegółowego zaplanowania i zorganizowania użycia rodzajów wojsk i zabezpieczenia forsowania.

Zadania bojowe dotyczące forsowania przeszkody wodnej z marszu stawia się oddziałom /pododdziałom/ zwykle w zarządzeniach bojowych.

W s p ó ł d z i a ł a n i e. Na podstawie decyzji dowódcy o forsowaniu i jego wytycznych oraz wytycznych sztabu armii /dywizji/ sztab dywizji /pułku/ uzgadnia działanie wojsk zazwyczaj według następujących okresów /etapów/:

- rozbicie nieprzyjaciela na podejściach do przeszkody wodnej z jednoczesnym opanowaniem przepraw przez taktyczny desant śmigłowcowy i oddział wydzielony lub awangardy pułków pierwszego rzutu;
- forsowanie przeszkody wodnej i opanowanie przyczółka zapewniającego przeprawę sił głównych dywizji /pułku/;
- rozwinięcie natarcia na przeciwległym brzegu w celu wykonania kolejnych zadań.

Sztab dywizji /pułku/, uzgadniając działanie wojsk w poszczególnych okresach natarcia z forsowaniem przeszkody wodnej, powinien uzgodnić cele /obiekty/ i czas wykonywanych przez dywizję uderzeń jądrowych z uderzeniami wykonywanymi przez wyższego przełożonego i sąsiadów /tylko w dywizji/, a także z ogniem klasycznych środków rażenia i uderzeniami lotnictwa w celu rozbicia nieprzyjaciela na obu brzegach przeszkody wodnej. Uzgadnia on również działanie oddziału wydzielonego, awangard, taktycznego desantu śmigłowcowego i sił głównych dywizji /pułku/, rodzajów wojsk i lotnictwa oraz sąsiadów w celu rozbicia nieprzyjaciela podczas podchodzenia wojsk do przeszkody wodnej, w czasie forsowania i rozwijania natarcia na przeciwległym brzegu. Ponadto sztab dywizji /pułku/ uzgadnia i określa: sposób uchwycenia przepraw i dogodnych do forsowania odcinków przeszkody wodnej; kolejność wyjścia do przeszkody wodnej środków przeprawowych, dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii, oddziałów /pododdziałów/ sił głównych, sił i środków obrony przeciwlotniczej; miejsca i czas urządzania przepraw; kolejność i sposób maskowania przepraw oraz kolejność pokonywania przeszkody wodnej przez oddziały /pododdziały/, dywizjon rakiet taktycznych, artylerię i środki obrony przeciwlotniczej.

W ramach uzgadniania działań taktycznego desantu śmigłowcowego z innymi siłami i środkami sztab powinien udokładnić i ustalić: zadania wykonywane przez lotnictwo, dywizjon rakiet taktycznych i artylerię w celu zabezpieczenia przelotu, wysadzenia i wsparcia działań desantu; za-

dania wykonywane wspólnie siłami desantu i nacierających oddziałów /pododdziałów/, sposób połączenia się ich z desantem i wykorzystania uchwyconych przez desant przepraw; działanie desantu po połączeniu się z wojskami nacierającymi; sygnały i sposoby wzajemnego rozpoznawania się, wskazywania celów, informowania i utrzymania łączności.

Istotnym czynnikiem zapewniającym powodzenie w forsowaniu przeszkody wodnej jest uzgodnienie sposobu działań pododdziałów wojsk inżynieryjnych z przeprawiającymi się wojskami. W tym względzie sztab powinien uzgodnić i ustalić: miejsce pododdziałów wojsk inżynieryjnych w ugrupowaniu bojowym oraz sposób ich wyjścia do przeszkody wodnej; sposób osłony tych pododdziałów w czasie urządzania przepraw; współdziałanie pododdziałów wojsk inżynieryjnych z przeprawiającymi się wojskami i organizację służby porządkowo-ochronnej oraz sygnały współdziałania w czasie forsowania.

O r g a n i z a c j a d o w o d z e n i a i s ł u ż b y p o r z ą d k o w o - o c h r o n n e j. Dowodzenie dywizją /pułkiem/ i służbę porządkowo-ochronną w czasie forsowania z marszu przeszkody wodnej organizuje sztab zgodnie z decyzją dowódcy i jego wytycznymi oraz zarządzeniem sztabu armii /dywizji/.

Stanowisko dowodzenia rozmieszcza się w odległości od przeszkody wodnej zapewniającej bezpieczeństwo w wypadku wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń jądrowych na przeprawiające się wojska lub na przeprawy.

Wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji rozmieszcza się w miarę możliwości blisko przeszkody wodnej, w rejonie zapewniającym dowódcy bezpośrednie obserwowanie przebiegu przeprawy sił głównych dywizji.

Punkt obserwacyjny rozmieszcza się w rejonie zapewniającym dowódcy bezpośrednie obserwowanie przebiegu forsowania i przeprawy sił głównych.

Stanowisko dowodzenia pułku i wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji przeprawia się na przeciwległy brzeg z zasady za batalionami pierwszego rzutu, a stanowisko dowodzenia dywizji - za siłami głównymi.

Tyłowe stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ rozmieszcza się i przeprawia przez przeszkodę wodną wraz z pododdziałami tyłowymi.

Służbę porządkowo-ochronną organizuje się:

- w dywizji - na drogach dywizyjnych od rejonów wyjściowych drugiego rzutu dywizji do przepraw dywizji;

- w pułku pierwszego rzutu - na batalionowych drogach i pułkowej drodze od rejonu wyjściowego drugiego rzutu pułku do przepraw pułkowych i batalionowych.

W skład służby porządkowo-ochronnej wchodzą: komendanci odcinków forsowania, komendanci dróg, komendanci przepraw i ich pomocnicy, posterunki kontroli przepuszczania wojsk na przeprawę, posterunki po -

rządkowo-ochronne i posterunki regulacji ruchu.

Do organizowania i pełnienia służby porządkowo-ochronnej wykorzystuje się: na drogach marszu - oddziały zabezpieczenia ruchu oraz pododdziały ochrony i regulacji ruchu, a na przeprawach - pododdziały wojsk inżynieryjnych.

Sztab planując służbę porządkowo-ochronną powinien przewidzieć wystawienie posterunków między innymi na drogach podejścia wojsk do przeprawy, w miejscach załadowania wojsk na środki desantowo-przeprawowe i na promy, na linii wyjściowej do forsowania i na punktach kontroli uszczelnienia czołgów.

Rozmieszczenie posterunków, środków łączności, wskaźników na drogach oraz wykonywanie innych przedsięwzięć nie powinno demaskować kierunku ruchu wojsk, odcinków forsowania i zamiaru przyszłych działań.

Wyniki planowania służby porządkowo-ochronnej sztab dywizji /pułku/ przedstawia na planie wykonanym zwykle na mapie wraz z legendą.

W części graficznej planu organizacji służby porządkowo-ochronnej przedstawia się: granice odcinków forsowania, rejony uszczelniania /hermetyzacji/ czołgów, miejsca załadowania ludzi i sprzętu bojowego na środki przeprawowe, rejony wyjściowe drugich rzutów, zasadnicze drogi i drogi na przełaj; miejsca rozmieszczenia komendantów przepraw i ich pomocników, posterunków kontrolnych przepuszczania wojsk, posterunków porządkowo-ochronnych i posterunków regulacji ruchu oraz innych organów służby porządkowo-ochronnej na odcinku forsowania, drogach i na przeprawach; kolejność rozwijania oraz czas gotowości służby porządkowo-ochronnej na brzegu wyjściowym i przeciwległym; organizację łączności oraz sygnały.

W legendzie ujmuje się: cele i zadania służby porządkowo-ochronnej, skład organów służby porządkowo-ochronnej i ich zadania, wyposażenie i terminy pełnienia służby, stopień, nazwisko i imię komendantów odcinków forsowania, komendantów przepraw, dowódców posterunków kontrolnych przepuszczania wojsk, posterunków porządkowo-ochronnych i ich krypto - nimy oraz przedsięwzięcia w zakresie kontroli pełnienia służby porządkowo-ochronnej.

Z a b e z p i e c z e n i e f o r s o w a n i a. Zabezpieczenie forsowania sztab dywizji /pułku/ planuje i organizuje zgodnie z zasadami zabezpieczenia działań bojowych, z uwzględnieniem cech specyficznych związanych z forsowaniem przeszkody wodnej. Można do nich zaliczyć:

- w rozpoznaniu - zdobycie i zebranie informacji o przeszkodzie wodnej i charakterze przyległego do niej terenu. Dane te powinny między innymi umożliwić ustalenie i dokonanie wyboru najdogodniejszych odcinków do forsowania;

- w obronie przed bronią masowego rażenia - zapewnienie stałego funkcjonowania przepraw. Osiąga się to między innymi w wyniku wydzielenia rezerwy sił i środków przeprawowych i zaplanowanie nimi manewru na przeszkodzie wodnej;

- w ubezpieczeniu - bezpośrednie ubezpieczenie przepraw mające na celu zabezpieczenie ich przed niespodziewanym atakiem nieprzyjaciela od strony lądu i wody. Ubezpieczenie to organizuje się siłami i środkami dywizji;

- w zabezpieczeniu inżynieryjnym - realizację przedsięwzięć zapewniających szybkie i skryte podejście wojsk do przeszkody wodnej oraz ich forsowania i przeprawy na szerokim froncie, a także nieprzerwanego natarcia na przeciwległym brzegu. Szczegółowe czynności w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego forsowania zawiera "Instrukcja o forsowaniu przeszkód wodnych", wyd. MON, 1976 r., sygn. Inż. 385/75;

- w maskowaniu - wykonywanie przedsięwzięć maskowniczych, między innymi budowa mostów pozornych, urządzanie pozornych przepraw, mających na celu odwrócenie uwagi nieprzyjaciela od mostów i przepraw rzeczywistych. Na średnich i szerokich przeszkodach wodnych, zgodnie z planem armii i jej możliwościami, buduje się na każdy czynny most 1-2 mosty pozorne. Szeroko również stosuje się zadymianie, którego powierzchnia dla batalionowego odcinka forsowania może wynosić 10-12 km^2, a dla przeprawy mostowej 8 km^2;

- w zabezpieczeniu hydrologiczno-meteorologicznym - zbieranie danych o stanie przeszkód wodnych i terenów bagiennych przyległych do nich, ilości opadów i ich wpływie na stan wody oraz o stanie pokrywy lodowej, a także o istnieniu i stanie urządzeń hydrotechnicznych i możliwościach zatopienia terenu w wyniku ich uszkodzenia;

- w zabezpieczeniu topograficznym - zaopatrzenie organów dowodzenia dywizji i podległych w mapy o dużej skali obejmujące odcinek forsowania oraz w zdjęcia lotnicze, fotoszkice i opisy monograficzne /notatki/ przeszkody wodnej, a także - w razie potrzeby i możliwości - w dokumentację techniczną urządzeń hydrotechnicznych;

- w zabezpieczeniu tyłowym - patrz: "Instrukcja o forsowaniu przeszkód wodnych", wyd. MON, 1976 r., syg. Inż. 385/75.

6.2. Właściwości pracy sztabu w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem

Praca sztabu dywizji /pułku/ i zakres przedsięwzięć wykonywanych przez niego podczas organizacji forsowania przeszkody wodnej z planowym przygotowaniem nie różni się z zasady od pracy podczas przygotowa-

nia natarcia z rejonu wyjściowego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Występujące właściwości w pracy sztabu w tych warunkach będą zwykle podobne jak w natarciu z forsowaniem przeszkody wodnej z marszu.

Organizując natarcie z forsowaniem przeszkody wodnej z planowanym przygotowaniem, sztab dywizji /pułku/ z reguły będzie dysponował dostateczną ilością czasu na wszystkie przedsięwzięcia planistyczno-organizacyjne. Złożoność procesu planistyczno-organizacyjnego tego rodzaju działania polega na umiejętnym łączeniu problematyki przełamywania obrony nieprzyjaciela z problematyką jednoczesnego pokonywania przeszkody wodnej.

Tak więc sztab powinien zapewnić nie tylko skoncentrowanie na wybranym kierunku /odcinku/ niezbędnej ilości sił i środków dla uzyskania przewagi nad nieprzyjacielem i zadania mu maksymalnych strat w kompleksowym porażeniu ogniowym, ale również skupienie dostatecznej liczby środków przeprawowych dla zapewnienia sprawnego pokonania przeszkody wodnej.

W planie rekonesansu ujmuje się również zagadnienia dotyczące: ustalenia charakteru przeszkody wodnej i przyległego do niej terenu; sprecyzowania przebiegu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela na przeciwległym brzegu, systemu jego ognia i zapór; określenia odcinków forsowania oraz zadań dla wojsk; ustalenia rejonów wyjściowych do forsowania, dróg marszu do przepraw, miejsc dywizyjnych /pułkowych/ przepraw i możliwości skrytego podejścia do nich oraz potrzeb i sposobu rozmieszczenia elementów służby porządkowo-ochronnej.

W planowaniu szczegółowym sztab powinien dokonać oceny położenia potrzeb i możliwości oraz skalkulować przegrupowanie i luzowanie wojsk znajdujących się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem na przeszkodzie wodnej, a także ustalić miejsca załadowania pododdziałów pierwszego rzutu na pływające środki transportowe i samobieżne środki desantowe oraz obliczyć czas wyjścia tych pododdziałów do przeszkody wodnej. Obliczając czas wyjścia pododdziałów pierwszego rzutu z miejsc załadowania na pływające środki transportowe i samobieżne środki desantowe, należy brać pod uwagę ustalony czas rozpoczęcia forsowania oraz czas potrzebny na pokonanie odległości od miejsc załadowania do linii brzegowej. Prócz tego sztab dywizji /pułku/ powinien zapewnić dowódcy możliwość organizacji współdziałania zazwyczaj w terenie względnie z wykorzystaniem stołu plastycznego.

P o d c z a s f o r s o w a n i a p r z e s z k o d y w o d n e j z p l a n o w y m p r z y g o t o w a n i e m sztab wspólnie z szefem saperów powinien dopilnować terminowego zakończenia prze-

grupowania i luzowania wojsk oraz przegrupowania pododdziałów wojsk inżynieryjnych ze środkami przeprawowymi do rejonów wyjściowych, a pododdziałów desantowo-przeprawowych do miejsc załadowania pododdziałów pierwszego rzutu. Ponadto sztab powinien dopilnować terminowego urządzenia i utrzymania przepraw oraz dróg dojścia do nich.

Po wyjściu na przeciwległy brzeg sztab między innymi kieruje wysiłek rozpoznania na wykrycie podchodzących odwodów nieprzyjaciela i jego środków ogniowych, szczególnie środków przenoszenia broni jądrowej, organizuje odparcie kontrataków nieprzyjaciela, zabezpiecza skrzydła oraz kieruje przeprawą wojsk.

7. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU W REJONIE ZURBANIZOWANYM

Natarcie w rejonie zurbanizowanym charakteryzuje się: prowadzeniem walki na izolowanych kierunkach i w wielu oddzielnych od siebie ogniskach; ograniczoną możliwością obserwacji i ostrzału; trudnymi warunkami dowodzenia, utrzymania współdziałania i realizacji zabezpieczenia natarcia wojsk; uporczywością walki i zmiennością sytuacji; dużą samodzielnością walczących pododdziałów; niskim tempem natarcia; ograniczoną możliwością swobodnego rozmieszczenia elementów ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ i ich manewru; potrzebą tworzenia mniejszych, lecz w większej liczbie odwodów, a nawet specjalnych elementów ugrupowania bojowego, np. oddziałów i grup szturmowych.

Wymienione cechy natarcia zwykle nie będą występować w każdym rejonie zurbanizowanym Każdorazowo na sposób prowadzenia natarcia wpływać będzie między innymi charakter rejonu zurbanizowanego i jego zabudowy.

Dowódca i sztab dywizji /pułku/ na podstawie map - zwykle w dużej skali - i planów, zdjęć lotniczych, opisów wojskowo-geograficznych, danych uzyskanych ze sztabu szczebla nadrzędnego i innych źródeł rozpoznania studiują charakter rejonu zurbanizowanego, w tym zabudowę miasta i osiedli ze szczególnym uwzględnieniem charakteru obiektów przemysłowych oraz obiektów o znaczeniu politycznym, administracyjnym i innych ważnych obiektów, takich jak: urządzenia hydrotechniczne, energetyczne, telekomunikacyjne i komunikacyjne, mosty, urządzenia podziemne oraz określają ich wpływ na prowadzenie natarcia. Ponadto studiuje się system obrony nieprzyjaciela na podejściach i w rejonie zurbanizowanym /mieście/.

Praca dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ podczas przygotowania i prowadzenia natarcia przebiega według ogólnie przyjmowanych zasad z uwzględnieniem warunków natarcia w rejonie zurbanizowanym /mieście/.

W ocenie rejonu zurbanizowanego /miasta/ należy uwzględnić: jego

charakter i znaczenie, gęstość i charakter zabudowy rejonu; kierunki, liczbę i szerokość ulic; osiedla i obiekty położone na podejściach /skraju miasta/, które nieprzyjaciel może wykorzystać do zamknięcia podejścia do rejonu lub dostępu do ulic wylotowych. W głębi rejonu zurbanizowanego /miasta/ ocenia się obiekty /urządzenia/, których zdobycie zmusi nieprzyjaciela do zaniechania stawiania dalszego oporu, ale wymagać będzie od wojsk własnych użycia oddziałów /grup/ szturmowych, artylerii, lotnictwa i innych elementów ugrupowania bojowego, a nawet zastosowania działań specjalnych np. dywersyjnych itp.

Ponadto należy przestudiować linie /drogi/ komunikacyjne wewnątrz i na zewnątrz rejonu zurbanizowanego /miasta/, możliwość wykorzystania metra, tuneli, przejść podziemnych itp. urządzeń. Należy także ocenić: sposób wykorzystania przez nieprzyjaciela i wojska własne wolnych przestrzeni, placów i skwerów; stopień zniszczenia rejonu zurbanizowanego /miasta/ jego stan sanitarny; możliwość wykorzystania przez nacierające wojska znajdujących się w nim środków materiałowych, technicznych, urządzeń szpitalnych, zakładów przemysłowych itp. obiektów.

W przygotowywanych meldunkach dla dowódcy dywizji /pułku/ oficerowie sztabu powinni uwzględnić:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - możliwości i przewidywany charakter działań nieprzyjaciela na podejściach i w rejonie zurbanizowanym /mieście/, w tym kierunek wycofywania się sił głównych nieprzyjaciela i możliwości zorganizowania przez niego obrony rejonu zurbanizowanego lub miasta /jeżeli natarcie prowadzone jest z marszu/; stopień zniszczenia poszczególnych części rejonu zurbanizowanego /kwartałów miasta/; system obrony rejonu zurbanizowanego /miasta/, w tym przede wszystkim obiekty, na których utrzymaniu nieprzyjaciel skupi główny wysiłek; charakter przeszkód, barykad i zawał; możliwości wykorzystania urządzeń podziemnych;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - możliwości i sposób rozbicia nieprzyjaciela na podejściach w celu stworzenia dogodnych warunków do opanowania rejonu zurbanizowanego /miasta/ z marszu; potrzeby, możliwości, skład i sposób użycia oddziału wydzielonego, oddziałów /grup/ szturmowych i taktycznego desantu śmigłowcowego oraz innych elementów ugrupowania bojowego; siły i środki, jakie celowo jest wydzielić do ubezpieczenia skrzydeł, luk i styków, utrzymania opanowanych ważnych obiektów oraz ochrony i obrony punktów dowodzenia i obiektów tyłowych; kalkulacje

czasu na zorganizowanie i wejście do walki oddziału wydzielonego, oddziałów /grup/ szturmowych oraz na zorganizowanie i wysadzenie taktycznego desantu śmigłowcowego itp.; wpływ charakteru rejonu zurbanizowanego /miasta/ i jego zabudowy oraz systemu komunikacyjnego, różnych obiektów, urządzeń itp. na sposób prowadzenia natarcia.

Dowódca dywizji /pułku/ w wyniku przeprowadzonej oceny sytuacji podejmuje decyzję, którą udokładnia w miarę podchodzenia do rejonu zurbanizowanego /miasta/.

W celu zapewnienia większego wglądu w głąb rejonu zurbanizowanego /miasta/ do prowadzenia rekonesansu mogą być wykorzystywane śmigłowce.

Planowanie natarcia w rejonie zurbanizowanym /mieście/ cechuje duży stopień szczegółowości. Ustala się zadania i sposób działania pododdziałów o dwa i więcej szczebli niżej, a ponadto zadania i sposób działania takich elementów, jak oddziały /grupy szturmowe/, grupy specjalne itp.

W s p ó ł d z i a ł a n i e wojsk w natarciu w rejonie zurbanizowanym /mieście/ nabiera szczególnego znaczenia. Sztab dywizji /pułku/ uzgadnia działanie wojsk zazwyczaj według okresów i kierunków natarcia oraz czasu. Ponadto w pułku i w pododdziałach sposób działania podczas prowadzenia natarcia w mieście uzgadnia się z zasady według obiektów.

Uzgadniając działanie wojsk, szczególną uwagę należy zwrócić na: ustalenie jednolitej numeracji dozorów i obiektów do opanowania; kolejność i sposób atakowania poszczególnych obiektów w określonym czasie i miejscu; sposób działania wojsk atakujących bezpośrednio obiekt, w tym zgranie wysiłków piechoty i pododdziałów wzmocnienia, a także skoordynowanie ich uderzenia z działaniem wojsk oskrzydlających, obchodzących i uderzających na tyły nieprzyjaciela; sposób wykorzystania urządzeń podziemnych.

Uzgadniając działanie oddziałów /pododdziałów/ wykonujących uderzenie w skrzydło i na tyły nieprzyjaciela z oddziałami /pododdziałami/ wykonującymi uderzenie od czoła, należy między innymi ustalić termin wyjścia z rejonu wyjściowego do działania, drogi, rubież oraz termin ataku i sygnały.

Ponadto ustala się: kolejność i sposób wprowadzania do walki oddziałów /pododdziałów/, drogi obejścia i przenikania na tyły nieprzyjaciela, zakres pomocy dla czołgów i artylerii udzielanej przez piechotę i wojska inżynieryjne.

Bardzo duże znaczenie dla utrzymania ciągłego współdziałania ma ustalenie i podanie do wiadomości wojsk sygnałów rozpoznania, współdziałania i kierowania ogniem.

Z uwagi na szczególną złożoność walki w rejonie zurbanizowanym /mie-

ście/ zwykle będzie zachodzić potrzeba ciągłego odtwarzania i udokładniania zorganizowanego współdziałania wojsk, a niekiedy nawet organizowania go od nowa.

O r g a n i z a c j a d o w o d z e n i a. W natarciu w rejonie zurbanizowanym /mieście/ istnieje potrzeba zapewnienia dowódcy możliwości bezpośredniego obserwowania walki i wpływania na jej przebieg. Osiąga się to między innymi przez rozmieszczanie punktów dowodzenia bliżej walczących pododdziałów, organizowanie większej liczby punktów obserwacyjnych i szerokie wykorzystanie powietrznego elementu dowodzenia lub śmigłowców. Stanowisko dowodzenia dywizji rozmieszcza się zwykle w odległości 1,5-2 km od linii styczności wojsk, stanowisko dowodzenia pułku - 0,5-1 km; wysunięte stanowisko dowodzenia dywizji-1-1,5km.

Punkty dowodzenia należy rozmieszczać w trwałych ukryciach. Ponadto dla zapewnienia ciągłości dowodzenia celowo jest: wydzielać ze sztabu zespół oficerów do kierowania pododdziałami walczącymi na drugich kierunkach, w szerokim zakresie stosować styczność osobistą z podwładnymi, wykorzystywać oficerów kierunkowych oraz sygnały dowodzenia i współdziałania.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h sztab dywizji /pułku/ organizuje zgodnie z obowiązującymi zasadami i z uwzględnieniem właściwości natarcia w rejonie zurbanizowanym /mieście/, a w tym:

- w zakresie rozpoznania - główny wysiłek skupia się na ustaleniu: kierunku wycofania sił głównych nieprzyjaciela; charakteru obrony przed rejonem /miastem/ i w rejonie zurbanizowanym /mieście/; przebiegu przedniego skraju obrony; najsilniej umocnionych punktów oporu, które decydują o trwałości obrony i ich systemu ognia; systemu zapór inżynieryjnych, barykad i innych obiektów przystosowanych do obrony; sposobu wykorzystania przez nieprzyjaciela urządzeń podziemnych. Dla prowadzenia rozpoznania szczególnego znaczenia nabiera organizacja gęstej sieci punktów obserwacyjnych rozmieszczanych w wysokości budynkach, na wieżach i kominach fabrycznych itp. oraz wykorzystanie nieduży grup zwiadowców, które przenikają w ugrupowanie nieprzyjaciela;

- w zakresie ubezpieczenia - zwraca się szczególną uwagę na ubezpieczenie punktów dowodzenia artylerii i urządzeń tyłowych oraz opanowane obiekty, takie jak: mosty, elektrownie, gazownie, urzędy telekomunikacyjne, stacje radiowe i telewizyjne, szpitale, tunele i inne urządzenia podziemne;

- w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego między innymi - wykonywanie przejść inżynieryjnych w barykadach i zawałach lub wykonywanie barykad i zawałów; utrzymanie przejezdności na wyznaczonych ulicach

oraz wykonywanie przejść na sąsiednie ulice; umacnianie zdobytych ważnych obiektów i urządzeń; przystosowanie obiektów do wykorzystania przez wojska własne; urządzanie i utrzymywanie źródeł zaopatrywania wojsk w wodę; udział w pracach ewakuacyjno-ratunkowych;

- planując zabezpieczenie tyłowe, należy szczególnie starannie wybierać rejony rozmieszczenia poszczególnych elementów i urządzeń tyłowych tak, aby zapewnić między innymi możliwość ciągłego zaopatrywania walczących oddziałów /pododdziałów/, dokonywania manewru środkami dowozu i ewakuacji oraz ich ochronę i obronę. Dla realizacji zadań zabezpieczenia tyłowego należy między innymi czołówki materiałowe /szczególnie z amunicją/ przydzielić do poszczególnych elementów ugrupowania bojowego, wykorzystywać transport powietrzny oraz miejscowe zakłady i warsztaty remontowe do remontu uszkodzonego sprzętu, a także szpitale miejscowe do leczenia porażonych i rannych.

8. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU WZDŁUŻ WYBRZEŻA MORSKIEGO

Właściwości pracy dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ podczas przygotowania i prowadzenia natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego wynikają z jego charakterystyki i przylegającego doń akwenu morza. W przygotowaniu natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego i w czasie jego prowadzenia uczestniczą zwykle przedstawiciele sztabu współdziałającego związku taktycznego marynarki wojennej. Szef sztabu powinien między innymi zabezpieczyć im dogodne warunki do pracy na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/. Jednocześnie powinien wysłać do sztabu współdziałającego związku taktycznego marynarki wojennej własnych przedstawicieli ze środkami łączności i niezbędnymi dokumentami dowodzenia. Z uwagi na to, że organizatorem natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego jest z zasady dowódca i sztab ogólnowojskowego związku taktycznego /oddziału/, istnieje potrzeba posiadania przez tych oficerów wiedzy o zasadach, możliwościach i sposobach prowadzenia działań bojowych przez siły marynarki wojennej, wojska desantowe i lotnictwo oraz o danych taktyczno-technicznych sprzętu i uzbrojenia znajdującego się w wyposażeniu tych wojsk.

Dokonując oceny sytuacji, sztab powinien rozważyć: charakter obrony nieprzyjaciela wzdłuż wybrzeża morskiego; wpływ charakteru terenu na prowadzenie działań bojowych; możliwości oddziaływania nieprzyjaciela z morza; zakres wspólnego działania wojsk dywizji /pułku/, sił desantujących z powietrza i moraz oraz sił marynarki wojennej i warunki współdziałania.

Po analizie zadania dowódca dywizji /pułku/ może wydać wytyczne, w których określa: oddział /pododdział/, który należy przygotować do

działań jako desant morski, oraz termin przygotowania; termin i sposób nawiązania łączności z siłami marynarki wojennej i nadbrzeżnymi rakietowo-artyleryjskimi pododdziałami wydzielonymi do wspólnych działań.

Oficerowie sztabu w meldunkach przygotowywanych dla dowódcy powinni uwzględnić między innymi:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - charakter działań sił marynarki wojennej nieprzyjaciela i możliwy ich wpływ na przebieg natarcia; możliwości wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu morskiego i powietrznego; możliwości manewru sił i środków nieprzyjaciela na lądzie i na morzu w celu wzmocnienia zagrożonych kierunków i wykonania kontrataków; możliwości oddziaływania stacjonarnych jednostek artylerii i rakiet obrony wybrzeża;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - możliwości organizowania desantu morskiego, grupy przeprawowo-desantowej i odwodu przeciwdesantowego w poszczególnych etapach prowadzenia natarcia; zadania marynarki wojennej i nadbrzeżnych rakietowo-artyleryjskich pododdziałów wykonywane na korzyść dywizji /pułku/ i wpływ tych zadań na działanie dywizji /pułku/; kalkulacje czasu na zorganizowanie i wysadzenie desantu morskiego oraz zorganizowanie i wejście do walki grupy przeprawowo-desantowej; najbardziej dostępne kierunki do natarcia na wybrzeżu morskim, wysadzenia desantu morskiego i powietrznego.

Planowanie wysadzenia desantu morskiego sztab dywizji /pułku/ realizuje zwykle wspólnie ze sztabem związku taktycznego marynarki wojennej. W tym względzie należy przede wszystkim: określić - zgodnie z decyzją dowódcy - skład oddziału /pododdziału/ desantującego; obliczyć potrzebną ilość środków transportowych i desantowych; określić rejon wyjściowy, termin jego zajęcia i gotowość do załadowania oraz rejon załadowania, a także ustalić sposób i czas załadowania wojsk na okręty; sprecyzować zadanie po wylądowaniu i dane do organizacji współdziałania; opracować przedsięwzięcia zabezpieczenia desantowania i działań desantu po wylądowaniu.

W zadaniu bojowym desantowi morskiemu określa się: skład, zadanie, rejon wyjściowy, termin jego zajęcia i gotowość do załadowania, punkty załadowania, rejon lądowania, sposób zabezpieczenia desantowania i działań desantu oraz dowódcę desantu.

Współdziałanie wojsk w natarciu wzdłuż wybrzeża

morskiego nabiera szczególnego znaczenia z uwagi między innymi na specyfikę działania i uczestniczenie w nim zwykle sił marynarki wojennej, nadbrzeżnych pododdziałów rakietowo-artyleryjskich oraz innych sił i środków, a także działanie specjalnych elementów ugrupowania bojowego dywizji /pułku/.

Sztab dywizji /pułku/, uzgadniając działanie wojsk, powinien szczególną uwagę zwrócić na: podział zadań ogniowych między artylerię dywizji /pułku/, artylerię okrętową marynarki wojennej /zespół wsparcia ogniowego/, lotnictwo i artylerię nadbrzeżną; ustalenie sposobu realizacji zadań przez wszystkie siły biorące udział w natarciu wzdłuż wybrzeża; ustalenie i zorganizowanie systemu wzajemnego rozpoznawania się między wojskami lądowymi, marynarki wojennej i lotnictwa.

Współdziałanie wojsk lądowych z marynarką wojenną z zasady uzgadnia się na szczeblu operacyjnym. Sztab dywizji /pułku/ na podstawie wytycznych otrzymanych ze sztabu armii /dywizji/ i decyzji dowódcy powinien uzgodnić i uszczegółowić zadania i sposób ich realizacji przede wszystkim z tymi siłami marynarki wojennej, które będą prowadzić wspólne działanie z dywizją /pułkiem/ lub działać bezpośrednio na jej /jego/ korzyść.

Uzgadniając działanie z siłami marynarki wojennej, należy między innymi dokonać podziału stref ognia i zadań ogniowych oraz udokładnić i ustalić siły i środki marynarki wojennej, terminy ich gotowości do wykonania wspólnych zadań, a także wspólne dozory.

Uzgadniając działanie z nadbrzeżnymi rakietowo-artyleryjskimi pododdziałami, sztab dywizji /pułku/ zwykle ustala i udokładnia: strefy ognia, zadania ogniowe i obiekty uderzeń; sposób ogniowego przygotowania i wsparcia ataku oraz wysadzenia i działania desantu; terminy gotowości do wykonania zadań ogniowych.

Uzgadniając działanie wojsk nacierających wzdłuż wybrzeża z desantem morskim, sztab dywizji /pułku/ powinien między innymi ustalić i udokładnić: terminy zajęcia rejonu wyjściowego i gotowość do załadowania; rejon i punkty załadowania; podział sił i środków desantowych na okręty desantowe i inne środki transportowe marynarki wojennej; drogi dojścia z rejonu wyjściowego do rejonu załadowania; sposób załadowania sił desantujących na środki pływające, początek i koniec załadowania; siły i środki oraz obiekty /cele/ obezwładniane w ramach ogniowego przygotowania lądowania, a także układ, czas trwania i sposób wykonania ogniowego wsparcia lądowania i działania desantu; kolejność lądowania sił desantujących i sposób działania desantu po wylądowaniu; rubież spotkania desantu z wojskami nacierającymi wzdłuż wybrzeża; sygnały wzajemnego rozpoznawania; organizację dowodzenia desantem.

Uzgadniając działanie wojsk w celu odparcia uderzeń nieprzyjaciela z morza lub walki z jego desantem morskim, sztab dywizji /pułku/ powinien między innymi udokładnić strefy ognia i obiekty /cele/ rażenia dla artylerii dywizji /pułku/, lotnictwa, nadbrzeżnych rakietowo-artyleryjskich pododdziałów i sił marynarki wojennej oraz ustalić sposób prowadzenia ognia do celów morskich, a także sposób prowadzenia ognia przez artylerię okrętową do nieprzyjaciela znajdującego się w pasie natarcia dywizji /pułku/.

Ponadto we wszystkich przypadkach ustala się sygnały współdziałania, a w tym głównie wywołania, przeniesienia i przerwania ognia oraz dla utrzymania współdziałania z desantami, a także sposób organizacji i utrzymania łączności współdziałania.

Z uwagi na znaczny wzrost głębokości i szerokości rozpoznania w większym zakresie niż zwykle należy korzystać z rozpoznania lotniczego, a grupy rozpoznawcze mogą być również wysadzone na tyły nieprzyjaciela za pomocą środków marynarki wojennej i lotnictwa. Prócz tego należy korzystać z wyników rozpoznania prowadzonego przez siły i środki marynarki wojennej i w tym celu wskazane jest, aby sztab dywizji zorganizował ciągłą wymianę informacji.

9. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU W GÓRACH

Do cech charakterystycznych terenu górskiego, wywierających wpływ na dowodzenie wojskami, w tym i na treść pracy sztabu, należy zaliczyć: głębokie pofałdowanie, trudną dostępność i znaczne zalesienie terenu; małą liczbę dostępnych do działania wojsk kierunków, odcinków i rejonów; brak dostatecznej liczby dróg i znaczne trudności w poruszaniu się po bezdrożach; dużą liczbę pól martwych i skrytych podejść; trudność w orientacji, występowanie nagłych zmian w warunkach klimatycznych, a także znacznej liczby potoków, płynących zwykle w głębokich jarach, dolinach, stromych i kamienistych brzegach, o szybkim prądzie i częstych zmianach poziomu wód; ekranizujące działanie gór /skał/ na pracę radiostacji, radiolinii, stacji radiolokacyjnych i środków rozpoznania dźwiękowego; kamienisty grunt oraz znaczne ograniczenia wykorzystania maszyn inżynieryjnych do prac ziemnych.

Sztab w swojej pracy powinien uwzględnić ogół warunków wynikających z właściwości terenu górskiego.

Podczas zbierania i studiowania informacji o sytuacji sztab poddaje szczególnie wnikliwej ocenie takie zagadnienia, jak: system obrony nieprzyjaciela, a w nim system ognia i zapór oraz możliwy manewr odwodem dla zamknięcia dogodnych kierunków; stan przygotowania oddziałów /pod-

oddziałów/ do prowadzenia natarcia w górach i przedsięwzięcia, jakie w związku z tym należy zrealizować; najbardziej dogodne kierunki do natarcia, ich pojemności i możliwości użycia sprzętu bojowego; punkty, które należy opanować w pierwszej kolejności; możliwości wykonywania manewru w toku natarcia; potrzeby i możliwości zabezpieczenia otwartych skrzydeł i luk w toku prowadzenia natarcia; wpływ warunków hydrologiczno-meteorologicznych na przygotowanie i działanie wojsk w terenie górskim.

Z chwilą otrzymania zadania szef sztabu organizuje rozpoznanie w celu zebrania danych dotyczących warunków rozmieszczenia wojsk w rejonie wyjściowym do natarcia /jeżeli dywizja lub pułk nie jest w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem/, a także danych o terenie po stronie nieprzyjaciela i systemie jego obrony. Szczególną uwagę należy zwracać na rozpoznanie tych rejonów, w których mogą powstawać zawały, lawiny, pożary i zatopienia.

W przypadku gdy podległe wojska nie mają doświadczenia w prowadzeniu natarcia w górach, głównie w terenie trudno dostępnym, a warunki na to pozwalają, sztab powinien zorganizować szkolenie wojsk i kierować jego przebiegiem.

Po analizie zadania dowódca dywizji /pułku/ może wydać wytyczne, w których zwykle określa: na ilu kierunkach zamierza prowadzić natarcie, w jakiej sile, gdzie i kiedy używał będzie oddziałów obejścia oraz w jakim czasie mogą one osiągnąć gotowość do działań, a także w jaki sprzęt należy dodatkowo je wyposażyć.

Sztab w zarządzeniach wstępnych podaje termin przygotowania oddziałów do działania jako oddział obejścia /taktyczny desant śmigłowcowy/, sprzęt, w jaki należy dodatkowo go wyposażyć, a także termin i zakres wykonania przedsięwzięć zapewniających sprawny przebieg natarcia w górach.

Oficerowie sztabu w meldunkach przygotowywanych dowódcy powinni między innymi uwzględnić:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - ocenę ugrupowania i możliwości bojowych nieprzyjaciela, szczególnie jednostek górskich, w pasie natarcia dywizji /pułku/; charakter obrony - z uwzględnieniem poszczególnych kierunków dogodnych do natarcia - oraz możliwości obejścia broniących się sił nieprzyjaciela; możliwości utrzymania przez nieprzyjaciela dominujących wzgórz oraz przedsięwzięcia, które należy zrealizować dla osłabienia trwałości jego obrony; przydatność i wpływ terenu na organizację obrony przez nieprzyjaciela, możliwości prowadzenia

przez niego ognia wielowarstwowego oraz wykonania manewru;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer opracyjny sztabu pułku/ - stan oddziałów /pododdziałów/ oraz stopień ich przygotowania i wyposażenia do natarcia w górach; możliwości dywizji /pułku/ w zakresie przyjęcia zamierzonego przez dowódcę ugrupowania z uwzględnieniem kierunków natarcia, stworzenia na nich przewagi w siłach i środkach oraz zapewnienia samodzielności i swobody działań poszczególnym elementom ugrupowania bojowego; skład oddziałów obejścia /grup wypadowych/ i możliwe dla nich kierunki /rejony/ działania; kalkulacje czasu na przesunięcie dywizji /pułku/ na rubież ataku na poszczególnych kierunkach, zorganizowanie i wejście do walki oddziałów obejścia oraz innych elementów ugrupowania; najbardziej dogodne kierunki do prowadzenia natarcia, ich pojemność oraz możliwości użycia na tych kierunkach sprzętu bojowego; punkty terenowe, które należy opanować w pierwszej kolejności; możliwości wykonania manewru; stopień utrudnienia w prowadzeniu skutecznego ognia zwłaszcza z broni płaskotorowej; odcinki /rejony/, gdzie mogą powstać zawały, lawiny śnieżne i kamienne oraz pożary i zatopienia; siły i środki oraz czas, miejsce i sposób ich użycia dla ubezpieczenia skrzydeł, luk i styków, dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii, punktów dowodzenia i pododdziałów tyłowych; możliwości wykorzystania pól martwych, lasów i długotrwale utrzymujących się mgieł do maskowania wojsk i skrytego wykonania manewru; potrzeby oraz siły i środki niezbędne do zapewnienia regulacji ruchu głównie w wąskich przejściach, przełęczach, przeprawach itp. trudnych do pokonania rejonach /odcinkach/ dróg, a także ochrony obiektów komunikacyjnych.

Jeżeli warunki pozwalają, to dowódca dywizji /pułku/ prowadzi rekonesans w celu udokładnienia decyzji powziętej na podstawie mapy. Ponadto może on w terenie sprecyzować zadania, zorganizować współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych.

Sztab dywizji /pułku/ organizując rekonesans powinien przewidzieć możliwość określenia między innymi: położenia punktów oporu nieprzyjaciela, które decydują o trwałości jego obrony; rozmieszczenia środków ogniowych nieprzyjaciela, szczególnie na przednim skraju oraz systemu zapór, przeszkód naturalnych i sztucznych, a także sposobu ich pokonania lub usunięcia; dogodnych kierunków /rejonów/ działania odwodów nieprzyjaciela i rejonów umożliwiających mu stosowanie manewru; dróg podejścia wojsk własnych do poszczególnych rubieży ich rozwinięcia z uwzględnieniem poszczególnych kierunków i czasu ataku; rubieży i kierunków działania oddziałów obejścia /jeżeli się je wysyła/; kierunków

i rejonów umożliwiających wykonanie manewru wojskom własnym.

Podczas przygotowania natarcia w górach rekonesans będzie prowadzony zazwyczaj w kilku grupach, a do ich ubezpieczenia należy wydzielić większe siły i środki niż w innych warunkach.

Jeżeli istnieją warunki, sztab może również zapewnić wykorzystanie przewodników z miejscowej ludności.

P l a n o w a n i e n atarcia w górach odbywa się w sposób bardziej szczegółowy. Uwzględnia się w nim działanie dodatkowo organizowanych elementów ugrupowania, jak np. oddziałów obejścia itp.

O r g a n i z u j ą c w s p ó ł d z i a ł a n i e, sztab dywizji /pułku/ szczególną uwagę zwraca między innymi na: skoordynowane wykonanie ataku i natarcie podczas opanowywania dominujących wzgórz, węzłów dróg, wąwozów, dolin itp. obiektów /rejonów/ z uwzględnieniem poszczególnych kierunków, czasu i możliwego uzyskania na nich tempa natarcia, a także potrzeby zniszczenia /obezwładnienia/ środków ogniowych nieprzyjaciela rozmieszczonych na wzgórzach, zanim wojska nacierające w dolinie znajdą się w ich zasięgu; ustalenie sposobu działania wojsk bezpośrednio atakujących dominujące wzgórza, węzły dróg itp. bronione obiekty, w tym zgranie wysiłków piechoty, pododdziałów czołgów i innych rodzajów wojsk oraz skoordynowanie ich uderzenia z działaniem wojsk oskrzydlających, obchodzących i uderzających na tyły nieprzyjaciela; ustalenie rubieży, czasu wejścia, kierunków, obiektów i sposobów działania oddziałów obejścia; zgranie działania oddziału obejścia z działaniem taktycznego desantu śmigłowcowego; dokonanie szczegółowego podziału dróg oraz ustalenie kolejności i czasu ich wykorzystywania przez poszczególne elementy ugrupowania bojowego /oddziały i pododdziały/ zarówno w czasie przesunięcia i ataku wojsk, jak i podczas walki w głębi obrony nieprzyjaciela. Ponadto sztab dywizji /pułku/ obowiązany jest ustalić jednolitą numerację dozorów i obiektów oraz opracować i podać do wiadomości wojsk jednolite sygnały rozpoznania, współdziałania i kierowania ogniem.

O r g a n i z a c j a d o w o d z e n i a. Cechy terenu oraz specyfika i złożoność prowadzenia natarcia w górach znacznie komplikują i utrudniają dowodzenie wojskami. Prowadzenie natarcia często na szerszym niż zwykle froncie i zazwyczaj na oddzielnych, izolowanych od siebie kierunkach, zakryty teren o właściwościach ekranizacji fal elektromagnetycznych, trudności w pokonywaniu terenu i wykonywaniu manewru, ograniczenia i trudności w utrzymywaniu styczności osobistej dowódców i oficerów sztabu z niższymi organami dowodzenia oraz znaczne głębokości, na jakie może działać oddział wydzielony, oddziały obejścia, taktyczny desant śmigłowcowy i organa rozpoznawcze, zmusza-

ją do rozmieszczenia punktów dowodzenia zazwyczaj bliższej walczących wojsk niż w innych warunkach natarcia, częstego stosowania powietrznego elementu dowodzenia. Ponadto organizuje się i wykorzystuje punkty obserwacyjne.

Stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ rozmieszcza się na głównym kierunku uderzenia. W dywizji na drugim kierunku natarcia rozmieszcza się wysunięte stanowisko dowodzenia. Rejon, w którym rozmieszcza się punkt dowodzenia, powinien eliminować ekranizujące działanie gór oraz zapewniać dobrą łączność z przełożonym, podwładnymi i innymi punktami dowodzenia. Ponadto rejon rozmieszczenia wysuniętego stanowiska dowodzenia oraz stanowiska dowodzenia pułku powinien zazwyczaj zapewniać również dobre warunki obserwacji. Punkty dowodzenia powinno się rozmieszczać w pobliżu dróg, miejscowościach i na stokach gór. Środki łączności celowo jest rozmieszczać na szczytach /wzniesieniach/ lub na stokach gór zwróconych do siebie. W celu zwiększenia zasięgu i trwałości łączności łączność radiową i radioliniową organizuje się głównie na kierunkach oraz z wykorzystaniem punktów retranslacji radiowej.

Pofałdowany i zakryty teren, częste i długo zazwyczaj utrzymujące się mgły oraz niski pułap chmur ograniczają możliwości obserwacji. Stąd należy organizować i wykorzystywać większą niż zwykle liczbę punktów obserwacyjnych oraz śmigłowce.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h. Ogół warunków, w jakich wojska będą nacierały w terenie górzystym, powoduje, że szczególnego znaczenia nabiera rozpoznanie, ubezpieczenie i zabezpieczenie inżynieryjne.

R o z p o z n a n i e powinno ustalić: otwarte skrzydła, nie obsadzone przez nieprzyjaciela odcinki i rejony oraz luki między jego poddziałami; obecność nieprzyjaciela na kierunkach działania oddziałów obejścia i taktycznego desantu śmigłowcowego; przydatność dróg i ścieżek w górach do ruchu wojsk oraz miejsca, gdzie mogą powstać zawały, osypiska skalne i lawiny. Wszystkie drogi, ścieżki, wąwozy, doliny prowadzące w bok od kierunków natarcia powinno się rozpoznawać na znaczne odległości.

Dla prowadzenia rozpoznania w tych warunkach natarcia zwiększa się zwykle liczbę patroli i grup rozpoznawczych, w których skład wchodzą również specjaliści z zakresu rozpoznania głównie inżynieryjnego i chemicznego. Oprócz rozpoznania wzrokowego stosuje się również rozpoznanie walką w celu wykrycia środków ogniowych nieprzyjaciela, często rozmieszczonych na przeciwstokach, w szczelinach oraz za usypiskami skalnymi, a także często stosuje się zasadzki, głównie na przełęczach i w wąwozach. Większość patroli rozpoznawczych może działać pieszo. W terenie trudno

dostępnym patrole i grupy rozpoznawcze wyposaża się w sprzęt wysoko - górski.

Znaczenie u b e z p i e c z e n i a wojsk w górach wynika głównie stąd, że teren ten umożliwia nieprzyjacielowi szerokie oddziaływanie różnymi siłami i środkami na takie nasze obiekty, jak: punkty dowodzenia, węzły łączności, pododdziały rakiet i artylerii, urządzenia i pododdziały tyłowe oraz urządzenia komunikacyjne.

Na skrzydłach, w lukach i stykach nacierających wojsk - prócz prowadzenia aktywnego rozpoznania - należy wyznaczać pododdziały ubezpieczenia, które mogą być w sile drużyny do plutonu włącznie, oraz niezbędne środki ogniowe do obsadzenia i utrzymania dróg, ścieżek i innych dogodnych przejść przez grzbiety górskie. Niezależnie od tych sił do osłony skrzydeł należy wydzielić pododdziały, które w czasie natarcia przesuwają się jednocześnie z siłami głównymi.

Ponadto w czasie przygotowania i prowadzenia natarcia w górach wszystkie elementy ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ wyznaczają siły i środki do ubezpieczenia bezpośredniego.

Istotnego znaczenia w natarciu w górach nabiera również z a b e z p i e c z e n i e i n ż y n i e r y j n e. Do przedsięwzięć realizowanych w jego ramach należy zaliczyć: rozpoznanie dostępności terenu dla poszczególnych rodzajów wojsk; przygotowanie rejonów lub punktów wyczekiwania przed trudno dostępnymi odcinkami dróg; usuwanie zawał, usypisk skalnych i lawin śnieżnych; budowę specjalnych górskich mostów; przygotowanie zawał skalnych na wypadek kontrataku nieprzyjaciela; przystosowanie szczelin, pieczar i innych naturalnych ukryć do rozmieszczenia punktów dowodzenia oraz środków ogniowych i urządzeń tyłowych.

W miejscach możliwego osuwania się skał należy wystawić znaki ostrzegawcze oraz budować bariery z kamieni i drzew. Zwisające nad drogami i grożące osunięciem skały oraz nawisy śniegu likwiduje się zawczasu za pomocą ognia artylerii i moździerzy lub przy pomocy materiału wybuchowego. Drogi strome i oblodzone wysypuje się piachem lub żwirem i ogradza.

S ł u ż b a p o r z ą d k o w o - o c h r o n n a - w natarciu w górach nabiera szczególnego znaczenia ze względu mię zy innymi na potrzebę zapewnienia sprawnego wykonania marszu dużej ilości wojsk w warunkach ciągłego zagrożenia wykonaniem uderzeń przez nieprzyjaciela na drogi, przejścia i obiekty komunikacyjne przy ograniczonej z zasady liczbie dróg górskich, często krętych i wąskich.

Sztab dywizji /pułku/ służbę porządkowo-ochronną organizuje w miejscach /rejonach, na odcinkach/ trudnych do pokonania, a szczególnie

na przełęczach, w wąskich przejściach, na węzłach i rozwidleniach dróg, przeprawach, drogach o bardzo stromych wzniesieniach i nagłych spadkach, a także przy wejściu i wyjściu z punktu wyczekiwania oraz w rejonie mijanek. Na odcinkach /w rejonach/ bardzo trudnych do pokonania wystawia się zwykle dwa posterunki regulacji ruchu - jeden przy wejściu, np. do wąwozu,drugi przy wyjściu. Do wykonywania zadań służby porządkowo - ochronnej wykorzystuje się również pododdziały wojsk inżynieryjnych i remontowych. Prócz tego w szerokim zakresie należy stosować znaki dro - gowe oraz inne oznaczenia.

10. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU W TERENIE LESISTO-JEZIORNYM

Teren lesisto-jeziorny posiada szereg cech, które wywierają określony wpływ na organizację i prowadzenie działań bojowych. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim: różnorodność rzeźby i pokrycia terenu oraz słabo rozwiniętą sieć komunikacyjną utrudniającą manewr i ruch wojsk; istnienie kompleksów leśnych, znacznej liczby jezior oraz rzek i kanałów, a także rejonów zabagnionych, co ogranicza liczbę kierunków dogodnych do natarcia oraz użycie poszczególnych rodzajów wojsk i techniki bojowej; występowanie z zasady dużej liczby cieśnin, przesmyków kanalizujących ruch wojsk i ułatwiających organizowanie obrony; duży wpływ warunków atmosferycznych na możliwość przekraczania terenu przez wojska; utrudnioną obserwację i orientację; możliwości długotrwałego utrzymania się dymów i środków trujących oraz powstawania zawałów leśnych i poża - rów przestrzennych.

Oceniając sytuację sztab szczególnie wnikliwie powinien przeanalizować: możliwości kanalizowania ruchu nacierających oddziałów /pododdziałów/ na dogodnych kierunkach przez naturalne właściwości terenu oraz tworzenia trudno dostępnych rubieży /rejonów/; możliwości zorganizowania obrony przesmyków, przejść i cieśnin między jeziorami /odcinkami, rejonami zabagnionymi/ oraz węzłów dróg i wzniesień; punkty oporu /rejony obrony/, które decydują o trwałości jego obrony; rejony rozmieszczenia i skład odwodów oraz prawdopodobne ich wykorzystanie; rejony /odcinki/ słabo bronione lub patrolowane oraz luki w ugrupowaniu nie - przyjaciela; stopień zagrożenia wojsk własnych działaniami grup i pododdziałów nieprzyjaciela pozostających na ich tyłach; stopień przygotowania i wyposażenia własnych oddziałów /pododdziałów/ do walki w trudnym terenie; możliwości zapewnienia poszczególnym oddziałom /pododdziałom/ i elementom ugrupowania bojowego wymaganej samodzielności; warunki i możliwości współdziałania z sąsiadami; siły i środki, jakie należy wydzielić do zabezpieczenia skrzydeł i luk na całą głębokość zadania bo-

jowego; warunki przekraczalności terenu po stronie własnej i nieprzyjaciela; możliwości i stopień wykorzystania przez nieprzyjaciela przeszkód naturalnych do obrony; liczbę i pojemność dogodnych kierunków do prowadzenia natarcia; kierunki, odcinki /rejony/ terenu zapewniające najlepsze warunki manewru, a także obejścia i wyjścia na skrzydła oraz tyły nieprzyjaciela; kierunki /rejony/ trudno dostępne lub nie nadające się do prowadzenia natarcia oraz warunki obserwacji; wpływ warunków meteorologicznych szczególnie opadów deszczu, śniegu, roztopów i niskiej temperatury na przekraczalność terenu, możliwości wykonania manewru, użycia poszczególnych rodzajów wojsk, a także forsowania /pokonywania/ jezior, rzek oraz odcinków i rejonów zabagnionych.

Sztab dywizji /pułku/ zwykle na podstawie zarządzenia sztabu armii /dywizji/, przewidywań rozwoju sytuacji i wytycznych dowódcy, powinien zorganizować przygotowanie wojsk do prowadzenia natarcia w terenie lesisto-jeziornym i zaopatrzyć je w mapy o dużej skali.

Dowódca dywizji /pułku/ po analizie zadania zwykle określa, na ilu kierunkach zamierza prowadzić natarcie, a także w jakiej sile, gdzie i kiedy używał będzie oddziałów obejścia oraz jakie są terminy ich gotowości do działań.

Sztab dywizji /pułku/ na podstawie wytycznych dowódcy wydaje podległym oddziałom /pododdziałom/ zarządzenie wstępne lub wstępne zarządzenie bojowe, w którym może określić termin przygotowania pododdziałów pełniących rolę oddziału obejścia /taktyczny desant śmigłowcowy/ oraz termin i zakres wykonania przedsięwzięć zapewniających sprawny przebieg natarcia w terenie lesisto-jeziornym.

Oficerowie sztabu w meldunkach przygotowywanych dla dowódcy powinni również uwzględnić:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - charakter obrony nieprzyjaciela; kierunki dogodne do natarcia; rejony słabo bronione lub tylko patrolowane i luki w ugrupowaniu nieprzyjaciela; możliwości obejścia bronionych rejonów /odcinków/; przydatność i wpływ terenu na organizację obrony, wykonanie manewru i kontrataków przez nieprzyjaciela;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - możliwości dywizji /pułku/ w zakresie przyjęcia zamierzonego przez dowódcę ugrupowania; najbardziej dogodne kierunki do prowadzenia natarcia i ich pojemność; możliwości stworzenia przewagi w siłach i środkach nad nieprzyjacielem na poszczególnych kierunkach natarcia; możliwości zapewnienia samodzielności i swobody dzia-

łań poszczególnym elementom ugrupowania bojowego; skład oddziałów obejścia i możliwe kierunki ich działania; kalkulacje czasu na przesunięcie dywizji /pułku/ na rubież ataku na poszczególnych kierunkach, zorganizowanie i wejście do walki oddziałów obejścia oraz innych elementów ugrupowania bojowego; możliwości wykonania manewru obejścia i wyjścia na skrzydła oraz tyły nieprzyjaciela; kierunki /rejony/ mniej dostępne i nie nadające się do działania wojsk; warunki manewru w pasie natarcia; odcinki /rejony/, gdzie mogą powstać zawały, pożary oraz które mogą zostać zatopione zwłaszcza w wyniku wykonania uderzeń jądrowych; siły i środki oraz czas, miejsce i sposób ich użycia do ubezpieczenia skrzydeł, luk i styków, dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii, punktów dowodzenia, pododdziałów tyłowych oraz dróg dowozu i ewakuacji; możliwości wykorzystania lasów do maskowania wojsk i skrytego wykonania manewru; potrzeby oraz siły i środki niezbędne do zapewnienia regulacji ruchu, głównie w przesmykach, cieśninach i na przeprawach, a także do ochrony obiektów drogowych.

W czasie przygotowania natarcia może być prowadzony rekonesans. W terenie lesisto-jeziornym zachodzi zwykle potrzeba prowadzenia rekonesansu z większej liczby punktów niż w terenie otwartym. Sztab dywizji /pułku/, organizując rekonesans, powinien między innymi przewidzieć większą liczbę grup rekonesansowych oraz wydzielić większe siły i środki niż w innych warunkach.

P l a n u j ą c natarcie w terenie lesisto-jeziornym, należy uwzględnić sposób działania pododdziałów na każdym z kierunków w powiązaniu z działaniem oddziałów /grup/ obejścia, desantu taktycznego oraz grup specjalnych itp.

W s p ó ł d z i a ł a n i e wojsk w natarciu w terenie lesisto-jeziornym ma szczególne znaczenie z uwagi między innymi na prowadzenie działań zazwyczaj na izolowanych kierunkach, uczestniczenie w walce dodatkowych elementów ugrupowania, które nie występują w natarciu w terenie otwartym, oraz specyfikę walki wynikającą przede wszystkim z cech tego terenu.

Sztab dywizji /pułku/ uzgadnia działanie wojsk według ogólnie obowiązujących zasad ze szczególnym uwzględnieniem: zgrania uderzeń jądrowych i lotniczych oraz ognia artylerii z ruchem nacierających oddziałów /pododdziałów/ od czoła, a także oddziałów obejścia, taktycznego desantu śmigłowcowego, oddziałów wydzielonych uderzających na skrzydła i tyły nieprzyjaciela; skoordynowania ataku i walki podczas opanowywania przesmyków między jeziorami, wzgórz, węzłów dróg itp. rejonów /odcinków/ z uwzględnieniem poszczególnych kierunków natarcia i czasu; ustalenia sposobu działania wojsk atakujących bronione obiekty,

w tym zgranie wysiłków piechoty, pododdziałów czołgów i innych rodzajów wojsk oraz skoordynowanie ich uderzenia z działaniem oddziałów /pododdziałów/ oskrzydlających, obchodzących i uderzających na tyły nieprzyjaciela; ustalenia rubieży, czasu wejścia, kierunków i sposobów działania, obiektów i terminów wykonania na nie uderzeń przez oddziały obejścia lub inne grupy /pododdziały/ wydzielone do działań na tyłach nieprzyjaciela, skoordynowania ich działań z działaniem taktycznego desantu śmigłowcowego, a ponadto sprecyzowania czasu, rubieży i wsparcia tych elementów ugrupowania ogniem artylerii, uderzeniami lotnictwa i śmigłowcami bojowymi, a także ustalenia czasu i rubieży /rejonu/ ich spotkania z nacierającymi wojskami; dokonania szczegółowego podziału, dróg oraz ustalenia kolejności i czasu ich wykorzystania przez poszczególne elementy ugrupowania bojowego /oddziały i pododdziały/. Ponadto sztab jest zobowiązany do opracowania i przekazania wojskom jednoli - tych sygnałów rozpoznawania, wskazywania celów i kierowania ogniem.

W celu zapewnienia sprawnej wymiany informacji sztab między innymi przygotowuje zawczasu mapy z zakodowanym terenem. Koduje się przede wszystkim drogi, przesieki, polany, dominujące wzgórza, strumyki, jeziora, bagna oraz skrzyżowania dróg i przesiek, a także pojedyncze zabudowania, grupy zabudowań i miejscowości.

O r g a n i z a c j a d o w o d z e n i a. Cechy terenu lesisto-jeziornego i złożoność natarcia w tych warunkach wpływają na potrzebę rozmieszczania punktów dowodzenia zazwyczaj bliżej walczących wojsk i częstych zmian rejonów ich rozmieszczenia oraz konieczności szerokiego stosowania powietrznego elementu dowodzenia i środków ruchomych o dużej zdolności pokonywania terenu. W przypadku prowadzenia natarcia na dwóch izolowanych od siebie kierunkach na głównym kierunku uderzenia przesuwa się stanowisko dowodzenia, na drugim kierunku w dywizji przesuwa się wysunięte stanowisko dowodzenia. W omawianych warunkach natarcia na potrzeby ochrony i obrony punktów dowodzenia wydziela się więcej niż zwykle sił i środków.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h. W natarciu w terenie lesisto-jeziornym wzrasta rola rozpoznania, ubezpieczenia, zabezpieczenia inżynieryjnego, zabezpieczenia chemicznego, zabezpieczenia hydrologiczno-meteorologicznego i zabezpieczenia topograficznego.

W zakresie rozpoznania sztab szczególną uwagę zwraca na uzyskanie danych o przekraczalności terenu, a szczególnie o stanie drożni i obiektów drogowych, możliwości pokonywania jezior, strumieni, rejonów /odcinków/ zabagnionych, przejazdu na przełaj oraz wykonania zawał leśnych i wzniecenia pożarów.

W realizacji zadań rozpoznania, oprócz ogólnie stosowanych sił i sposobów, dużego znaczenia nabiera organizowanie sieci punktów obserwacyjnych oraz wykorzystywanie śmigłowców, zdjęć lotniczych i opisów wojskowo-geograficznych, a także stosowanie pieszych patroli rozpoznawczych.

W zakresie ubezpieczenia dużo uwagi poświęca się dywizjonowi rakiet taktycznych, oddziałom /pododdziałom/ artylerii, punktom dowodzenia, pododdziałom tyłowym oraz otwartym skrzydłom i istniejącym lukom w ugrupowaniu nacierających wojsk. Do realizacji zadań ubezpieczenia można wydzielić dodatkowe siły i środki. Elementy ugrupowania bojowego celowo jest rozmieszczać bliżej walczących wojsk.

Do zadań zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia w terenie lesisto-jeziornym należy przede wszystkim zaliczyć: prowadzenie rozpoznania stopnia przekraczalności terenu; wzmacnianie odcinków dróg i wykonywanie objazdów; zabezpieczenie pokonywania jezior, kanałów, bagnistych rzek i strumieni; usuwanie zawał i torowanie dróg; udział w walce z pożarami oraz utrzymywanie dróg manewru i dowozu.

Do realizacji tych zadań należy między innymi na poszczególnych kierunkach natarcia zorganizować oddziały torujące wyposażone w środki do usuwania zawał leśnych i torowania dróg oraz mieć specjalne zespoły /grupy/ do walki z pożarami, w skład których wchodzą również pododdziały saperów wyposażone w odpowiedni sprzęt.

Organizując zabezpieczenie hydrologiczno-meteorologiczne, należy uwzględnić: stan i prognozę występowania oraz czas trwania roztopów, opadów, a także poziomu wód w jeziorach, kanałach, rzekach i strumieniach; stan błot i terenów bagiennych oraz pokrywy lodowej i śnieżnej; stan urządzeń hydrotechnicznych i możliwość zatopienia terenu w wyniku ich uszkodzenia /zniszczenia/; stan i prognozę nagłych zmian temperatury i innych zmian pogody sprzyjających powstawaniu gołoledzi, mgieł itp. niekorzystnych zjawisk.

W zakresie zabezpieczenia topograficznego należy uwzględnić wpływ pokrycia i rzeźby terenu oraz liczby i stanu dróg na możliwości prowadzenia działań bojowych, wykonywania manewru przez wojska własne i nieprzyjaciela, a także zaopatrzenia organów dowodzenia i dowódców pododdziałów do plutonu /grupy, patrolu rozpoznawczego/ włącznie w mapy o dużej skali lub plany.

S ł u ż b a p o r z ą d k o w o - o c h r o n n a w natarciu w terenie lesisto-jeziornym nabiera szczególnego znaczenia głównie ze względu na ograniczoną liczbę dróg oraz istnienie znacznej liczby mostów i innych obiektów komunikacyjnych położonych w przesmykach i wąskich przejściach między jeziorami, bagnami i kompleksami leśnymi, a

także stosunkwowo dogodne warunki wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń na te obiekty i wojska.

Sztab dywizji /pułku/ służbę porządkowo-ochronną w natarciu w terenie lesisto-jeziornym organizuje zgodnie z obowiązującymi zasadami. Sprawną realizację ruchu wojsk powinno się zorganizować przede wszystkim w miejscach /rejonach, na odcinkach/ trudnych do pokonania, a szczególnie na przesmykach, cieśninach, węzłach i rozwidleniach dróg oraz przeprawach. Ponadto należy zorganizować ochronę obiektów komunikacyjnych.

11. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU W ZIMIE

Warunki zimowe - pokrywa śnieżna, niska temperatura i częste jej wahania powodujące gołoledź i opady śnieżne oraz krótki dzień i długa noc - w poważnym stopniu wpływają na organizację i prowadzenie natarcia.

Podczas zbierania informacji o sytuacji i jej oceny sztab dywizji /pułku/ powinien dokonać wnikliwej analizy danych dotyczących między innymi warunków hydrologiczno-meteorologicznych oraz pory doby. W ocenie tej uwzględnia się zazwyczaj: wpływ niskiej temperatury i znacz - nych jej wahań na stan osobowy oraz możliwości wykorzystania techniki bojowej i sposób pokonywania przeszkód wodnych; grubość pokrywy śnieżnej i stan oblodzenia dróg i ich wpływ na możliwości wykorzystania techniki bojowej, na manewr oraz komunikację, a także na tempo natarcia i głębokość zadania bojowego oddziałów /pododdziałów/. Ponadto należy ocenić, w jakim stopniu opady śniegu oraz zamiecie śnieżne utrudnią obserwację i orientowanie się w terenie.

Przygotowanie natarcia w zimie wymaga więcej czasu niż w innych warunkach.

Po analizie zadania dowódca dywizji /pułku/ może wydać wytyczne, w których zazwyczaj określa: kierunki /głównie ze względu na drogi/, na których zamierza prowadzić natarcie, i nacierające siły; miejsce i czas użycia oddziałów obejścia i sprzęt, w jaki należy dodatkowo je wyposażyć; oddziały /pododdziały/ - w tym głównie artylerii - które należy wcześniej przegrupować na przewidywane kierunki natarcia; przygotowanie oddziałów odśnieżania dróg w celu utrzymania ich w stanie przejezdności.

Sztab w zarządzeniach wstępnych określa: zakres przedsięwzięć i termin przygotowania sprzętu bojowego do pokonywania terenu; termin przygotowania sprzętu do odśnieżania oraz zakończenia malowania sprzętu bojowego na kolor biały; zakres przedsięwzięć zabezpieczających ludzi przed zimnem i odmrożeniami.

Oficerowie sztabu w meldunkach przygotowywanych dla dowódcy powinni uwzględnić między innymi:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - charakter obrony z uwzględnieniem kierunków dogodnych do natarcia oraz możliwości obejścia broniących się sił nieprzyjaciela; wpływ grubości pokrywy śniegu i innych właściwości zimy na organizację obrony przez nieprzyjaciela i sposób jego działania; stopień wykorzystania przez nieprzyjaciela zabudowań, wsi i osiedli w systemie obrony; system ognia nieprzyjaciela;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - stopień przygotowania i wyposażenia oddziałów /pododdziałów/ do natarcia w zimie /w tym środki maskujące, ciepła odzież, środki ogrzewania itp./; możliwości dywizji /pułku/ w zakresie przyjęcia zamierzonego przez dowódcę ugrupowania z uwzględnieniem kierunków natarcia i stworzenia na nich przewagi; skład i wyposażenie oddziałów obejścia w odzież ocieplającą i maskującą oraz w narty, rakiety śnieżne, sanie itp. sprzęt do przewożenia środków ogniowych i materiałowych, a także możliwe kierunki ich działania; możliwości organizowania i skład oddziałów odśnieżania dróg; kalkulacje czasu na przygotowanie sprzętu oraz przesunięcie dywizji /pułku/ na rubież ataku, zorganizowanie i wejście do walki oddziałów obejścia; najbardziej dogodne kierunki do prowadzenia natarcia, ich pojemność oraz możliwości użycia na tych kierunkach sprzętu bojowego; stan drożni i możliwości wykonania manewru; wpływ niskiej temperatury oraz jej wahań, opadów śniegu, zamieci i mgły na wykorzystanie sprzętu bojowego, tempo natarcia, głębokość zadań oddziałów /pododdziałów/, możliwości obserwacji i orientowania się w terenie; możliwości realizacji przedsięwzięć w zakresie maskowania wojsk; potrzeby oraz siły i środki niezbędne do ochrony dróg.

W czasie przygotowania natarcia, jeżeli czas i sytuacja pozwala, może być prowadzony rekonesans. Rekonesans podczas przygotowania natarcia w zimie nabiera dużego znaczenia, ponieważ umożliwia uzyskanie bezpośrednio w terenie szeregu dokładnych informacji między innymi o grubości pokrywy śniegu, stanie i przejezdności dróg, rozmieszczeniu przedniego skraju obrony nieprzyjaciela i jego punktów oporu.

Sztab dywizji /pułku/ organizując rekonesans powinien przewidzieć odpowiednią liczbę grup rekonesansowych, stosownie do kierunków natarcia, i wyposażyć je w przygotowane środki transportu oraz w odzież maskującą.

S z t a b d y w i z j i /p u ł k u/ u z g a d n i a j ą c w s p ó ł d z i a ł a n i e wojsk szczególną uwagę powinien zwrócić na: skoordynowanie uderzenia oddziałów /pododdziałów/ nacierających od czoła i oddziałów obejścia; sposób blokowania i niszczenia punktów oporu nieprzyjaciela pozostających na tyłach pierwszorzutowych oddziałów /pododdziałów/; sposób zabezpieczenia skrzydeł i styków nacierających wojsk; kolejność przesuwania wojsk, a przede wszystkim artylerii, środków obrony przeciwlotniczej, odwodów specjalnych drugich rzutów i tyłów; ustalenie czasu i rubieży /rejonu/ spotkania wojsk nacierają - cych od przodu z oddziałami obejścia. Ponadto sztab powinien ustalić sposób wskazywania kierunków natarcia w przypadku wystąpienia mgły, opadów śniegu i zamieci. Ustalając sygnały współdziałania, sztab powinien również sprecyzować sygnały wzajemnego rozpoznawania się wojsk, wskazywania celów i oznaczania przedniego skraju wojsk własnych.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h. Podczas przygotowywania natarcia w zimie szczególną uwagę należy zwrócić na zabezpieczenie inżynieryjne, maskowanie oraz zabezpieczenie tyłowe.

Zabezpieczenie inżynieryjne natarcia w zimie sprowadza się między innymi do przygotowania i utrzymania dróg w stałej ich przejezdności, wykonywania przejść w zaporach i zabezpieczenia przepraw po lodzie. Utrzymanie dróg w stałej przejezdności osiąga się w wyniku: oczyszczania ich ze śniegu; posypywania wzniesień i spadów drogi piaskiem /żużlem/; ustawiania zasłon przeciwśniegowych; pełnienia dyżurów przez wydzielone siły i środki na odcinkach dróg, które mogą być powtórnie zasypane śniegiem.

Przygotowanie dróg na przełaj polega na ich wytyczeniu i postawieniu zasłon przeciwśniegowych. W wypadku gdy zostaną one zasypane w stopniu uniemożliwiającym dalsze ich wykorzystanie, wyznacza się je w innych miejscach.

Zakres zadań wynikających z zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia dywizji /pułku/ w zimie zwykle przekracza możliwości wojsk inżynieryjnych, zachodzi więc potrzeba udzielenia wzajemnej pomocy i ścisłego współdziałania w ich realizacji głównie z pododdziałami rozpoznawczymi, piechoty i czołgów.

Maskowanie wojsk w zimie osiąga się między innymi przez użycie specjalnych siatek maskujących, białych ubiorów oraz malowanie na biały kolor sprzętu bojowego. Ponadto należy wzmóc dyscyplinę maskowania i ograniczyć do niezbędnych potrzeb ruchy wojsk i pojazdów mechanicznych.

W zabezpieczeniu tyłowym natarcia w zimie należy uwzględnić między innymi: mniejszą, niż w innych porach roku, prędkość ruchu pojazdów

mechanicznych i zwiększone zużycie paliwa oraz niższą wydajność ludzi w pracach remontowych, wyładowczych i załadowczych. Trudniej jest ewakuować porażonych, rannych i chorych oraz udzielać im pomocy na polu walki, a także utrudniona jest również ewakuacja uszkodzonego sprzętu bojowego. Zachodzi też zazwyczaj potrzeba zaopatrzenia wojsk w dodatkowe ciepłe przedmioty mundurowe i urządzenia ogrzewającee oraz w środki zapobiegające odmrożeniom i przeziębieniom.

Dla sprawnej realizacji zadań zabezpieczenia tyłowego należy między innymi utrzymywać w stałej przejezdności drogi dowozu i ewakuacji, a pododdziały i urządzenia tyłowe rozmieszczać sposobem kierunkowo-powierzchniowym i w pobliżu przejezdnych dróg.

W ugrupowanie bojowe batalionów należy włączać czołówki ze środkami materiałowymi. Pojazdy gąsienicowe należy wyposażać w ostrogi, a kołowe w łańcuchy i inny sprzęt /siatki, maty, podkłady itp./, umożliwiające jazdę w terenie pokrytym śniegiem i po oblodzonych drogach. W czołgach i innych pojazdach wyznaczonych do pokonywania przeszkody wodnej po dnie - prócz ich uszczelniania - należy nasmarować połączenia cięgieł i dźwigni układów sterowania, zamków, włazów, aby nie dopuścić do ich zamarzania i blokady.

Gorący posiłek powinien być dostarczany dwa razy dziennie pododdziałom pierwszego rzutu, a pozostałym - trzy razy dziennie.

Odpoczynki należy organizować we wsiach i osiedlach zapewniając warunki do ogrzewania ludzi i suszenia umundurowania. Oprócz tego każdego żołnierza należy zaopatrzyć w suchy prowiant i środki do indywidualnego podgrzewania strawy.

Punkty medyczne rozmieszcza się w ocieplanych ukryciach /zabudowania, schrony/. Na drogach ewakuacji organizuje się punkty ogrzewcze i wyżywienia dla porażonych, rannych i chorych, a środki transportu sanitarnego wyposaża się w urządzenia i środki ogrzewcze.

12. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W NATARCIU W NOCY

Noc i ograniczona widoczność wywierają znaczny wpływ na działanie wojsk, a zwłaszcza na stan psychiczny żołnierzy. Ponadto w nocy jest utrudniona obserwacja i orientacja w terenie oraz zmniejsza się zasięg fal radiowych - krótkich o połowę, a średnich o 1/3 w stosunku do zasięgu w dzień.

Warunki nocne pozwalają uzyskać zaskoczenie, lecz również utrudniają dowodzenie, współdziałanie, realizację przedsięwzięć zabezpieczenia działań bojowych wojsk oraz sprawne przeprowadzenie manewru siłami i środkami. Prócz tego stan osobowy w nocy jest bardziej podatny na wy-

olbrzymianie niebezpieczeństwa. Noc również sprawia, że użycie niektórych rodzajów sprzętu jest ograniczone, skuteczność ognia może być mniejsza niż w dzień, a niektóre rodzaje wojsk będą realizować dodatkowe zadania /np. artyleria oświetlać będzie teren i stawiać dozory/. Dlatego natarcie w nocy wymaga szczegółowej organizacji i dobrego przygotowania wojsk, a także umiejętnego stosowania między innymi środków nocnej obserwacji i oświetlających oraz wielkiego wysiłku fizycznego i odporności psychicznej wojsk.

Natarcie dywizji /pułku/ w nocy może być kontynuacją działań dziennych i będzie z zasady wymuszane sytuacją. Wówczas sztab powinien zapewnić dowódcy uzyskanie w bardzo krótkim czasie niezbędnych danych do powzięcia decyzji. Zadania bojowe, wytyczne do współdziałania i zabezpieczenia należy przekazać podwładnym stosunkowo wcześniej, aby mogli oni przygotować natarcie jeszcze w godzinach dziennych.

W warunkach kiedy dywizja /pułk/ zadanie do natarcia w nocy otrzymała podczas natarcia w dzień, proces wypracowania decyzji oraz planowania i organizowania natarcia nocnego jest również bardzo złożony. Sztab dywizji, prócz zadań związanych z kierowaniem walczącymi oddziałami /pododdziałami/, przygotowuje dane do powzięcia decyzji przez dowódcę oraz planuje i organizuje natarcie, które będzie realizowane w nocy. W tym przypadku powzięcie decyzji i postawienie zadań wykonawcom należy zrealizować również odpowiednio wcześnie, aby podwładni zdążyli przygotować natarcie za dnia.

Dywizja /pułk/ działania może rozpocząć natarciem w nocy. W takiej sytuacji mogą zaistnieć korzystniejsze warunki. Sztab będzie dysponował większym czasem na przygotowanie natarcia nocnego.

W ramach oceny sytuacji sztab powinien szczególnie rozważyć: stopień przygotowania obrony nieprzyjaciela do walki w nocy, liczbę i miejsca rozmieszczenia jego urządzeń noktowizyjnych i radiolokacyjnych oraz możliwości oświetlenia przez niego terenu; stopień przygotowania, doświadczenia i wyposażenia własnych oddziałów /pododdziałów/ do prowadzenia natarcia w nocy; rubież, którą należy opanować pod koniec dnia i sposób przejścia wojsk do działań nocnych; ugrupowanie bojowe dywizji /pułku/ do działań nocnych; potrzeby i możliwości oświetlenia terenu, wskazywania kierunków natarcia i linii rozgraniczenia; sposób przejścia wojsk od działań nocnych do dziennych; możliwości zapewnienia pododdziałom odpoczynku przed natarciem w nocy.

Dowódca w wyniku analizy zadania określa: sposób i kolejność rozbicia nieprzyjaciela w działaniach nocnych; siły, jakie zamierza wykorzystać do wykonania zadania w ciągu nocy; rubież, z której wojska powinny przejść do natarcia nocnego; przedsięwzięcia, jakie należy wy-

konać do czasu rozpoczęcia natarcia nocnego /np. przygotowanie sprzętu, w tym środków nocnej obserwacji, zgromadzenie środków oświetlających i sygnalizujących, organizacja odpoczynku stanu osobowego oddziałów /pododdziałów/ wydzielonych do prowadzenia natarcia w nocy/; przedsięwzięcia zapewniające zachowanie ciągłości natarcia o świcie.

Sztab w zarządzeniu wstępnym dla wojsk podaje między innymi: rubież, z której wojska powinny przejść do natarcia nocnego; termin przygotowania sprzętu bojowego do natarcia w nocy, w tym środków nocnej obserwacji; ilość i termin zgromadzenia środków oświetlających i sygnalizacyjnych; termin przygotowania zestawów znaków do oznaczania technicznego sprzętu bojowego, przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela oraz położenia wojsk własnych; termin przygotowania środków do maskowania i chroniących przed działaniem promieniowania świetlnego, a także w miarę możliwości czas odpoczynku oddziału /pododdziału/.

Oficerowie sztabu w meldunkach przygotowywanych dowódcy powinni uwzględnić między innymi:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - możliwe zmiany w ugrupowaniu nieprzyjaciela oraz w systemie jego ognia i zapór inżynieryjnych do chwili rozpoczęcia natarcia w nocy; stopień przygotowania nieprzyjaciela do prowadzenia obrony w nocy; nasycenie, rozmieszczenie i zasięg jego środków nocnej obserwacji; możliwości nieprzyjaciela w zakresie oświetlenia terenu i wykonywania manewru odwodami;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - stopień doświadczenia i przygotowania poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ do prowadzenia natarcia w nocy;. rubież, którą należy opanować pod koniec dnia; możliwości dokonania skrytego przegrupowania sił i środków /jeżeli zachodzi taka potrzeba/ oraz potrzeby i możliwości zorganizowania odpoczynku pododdziałom przed natarciem w nocy; sposób wykonania ataku w nocy; możliwości zachowania ciągłości natarcia, w tym sposób przejścia od działań nocnych do dziennych; sposób orientacji wojsk w terenie i azymuty natarcia oddziałów /pododdziałów/; sposób wykorzystania środków nocnego widzenia; kalkulacje czasu dotyczące przygotowania wojsk i sprzętu bojowego do natarcia w nocy, w tym środków nocnej obserwacji, zgromadzenia środków oświetlających, sygnalizacyjnych, maskowania i chroniących przed działaniem promieniowania świetlnego, oznaczania techniki bojowej, przejść w zaporach i położenia wojsk własnych. Ponadto przedstawia on organizację oświetlenia terenu, w tym: oświetlenie celów dla artylerii i lotnictwa;

ustawienie dozorów świetlnych dla oznaczania kierunków natarcia; odcinki ciągłego i okresowego oświetlenia terenu; rejony, w których należy wznieciś pożary; sposób oślepiania punktów obserwacyjnych i sposób niszczenia środków ogniowych oraz nocnej obserwacji nieprzyjaciela; sygnały świetlne wzajemnego rozpoznania się, wskazywania celów i współdziałania, oznaczania linii rozgraniczenia i przedniego skraju wojsk własnych, opanowanych rubieży, przejść w zaporach inżynieryjnych, dróg marszu, rubieży wejścia do walki.

W wyniku przeprowadzonej oceny sytuacji dowódca dywizji /pułku/ podejmuje decyzję. Zadania bojowe podległym oddziałom /pododdziałom/ sztab przekazuje z zasady w formie zarządzeń bojowych z takim wyliczeniem, aby podwładni mogli zorganizować natarcie nocne w ciągu dnia.

Podczas organizacji natarcia w nocy, jeśli warunki na to pozwolą, nieodzowną staje się potrzeba przeprowadzenia rekonesansu, w czasie którego udokładnia się decyzję dowódcy, precyzuje zadania bojowe, organizuje współdziałanie wojsk i zabezpieczenie działań bojowych.

Sztab dywizji /pułku/ w planie rekonesansu powinien przewidzieć możliwość sprecyzowania w terenie między innymi następujących zagadnień: obiekty ataku i sposób ich oświetlenia; kierunki natarcia i sposób ich oznaczenia oraz ustawiania osi i dozorów świetlnych; sposób oznaczania linii rozgraniczenia i rubieży ataku; drogi podejścia; rubieże rozwinięcia /w przypadku natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi/; sposób niszczenia /oślepiania/ środków nocnej obserwacji, środków ogniowych i punktów obserwacyjnych nieprzyjaciela; obiekty i rejony, które należy szczególnie intensywnie oświetlać w toku walki; sposób maskowania wojsk własnych i możliwości wykorzystania w tym celu terenu; sposób oznaczania przejść w zaporach, położenia pododdziałów i identyfikacji wojsk własnych.

Podczas planowania natarcia w nocy wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ wspólnie z wydziałem rozpoznawczym sztabu dywizji /starszym oficerem rozpoznania sztabu pułku/, szefem artylerii i szefem saperów szczególną uwagę zwraca na zabezpieczenie świetlne. W tym celu opracowuje się plan zabezpieczenia świetlnego. W części graficznej, opracowanej na mapie, przedstawia się: przedsięwzięcia w zakresie oświetlenia wykonywane na korzyść dywizji /pułku/ zgodnie z planem przełożonego; rozmieszczenie dozorów i osi świetlnych na całą głębokość zadania wykonywanego w nocy; miejsca i rejony terenu oraz odcinki dróg na podejściach do rubieży ataku, szczególnie narażone na wykrywanie środkami radiolokacyjnymi nieprzyjaciela; rubieże, o których opanowaniu wojska informują sygnałami świetlnymi; rejony /rubieże/ oświetlenia przez artylerię na czas niszczenia celów; rejony

/rubieże/ zdecentralizowanego wykorzystywania środków oświetlających przez pododdziały; rejony pożarów /istniejących i planowanych do wzniecenia/; rubieże, od których dozwolone jest pełne względnie częściowe wykorzystywanie własnych, aktywnych urządzeń nocnej obserwacji; inne zamierzone wykorzystanie środków oświetlających, np. w celu postawienia barier cieplnych /oślepiających/ dla przeciwdziałania środkom nocnej obserwacji nieprzyjaciela; rejony stanowisk ogniowych pododdziałów artylerii /moździerzy/ wydzielonych do oświetlania.

W legendzie zwykle ujmuje się: cel, zadania oraz rozliczenie sił i środków zabezpieczenia, a w tym zadania zabezpieczenia świetlnego, wykonawców, zużycie środków, czas i miejsce realizacji zadań.

W s p ó ł d z i a ł a n i e wojsk w natarciu w nocy organizuje się z uwzględnieniem specyfiki walki wynikającej z warunków nocnych.

Sztab dywizji /pułku/, uzgadniając działanie wojsk, szczególną uwagę powinien zwrócić między innymi na: określenie środków, czasu i sposobu niszczenia środków nocnej obserwacji nieprzyjaciela; ustalenie i wskazanie sposobu ochrony wojsk przed promieniowaniem świetlnym; określenie wykonawców, czasu trwania, sposobu i kolejności oświetlenia terenu, poszczególnych rubieży, celów i obiektów; ustalenie miejsc i czasu stawiania dozorów świetlnych; sprecyzowanie sposobu wskazywania i oznakowania kierunków natarcia oddziałów /pododdziałów/ i pozostałych elementów ugrupowania dywizji /pułku/; ustalenie sposobu wspólnego działania artylerii, czołgów i piechoty, w tym zwalczania celów nieprzyjaciela w warunkach ograniczonej widoczności; określenie sposobu wykorzystania sprzętu noktowizyjnego i urządzeń radioelektronicznych; sprecyzowanie sygnałów i znaków oznaczania położenia wojsk własnych i opanowanych rubieży, wzajemnego rozpoznawania się, oznakowania wozów bojowych, dróg, przejść w zaporach inżynieryjnych i przeszkodach terenowych oraz rubieży rozwinięcia, ataku itp.; ustalenie sposobu przejścia wojsk od działań nocnych do dziennych.

O r g a n i z a c j a d o w o d z e n i a. Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w natarciu w nocy realizowane jest zgodnie z ogólnie przyjmowanymi zasadami, jak w dzień, z tym, że stanowisko dowodzenia i wysunięte stanowisko dowodzenia będzie z zasady przybliżone do ugrupowania walczących wojsk średnio o około 50% odległości przyjmowanej w natarciu w dzień. Dowódca dywizji /pułku/ może również czasowo dowodzić ze stanowiska dowodzenia /stanowiska dowódczo-obserwacyjnego/ tego oddziału /pododdziału/, który w danym etapie natarcia wykonuje główne zadanie. Dla dowodzenia wojskami w natarciu w nocy oprócz łączności radiowej powinno się w szerokim zakresie wykorzystywać środki poczty polowej, i sygnalizacyjne oraz kontakt osobisty oficerów.

Zabezpieczenie działań bojowych w natarciu w nocy organizuje się z uwzględnieniem potrzeb zabezpieczenia świetlnego. Właściwości natarcia w nocy wymagają między innymi zużycia większej ilości /niż w dzień/ sił i środków w zakresie zabezpieczenia oraz szczegółowej organizacji, realizacja zaś przebiegać będzie zwykle w bardzo trudnych warunkach i złożonej sytuacji.

Rozpoznanie w natarciu w nocy nabiera szczególnego znaczenia i powinno ustalić głównie: przygotowanie i doświadczenie wojsk nieprzyjaciela związane z prowadzeniem działań w nocy; rodzaj środków oświetlających i stosowany przez nieprzyjaciela system oświetlania; rodzaje sprzętu noktowizyjnego i radiolokacyjnego, jego ilość i rejony rozmieszczenia; system obserwacji i sygnalizacji oraz zachowanie się i tryb życia nieprzyjaciela; przedsięwzięcia nieprzyjaciela w celu wzmocnienia obrony /możliwe przesunięcie odwodów, środków ogniowych i prawdopodobny charakter ich działań/.

Noc sprzyja przenikaniu w ugrupowanie nieprzyjaciela. Stąd należy organizować większą niż w dzień liczbę patroli rozpoznawczych, ale ich zadania powinny być zazwyczaj płytsze i bardziej ograniczone. Warunki nocy ułatwiają wykonanie zadań grupom specjalnym.

Organizacja obrony przed bronią masowego rażenia w nocy jest znacznie utrudniona z uwagi między innymi na wzrost intensywności promieniowania świetlnego oraz występowanie znacznych uciążliwości w zakresie rozpoznania skażeń, zakażeń i likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia.

Sztab, planując i organizując obronę przed bronią masowego rażenia, powinien przewidzieć również wykorzystanie w oddziałach i pododdziałach większej, niż w dzień, liczby obserwatorów, patroli i posterunków rozpoznania skażeń oraz wyposażyć je w środki do oznakowania odcinków /rejonów/ skażonych. Ponadto stan osobowy oddziałów /pododdziałów/ należy zaopatrzyć w środki do ochrony przed promieniowaniem świetlnym.

Ubezpieczenie w natarciu w nocy nabiera szczególnego znaczenia z uwagi przede wszystkim na istnienie korzystnych warunków do wykonywania przez nieprzyjaciela skrytych i gwałtownych kontrataków na skrzydła nacierających wojsk oraz przenikania w głąb ich ugrupowania.

Planując i organizując ubezpieczenie, sztab powinien przede wszystkim: określić siły i środki do prowadzenia rozpoznania na skrzydłach i w lukach nacierających oddziałów /pododdziałów/; wyznaczyć siły i określić sposób ubezpieczenia skrzydeł i luk, dywizjonu rakiet taktycznych, oddziałów /pododdziałów/ artylerii, punktów dowodzenia, urządzeń tyłowych i obiektów drogowych.

Siły i środki do realizacji zadań ubezpieczenia zwykle wyposaża się w dodatkowy sprzęt noktowizyjny i radiolokacyjny.

Maskowanie planuje i organizuje się w powiązaniu z innymi przedsięwzięciami dla uzyskania między innymi zaskoczenia nieprzyjaciela. W celu maskowania wojsk i charakteru ich działań należy między innymi: ograniczyć do niezbędnego minimum ruch pojazdów, ludzi i innego sprzętu oraz pracę środków radioelektronicznych; w maksymalnym stopniu wykorzystać naturalne warunki terenowe; ograniczyć wykorzystywanie źródeł światła; w maksymalnym stopniu wykorzystać środki techniczne służące do ukrycia wojsk przed obserwacją urządzeń pracujących na podczerwieni i fotografowaniem z powietrza; stosować niespodziewane ataki na skrzydła i tyły broniącego się nieprzyjaciela nawet niewielkimi siłami.

Zabezpieczenie świetlne organizuje się w celu ułatwienia wojskom własnym realizacji zadań bojowych w nocy przy jednoczesnym utrudnieniu działań nieprzyjacielowi. Zabezpieczenie to obejmuje przede wszystkim: stworzenie korzystnych warunków do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela, obserwacji i orientowania się wojsk w terenie; oznaczenie kierunków natarcia i linii rozgraniczenia pomiędzy oddziałami /pododdziałami/ oraz położenia wojsk; oznakowanie przejść w zaporach, dróg marszu, linii rozwinięcia, sprzętu bojowego itp.; stworzenie korzystnych warunków do kierowania ogniem artylerii oraz efektywnego wykorzystania możliwości bojowych oddziałów i pododdziałów, a także oślepianie załóg punktów obserwacyjnych i obsługi środków ogniowych nieprzyjaciela.

Oświetlenie terenu i obiektów /celów/ nieprzyjaciela osiąga się przez kompleksowe wykorzystanie różnorodnych środków oświetlających, zgodnie z ich przeznaczeniem i właściwościami taktyczno-technicznymi.

Oświetlenie terenu organizuje się według rubieży, obiektów, kierunków natarcia i czasu oraz na całą głębokość wykonywanego w nocy zadania bojowego.

S ł u ż b a p o r z ą d k o w o - o c h r o n n a w natarciu w nocy nabiera szczególnego znaczenia ze względu na znaczne trudności wykonywania marszu, możliwości błądzenia wojsk i łatwość niszczenia przez nieprzyjaciela obiektów drogowych.

Sztab dywizji /pułku/ zapewnia sprawną regulację ruchu wojsk między innymi przez: ustalenie sposobu oznakowania oddziałów, pododdziałów i pojazdów mechanicznych oraz przejść w zaporach i trudnych do pokonania odcinków /rejonów/, dróg marszu, linii rozwinięcia; wystawienie większej liczbie, niż w dzień, i w większej sile posterunków i patroli regulacji ruchu, posterunków kontroli ruchu oraz posterunków porządkowo-ochronnych; szerokie zastosowanie widocznych w nocy wskaźników i znaków drogowych.

R o z d z i a ł III

PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W OBRONIE

Treść i metody pracy sztabu dywizji /pułku/ w obronie w znacznym stopniu zależą od warunków przejścia wojsk do obrony - a głównie od posiadanego czasu na przygotowanie obrony, miejsca dywizji w ugrupowaniu operacyjnym armii, /a pułku w ugrupowaniu bojowym dywizji/, charakteru działań nieprzyjaciela i rodzaju stosowanych środków rażenia, stopnia zaangażowania podległych wojsk w realizacji uprzednio otrzymanego zadania, właściwości terenu i warunków atmosferycznych.

Dywizja /pułk/ ze względu na położenie może przechodzić do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem lub bez styczności z nim. Zarówno doświadczenia drugiej wojny światowej, jak i przewidywania co do charakteru i przebiegu przyszłej wojny wskazują, że najczęstsze i najbardziej typowe będzie przechodzenie wojsk do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

1. PRACA SZTABU PODCZAS PRZYGOTOWANIA OBRONY ORGANIZOWANEJ W BEZPOŚREDNIEJ STYCZNOŚCI Z NIEPRZYJACIELEM

Na pracę sztabu dywizji /pułku/ podczas przygotowania obrony w styczności z nieprzyjacielem wpływa przede wszystkim: ograniczony lub skrajnie ograniczony czas na przygotowanie obrony; konieczność planowania i organizowania obrony z jednoczesnym kierowaniem wojskami realizującymi uprzednio otrzymane zadanie. Organizacja obrony zazwyczaj odbywać się będzie w skomplikowanej sytuacji bojowej oraz skażeń i zakażeń.

W tych warunkach dowódca i sztab dywizji /pułku/ będą zazwyczaj zmuszeni w krótkim czasie wypracować decyzję do obrony oraz natychmiast postawić /przekazać/ zadania bojowe wykonawcom i udzielić im wszechstronnej pomocy w organizowaniu obrony. Należy dążyć, aby planowanie i organizowanie obrony realizowane było równolegle na kilku szczeblach dowodzenia.

Specyficzną cechą organizowania obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem jest sprawne przejście z dotychczasowych działań do obrony bez wprowadzania zasadniczych zmian w ugrupowaniu bojowym oraz z zachowaniem dotychczasowych funkcjonujących systemów, głównie dowo-

dzenia i zabezpieczenia działań bojowych. Dotyczy to szczególnie początkowego okresu organizacji obrony, kiedy zachodzi potrzeba osiągnięcia natychmiastowej gotowości do odparcia natarcia nieprzyjaciela.

Jeżeli przystosowanie określonego systemu do potrzeb obrony jest niemożliwe, należy dążyć do tego aby wprowadzone zmiany były możliwie niewielkie i łatwe do wykonania.

Podczas przechodzenia do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem szczególnie dużo uwagi powinno się poświęcić przyjęciu odpowiedniego ugrupowania bojowego, sprawnemu zorganizowaniu systemu ognia oraz rozbudowie systemu zapór inżynieryjnych.

Ważna rola w organizowaniu obrony w styczności z nieprzyjacielem przypada dowódcom niższych szczebli dowodzenia /batalion, kompania/ działających w pierwszym rzucie. Często, na skutek ograniczonego czasu, będą oni musieli organizować obronę wyłącznie na podstawie wstępnego zarządzenia bojowego lub z własnej inicjatywy. Powinni, nie czekając na szczegółowe rozkazy i wytyczne, we własnym zakresie organizować obronę, a zwłaszcza system ognia i zapór, aby odeprzeć możliwe uderzenie nieprzyjaciela.

1.1. Praca sztabu do czasu otrzymania zadania bojowego

Przejście dywizji /pułku/ do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem z zasady następuje na rozkaz przełożonego. W wyjątkowej sytuacji decyzję o przejściu do obrony może powziąć dowódca dywizji /pułku/, o czym niezwłocznie melduje przełożonemu.

Dowódca, w czasie organizacji działań poprzedzających przejście dywizji /pułku/ do obrony, w oparciu o przewidywane warianty działania nieprzyjaciela i przygotowane przez sztab kalkulacje operacyjno-taktyczne powinien przewidzieć sytuacje, w których dywizja /pułk/ może zostać zmuszona przejść do obrony. Przewidywania te powinny znaleźć swoje odbicie w decyzji dowódcy i innych dokumentach planu walki, w których powinna być określona możliwa rubież obrony oraz przewidywany sposób odparcia uderzenia nieprzyjaciela.

S z e f s z t a b u d y w i z j i /p u ł k u/ na podstawie przewidywań rozwoju sytuacji oraz zarządzenia wstępnego lub wstępnego zarządzenia bojowego otrzymanego ze sztabu armii /dywizji/ z zasady wydaje wytyczne dotyczące przede wszystkim: organizacji dodatkowego rozpoznania nieprzyjaciela; zebrania i opracowania informacji o wojskach własnych i terenie; organizacji przyjęcia zadania bojowego. Ponadto szef sztabu melduje dowódcy dywizji /pułku/ propozycje dotyczące realizacji przedsięwzięć związanych z przechodzeniem do obrony oraz treść ewentualnych zarządzeń dla oddziałów /pododdziałów/.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ zgodnie z wytycznymi szefa sztabu organizuje dodatkowe rozpoznanie i zebranie aktualnych informacji głównie o: odwodach nieprzyjaciela, ich składzie i możliwościach przejścia do natarcia; środkach przenoszenia broni jądrowej; przygotowaniu nieprzyjaciela do natarcia; terenie na kierunku przewidywanego natarcia nieprzyjaciela.

Zebrane informacje nanosi on zwykle na swoją mapę roboczą i mapę informacyjną, a w miarę ich opracowywania melduje dowódcy i szefowi sztabu oraz przekazuje w niezbędnym zakresie pozostałym szefom wydziałów /oficerom/ sztabu i szefom rodzajów wojsk.

Szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ w ścisłej współpracy z innymi szefami wydziałów sztabu dywizji /oficerami sztabu pułku/, szefami rodzajów wojsk i służb uzupełnia dane dotyczące: aktualnego położenia, ukompletowania i napromienienia podległych oddziałów /pododdziałów/, stanu i gotowości dywizjonu rakiet taktycznych, oddziałów /pododdziałów/ i grup artylerii; oddziałów /pododdziałów/ obrony przeciwlotniczej; sytuacji skażeń i zakażeń oraz terenu w pasie /rejonie/ działań dywizji /pułku/ i nieprzyjaciela; położenia i możliwości bojowych sąsiadów. Jeżeli zaistnieje taka potrzeba, szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ organizuje zaopatrzenie oficerów dowództwa w mapy i inne wydawnictwa topograficzne.

Zebrane informacje o położeniu podległych oddziałów i pododdziałów, sąsiadach i sytuacji skażeń rysuje się na mapach roboczych dowódcy i szefa sztabu oraz w niezbędnym zakresie na mapach pozostałych oficerów dowództwa dywizji /pułku/.

1.2. Praca sztabu po otrzymaniu zadania bojowego

1.2.1. Udział sztabu w wypracowaniu decyzji przez dowódcę i jej opracowanie

Podobnie jak w natarciu należy dążyć, aby otrzymane zadanie obrony możliwie szybko nanieść na mapy robocze dowódcy i szefa sztabu lub szefa wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/. Dowódca dywizji najczęściej wspólnie z szefem sztabu zapoznaje się z otrzymanym zadaniem, analizuje je i precyzuje wnioski, które stanowią podstawę do sformułowania zamiaru wykonania zadania bojowego. Jednocześnie przeprowadza kalkulację czasu na przygotowanie obrony i określa treść wstępnych zarządzeń bojowych /lub zarządzeń wstępnych/ dla oddziałów /pododdziałów/ oraz przedsięwzięcia, które należy wykonać w pierwszej kolejności.

Wskazane jest, aby równolegle z prowadzoną przez dowódcę analizą zadania szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ zapoznał oficerów sztabu oraz rodzajów wojsk i służb z zadaniem bojowym. W tym czasie może również nastąpić wymiana informacji, otrzymanych ze sztabu armii /dywizji/ oraz dowództw i szefostw /szefów/ rodzajów wojsk i służb, między oficerami sztabu a oficerami rodzajów wojsk i służb.

Dokonując kalkulacji czasu, należy uwzględnić nakazane przez przełożonego w zadaniu bojowym terminy /termin meldowania decyzji, gotowości systemu ognia i rozbudowy inżynieryjnej, gotowości obrony i inne/ oraz czynności, które należy wykonać w ramach przygotowania obrony.

Następnie dowódca /szef sztabu/ oblicza całkowity czas, jakim dywizja /pułk/ dysponuje na przygotowanie obrony, oraz określa ile czasu, w tym czasu dziennego, należy wydzielić podwładnym na przygotowanie obrony. Dopiero na tej podstawie określa terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć przygotowania obrony, zwracając szczególną uwagę na możliwość jednoczesnego /równoległego/ wykonywania prac zarówno w sztabie dywizji /pułku/ jak też w podległych oddziałach /pododdziałach/. Należy dążyć do tego, aby organizacja obrony, a szczególnie organizacja systemu ognia w pododdziałach odbywała się w warunkach dziennych.

Ustalone przez dowódcę /szefa sztabu/ przedsięwzięcia i terminy ich realizacji wpisuje się zazwyczaj do przygotowanego wcześniej blankietu kalendarzowego planu przygotowania obrony.

Opracowany w sztabie dywizji /pułku/, na podstawie kalkulacji czasu i wytycznych szefa sztabu, kalendarzowy plan przygotowania obrony stanowi podstawę regulującą tryb postępowania i organizację pracy oraz innych przedsięwzięć w zakresie przygotowania obrony.

W dalszej kolejności dowódca dywizji /pułku/ zapoznaje z zamiarem działań i może wydać wytyczne, w których zazwyczaj określa: zakres i termin zebrania dodatkowych informacji o nieprzyjacielu, szczególnie o jego podchodzących oddziałach, środkach napadu jądrowego i chemicznego oraz stopniu ich gotowości, do wykonania uderzeń; dodatkowe informacje, jakie należy zebrać w zakresie możliwości przyjęcia zamierzonego ugrupowania do obrony, dogodnych rubieży do obrony i możliwości rozbudowy inżynieryjnej obrony; rodzaj i termin nagromadzenia zapasów materiałowych; termin i sposób przekazania zadań bojowych dowódcom, oddziałów /pododdziałów/ oraz organizacji współdziałania i prowadzenia rekonesansu.

Ponadto zapoznaje on osoby funkcyjne organów dowodzenia z treścią wstępnych zarządzeń bojowych, jeżeli takie zostały przekazane lub należy przekazać do oddziałów /pododdziałów/.

Następnie oficerowie sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk i służb opracowują i przekazują do oddziałów /pododdziałów/ wstępne zarządzenia bojowe lub niekiedy zarządzenia wstępne oraz przygotowują i na żądanie dowódcy meldują dane do powzięcia decyzji.

S z e f s z t a b u d y w i z j i /p u ł k u/, jeżeli nie uczynił tego dowódca, zapoznaje z zamiarem i wytycznymi dowódcy oraz organizuje pracę na stanowisku dowodzenia. Organizując pracę na stanowisku dowodzenia szef sztabu powinien wydać wytyczne, w których może sprecyzować między innymi: dane, jakie należy przygotować do decyzji dowódcy, odpowiedzialnych za ich opracowanie i termin przygotowania; sposób planowania i organizowania obrony oraz dokumenty, jakie należy opracować; termin i sposób prowadzenia rekonesansu; termin i sposób przekazania wstępnych zarządzeń bojowych /zarządzeń wstępnych/ i zadania bojowego; termin i sposób organizacji współdziałania przez dowódcę; cel i zakres pomocy i kontroli oficerów sztabu i rodzajów wojsk w zakresie organizacji obrony oddziałów i pododdziałów.

Ponadto szef sztabu może podać w wytycznych:

- szefowi wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszemu oficerowi operacyjnemu sztabu pułku/ - sposób przystosowania aktualnego systemu punktów dowodzenia i zabezpieczenia działań bojowych oraz służby porządkowo-ochronnej do potrzeb obrony;
- szefowi wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /staršzemu oficerowi rozpoznania sztabu pułku/ - zadania, na których wykonaniu należy natychmiast skoncentrować główny wysiłek rozpoznania, sposób współdziałania i wymiany informacji z sąsiednimi organami rozpoznawczymi i rozpoznaniem lotniczym;
- szefowi wydziału łączności sztabu dywizji /szefowi łączności sztabu pułku/ - zakres i sposób przystosowania aktualnego systemu łączności dywizji /pułku/ do potrzeb organizacji obrony, sposoby maskowania systemu łączności i przeciwdziałania rozpoznaniu radioelektronicznemu nieprzyjaciela;
- szefowi wydziału organizacyjno-ewidencyjnego sztabu dywizji /staršzemu oficerowi organizacyjno-kadrowemu sztabu pułku/ - termin uaktualnienia danych o stanie ukompletowania oddziałów i pododdziałów oraz stopniu napromienienia wojsk.

Następnie szef sztabu koordynuje pracę oficerów sztabu rodzajów wojsk nad przygotowaniem danych do decyzji, uzgadnia treść meldunków, dokonuje, najczęściej wspólnie z dowódcą, oceny sytuacji i przygotowuje propozycję decyzji.

S z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a

s z t a b u p u ł k u/ dokonuje oceny nieprzyjaciela i jest w gotowości do zameldowania dowódcy danych dotyczących:

- oceny ogólnego składu i charakteru działań nieprzyjaciela w pasie działania armii /dywizji/ - skład i ugrupowanie nieprzyjaciela, w jakim prowadził on dotychczasowe działania bojowe, oraz ich rezultat; stosowanie broni jądrowej i charakter działań jego lotnictwa;
- oceny sił i środków, ugrupowania i możliwości bojowych nieprzyjaciela w pasie działania dywizji /pułku/ - ogólna ilość sił, sposób rozwinięcia i ugrupowania oddziałów i pododdziałów ogólnowojskowych, środków napadu jądrowego, artylerii, środków przeciwpancernych i przeciwlotniczych, możliwość działania lotnictwa; system dowodzenia, silne i słabe strony nieprzyjaciela;
- oceny przewidywanego natarcia nieprzyjaciela, prawdopodobnego celu i zamiaru natarcia - kierunek głównego uderzenia, sposób przejścia do natarcia, siły i kolejność ich wprowadzania do walki, przypuszczalne zadanie jego ogólnowojskowych związków taktycznych /oddziałów/, czas ich rozwinięcia, ugrupowanie bojowe, gotowość do natarcia, podstawowe obiekty nieprzyjaciela, jakie należy obezwładnić do czasu rozpoczęcia natarcia;
- głównych zadań rozpoznania - obiekty wyznaczone do wykrycia oraz czas realizacji tego zadania;
- wpływu terenu na możliwości prowadzenia natarcia przez nieprzyjaciela;
- wniosków z oceny nieprzyjaciela;
- propozycji zmian systemu rozpoznania dywizji /pułku/.

S z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u/ ocenia sytuację, dokonuje niezbędnych kalkulacji w ścisłej współpracy z szefami rodzajów wojsk i jest w gotowości do zameldowania dowódcy danych dotyczących:

- położenia, stanu i gotowości oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ do wykonania nowego zadania; aktualnego stosunku sił w pasie działania dywizji /pułku/ oraz potrzeb i możliwości poprawy położenia;
- możliwości dywizji /pułku/ w zakresie przyjęcia zamierzonego przez dowódcę dywizji /pułku/ ugrupowania bojowego w obronie i wykonania otrzymanego zadania bojowego przy zapewnieniu niezbędnego stosunku sił w całym pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/ na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela;
- kalkulacji czasu na przygotowanie obrony, w tym na zajęcie rejonów obrony przez oddziały /pododdziały/, organizację systemu ognia, rozbudowę inżynieryjną pasa /rejonów/ obrony, osiągnięcie gotowości przez po-

szczególne elementy ugrupowania dywizji /pułku/;

- warunków terenowych w pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/ i możliwych zmian w wyniku wykonania uderzeń jądrowych;

- możliwości realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia, maskowania, obrony radioelektronicznej, walki z desantami i grupami dywersyjnymi nieprzyjaciela;

- organizacji służby porządkowo-ochronnej.

S z e f w y d z i a ł u Ł ą c z n o ś c i s z t a b u d y w i z j i /s z e f Ł ą c z n o ś c i p u ł k u/ po zapoznaniu się z zadaniem i zamiarem dowódcy dokonuje oceny aktualnego systemu łączności i możliwości dostosowania go do potrzeb obrony. Powinien on być gotowy do zameldowania dowódcy lub szefowi sztabu danych dotyczących:

- stanu i możliwości pododdziałów łączności dywizji /pułku/, w tym stanu ukompletowania w siłach i środkach, zapewnienia łączności w okresie organizacji i prowadzeniu walki obronnej;

- propozycji rozmieszczenia, przemieszczenia punktów dowodzenia i węzłów łączności w okresie organizacji obrony oraz terminów gotowości poszczególnych węzłów łączności, w tym ZSD dywizji;

- możliwości zapewnienia łączności przewodowej z podwładnymi, przełożonym i sąsiadami;

- ograniczeń w zakresie wykorzystania środków łączności dywizji /pułku/ w okresie organizacji i prowadzenia walki obronnej;

- ochrony łączności przed oddziaływaniem nieprzyjaciela, w tym sposobów zabezpieczenia środków łączności przed zakłóceniami oraz obrony i ochrony węzłów łączności.

Szef sztabu niezależnie od przyjętej metody przygotowania obrony powinien być gotowy do zameldowania dowódcy wniosków z oceny nieprzyjaciela, aktualnego położenia i możliwości wojsk własnych, w tym określenia - rejonów, od których utrzymania będzie zależała trwałość obrony, struktury obrony i sposobu inżynieryjnej rozbudowy rejonów obrony oraz manewru wojsk w toku walki obronnej, a także do zameldowania propozycji decyzji.

Dla przygotowania meldunku danych do decyzji dowódcy lub odpowiedzi na problemy postawione przez dowódcę /szefa sztabu/ oraz planowania i organizowania obrony oficerowie sztabu wykonują niezbędne kalkulacje i obliczenia.

Możliwy czas podejścia odwodów nieprzyjaciela i rozpoczęcia natarcia szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ określa na podstawie odległości jego sił głównych od przypuszczalnych rubieży rozwinięcia i średniej prędkości marszu z uwzględnieniem czasu, jaki będzie im potrzebny na odtworzenie zdolności bojo-

wej i wznowienie marszu po własnych uderzeniach jądrowych, artylerii i lotnictwa.

Aby określić prawdopodobny czas przejścia nieprzyjaciela do natarcia, należy do przypuszczalnego czasu podejścia jego odwodów dodać czas potrzebny im na zakończenie /udokładnienie/ organizacji natarcia i na rozwinięcie.

P r z y k ł a d. Kolumna piechoty zmotoryzowanej nieprzyjaciela długości /D_K/ do 60 km przesuwa się ze średnią szybkością /$V_{śr}$/ 20 km/godz. i została wykryta przez rozpoznanie w odległości /O_r/ 100 km od prawdopodobnej rubieży rozwinięcia do natarcia. Przewiduje się, że wskutek uderzeń lotnictwa oraz ognia artylerii kolumna zostanie zatrzymana na półtorej godziny. Prędkość marszu podczas rozwijania /V_r/ wynosi zwykle 1/2 - 3/4 prędkości dotychczasowego /w przykładzie przyjęto 3/4 prędkości marszu/.

W tym przypadku czas potrzebny nieprzyjacielowi na przejście do natarcia /T_p/ wynosi:

$$T_p = \frac{O_r}{V_{śr}} + \frac{D_K}{V_r} + 1,5 = \frac{100}{20} + \frac{40}{15} + 1,5 = 5 + 2,6 + 1,5 = 9,1 \text{ godz.}$$

Podczas obliczeń wzięto pod uwagę 2/3 długości kolumny, uwzględniając możliwe długości kolumn pododdziałów pierwszego rzutu.

Przygotowane dane z oceny nieprzyjaciela szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ przedstawia na swojej mapie roboczej oraz w niezbędnym zakresie na mapie roboczej dowódcy, w dalszej kolejności stanowią one podstawę do szczegółowego planowania i organizowania rozpoznania.

Wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przeprowadza kalkulacje i obliczenia dotyczące przede wszystkim: możliwości i skutków użycia przydzielonych rakiet z ładunkiem jądrowym /tylko w dywizji/ oraz konwencjonalnych środków rażenia głównie przeciwpancernych, stosunku sił i środków; możliwości przegrupowania i zajęcia obrony przez oddziały /pododdziały/; możliwości przesunięcia i rozwinięcia drugiego rzutu /odwodu/ do kontrataku /na rubież ogniową/; czasu zajęcia stanowisk ogniowych /stanowisk startowych/ przez artylerię, drt, środki OPL i osiągnięcia gotowości do otwarcia ognia.

Kalkulacje związane z użyciem broni jądrowej w obronie przeprowadza się według takich samych zasad, jakie przedstawiono w rozdziale dotyczącym organizacji natarcia.

Stosunek sił i środków oblicza się w całym pasie obrony i według kierunków prawdopodobnych uderzeń nieprzyjaciela.

Dla określenia możliwości wojsk własnych w walce z czołgami nieprzy-

jaciela uwzględnia się liczbę etatowych i przydzielonych dywizji /pułkowi/ środków przeciwpancernych oraz współczynnik skuteczności tych środków podczas strzelania do czołgów nieprzyjaciela.

P r z y k ł a d. Ocenić możliwości pułku załamania natarcia brygady pancernej nieprzyjaciela /około 100 czołgów/, która może nacierać na froncie o szerokości 6-8 km.

R o z w i ą z a n i e: Przyjmujemy, że zagrożonego kierunku broni pułk zmechanizowany wyposażony w transportery opancerzone SKOT. Ma on w pierwszym rzucie dwa bataliony piechoty wzmocnione kompaniami czołgów, ponadto na zagrożonym kierunku działać będzie odwód ppanc pułku.

Do niszczenia czołgów po stronie własnej mogą być użyte:

- SPG-9 - 4 działa;
- PPK-M - 4 wyrzutnie;
- PPK na BRDM - 6 wyrzutni;
- dwie kcz - 26 czołgów.

Mnożąc liczbę poszczególnych rodzajów środków ppanc przez współczynniki skuteczności niszczenia czołgów nieprzyjaciela z przygotowanych stanowisk ogniowych, uzyskamy globalne możliwości niszczenia czołgów.

- SPG-9 - 4 x 1 = 4 czołgi;
- PPK-M - 4 x 2 = 8 czołgów;
- PPK na BRDM - 6 x 2,5 = 15 czołgów;
- czołgi - 26 x 2,5 = 65 czołgów

Razem 92 czołgi

Aby uzyskać pełne pokrycie w środkach ppanc, pododdziały pierwszego rzutu należy wzmocnić dodatkowo plcz lub plppanc.

Podczas obliczania czasu na wysunięcie i rozwinięcie drugiego rzutu /odwodu/ do kontrataku /na rubież ogniową/ najpierw określa się możliwe kierunki i warianty działania. Danymi wyjściowymi do obliczeń są rejony obrony /rejony ześrodkowania/ oddziałów /pododdziałów/ drugiego rzutu /odwodu/ i rubieże rozwinięcia do kontrataku /rubieże ogniowe/.

Zgodnie z decyzją dowódcy wybiera się drogi marszu drugiego rzutu /odwodu/ z rejonu obrony /rejonu ześrodkowania/ do rubieży rozwijania /rubieży ogniowej/ i linię wyjściową oraz określa się długość dróg od linii wyjściowej do rubieży rozwinięcia /rubieży ogniowej/, przewidywaną średnią szybkość marszu i ugrupowanie marszowe drugiego rzutu /odwodu/. Drogi marszu i rubieże nanosi się na mapę. Następnie oblicza się czas potrzebny na marsz, rozwijanie i przygotowanie do kontrataku lub do odparcia ataku nieprzyjaciela z rubieży ogniowej.

U w a g a: Metodę obliczania czasu przesunięcia wojsk przedstawiono w rozdziale "Praca sztabu dywizji/pułku/ w natarciu".

Na podstawie analizy zadania, oceny sytuacji oraz meldunków zastępców dowódcy, oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk dowódca dywizji /pułku/ podejmuje decyzję o obronie.

Jednocześnie z wypracowaniem decyzji przez dowódcę następuje jej opracowanie zwykle na jego mapie roboczej.

N a m a p i e z d e c y z j ę d o w ó d c y o o b r o n i e zazwyczaj przedstawia się następujące dane:

- o nieprzyjacielu: rejony rozwinięcia środków napadu jądrowego; położenie i ugrupowanie sił i środków będących w bezpośredniej styczności; położenie, skład i kierunki przesunięcia odwodów, przewidywane rubieże rozwinięcia, kierunki natarcia i zadania; przewidywany kierunek i rubież wprowadzenia do walki odwodu; rejony rozwinięcia jego artylerii, środków OPL, środków walki radioelektronicznej, punktów dowodzenia i innych elementów ugrupowania; przewidywane rejony wysadzenia desantów powietrznych;
- o wojskach własnych: położenie podległych oddziałów /pododdziałów/ do czasu powzięcia przez dowódcę decyzji; pas /rejon/ obrony; sposób użycia broni jądrowej przez przełożonego; zadania artylerii, lotnictwa i środków obrony przeciwlotniczej działających na korzyść dywizji /pułku/; zasadnicze i zapasowe cele, moc i rodzaj wybuchów, czas wykonania uderzenia rakietami z ładunkiem jądrowym /tylko w dywizji/; struktura obrony, przebieg pozycji przedniej /jeżeli się ją tworzy/, przebieg przedniego skraju i pozycji /rejonów obrony/, ugrupowanie bojowe oddziałów /pododdziałów/, rejony obrony /punkty oporu/ oddziałów /pododdziałów/ o dwa szczeble dowodzenia niżej; linie rozgraniczenia między oddziałami /pododdziałami/ pierwszego rzutu; zadania oddziałów /pododdziałów/ drugiego rzutu i odwodu ogólnowojskowego - główne i zapasowe rejony obrony /ześrodkowania/, kierunki i rubieże rozwinięcia do kontrataku, zadania w zakresie walki z desantami i grupami dywersyjno-rozpoznawczymi nieprzyjaciela; rubieże ogniowe oddziałów /pododdziałów/ czołgów do odpierania ataków czołgów nieprzyjaciela; rejony stanowisk startowych /główne i zapasowe/ dywizjonu rakiet taktycznych, rejon stanowiska startowego dyżurnej baterii rakiet /tylko w dywizji/, rejony stanowisk ogniowych artylerii; rejony stanowisk ogniowych środków obrony przeciwlotniczej; zasadnicze rodzaje ognia do niszczenia nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania, podczas marszu, rozwijania i ataku, w razie włamania się go w głąb obrony i wysadzenia desantów powietrznych; rejony rozmieszczenia i rubieże ogniowe odwodu przeciwpancernego; rozmieszczenie oddziału zaporowego i rubieże minowania; rejony rozmieszczenia tyłów i innych odwodów; miejsca rozmieszczenia punktów dowodzenia;
- o sąsiadach: położenie, zadania, rejony obrony oraz punkty dowo-

dzenia sąsiednich oddziałów /pododdziałów/ i linie rozgraniczenia z nimi; kierunki i rubieże rozwinięcia do kontrataku drugich rzutów /odwodów/ oraz rubieże ogniowe odwodu przeciwpancernego, oddziałów /pododdziałów/ czołgów i rubieże minowania oddziału zaporowego, rejony rozmieszczenia punktów dowodzenia przełożonego.

W razie przechodzenia do obrony w warunkach użycia broni jądrowej na mapie przedstawia się zasadnicze dane o sytuacji skażeń, miejsca i moc naziemnych wybuchów jądrowych, granice stref /rejonów/ skażenia promieniotwórczego i chemicznego.

Na mapie przedstawia się również główne zagadnienia współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

W l e g e n d z i e d o d e c y z j i d o w ó d c y ujmuje się: wnioski z oceny nieprzyjaciela; cel i zamiar działań bojowych; zestawienie stanu osobowego i sprzętu bojowego oraz napromienienia; podział sił i środków; stosunek sił i środków; wykorzystanie rakiet jądrowych /tylko w dywizji/; wykorzystanie limitu lotów śmigłowców /tylko w dywizji/; gotowość, sygnały dowodzenia i zabezpieczenie materiałowe.

1.2.2. Rekonesans

Rekonesans w obronie organizowanej w styczności z nieprzyjacielem może przybierać różne formy i może być prowadzony w różnym czasie.

Dowódca będzie prowadził rekonesans najczęściej tylko w rejonie głównego wysiłku obrony dywizji /pułku/, na pozostałe kierunki mogą być wysyłane inne grupy rekonesansowe.

Celem rekonesansu dowódcy dywizji /zastępców dowódcy/ w obronie będzie zwykle konfrontacja decyzji powziętej na podstawie mapy z terenem ze szczególnym uwzględnieniem zadań dla podwładnych, sposobu współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych oraz organizacji systemu ognia i zapór.

Podczas rekonesansu dowódca może wysłuchać krótkich meldunków podwładnych, będących w styczności z nieprzyjacielem, o położeniu i powziętej przez nich decyzji, jeżeli wcześniej przekazano im wstępne zarządzenia bojowe dotyczące obrony.

Podczas rekonesansu mogą być rozpatrywane następujące zagadnienia: położenie nieprzyjaciela w styczności, rozmieszczenie jego środków ogniowych, styki i skrzydła w ugrupowaniu nieprzyjaciela, prawdopodobny kierunek głównego uderzenia, rubieże rozwinięcia i ataku; przebieg przedniego skraju obrony oraz pozycji przedniej /jeżeli jest organizowana/, rejony obrony batalionów /punkty oporu kompanii/ pierwszego rzutu i drugiego rzutu; kierunki i rubieże wykonania kontrataków, rubieże og-

niowe czołgów i artyleryjskich środków ppanc; zadania dywizjonu rakiet taktycznych /tylko w dywizji/; artylerii i odwodu ppanc w ramach zwalczania nieprzyjaciela na podejściach do obrony, w czasie rozwijania i ataku oraz w wypadku włamania się w głąb ugrupowania obronnego dywizji /pułku/; powiązanie ognia artylerii z ogniem środków ppanc, działaniem lotnictwa i systemem zapór inżynieryjnych; zakres rozbudowy inżynieryjnej obrony, system zapór inżynieryjnych, rubieże minowania, węzły niszczeń, zakres prac związanych z urządzeniem dróg manewru oraz rubieży ogniowych czołgów; miejsce i sposób użycia dymów; rozmieszczenie punktów dowodzenia i zakres ich inżynieryjnej rozbudowy; sposób zabezpieczenia luk i skrzydeł.

1.2.3. Postawienie /przekazanie/ zadań

Podczas przygotowania obrony w styczności z nieprzyjacielem dowódca może osobiście postawić zadanie bojowe pułkowi /batalionowi/ przechodzącemu do obrony na głównym kierunku, dywizjonowi rakiet taktycznych i artylerii, natomiast pozostałym oddziałom /pododdziałom/ zadanie bojowe zwykle przekazują oficerowie sztabu, rodzajów wojsk i służb.

Zazwyczaj wraz z zadaniami bojowymi podwładnym przekazuje się najpilniejsze wytyczne do współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

W okresie planowania obrony sztab dywizji opracowuje rozkaz bojowy dowódcy dywizji do obrony, który przekazuje się w całości do pułków.

Równocześnie z opracowywaniem rozkazu bojowego szefowie wydziałów sztabu dywizji /oficerowie sztabu pułku/, szefowie rodzajów wojsk i służb opracowują i przekazują zadania do podległych im oddziałów i pododdziałów w formie zarządzeń oraz wytycznych do współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

W r o z k a z i e b o j o w y m d o w ó d c y d y w i z j i /p u ł k u/ d o o b r o n y podaje się:

w p i e r w s z y m p u n k c i e - krótką ocenę zgrupowania i działań nieprzyjaciela; skład i położenie jego wojsk znajdujących się w bezpośredniej styczności z dywizją /pułkiem/ i podchodzących z głębi; możliwy kierunek jego głównego uderzenia i prawdopodobny czas przejścia do natarcia w pasie /rejonie/ obrony.

w d r u g i m p u n k c i e - zadanie swojej dywizji /swojego pułku/;

w t r z e c i m p u n k c i e - zadania i sposób użycia broni jądrowej i innych środków rażenia przez przełożonego w pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/; liczbę rakiet, moc, obiekty, na które wykonuje się uderzenie, rodzaj wybuchu; zadania sąsiadów z podaniem przedniego skraju /rejonów obrony/ i linii rozgraniczenia z nimi;

w c z w a r t y m p u n k c i e - zamiar działań bojowych;

w p i ą t y m p u n k c i e - po słowie "R o z k a z u j ę" w oddzielnych ustępach oznaczonych literami w porządku alfabetycznym stawia się zadania bojowe:

- pułkom /batalionom/ pierwszego rzutu - środki wzmocnienia, rejony obrony, przedni skraj obrony, rubież drugiej pozycji i pozycji przedniej /tylko w dywizji/, siły i środki wsparcia, linię rozgraniczenia, siły i środki do zabezpieczenia styków;

- pułkom /batalionom/ drugiego rzutu - środki wzmocnienia, rejony obrony, rubież trzeciej pozycji, kierunki i rubieże rozwinięcia do kontrataków; rubieże ogniowe /tylko dla oddziałów, pododdziałów/ czołgów, inne zadania; odwodowi ogólnowojskowemu - rejon rozmieszczenia i zadania, do których wykonania ma być gotowy;

- dywizjonowi rakiet taktycznych - obiekty uderzeń jądrowych; liczbę i moc rakiet, rodzaj wybuchów; rejony stanowisk startowych /główne i zapasowe/, gotowość do wykonania uderzeń, baterię dyżurną;

- artylerii - zadania, skład grup artylerii i rejony jej stanowisk ogniowych /główne, zapasowe, tymczasowe/; gotowość do otwarcia ognia;

- oddziałom /pododdziałom/ przeciwlotniczym - sposób osłony wojsk i obiektów, rejon stanowisk ogniowych /startowych/, gotowość;

- lotnictwu - jeżeli jest wydzielone do wsparcia;

- odwodowi przeciwpancernemu i oddziałowi zaporowemu - skład, rejony rozmieszczenia, rubieże ogniowe /rubieże minowania/;

- odwodowi inżynieryjnemu, chemicznemu i innym - skład, rejon rozmieszczenia;

w s z ó s t y m p u n k c i e - normy zużycia rakiet i amunicji na realizację zadania;

w s i ó d m y m p u n k c i e - terminy zajęcia obrony i gotowości wojsk do obrony;

w ó s m y m p u n k c i e - miejsce i termin rozwijania punktów dowodzenia; przejmującego dowodzenie dywizją /pułkiem/ w wypadku zniszczenia stanowiska dowodzenia i zapasowego stanowiska dowodzenia /w dywizji/.

1.2.4. Udział sztabu w organizacji współdziałania

Główne problemy współdziałania wojsk w czasie prowadzenia walki obronnej określa dowódca dywizji /pułku/ w decyzji i zadaniu bojowym dla oddziałów /pododdziałów/. Ponadto, w zależności od posiadanego czasu na organizację obrony, może on organizować współdziałanie w terenie podczas prowadzenia rekonesansu lub na stanowisku dowodzenia, albo przekazać podwładnym dodatkowe wytyczne współdziałania przez techniczne środki łączności. Z zasady dowódca dywizji /pułku/ będzie or-

ganizował współdziałanie w terenie osobiście na kierunku głównego wysiłku obrony, na pozostałych kierunkach wytyczne do współdziałania podległym oddziałom /pododdziałom/ mogą przekazywać oficerowie sztabu.

Sztab dywizji /pułku/ na podstawie decyzji dowódcy oraz wytycznych sztabu armii /dywizji/ uzgadnia działanie podległych oddziałów /pododdziałów/, wojsk wspierających i współdziałających w czasie walki obronnej, opracowuje plan współdziałania /tylko w dywizji/, zapewnia dowódcy dywizji /pułku/ warunki do organizacji współdziałania, opracowuje i przekazuje wykonawcom wytyczne do współdziałania oraz sygnały.

Uzgodnienia działania podległych oddziałów /pododdziałów/, wojsk wspierających i współdziałających w toku walki obronnej dokonuje zazwyczaj szef sztabu dywizji /pułku/ przy współudziale szefów wydziałów sztabu dywizji /oficerów sztabu pułku/, szefów rodzajów wojsk i służb, szefa grupy dowodzenia bojowego lotnictwa /tylko w dywizji/.

Uzgodnień tych dokonuje się z zasady według następujących etapów prowadzenia walki obronnej:

- rażenie nieprzyjaciela w czasie podchodzenia do przedniego skraju obrony i rozwijania oraz walki o utrzymanie pozycji przedniej i pozycji ubezpieczeń bojowych /jeżeli się je tworzy/;
- walka z nieprzyjacielem o utrzymanie przedniego skraju obrony;
- walka z nieprzyjacielem, który włamał się w głąb obrony.

Do zagadnień, które wymagają uzgodnienia w obronie i powinny być przekazane podwładnym dowódcom w okresie jej organizacji, należą:

- rejony i czas wykonania uderzeń bronią jądrową, lotnictwem i artylerią na dalekich podejściach, prawdopodobnych rubieżach rozwijania wojsk nieprzyjaciela i w rejonach wyjściowych do natarcia;
- działanie oddziałów /pododdziałów/ w celu zamknięcia luk powstałych wskutek uderzeń jądrowych nieprzyjaciela;
- działania pododdziałów broniących pozycji przedniej /ubezpieczeń bojowych/ i wspierającej ich artylerii;
- rejony /rubieże/ i sposób prowadzenia ognia ześrodkowanego i zaporowego przed przednim skrajem obrony;
- działanie oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu w zakresie niszczenia nieprzyjaciela przed przednim skrajem oraz sposób działania drugiego rzutu i odwodów w celu zniszczenia desantu powietrznego nieprzyjaciela;
- działanie wojsk pierwszego i drugiego rzutu w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony, a w tym: rejony i rubieże, których należy uporczywie bronić; rubieże ogniowe i rubieże minowania odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego, drogi marszu i czas otwarcia ognia /minowania/; kierunek kontrataku drugiego rzutu,

drogi marszu, czas wyjścia na rubież rozwinięcia, sposób działania po wykonaniu kontrataku; kierunki kontrataków sąsiadów; rejony, na które przewiduje się uderzenia jądrowe z uwzględnieniem bezpiecznej odległości od wojsk własnych; rejony ognia ześrodkowanego i sposób zabezpieczenia kontrataku; sposób osłony głównego zgrupowania dywizji /pułku/ przed uderzeniem lotnictwa.

Ponadto uzgadnia się z sąsiadami: pasy /rejony/ obrony, przebieg przedniego skraju i pozycji ich skrzydłowych oddziałów /pododdziałów/, rejony skupienia głównych wysiłków, kierunki kontrataków drugich rzutów /odwodów/ oraz sposób zabezpieczenia luk i styków.

Prócz tego z dywizją /pułkiem/ drugiego rzutu, odwodem przeciwpancernym armii /dywizji/ zwykle udokładnia się: kierunki i rubieże rozwinięcia do przeciwuderzenia /kontrataków/, rubieże ogniowe i rubieże minowania oraz drogi marszu do nich; sposób użycia broni jądrowej, lotnictwa i artylerii.

Na podstawie tych danych uzgadnia się działanie własnych oddziałów /pododdziałów/ i określa: rubieże, które należy utrzymać dla zabezpieczenia przeciwuderzenia /kontrataku/, możliwe działanie dywizji /pułku/ w toku przeciwuderzenia /kontrataku/ i działanie drugiego rzutu /odwodu/ w razie wspólnego wykonywania kontrataku.

Treść powyższych ustaleń i uzgodnień przedstawia się na mapie roboczej szefa sztabu i w niezbędnym zakresie na mapie dowódcy dywizji /pułku/. Jeżeli jest dostateczna ilość czasu, w sztabie dywizji opracowuje się plan współdziałania w formie tabelarycznej. W planie współdziałania przedstawia się,oddzielnie w poszczególnych etapach prowadzenia walki obronnej; prawdopodobne kierunki natarcia nieprzyjaciela; działania oddziałów pierwszego i drugiego rzutu, dywizjonu rakiet taktycznych, grupy artylerii, środków obrony przeciwlotniczej, odwodu przeciwpancernego, pododdziałów wojsk inżynieryjnych i chemicznych; działanie przełożonego i sąsiadów oraz lotnictwa.

Sztab dywizji /pułku/ ustala również i przekazuje do oddziałów /pododdziałów/ jednolite dozory i sygnały współdziałania, wskazywania celów, wywołania, przeniesienia i przerwania ognia artylerii i uderzeń lotnictwa, wzajemnego rozpoznawania, powiadamiania i oznaczania wojsk własnych.

1.2.5. Organizacja zabezpieczenia działań bojowych

Podstawę do organizacji zabezpieczenia działań bojowych w obronie stanowi decyzja i wytyczne dowódcy dywizji /pułku/, zarządzenie /wytyczne/ sztabu armii /dywizji/ oraz stan zabezpieczenia w aktualnie prowadzonych działaniach bojowych przez dywizję /pułk/.

Podczas przechodzenia dywizji /pułku/ do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem w oddziałach /pododdziałach/ funkcjonuje określony system zabezpieczenia działań bojowych, z zasady nie ma potrzeby organizować go od nowa, a jedynie dostosować do nowej sytuacji i nowych zadań.

Zmiany w sposobie zabezpieczenia działań bojowych planuje i przeprowadza sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb jednocześnie z wypracowaniem i opracowaniem decyzji, a wynikające stąd zadania przekazuje się zazwyczaj w formie zarządzeń /tylko w dywizji/ lub wytycznych.

R o z p o z n a n i e.

Zasadniczym zadaniem rozpoznania w obronie jest wykrycie: w odpowiednim czasie przygotowania do wykonania uderzeń jądrowych i przejścia nieprzyjaciela do natarcia; ugrupowania jego wojsk, szczególnie oddziałów pancernych; rozmieszczenia środków napadu jądrowego, artylerii, środów radioelektronicznych i punktów dowodzenia oraz odwodów.

Zadania rozpoznania stawia dowódca dywizji /pułku/ z zasady bezpośrednio po analizie zadania.

Planując rozpoznanie w obronie szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ powinien ustalić: sposób wykorzystania dotychczas działających elementów rozpoznania, czas i sposób przegrupowania ich do nowych rejonów /rubieży/ działań, terminy rozpoczęcia rozpoznania w nowych rejonach, sposób zapewnienia organom rozpoznawczym bezpieczeństwa podczas wykonywania własnych uderzeń ogniowych, szczególnie bronią jądrową; sposób współdziałania z pododdziałami /elementami/ rozpoznawczymi przełożonego i sąsiadów; organizację jednolitego systemu obserwacji przed frontem, na skrzydłach i tyłach własnych wojsk; organizację rozpoznania radioelektronicznego, rubieże, rejony rozwinięcia jego elementów oraz sposób wymiany informacji; potrzebę przerzutu /wejścia do działań/ nowych grup rozpoznawczych, ich rejony działania oraz zadania.

Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie rozpoznania przedstawia się w planie rozpoznania /w pułku z zasady tylko na mapie roboczej/, a zadanie przekazuje się pododdziałom /elementom/ rozpoznawczym w krótkich zarządzeniach z zasady przez techniczne środki łączności.

O b r o n a p r z e d b r o n i ą m a s o w e g o r a ż e n i a

Dowódca dywizji /pułku/ w wytycznych do organizacji obrony przed bronią masowego rażenia może określić zadania w zakresie: zmiany istniejącego systemu rozpoznania skażeń, stopnia rozśrodkowania wojsk w obronie oraz przygotowania zapasowych rejonów stanowisk ogniowych, sta-

nowisk startowych, rozmieszczenia tyłów; budowy ukryć i schronów dla wojsk, punktów dowodzenia i punktów medycznych; wydzielenia sił i środków do oddziału /grup/ ratunkowo-ewakuacyjnego.

Obronę przed bronią masowego rażenia bezpośrednio planuje i organizuje wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przy współpracy z szefami rodzajów wojsk i służb.

Dla realizacji przedsięwzięć związanych z organizacją obrony przed bronią masowego rażenia w obronie oficerowie wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinni prowadzić ciągłą ocenę możliwości użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia oraz określić: organizację i zadania rozpoznania skażeń i zakażeń w całym pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/ oraz sposób powiadamiania wojsk o skażeniach; możliwości wykorzystania przez wojska istniejących ukryć naturalnych oraz zakres i kolejność pracy przy urządzaniu punktów dowodzenia, budowie ukryć dla ludzi i sprzętu; sposób rozśrodkowania i maskowania wojsk; sposób wykonania manewru sił drugiego rzutu /odwodu/ z rejonów, na które nieprzyjaciel może wykonać uderzenia jądrowe; sposób przesunięcia zagrożonych oddziałów /pododdziałów/, artylerii, dywizjonu rakiet taktycznych, punktów dowodzenia, elementów tyłowych do rejonów zapasowych; skład sił i środków przewidywanych do zorganizowania oddziału /grupy/ ratunkowo-ewakuacyjnego, miejsce zbiórki i warianty działania w wypadku użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia; sposób i kolejność odtwarzania zdolności bojowej wojsk i likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia.

P o w s z e c h n a o b r o n a p r z e c i w l o t n i c z a

W zakresie organizacji powszechnej obrony przeciwlotniczej wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien ustalić: sposób organizacji obserwacji wzrokowej i alarmowania wojsk; zakres wykorzystania broni strzeleckiej i pokładowej do walki z samolotami i śmigłowcami nieprzyjaciela działającymi na małych i bardzo małych wysokościach podczas organizacji obrony oraz w okresie prowadzenia walki obronnej; zakres inżynieryjnej rozbudowy terenu oraz wykorzystanie właściwości ochronnych terenu; normy zużycia amunicji do zwalczania celów powietrznych; kolejność prowadzenia ognia do celów powietrznych nieprzyjaciela; stopień rozśrodkowania wojsk; sposób zapewnienia bezpieczeństwa działania własnego lotnictwa.

Powyższe ustalenia wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przedstawia dowódcy lub szefowi sztabu, a po akceptacji przekazuje wykonawcom do realizacji.

U b e z p i e c z e n i e

W obronie dywizji /pułku/ organizuje się ubezpieczenie bojowe oraz

ubezpieczenie bezpośrednie. Celem ubezpieczenia bojowego jest niedopuszczenie do niespodziewanego uderzenia nieprzyjaciela na oddziały /pododdziały/ szczególnie w okresie organizacji obrony oraz wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd co do rzeczywistego przebiegu przedniego skraju obrony dywizji /pułku/.

Szef sztabu w wytycznych do organizacji ubezpieczenia bojowego może podać: skład ubezpieczenia bojowego oraz siły i środki wsparcia; czas i sposób wysunięcia na pozycję ubezpieczenia bojowego; sposób utrzymania łączności ze sztabami oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu; sygnały współdziałania z broniącymi się pododdziałami i środkami wsparcia; kierunek i sposób wycofania. Równocześnie szef sztabu może określić: sposób przepuszczenia pododdziałów rozpoznawczych przez pozycję ubezpieczenia bojowego; zakres inżynieryjnej rozbudowy pozycji ubezpieczeń bojowych; sposób przekroczenia przez pododdziały ubezpieczenia bojowego własnych zapór inżynieryjnych w wypadku wycofania.

Szef sztabu w swoich wytycznych określa także główne zadania ubezpieczenia bezpośredniego oddziałów /pododdziałów/ ze szczególnym uwzględnieniem dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii, punktów dowodzenia oraz elementów tyłowych.

Planując ubezpieczenie, wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien ustalić: prawdopodobne zagrożenie ze strony nieprzyjaciela; siły i środki do realizacji zadań ubezpieczenia bojowego i bezpośredniego; rejony i obiekty terenowe, których ubezpieczenie bojowe powinno bronić; rejony /rubieże/ rozmieszczenia organów ubezpieczenia bojowego i bezpośredniego; sposób zabezpieczenia skrzydeł i styków w obronie; sposoby wykonywania zadań ubezpieczenia bojowego i bezpośredniego; wsparcie pododdziałów ubezpieczenia ogniem artylerii i innymi środkami rażenia; hasło i odzew; organizację dowodzenia organami ubezpieczenia.

Ponadto szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien uzgodnić i ustalić:

- z szefem artylerii - zadania artyleryjskiego wsparcia pododdziałów ubezpieczenia, sygnały wywołania i przerwania ognia oraz wskazywania celów; zadania osłony wycofania pododdziałów ubezpieczenia; zadania artylerii w zabezpieczeniu skrzydeł i styków; zadania ubezpieczenia bezpośredniego dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii; zadania artylerii w zwalczaniu desantów powietrznych nieprzyjaciela w pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/;

- z szefem saperów - zadania wykonania przejść w zaporach inżynieryjnych podczas wysuwania i wycofania pododdziałów ubezpieczenia; prace inżynieryjne w celu umocnienia się pododdziałów na pozycji ubezpie-

czeń bojowych oraz osłony ważnych obiektów /węzłów dróg i przepraw/;

- z szefem wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszym oficerem rozpoznania sztabu pułku/ - terminy i kierunki przejścia pododdziałów rozpoznawczych przez linię ubezpieczeń oraz sygnały i sposoby wzajemnego rozpoznawania się i współdziałania tych pododdziałów z organami ubezpieczenia.

Najważniejsze zagadnienia ubezpieczenia przedstawia się na mapach z decyzję dowódcy dywizji/pułku/o obronie oraz w niezbędnym zakresie na mapach roboczych zainteresowanych oficerów sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb.

Z a b e z p i e c z e n i e i n ż y n i e r y j n e

Dowódca dywizji /pułku/ w wytycznych do zabezpieczenia inżynieryjnego obrony może określić: zadania rozpoznania inżynieryjnego: charakter, sposób i terminy fortyfikacyjnej rozbudowy rejonu obrony; miejsca, rodzaj i termin budowy zapór inżynieryjnych oraz wykonania niszczeń; sposób przygotowania dróg i rubieży ogniowych pododdziałów czołgów.

Zabezpieczenie inżynieryjne organizuje szef saperów w ścisłej współpracy ze sztabem dywizji /pułku/ i pozostałymi szefami rodzajów wojsk i służb. On też zgodnie z decyzję dowódcy precyzuje zakres, terminy i kolejność wykonania prac inżynieryjnych przez oddziały /pododdziały/ wszystkich rodzajów wojsk i służb z uwzględnieniem zapewnienia stałej gotowości wojsk do odparcia natarcia nieprzyjaciela. Sztab przekazuje w odpowiednim czasie zarządzenia do oddziałów /pododdziałów/ o zabezpieczeniu inżynieryjnym oraz organizuje kontrolę wykonania zadań i prac inżynieryjnych w zakresie rozbudowy pasa /rejonu/ obrony dywizji /pułku/.

Z a b e z p i e c z e n i e c h e m i c z n e

Dowódca dywizji /pułku/ w wytycznych do zabezpieczenia chemicznego obrony może podać: organizację wykrywania wybuchów jądrowych i określania ich parametrów, organizację rozpoznania skażeń oraz zakres wykorzystania dymów i miotaczy ognia.

Sztab dywizji /pułku/ wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego określa zakres i terminy realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego obrony dywizji /pułku/, wydziela niezbędne do realizacji tych przedsięwzięć siły i środki oraz kontroluje wykonanie przez nie zadań.

Zasady organizacji zabezpieczenia chemicznego w obronie przez szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ nie odbiegają od przedstawionych w rozdziale o zabezpieczeniu chemicznym natarcia.

M a s k o w a n i e

Planując maskowanie wojsk w obronie, wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinni: zapewnić skryte przegrupowanie i zajęcie rejonów obrony /ześrodkowania/, stanowisk

ogniowych i startowych przez poszczególne elementy ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ oraz rejonów rozmieszczenia przez punkty dowodzenia i elementy zabezpieczenia tyłowego; zapewnić ścisłe przestrzeganie ustalonych zasad dowozu środków zaopatrzenia do oddziałów oraz zachowanie stanu niemal całkowitego bezruchu ludzi, techniki bojowej oraz pojazdów mechanicznych po terminie osiągnięcia gotowości do obrony.

W celu realizacji przedsięwzięć maskowania wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ uzgadnia z innymi wydziałami sztabu i szefami rodzajów wojsk i służb głównie: siły i środki do realizacji przedsięwzięć maskowania oraz sposób i terminy ich wykonania; sposób skrytego przesunięcia oddziałów /pododdziałów/ do rejonów obrony /ześrodkowania/, na stanowiska ogniowe /startowe/; przedsięwzięcia dotyczące maskowania radioelektronicznego /ograniczenie i zakres pracy środków radiowych, skrócenie czasu prowadzenia rozmów, zmiany częstotliwości fal, przeciwdziałanie rozpoznaniu radiolokacyjnemu nieprzyjaciela itp./; zasady wykorzystania maszyn inżynieryjnych oraz ładunków wybuchowych do prac fortyfikacyjnych;zakres wykorzystania podręcznych, etatowych i innych środków makujących oraz dymów;okresową zmianę rejonów rozmieszczenia /obrony/ oddziałów i pododdziałów,stanowisk ogniowych /startowych/ i punktów dowodzenia.

Zasadnicze przedsięwzięcia z zakresu maskowania przedstawia się na mapie roboczej jednego z oficerów wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszego oficera operacyjnego sztabu pułku/ w części dotyczącej rodzajów wojsk i służb - w planach ich użycia.

W miarę rozwiązywania poszczególnych przedsięwzięć maskowania dowódca osobiście lub poprzez oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb stawia zadania maskowania.

O b r o n a r a d i o e l e k t r o n i c z n a

W zakresie obrony radioelektronicznej wydział operacyjny sztabu dywizji /szef sztabu pułku/ powinien ustalić sposób obrony własnych systemów radioelektronicznych przed rozpoznaniem i obezwładnianiem środkami rażenia oraz zakłóceniami nieprzyjaciela, szczególnie podczas rozwinięcia jego wojsk i ataku czołowych punktów oporu, w czasie wykonywania przez dywizję /pułk/ kontrataku oraz przechodzenia do działań z użyciem broni jądrowej.

Ponadto szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji opracowuje i przedstawia szefowi sztabu do akceptacji wykaz sektorów i rejonów, w których nie można prowadzić zakłóceń /jeżeli dywizja ma przydzielony pododdział walki radioelektronicznej/ i rozmieszczać środków radioelektronicznych.

Z a b e z p i e c z e n i e h y d r o l o g i c z n o - m e t e o r o l o g i c z n e

Do podstawowych zadań organów dowodzenia w zakresie zabezpieczenia

hydrologiczno-meteorologicznego w obronie dywizji /pułku/ należy: zbieranie danych o warunkach meteorologicznych /w tym o temperaturze, prędkości i kierunkach wiatru na różnych wysokościach, zachmurzeniu, opadach, wilgotności powietrza, ciśnieniu atmosferycznym/; zbieranie danych o warunkach hydrologicznych /w tym o stanie wód w rzekach, kanałach, jeziorach i innych zbiornikach wodnych, stanie pokrywy lodowej i głębokości zamarznięcia gruntu/,a także o stanie urządzeń hydrotechnicznych i możliwości zatopienia terenu w wyniku ich uszkodzenia;ocena danych hydrologiczno-meteorologicznych z punktu widzenia ich wpływu na organizację i prowadzenie walki obronnej; uwzględnienie wniosków z oceny warunków hydrologiczno-meteorologicznych w planowaniu obrony dywizji /pułku/.

Z a b e z p i e c z e n i e t o p o g r a f i c z n e

Zabezpieczenie topograficzne w obronie dywizji /pułku/ obejmuje: ocenę terenu, a głównie jego wpływu na prowadzenie obrony przez dywizję i natarcia przez nieprzyjaciela; ocenę ilości i stanu dróg oraz możliwości wykonania kontrataku drugim rzutem; prognozowanie zmiany charakteru terenu oraz zbieranie i studiowanie danych o zmianach w terenie wynikłych wskutek uderzeń jądrowych; zaopatrywanie oddziałów /pododdziałów/ w mapy topograficzne i specjalne, szkice i opisy terenu oraz dane niezbędne do dowiązania topograficznego dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii; udzielanie pomocy w sporządzaniu graficznych dokumentów bojowych.

Zabezpieczenie topograficzne organizuje i realizuje w dywizji wydział operacyjny sztabu dywizji - oficer topograf, w pułku - starszy oficer operacyjny sztabu pułku.

Z a b e z p i e c z e n i e t y ł o w e

Szef sztabu dywizji /pułku/ wspólnie z kwatermistrzem, szefem służb technicznych i szefami rodzajów wojsk: planuje i organizuje uzupełnienie uzbrojenia i sprzętu technicznego oddziałów i pododdziałów, prawidłową jego eksploatację, utrzymanie, ochronę, obsługiwanie techniczne, remont i ewakuację; określa rejony i terminy rozwinięcia oddziałów i pododdziałów tyłowych oraz sposób ich ochrony i obrony; ustala zakres i kolejność dowożenia oddziałom i pododdziałom amunicji, materiałów pędnych, smarów i innych środków materiałowych; określa zakres, rodzaje i terminy obsługi technicznej uzbrojenia i sprzętu technicznego, rejony i terminy rozwinięcia punktów zbiórki uszkodzonego uzbrojenia i sprzętu bojowego; ustala drogi dowozu i ewakuacji.

1.2.6. Służba porządkowo-ochronna

Do zadań służby porządkowo-ochronnej w obronie dywizji /pułku/ należy: zapewnienie regulacji ruchu na drogach manewru, dowozu i ewakuacji szcze-

gólnie podczas zajmowania przez oddziały /pododdziały/ rejonów obrony /ześrodkowania/, rozwijania drugiego rzutu do kontrataku lub na rubież ogniową, rozwijania odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego; ochrona punktów dowodzenia, mostów, przepraw i innych ważnych obiektów drogowych; kontrola przestrzegania przez wojska maskowania; informowanie sztabu dywizji /pułku/ i dowódców pododdziałów o sytuacji skażeń i stanie dróg w pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/.

Szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ na podstawie decyzji dowódcy i wytycznych ustala granice rejonów służby porządkowo-ochronnej, miejsca wystawienia posterunków porządkowo-ochronnych, posterunków i patroli regulacji ruchu realizowanych siłami dywizji /pułku/. Ponadto dokonuje kalkulacji możliwości organizacji służby porządkowo-ochronnej, określa zadania i przekazuje zarządzenia wykonawcom. Jeżeli pozwala czas i sytuacja, przeprowadza rekonesans dróg marszu, podczas którego precyzuje się miejsca wystawienia posterunków regulacji ruchu, wskaźników i znaków drogowych, a także określa się najtrudniejsze odcinki dróg i sposób zapewnienia ich pokonania oraz drogi obejścia.

1.2.7. Organizacja dowodzenia

Podczas przechodzenia do obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem szef sztabu dostosowuje istniejący system punktów dowodzenia dywizji /pułku/ do potrzeb obrony. Ponadto w razie potrzeby dokonuje on nowego podziału oficerów i środków dowodzenia na poszczególne punkty dowodzenia.

Stanowisko dowodzenia rozmieszcza się zwykle w rejonie obrony drugiego rzutu lub między pierwszym a drugim rzutem w odległości: dywizji - 10-15 km, pułku - 6-8 km od przedniego skraju obrony.

Stanowisko dowodzenia rozmieszcza się z zasady w rejonie trudno dostępnym dla czołgów i z boku przewidywanego kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela.

Zapasowe stanowisko dowodzenia dywizji rozmieszcza się zwykle z boku lub z tyłu od stanowiska dowodzenia, w takiej odległości, aby uniknąć jednoczesnego zniszczenia obu punktów dowodzenia jednym uderzeniem jądrowym.

Tyłowe stanowisko dowodzenia /TSD/ rozwija się w rejonie rozmieszczenia oddziałów /pododdziałów/ tyłowych w odległości: dywizji - około 30 km, pułku - około 15 km od przedniego skraju obrony.

W celu bezpośredniego obserwowania przez dowódcę działań bojowych i wpływania na ich przebieg, zwłaszcza podczas walki o utrzymanie przedniego skraju obrony, wykonywania kontrataku drugim rzutem dywizji

/pułku/, może być doraźnie organizowany, zarówno w dywizji, jak i w pułku, punkt obserwacyjny.

Stopień inżynieryjnej rozbudowy punktów dowodzenia będzie zależał od czasu przebywania wojsk w obronie.

W razie przechodzenia wojsk do obrony na krótki okres czasu inżynieryjna rozbudowa punktów dowodzenia będzie polegała na budowie prostych ukryć dla ludzi i sprzętu. Przy dłuższym przebywaniu w obronie na punktach dowodzenia mogą być budowane schrony typu lekkiego dla ludzi i ukrycia na sprzęt bojowy.

Dla zwiększenia trwałości dowodzenia wojskami w obronie należy przewidywać okresową zmianę miejsc rozwinięcia punktów dowodzenia.

1.3. Kontrola i pomoc

Kontrolę prowadzi się w czasie przygotowania i w toku prowadzenia obrony. Z zasady łączy się ją z udzielaniem pomocy podległym dowódcom i sztabom w organizowaniu obrony oraz w kierowaniu walką.

W czasie przygotowania obrony dowódca, sztab oraz szefowie rodzajów wojsk sprawdzają głównie: gotowość dyżurnych baterii do wykonania uderzeń; terminowość otrzymania i właściwe zrozumienie przez podwładnych zadań bojowych, wytycznych do współdziałania i zarządzeń /wytycznych/ dotyczących organizacji zabezpieczenia działań bojowych; prawidłowość zajęcia przez oddziały /pododdziały/ wyznaczonych rejonów obrony; wykonanie prac inżynieryjnych w zakresie rozbudowy pasa /rejonu/ obrony, stan i stopień gotowości zapór inżynieryjnych; gotowość i prawidłowość organizacji systemu ognia. Szczególnie dokładnie sprawdza się: czas potrzebny na wywołanie ognia artylerii i moździerzy; realność wykonanych kalkulacji; terminowość zajęcia i inżynieryjną rozbudowę pozycji ubezpieczeń bojowych /jeżeli jest organizowana/; gotowość systemu obserwacji i ciągłość dyżurów na punktach obserwacyjnych; przestrzeganie zasad maskowania. W celu sprawdzenia skuteczności maskowania sztab dywizji może organizować obserwację pasa obrony z powietrza oraz zamówić w sztabie armii fotografowanie.

2. PRACA SZTABU PODCZAS PROWADZENIA OBRONY

Praca sztabu dywizji /pułku/ podczas prowadzenia obrony polega głównie na: kontroli realizacji przez oddziały /pododdziały/ postawionych zadań;zapewnieniu warunków wykonania przez podległe oddziały /pododdziały/ postawionych im zadań; dostarczaniu dowódcy dywizji /pułku/ danych do korygowania decyzji i planu obrony lub podejmowaniu nowej decyzji oraz doprowadzeniu do wojsk wynikających z nich zadań bojowych;zapewnieniu warunków do utrzymania ciągłego współdziałania,dowodzenia i realizacji wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych.

Walka z nieprzyjacielem w czasie podchodzenia do przedniego skraju obrony

W obronie organizowanej w bezpośredniej styczności walka z nieprzyjacielem może się rozpocząć odpieraniem na niektórych kierunkach kontrataków jego sił będących w obronie lub ataków sił nacierających /np. w boju spotkaniowym/. W każdym wypadku sztab, kierując walką, realizuje przedsięwzięcia dotyczące przygotowania obrony, w tym również zapewnia rażenie podchodzących odwodów nieprzyjaciela.

W tym celu powinien on, wykorzystując wszystkie rodzaje i środki rozpoznania, ustalić skład, kierunek przesuwania, rejony wyjściowe i rubieże rozwinięcia podchodzących sił nieprzyjaciela, szczególnie oddziałów rakiet, artylerii i wojsk pancernych.

W miarę otrzymywania danych o nieprzyjacielu wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ na podstawie decyzji dowódcy wspólnie z szefem artylerii dywizji /szefem artylerii pułku/, szefem GDB udokładnia i przekazuje do wojsk zadania dotyczące rażenia podchodzących sił oraz sprawdza skuteczność ognia.

Jeżeli przed frontem obrony dywizji /pułku/ wykonuje się kontrprzygotowanie, to sztab dywizji /pułku/ we współpracy z szefem artylerii i dowódcą grupy artylerii: udokładnia rejony rażenia nieprzyjaciela ogniem artylerii, obiekty i czas wykonania uderzeń jądrowych, zadania artylerii, moździerzy i pododdziałów czołgów biorących udział w kontrprzygotowaniu; organizuje terminowe i skryte przesunięcie środków biorących udział w kontrprzygotowaniu na tymczasowe stanowiska ogniowe oraz sprawdza ich gotowość do wykonania zadań.

Jeżeli w kontrprzygotowaniu bierze udział lotnictwo, sztab sprawdza gotowość pododdziałów do oznaczenia przedniego skraju własnej obrony.

Po wykonaniu kontrprzygotowania sztab dywizji /pułku/ sprawdza terminowość zmiany stanowisk ogniowych przez artylerię, czołgi i inne środki, które brały w nim udział, oraz melduje przełożonemu o jego rezultatach.

Jeżeli w czasie kontrprzygotowania planuje się wykonanie uderzenia częścią sił dywizji przed przedni skraj obrony, to zwykle do tych oddziałów kieruje się oficerów sztabu w celu udzielenia pomocy w organizowaniu walki. Ponadto oficerowie sztabu powinni udokładnić współdziałanie między oddziałami wykonującymi uderzenie a broniącymi się na tym kierunku. W tym celu uzgadnia się między innymi: sposób przekroczenia przez wojska wykonujące uderzenie ugrupowania bojowego oddziałów broniących się i pokonania zapór inżynieryjnych; zadania oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu w zakresie wsparcia ogniowego oddziałów wy-

konujących uderzenie; sposób wzmocnienia zdobytej rubieży lub wycofania się za przedni skraj obrony. Prócz tego ustala się i przekazuje do wojsk sygnały dotyczące przede wszystkim: rozpoczęcia uderzenia, wywołania, przerwania, przeniesienia ognia artylerii i moździerzy, wskazywania celów i wzajemnego rozpoznawania, wykonania zadania oraz początku wycofania.

Dla zapewnienia terminowego przesunięcia oddziałów /pododdziałów/ w celu wykonania uderzenia przed przedni skraj wydział operacyjny sztabu dywizji /szef sztabu pułku/ powinien, między innymi zapewnić zwolnienie dróg marszu oraz zorganizować na nich służbę porządkowo-ochronną.

Z chwilą rozpoczęcia przez nieprzyjaciela ogniowego przygotowania natarcia sztab dywizji /pułku/ ustala rejony, na które nieprzyjaciel wykonał uderzenia jądrowe, i natychmiast podejmuje działanie w celu odtworzenia zdolności bojowej porażonych oddziałów /pododdziałów/ oraz likwidacji skutków uderzeń, a jednocześnie melduje przełożonemu o sytuacji.

Przed rozpoczęciem ataku nieprzyjaciela sztab dywizji /pułku/ powinien zebrać informacje dotyczące przede wszystkim stopnia naruszenia systemu obrony dywizji /pułku/, położenia i stanu gotowości wojsk własnych do odparcia ataku oraz sił nieprzyjaciela, które przygotowują się do ataku.

W a l k a z n i e p r z y j a c i e l e m o u t r z y m a n i e p r z e d n i e g o s k r a j u o b r o n y

Z chwilą rozpoczęcia ataku przez nieprzyjaciela i w czasie walki o utrzymanie punktów oporu i rejonów obrony batalionów /pułków/ pierwszego rzutu sztab śledzi działanie nieprzyjaciela i wojsk własnych. Zbiera, uogólnia i melduje dowódcy i sztabowi przełożonemu dane o sytuacji, przekazuje zadania wykonawcom i kontroluje ich wykonanie, a także informuje o sytuacji sąsiadów.

Dla udokładnienia sytuacji na ważniejszych kierunkach szef sztabu dywizji /pułku/ wysyła zwykle rozpoznanie oficerskie, szczególnie w wypadkach otrzymania od podległych dowódców i sztabów sprzecznych informacji, gwałtownej zmiany sytuacji, utraty łączności z podległymi wojskami, włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony lub wyjścia na skrzydła i w luki między oddziałami.

W czasie odpierania uderzeń nieprzyjaciela szef sztabu dywizji /pułku/ wspólnie z szefem artylerii /dowódcą grupy artylerii/ zapewnia: manewr ogniem, szczególnie na odcinki, gdzie nieprzyjacielowi udało się osiągnąć powodzenie; przekazanie dodatkowych zadań wojskom i środkom ogniowym oraz kontrolę ich wykonania.

Po odparciu ataku nieprzyjaciela oficerowie sztabu powinni niezwłocz-

nie zebrać informacje o sytuacji w dywizji /pułku/ i ustalić między innymi: kierunki na jakich nieprzyjaciel włamał się w głąb obrony dywizji /pułku/, głębokość tego włamania, siły, skład i przynależność państwową nieprzyjaciela; pododdziały własne, które zostały zmuszone do wycofania, ich zdolność bojową i poniesione straty; stan zaopatrzenia oddziałów /pododdziałów/ w środki materiałowe, a szczególnie w amunicję.

Jeżeli sytuacja tego wymaga, oficerowie sztabu, zgodnie z decyzją dowódcy, wspólnie z szefami rodzajów wojsk organizują zmianę stanowisk ogniowych artylerii i moździerzy, niezbędne przegrupowanie oddziałów /pododdziałów/ oraz szybką odbudowę zapór i umocnień.

Jednocześnie sztab dywizji /pułku/ sprawdza gotowość drugiego rzutu i odwodów do manewru na zagrożony kierunek.

W wypadku wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu powietrznego w głębi obrony sztab udokładnia rejon jego lądowania /wysadzenia/, ustala skład i charakter działań oraz przekazuje zadania bojowe oddziałom /pododdziałom/ wydzielonym do niszczenia desantu i zapewnia szybkie ich wyjście w rejon lądowania.

Ponadto sztab organizuje wsparcie ogniowe działania oddziałów /pododdziałów/ podczas niszczenia desantu nieprzyjaciela oraz wzmacnia ochronę i obronę zagrożonych obiektów. W razie potrzeby do dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ wyznaczonymi do niszczenia desantu nieprzyjaciela może być wydzielona grupa oficerów sztabu ze środkami dowodzenia.

W a l k a z n i e p r z y j a c i e l e m, k t ó r y w ł a m a ł s i ę w g ł ą b o b r o n y

W wypadku włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony dowódca i sztab dywizji /pułku/ powinni zastosować wszystkie środki, aby nie dopuścić do rozprzestrzeniania się jego wojsk w głąb obrony i w stronę skrzydeł.

W tym celu sztab dywizji /pułku/ powinien ustalić i zameldować dowódcy: rubież styczności i siły nieprzyjaciela, z jakimi prowadzą walkę oddziały /pododdziały/ pierwszego rzutu; stan tych sił i możliwości rozwijania dalszego natarcia; możliwości użycia broni jądrowej i desantów; możliwości utrzymania zajmowanych rubieży /rejonów/ przez oddziały /pododdziały/ pierwszego rzutu na kierunku włamania się nieprzyjaciela i potrzeby dodatkowego wzmocnienia; możliwości wykonania kontrataku, jego kierunek, czas przeprowadzenia i siły, których można użyć; obiekty uderzeń własną bronią jądrową i lotnictwem; potrzeby skoordynowania wysiłków wojsk biorących udział w kontrataku.

Po powzięciu przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji o niszczeniu podchodzących odwodów i rozbiciu zgrupowania nieprzyjaciela, które włamało się w głąb obrony dywizji /pułku/ kontratakiem drugiego rzutu, sztab

powinien: zorganizować dodatkowe rozpoznanie obiektów nieprzyjaciela, na które przewiduje się wykonanie uderzeń jądrowych i lotnictwem; przekazać zadanie bojowe wojskom biorącym udział w kontrataku; określić i przekazać wojskom rubież bezpieczeństwa; udokładnić współdziałanie wojsk wykonujących kontratak z lotnictwem i śmigłowcami bojowymi, artylerią, odwodami specjalnymi i oddziałami pierwszego rzutu; zorganizować regulację ruchu na drogach marszu drugiego rzutu na rubież rozwinięcia do kontrataku; skontrolować gotowość dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii i środków OPL do wykonania zadań; dopilnować podporządkowania środków wzmocnienia oddziałom /pododdziałom/ wykonującym kontratak zgodnie z decyzją dowódcy; zapewnić dowodzenie wojskami wykonującymi kontratak.

Zadanie kontrataku przekazuje się w formie zarządzenia bojowego, zwykle bezpośrednio ustnie przez dowódcę dywizji /pułku/ lub za pomocą technicznych środków łączności.

W zarządzeniu bojowym dotyczącym kontrataku z zasady podaje się: krótką ocenę zgrupowania i charakteru działań nieprzyjaciela w całym pasie obrony i na odcinku włamania; zadania oddziału /pododdziału/ drugiego rzutu, drogę marszu, rubież rozwinięcia, kierunek kontrataku, rubież /rejon/, którą należy opanować, i sposób działania po zniszczeniu nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony; zadania sąsiadów /oddziałów pierwszego rzutu i odwodów/; zadania wykonywane siłami i środkami przełożonego na korzyść kontratakującego oddziału /pododdziału/; gotowość do kontrataku.

Jednocześnie z przekazaniem zadań do kontrataku oficerowie sztabu dywizji /pułku/ powinni udokładnić lub ustalić główne zagadnienia współdziałania, a szczególnie: położenie i zadania oddziałów /pododdziałów/ znajdujących się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem; zadania drugiego rzutu i sił biorących udział w kontrataku; obiekty i czas wykonania uderzeń jądrowych; rubież bezpieczeństwa; sygnały współdziałania i wzajemnego rozpoznawania.

W czasie kontroli przygotowania kontrataku przede wszystkim sprawdza się: gotowość dywizjonu rakiet taktycznych do wykonania uderzenia jądrowego, artylerii do otwarcia ognia; gotowość środków obrony przeciwlotniczej do osłony wojsk przed uderzeniami nieprzyjaciela z powietrza; terminowe podporządkowanie środków wzmocnienia drugiemu rzutowi; zwolnienie i przygotowanie dróg marszu.

Jeżeli kontratak wykonuje się wspólnie z sąsiadem lub drugim rzutem /odwodem/ przełożonego, sztab powinien uzgodnić działanie wojsk własnych z działaniami kontratakujących oddziałów /pododdziałów/ sąsiada lub przełożonego, zwracając szczególną uwagę na: termin wykonania kontr-

ataku; zadania kontratakujących oddziałów /pododdziałów/; sposób użycia broni jądrowej; rubież, do której wykonuje się kontratak i na której spotykają się kontratakujące oddziały /pododdziały/; sygnały rozpoznawania wojsk własnych; sposób wzbronienia podejścia odwodów nieprzyjaciela w rejon włamania; sposób rozbicia sił nieprzyjaciela w rejonie włamania.

Dla uzgodnienia tych spraw zwykle wysyła się oficera sztabu do sąsiedniego związku taktycznego /oddziału/, a w sytuacji, gdy jest to niemożliwe, wykorzystuje się techniczne środki łączności.

Jeżeli w toku prowadzenia obrony niektóre pododdziały dywizji /pułku/ pozostaną na tyłach nieprzyjaciela i będą prowadzić nadal aktywne działania, sztab powinien utrzymywać z nimi ciągłą łączność, a dowódca dywizji /pułku/ zapewnić wsparcie ich działania ogniem oraz ustalić sposób ich współdziałania z kontratakującymi oddziałami /pododdziałami/.

W wypadku wykonywania kontrataku w nocy wydział operacyjny sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ organizuje oznaczenie dróg marszu i rubieży rozwinięcia drugiego rzutu znakami świetlnymi oraz wzmacnia służbę porządkowo-ochronną.

Po wykonaniu kontrataku sztab ustala położenie oddziałów /pododdziałów/ i zgodnie z decyzją dowódcy organizuje ich przegrupowanie, odtwarzanie systemu ognia, zapór i wykonanie innych przedsięwzięć.

W sytuacji kiedy wykonanie kontrataku jest niecelowe, szef sztabu dywizji /pułku/ powinien być gotowy do zameldowania dowódcy propozycji dotyczących: sposobu wzmocnienia zagrożonych kierunków; kierunku, na którym należy skupić główny wysiłek obrony; siły i środki, z jakich można /należy/ odtworzyć odwód, i miejsce jego rozmieszczenia. Po powzięciu decyzji przez dowódcę sztab zwraca główną uwagę na zapewnienie utrzymania najdogodniejszych rejonów w głębi obrony i zadania nieprzyjacielowi maksymalnych strat, organizuje i zapewnia terminowe przegrupowanie oraz manewr sił i środków na zagrożone kierunki, a także budowę zapór inżynieryjnych, szczególnie przeciwpancernych.

Jeżeli w pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/ przewidziany jest kontratak /przeciwuderzenie/ siłami przełożonego, sztab dywizji /pułku/ między innymi organizuje zwolnienie dróg dla ich przesunięcia na rubież rozwinięcia, uzgadnia lub udokładnia działanie własnych oddziałów /pododdziałów/ w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony.

3. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE ORGANIZOWANEJ BEZ STYCZNOŚCI Z NIEPRZYJACIELEM

Dywizja /pułk/ może organizować obronę bez styczności z nieprzyjacielem przed wybuchem wojny w obronie granicy państwowej lub po jej wybuchu, gdy jest użyta w drugim rzucie armii /dywizji/, w obronie wybrzeża morskiego lub wyspy oraz niekiedy w wypadku osłony głównego zgrupowania uderzeniowego, utrzymywania ważnej rubieży /rejonu/ terenowej, a także obrony trudno dostępnych kierunków.

Warunki, w jakich dywizja /pułk/ przechodzi do obrony, w poważnym stopniu wpływają na sposób jej organizacji, a zwłaszcza na pracę dowódcy i sztabu. Brak bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem oraz zazwyczaj większa ilość czasu niż w innych warunkach organizowania obrony stwarzają dogodne warunki do rozwiązywania bezpośrednio w terenie zasadniczych problemów dotyczących przygotowania obrony.

Praca sztabu dywizji /pułku/ podczas przygotowania obrony w tych warunkach organizowana jest na ogólnie przyjętych zasadach, z tym jednak, że większa ilość czasu pozwala na bardziej szczegółowe planowanie i zorganizowanie obrony.

Odmienna niż w organizowaniu obrony w styczności z nieprzyjacielem jest zwykle ocena nieprzyjaciela. W tych warunkach szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ zazwyczaj ocenia nieprzyjaciela na podstawie niekompletnych, a nawet bardzo znikomych danych. Często ocena ta opiera się jedynie na podstawie znajomości organizacji wojsk nieprzyjaciela i zasad ich działania oraz pojemności kierunków, na których jest możliwe lub prawdopodobne natarcie.

Szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ po zapoznaniu się z zadaniem i zamiarem dowódcy dotyczącym obrony powinien między innymi niezwłocznie postawić zadania organom rozpoznania i poczynić inne przedsięwzięcia dla jak najszybszego zdobycia niezbędnych informacji o nieprzyjacielu.

Szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/, oceniając teren w pasie /rejonie/ obrony, powinien dokonać tej oceny na znacznie większą głębokość. Jest to ważne szczególnie wtedy, gdy organizuje się pas przesłaniania /pozycję przednią/ i zachodzi potrzeba utrzymania współdziałania z wojskami działającymi w przodzie, a których odejście w toku walki przewidywane jest na kierunku obrony dywizji /pułku/. W ocenie terenu celowe jest określić, jakie przedsięwzięcia należy wykonać, aby wykorzystać jego

właściwości obronne. Dotyczyć to może między innymi potrzeby oczyszczenia przedpola, dokonywania niszczeń, wykonania spiętrzeń na rzekach w celu podniesienia poziomu wód i spowodowania zabagnień. Zakres planowanych przedsięwzięć zależeć będzie od ilości czasu oraz sił i środków, które można przeznaczyć na organizację obrony. Niekiedy celowo jest również uwzględniać możliwości wykorzystania ludności cywilnej do prac inżynieryjnych, a także miejscową bazę materiałową i techniczną oraz obiekty użyteczności społecznej, jak szpitale, szkoły itp.

R e k o n e s a n s dowódca dywizji /pułku/ w omawianych warunkach organizacji obrony będzie prowadził z kilku punktów pracy po powzięciu decyzji na podstawie mapy.

Stosunkowo duża ilość czasu oraz brak bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem pozwalają na prowadzenie rekonesansu również przed przednim skrajem obrony.

Rekonesans najdogodniej jest rozpoczynać z rejonów znajdujących się na przedpolu dywizji /pułku/. Pozwala to bowiem możliwie dokładnie ocenić prawdopodobne działanie nieprzyjaciela, zwłaszcza kierunki jego podejścia, rubieże rozwinięcia, rejony stanowisk startowych rakiet i stanowisk ogniowych artylerii. Tego rodzaju ocena nieprzyjaciela ułatwia zaplanowanie zadań dla dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii oraz dokonanie wyboru rejonów rozmieszczenia systemu zapór i organizowania zasadzek. Rekonesans na przedpolu obrony jest niezbędny także w wypadku zorganizowania pasa przesłaniania, pozycji przedniej i pozycji ubezpieczeń bojowych. W trakcie rekonesansu również organizuje się dokładne systemy ognia, niekiedy nawet łącznie z pomiarem odległości od poszczególnych dozorów oraz innych ważnych obiektów i rubieży. Ponadto można również dokonać pomiaru czasu, jaki jest niezbędny na wyjście i rozwinięcie się do kontrataku drugiego rzutu oraz zajęcie rubieży ogniowej.

W s p ó ł d z i a ł a n i e w obronie bez styczności z nieprzyjacielem organizuje dowódca dywizji /pułku/ najczęściej w terenie podczas rekonesansu lub podczas oddzielnego wyjazdu.

Pierwszym okresem walki obronnej, który należy uwzględnić w organizacji współdziałania, będzie walka w pasie przesłaniania i zwalczania nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony. Pozostałe okresy nie różnią się od okresów przyjmowanych w obronie organizowanej w styczności z nieprzyjacielem.

Sztab, uzgadniając współdziałanie wojsk wlaczących w pasie przesłaniania /na pozycji przedniej/, powinien także przewidzieć sposób ich odejścia przez ugrupowanie bojowe dywizji /pułku/. Zwykle wystarczająca ilość czasu pozwala na dokładne uzgodnienie i zaplanowanie współdziałania wszystkich elementów wewnątrz dywizji /pułku/, jak również z sąsiadami.

W warunkach organizowania obrony bez styczności z nieprzyjacielem możliwe jest również przeprowadzenie gry wojennej lub ćwiczeń. Tego rodzaju gra lub ćwiczenie prowadzone mogą być na mapach, a niektóre, specjalnie ważne ich fragmenty, bezpośrednio w terenie lub na piaskownicy względnie na stole plastycznym.

4. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE SZEROKIEJ PRZESZKODY WODNEJ

Mimo znacznego rozwoju środków przeprawowych zwiększających możliwości pokonywania rzek z marszu przeszkody wodne stanowią w dalszym ciągu dla nacierających wojsk poważne problemy, których rozwiązanie wymaga dodatkowych przedsięwzięć organizacyjnych oraz zwykle większej ilości czasu.

Przeszkoda wodna zwiększa trwałość obrony, ponieważ zapewnia możliwości stawiania skutecznego oporu nawet znacznie mniejszymi siłami. W obronie szerokiej przeszkody wodnej sztab dywizji /pułku/ dokonuje między innymi dokładnej oceny charakteru przeszkody wodnej i przyległego do niej terenu oraz możliwości jej forsowania przez nieprzyjaciela. Ponadto określa wpływ przeszkody wodnej i przyległego do niej terenu na organizację obrony.

W wyniku oceny sytuacji oficerowie sztabu powinni być gotowi do przedstawienia dowódcy przede wszystkim:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - możliwości forsowania /i przeprawy/ przeszkody wodnej przez nieprzyjaciela; możliwego sposobu działania nieprzyjaciela po pokonaniu przeszkody wodnej; możliwości użycia przez nieprzyjaciela desantów śmigłowcowych; obiektów wyznaczonych do rozpoznania na podejściach do przeszkody wodnej;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - możliwości oraz składu sił i środków broniących się na podejściach do przeszkody wodnej; odcinków przeszkody wodnej bronionych oraz dozorowanych, składu i możliwości oddziałów /poddoddziałów/ drugiego rzutu /odwodu/ w zakresie manewru na kierunki nie bronione przez wojska; możliwości użycia oddziałów /poddoddziałów/ drugiego rzutu /odwodu/ do walki z desantami śmigłowcowymi nieprzyjaciela.

Rekonesans. Przygotowując i organizując rekonesans, sztab dywizji /pułku/ powinien przewidzieć rozpatrzenie w terenie między innymi: możliwości forsowania przez nieprzyjaciela przeszkody wodnej; odcinków dogodnych do forsowania i przeprawy; rejonów korzystnych do wysadzenia desantów śmigłowcowych; odcinków, które powinny być bezpo-

średnio bronione przez wojska,a które tylko dozorowane; miejsc budowy zapór podwodnych; sposobu wycofania na własny brzeg oddziałów /pododdziałów/ broniących się na podejściach i wyspach; możliwości wykorzystania urządzeń hydrotechnicznych do utrudnienia nieprzyjacielowi forsowania i przeprawy.

W s p ó ł d z i a ł a n i e w obronie przeszkody wodnej organizuje się zwykle według następujących okresów: walka z nieprzyjacielem na podejściach do przeszkody wodnej; wzbronienie nieprzyjacielowi sforsowania przeszkody wodnej i walka o jej utrzymanie; walka z nieprzyjacielem, który sforsował przeszkodę wodną i włamał się w głąb obrony.

Uzgadniając współdziałanie, sztab szczególną uwagę zwraca między innymi na:

- w okresie walki z nieprzyjacielem na podejściach do przeszkody wodnej - zgranie działań oddziałów /pododdziałów/ rozmieszczonych na przeciwległym brzegu i na wyspach z działaniem ogniowym artylerii, śmigłowców i lotnictwa oraz ustalenie sposobu zwalczania desantów śmigłowcowych nieprzyjaciela;
- w okresie walki z nieprzyjacielem, który sforsował przeszkodę wodną i włamał się w głąb obrony - ustalenie sposobu wykonania kontrataków i jego zabezpieczenie oraz działanie oddziałów /pododdziałów/ w wypadku potrzeby obsadzenia odcinków przeszkody wodnej dotychczas nie bronionych przez wojska.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h

Podczas organizacji zabezpieczenia działań bojowych sztab dywizji /pułku/ szczególną uwagę powinien zwrócić na rozpoznanie nieprzyjaciela podczas jego podejścia do przeszkody wodnej oraz przerzutu i lądowania desantu nieprzyjaciela.

W zakresie ubezpieczenia sztab między innymi powinien zapewnić skryte odejście i przeprawę na własny brzeg oddziałów /pododdziałów/ broniących się na pozycji przedniej /ubezpieczeń bojowych/, na podejściach do przeszkody wodnej i broniących się na wyspach.

W zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego szczególną uwagę należy zwrócić na: rozbudowę systemu zapór na podejściach do przeszkody wodnej, minowanie brodów, dna i brzegów przeszkody wodnej, przygotowanie do niszczenia stałych przepraw, przystani, promów; ochronę i obronę urządzeń hydrotechnicznych i przygotowanie ich do niszczenia; utrzymanie przepraw dla wojsk własnych.

5. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE W REJONIE ZURBANIZOWANYM/MIEŚCIE/

Na pracę sztabu dywizji /pułku/ w obronie w rejonie zurbanizowanym /mieście/ wpływa ogół warunków i cech wynikających głównie z właściwości tego rejonu. Do właściwości tych można zaliczyć: możliwość szybkiego do-

stosowania, a nawet przekształcenia w obiekty obronne typu fortecznego trwałych budowli,urządzeń i obiektów przemysłowych, portowych, metra, przejść i urządzeń podziemnych, hałd, wyrobisk, nasypów kolejowych i innych; istnienie sprzyjających warunków do organizowania samodzielnych punktów oporu i rejonów obrony powiązanych systemem ognia i zapór oraz wielowarstwowego, szczególnie przeciwpancernego, systemu ognia; możliwość w miarę szybkiego ukrycia i zamaskowania sił i środków oraz zaminowania i niszczenia urządzeń /obiektów/ utrudniających natarcie nieprzyjaciela; gęstą sieć dróg i ulic, ułatwiającą wykonywanie manewru szczególnie z kierunków nie atakowanych przez nieprzyjaciela /ze względu na małą ich pojemność manewr może być wykonywany zazwyczaj pododdziałami/; możliwość prowadzenia długotrwałej walki przez poszczególne punkty oporu i rejony obrony, nawet w okrążeniu, co sprzyja wiązaniu znacznych sił nieprzyjaciela niekiedy przez długi okres czasu; możliwość dość szybkiego dostosowania i wykorzystania dla potrzeb obrony rumowisk, zgliszczy i zniszczonych rejonów lub obiektów.

W ocenie sytuacji jednym z zasadniczych jej elementów jest ocena rejonu zurbanizowanego /miasta/. Należy w niej uwzględnić: charakter rejonu zurbanizowanego /miasta/, w tym jego zabudowy; osiedla i obiekty położone na podejściach /skraju/ do miasta, które należy wykorzystać do zamknięcia podejścia do rejonu /miasta/ lub dostępu do ulic wylotowych; kierunki, liczba i szerokość ulic; rejony, obiekty, urządzenia, których utrzymanie decyduje o trwałości obrony; możliwość wykorzystania trwałych budowli i innych obiektów oraz metra, tuneli, przejść podziemnych itp. urządzeń dla potrzeb obrony; możliwość wykorzystania do manewru wojsk dróg i innych linii komunikacyjnych wewnątrz i zewnątrz rejonu zurbanizowanego /miasta/; sposób wykorzystania wolnych przestrzeni, placów i skwerów; stopień zniszczenia rejonu zurbanizowanego /miasta/ oraz jego stan sanitarny, a także możliwość wykorzystania miejscowych środków materiałowych, szpitali, zakładów przemysłowych itp. obiektów.

Oficerowie sztabu w przygotowywanych meldunkach z danymi do decyzji dowódcy powinni uwzględnić:

- s z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a s z t a b u p u ł k u/ - najbardziej dogodne dla nieprzyjaciela kierunki podejścia i rozwijania natarcia, w tym szczególnie czołgów; sposób natarcia i ataku oraz możliwości zastosowania innych działań przez nieprzyjaciela w celu opanowania obiektów decydujących o trwałości obrony, a także stopień przygotowania jego wojsk do natarcia w rejonie zurbanizowanym /mieście/; możliwość wykorzystania przez pododdziały nieprzyjaciela urządzeń podziemnych i innych budowli do wyjścia w rejon

obrony oraz na skrzydła i tyły; oddziaływanie grup specjalnych nieprzyjaciela oraz możliwość wykorzystania przez niego ludności cywilnej /szczególnie na terenie nieprzyjaciela/ do organizowania dywersji i sabotażu;

- szef oddziału operacyjnego sztabu dywizji /Starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - zasadnicze obiekty decydujące o trwałości obrony; zapewnienie znacznej samodzielności oddziałom /pododdziałom/ poprzez przydzielenie im głównie pododdziałów inżynieryjnych, chemicznych i zabezpieczenia medycznego; wartość bojową poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ z uwzględnieniem ich umiejętności prowadzenia obrony w mieście; możliwość zorganizowania wielowarstwowego systemu ognia; siły i środki niezbędne dla zabezpieczenia luk i skrzydeł; warunki manewru drugich rzutów /odwodów/; dogodne do obrony trwałe budynki i obiekty; skryte podejścia i pola martwe; miejsca ustawienia zapór inżynieryjnych /barykad, pól minowych/; możliwości wykorzystania urządzeń podziemnych oraz przydatność istniejących umocnień i budowli do organizacji obrony; możliwości zamaskowania elementów ugrupowania i systemu obrony. Jeżeli walka prowadzona jest na obszarze własnego kraju, powinien on uwzględnić także możliwości wykorzystania sił obrony cywilnej, straży pożarnych i innych jednostek paramilitarnych.

Rekonesans w obronie w rejonie zurbanizowanym /mieście/ ma duże znaczenie ze względu na specyficzne warunki terenu, a szczególnie ograniczony zasięg obserwacji. Będzie on prowadzony zazwyczaj z kilku punktów pracy. Punkty te wybiera się zwykle na przedmieściu i w głębi miasta, a do tego celu wykorzystuje się między innymi budynki, nasypy, wały i inne urządzenia.

W czasie rekonesansu ustala się i udokładnia między innymi: system ognia szczególnie przeciwpancernego /wielowarstwowego/; odcinki zapór, rubieży minowania, rejony niszczeń oraz obiekty, które należy zniszczyć; kierunki kontrataków i manewru drugich rzutów oraz odwodów, rubieże ich rozwinięcia i drogi manewru; rozmieszczenie punktów dowodzenia; sposób zabezpieczenia luk i skrzydeł.

Współdziałanie w obronie rejonu zurbanizowanego /miasta/ nabiera szczególnego znaczenia. Sztab uzgadniając działanie wojsk w tych warunkach, powinien między innymi: określić sposób, zakres i terminy organizacji obrony dzielnic, osad, kwartałów, kompleksów obiektów, a nawet pojedynczych ważnych obiektów oraz wzajemne ich powiązanie i wsparcie ogniowe; sprecyzować działanie oddziałów /pododdziałów/ w wypadku pożarów, szczególnie ważnych obiektów w systemie obrony; uzgodnić wykonywanie kontrataków do najniższych szczebli; uzgodnić sposób nisz-

czenia desantów nieprzyjaciela, jego grup specjalnych oraz innych sił i środków prowadzących działania specjalne np. dywersje, sabotaż.

D o w o d z e n i e wojskami podczas obrony rejonu zurbanizowanego /miasta/ realizowane jest z takich samych punktów dowodzenia, jakie organizuje się w innych warunkach obrony. Punkty dowodzenia rozmieszcza się zwykle na znacznie bliższych odległościach od przedniego skraju obrony. Stanowisko dowodzenia dywizji rozmieszcza się zazwyczaj w odległości 4-5 km od przedniego skraju, a pułku 2-3 km. W szerszym zakresie niż w innych warunkach obrony wykorzystuje się punkt obserwacyjny; głównie do kierowania walką na najbardziej zagrożonych kierunkach.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h w obronie w rejonie zurbanizowanym /mieście/ wymaga uwzględnienia czynników wypływających z właściwości tego rejonu /miasta/.

W zakresie rozpoznania organizuje się większą liczbę, niż w innych warunkach obrony, posterunków obserwacyjnych przygotowanych i obsadzonych w miarę możliwości przez żołnierzy uprzednio zapoznanych z miastem /dzielnicą/ i pochodzących z miasta. Należy również szeroko wykorzystywać patrole rozpoznawcze, które wykorzystując różnego rodzaju podziemne przejścia mogą przenikać w głąb ugrupowania nieprzyjaciela. Ponadto duże znaczenie dla prowadzenia rozpoznania mają zasadzki i podsłuchy.

W zakresie obrony przed bronią masowego rażenia szczególną uwagę należy zwrócić na zorganizowanie systemu alarmowania, powiadamiania i ostrzegania oraz na prowadzenie rozpoznania skażeń. Ważne jest również zorganizowanie obrony przeciwpożarowej. W tym celu należy między innymi zabezpieczyć źródła wody, przystosować urządzenia podziemne na schrony dla ludzi i sprzętu.

Do zabezpieczenia inżynieryjnego należy głównie: wykonanie wszelkiego rodzaju zapór, barykad i niszczeń; utrzymanie dróg manewru; zabezpieczenie w wodę.

W zakresie ubezpieczenia należy między innymi zwrócić szczególną uwagę na zamknięcie i obronę wyjść z kanałów podziemnych, tuneli oraz zabezpieczenie luk i skrzydeł, a także obronę ważnych obiektów, takich jak: elektrownie, gazownie, centrale telekomunikacyjne, urządzenia portowe, zakłady przemysłowe itp.

W zakresie zabezpieczenia tyłowego należy między innymi zwiększyć ilość zapasów środków materiałowych, żywności, wody i środków medycznych w pododdziałach.

6. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE WYBRZEŻA MORSKIEGO

Na pracę sztabu dywizji /pułku/ w obronie wybrzeża morskiego wywierają wpływ następujące czynniki: brak w okresie przygotowywania obrony bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem; potrzeba utrzymania przez dywizję /pułk/ współdziałania z marynarką wojenną, lotnictwem, oddziałami /pododdziałami/ rakiet i artylerii obrony wybrzeża; możliwość podporządkowania dywizji /pułku/ oddziałów /pododdziałów/ WOP, OTK i artylerii nadbrzeżnej; szeroki front obrony dywizji.

Podczas przygotowania obrony wybrzeża sztab w dużym stopniu powinien wykorzystywać opisy wojskowogeograficzne, wnioski i doświadczenia z prowadzonych ćwiczeń na wybrzeżu morskim oraz uwzględniać wykorzystanie istniejących stałych umocnień obronnych i zapór.

W wyniku oceny sytuacji oficerowie sztabu powinni być gotowi do przedstawienia dowódcy przede wszystkim:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - dostępnych odcinków wybrzeża do desantowania nieprzyjaciela i ich pojmeności, możliwego składu i charakteru działań nieprzyjaciela oraz przewidywanych kierunków natarcia nieprzyjaciela; prawdopodobnych rejonów wysadzenia przez nieprzyjaciela desantów powietrznych, ich składu oraz przewidywanego sposobu działania; możliwości działania grup dywersyjnych na tyłach i w ugrupowaniu dywizji /pułku/; możliwych kierunków uderzenia sił nieprzyjaciela z głębi lądu w celu połączenia się z desantem; możliwości organizacji obserwacji, rozpoznania radioelektronicznego siłami dywizji /pułku/ oraz wykorzystania wyników rozpoznania marynarki wojennej lotnictwa, wojsk OPK oraz oddziałów /pododdziałów/ rakiet i artylerii nadbrzeżnej;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - oceny możliwości zorganizowania obrony na poszczególnych odcinkach wybrzeża, w rejonie głównego wysiłku oraz na drugich kierunkach; oceny możliwości organizacji systemu ognia w tym ognia przeciwkutrowego; możliwego składu drugiego rzutu i odwodów specjalnych, rejonów ich rozmieszczenia, dróg manewru, rubieży rozwinięcia; możliwości zwalczania desantów powietrznych nieprzyjaciela, grup dywersyjnych oraz osłony skrzydeł i tyłów dywizji /pułku/ przed uderzeniem nieprzyjaciela z głębi lądu; oceny wybrzeża z punktu widzenia wyboru przedniego skraju, rejonów obrony i punktów oporu; możliwości zalania wybrzeża; możliwości budowy zapór przeciwdesantowych.

Dla rozwiązania problemów związanych z wyborem przedniego skraju,

rejonów obrony i punktów oporu oraz organizacją systemu ognia niezbędne jest przeprowadzenie rekonesansu wybrzeża morskiego.

Z uwagi na to, że obrona wybrzeża morskiego prowadzona jest na szerokim froncie, dowódca dywizji /pułku/ z zasady będzie prowadził rekonesans w rejonie głównego wysiłku obrony dywizji /pułku/, na pozostałych kierunkach mogą prowadzić go oficerowie wyznaczeni przez dowódcę.

W celu w s p ó ł d z i a ł a n i a w obronie wybrzeża morskiego sztab dywizji /pułku/ powinien uzgodnić między innymi: sposób rażenia nieprzyjaciela bronią jądrową oraz w warunkach kompleksowego porażenia ogniowego, zwłaszcza w czasie podchodzenia jego wojsk do lądowania, w czasie lądowania i w toku walki na brzegu; sygnały rozpoznawania własnych okrętów oraz wskazywania celów z nawodnych i naziemnych punktów obserwacyjnych; sposób orientowania się według tych samych map; sposób wywołania ognia okrętów na brzeg; sposób zwalczania desantów powietrznych nieprzyjaciela z jednoczesnym odpieraniem jego uderzenia z morza; sposób utrzymania łączności dywizji /pułku/ z okrętami marynarki wojennej, pododdziałami rakiet i artylerii nadbrzeżnej, WOP, OTK, sąsiadami i innymi oddziałami /pododdziałami/ zaangażowanymi do obrony wybrzeża morskiego w pasie /rejonie/ działania dywizji /pułku/.

Podczas organizacji z a b e z p i e c z e n i a d z i a ł a ń b o j o w y c h sztab dywizji /pułku/ powinien zwrócić uwagę głównie na: system obserwacji morza szczególnie na prawdopodobnych odcinkach lądowania desantu morskiego, sposób zbierania informacji od rozpoznania lotniczego i marynarki wojennej o przygotowaniach nieprzyjaciela do wysadzenia desantu oraz o wyjściu w morze; organizację obrony wojsk przed skażeniami powstałymi w wyniku wykonania podwodnych uderzeń jądrowych; możliwości i zakres rozbudowy inżynieryjnej pasa /rejonu/ obrony dywizji /pułku/, szczególnie budowy zapór przeciwdesantowych, budowy ukryć dla ludzi i sprzętu na brzegu oraz ustawienia kierowanych pól minowych.

D o w o d z e n i e dywizją /pułkiem/ w obronie wybrzeża organizuje się na ogólnych zasadach. Ponadto przygotowuje się punkty obserwacyjne w miejscach, skąd zapewniona jest obserwacja morza i brzegu na najbardziej prawdopodobnych odcinkach wysadzenia desantu nieprzyjaciela.

Z bazą marynarki wojennej i nadbrzeżnymi oddziałami /pododdziałami/ rakiet i artylerii oraz z okrętami zwykle zapewnia się łączność: radiową przez oficerów przybywających ze swoimi środkami na stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ lub w sieciach marynarki wojennej i nadbrzeżnych oddziałów /pododdziałów/ rakiet i artylerii oraz radioliniową i przewodową - środkami dywizji /pułku/ z wykorzystaniem istniejących na wybrzeżu.

Z chwilą otrzymania wiadomości o zbliżaniu się desantu morskiego nieprzyjaciela sztab wzmacnia obserwację i rozpoznanie, sprawdza gotowość oddziałów /pododdziałów/ do działania na zagrożonych kierunkach. Jednocześnie, zgodnie z decyzją dowódcy, zapewnia wykonanie uderzeń jądrowych na nieprzyjaciela i ześrodkowanie wszystkich rodzajów ognia na jego środkach desantowych.

Z chwilą lądowania desantu sztab dywizji /pułku/ udokładnia jego skład i odcinki lądowania oraz zapewnia wykonanie uderzeń ogniowych na wysadzone wojska i zniszczenie ich kontratakiem drugiego rzutu /odwodu/. Równocześnie sztab organizuje manewr sił i środków z nie atakowanych odcinków wybrzeża oraz odwodów na zagrożone kierunki.

7. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE W TERENIE LESISTO-GÓRZYSTYM

Teren lesisto-górzysty posiada szereg cech charakterystycznych, które wywierają wpływ na treść pracy sztabu podczas przygotowania i prowadzenia obrony w tych warunkach. Do cech tych należy zaliczyć przede wszystkim: silne pofałdowanie, trudną dostępność i znaczne zalesienie terenu; małą liczbę dostępnych do działania wojsk kierunków, odcinków i rejonów; małą liczbę dróg i ich nie najlepszy stan techniczny oraz znaczne trudności w poruszaniu się po bezdrożach; dużą liczbę skrytych podejść i pól martwych; nagłe zmiany warunków klimatycznych; wysokie i urwiste brzegi rzek i potoków, ich szybki prąd oraz nagłe i częste zmiany poziomu wód; ekranizujące działanie skał na pracę środków radioelektronicznych; przewagę gleby kamienistej oraz znaczne ograniczenie wykorzystania maszyn inżynieryjnych do prac ziemnych.

Oficerowie sztabu w meldunkach danych do decyzji dowódcy powinni między innymi uwzględnić:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - możliwość natarcia jednostek górskich w pasie /rejonie/ obrony dywizji /pułku/ oraz użycia przez nieprzyjaciela oddziałów powietrznodesantowych; istnienie dostępnych i trudno dostępnych kierunków, ich pojemność, prawdopodobny sposób działania nieprzyjaciela na tych kierunkach i jego możliwości manewru.

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - stopień przygotowania oddziałów/pododdziałów/ do prowadzenia walki w górach; rejony /obiekty/ zamykające dostępne kierunki i decydujące o trwałości obrony; kierunki, rubieże, rejony, które mogą być bronione nieznacznymi siłami lub tylko dozorowane; potrzeby i możliwości powiązania poszczególnych rejonów obrony

i punktów oporu systemem ognia i zapór; możliwości manewru drugiego rzutu /odwodu ogólnowojskowego/ i odwodów specjalnych, w tym kierunki kontrataków i ich pojemność, rubieże ogniowe i minowania; możliwości zapewnienia dużej samodzielności poszczególnym pododdziałom; potrzeby i możliwości w zakresie niszczeń; rejony zagrożone lawinami; wpływ nagłej zmiany warunków atmosferycznych na powstawanie lawin śnieżnych i kamiennych blokujących drogi manewru i ewakuacji oraz powodujących podniesienie poziomu wód w rzekach, potokach, parowach i wąwozach.

Organizując system ognia, sztab dywizji /pułku/ szczególną uwagę powinien zwrócić na zorganizowanie ognia zwłaszcza "piętrowego" oraz ogni bocznych wzdłuż dolin i wąwozów, gdzie spodziewane jest natarcie nieprzyjaciela, a także ustalenie rejonów, w których najkorzystniej będzie wykonać uderzenia jądrowe, lotnicze i zmasowany ogień artylerii. Ponadto sztab określa rejony, w których celowo jest wywołać pożary.

Dla zapewnienia szybkiego manewru odwodami i pododdziałami na zagrożone kierunki można przewidywać wykorzystanie śmigłowców. Wydział operacyjny sztabu dywizji /sztab pułku/ powinien mieć zawczasu dokonane niezbędne obliczenia związane z przerzutem wojsk oraz opracowany plan załadowania na śmigłowce. Ponadto należy przygotować lądowiska i pododdziały do przerzucenia drogą powietrzną.

D o w o d z e n i e w terenie lesisto-górzystym organizuje się zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami z uwzględnieniem właściwości tego terenu. Ponadto organizuje się punkty obserwacyjne w miejscach zapewniających obserwację na kierunkach dogodnych do natarcia nieprzyjaciela.

W organizacji łączności należy uwzględniać ekranizujące działanie gór na rozchodzenie się fal elektromagnetycznych.

W z a b e z p i e c z e n i u d z i a ł a ń b o j o w y c h sztab dywizji /pułku/ szczególną uwagę powinien zwrócić na inżynieryjne przygotowanie terenu do obrony, a w tym wykonanie zawał na drogach i ścieżkach, osłony zaporami przełęczy, dominujących wzgórz, węzłów dróg, przesiek ułatwiających prowadzenie obserwacji i ognia oraz zabezpieczenie dróg manewru, rubieży rozwinięcia, kierunków kontrataków i lądowisk dla śmigłowców.

Ponadto sztab przywiązuje dużą uwagę do rozpoznania i zabezpieczenia obrony przeciwpożarowej.

W górach ważne znaczenie posiada również zgromadzenie zwiększonych zapasów amunicji, żywności i materiałów pędnych w oddziałach /pododdziałach/ działających na izolowanych kierunkach i rejonach.

8. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE W TERENIE LESISTO-JEZIORNYM

Na właściwości pracy sztabu w obronie w terenie lesisto-jeziornym wpływają specyficzne warunki terenu oraz ogólne zasady organizacji i prowadzenia w nim walki obronnej.

Podczas przygotowania obrony dowódca i sztab dywizji /pułku/ powinni między innymi: określić najbardziej dogodne kierunki natarcia nieprzyjaciela oraz rejony decydujące o trwałości obrony; zorganizować rozpoznanie naturalnych przeszkód terenowych i terenu oraz ustalić potrzeby w zakresie jego rozbudowy inżynieryjnej; dokonać wyboru przebiegu przedniego skraju obrony i rejonów rozmieszczenia ubezpieczeń bojowych; zorganizować pozorne rejony obrony /jeśli pozwalają na to warunki/; określić rejony sprzyjające powstawaniu pożarów; zorganizować oczyszczanie przedpola i wykonanie przesiek ułatwiających prowadzenie ognia i obserwacji; ustalić skład i rejony rozmieszczenia drugiego rzutu i odwodów oraz wybrać i przygotować dla nich drogi manewru, rubieże rozwinięcia do kontrataków i rubieże ogniowe; zorganizować ochronę przeciwpożarową; dokonać wyboru miejsca rozwinięcia punktów dowodzenia; określić prawdopodobne zmiany terenu, jakie mogą powstać po wybuchach jądrowych. Ponadto organizując system ognia należy uwzględnić między innymi możliwość jego prowadzenia wzdłuż dróg, przesiek, dolin, a także szerokie wykorzystanie zasadzek ogniowych.

Sposób i zakres rozwiązania wymienionych problemów przez sztab dywizji /pułku/ uzależnione będą głównie od: warunków przejścia dywizji /pułku/ do obrony; roli i miejsca dywizji /pułku/ w ugrupowaniu armii /dywizji/; ilości czasu wydzielonego na organizację obrony; pory doby i roku.

Oficerowie sztabu w meldunkach przygotowywanych dla dowódcy, uwzględniając specyfikę terenu, między innymi powinni przedstawić:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - położenie, skład i prawdopodobny czas rozpoczęcia natarcia przez nieprzyjaciela; prawdopodobne kierunki uderzeń i ich pojemność; dogodne rubieże do wprowadzenia drugich rzutów i ich pojemność; możliwości wykorzystania przez nieprzyjaciela oddziałów obejścia i desantów powietrznych oraz dogodne kierunki do forsowania przeszkód wodnych;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - szerokość pasa /rejonu/ obrony i jego pojemność; rejony, od których zależy trwałość obrony; sposób zabezpie-

czenia luk i skrzydeł; możliwości w zakresie rozbudowy inżynieryjnej terenu; rubieże /rejony/ dogodne do powstawania pożarów; stan dróg i mostów; możliwości wykonania zatopień; prawdopodobne zmiany terenu po użyciu broni jądrowej; stan jezior, rzek, kanałów i bagien oraz istniejącą i prognozowaną pogodę.

Specyficzne cechy terenu lesisto-jeziornego wpływają na potrzebę prowadzenia rekonesansu zazwyczaj z większej liczby punktów niż w terenie otwartym. Celowe jest, ażeby grupy rekonesansowe szeroko wykorzystywały śmigłowce, co pozwoli między innymi skrócić czas przeprowadzenia rekonesansu oraz rozpoznać trudno dostępne odcinki terenu.

W s p ó ł d z i a ł a n i e w obronie terenu lesisto-jeziornego nabiera szczególnego znaczenia ze względu między innymi na to, że działania prowadzone są na większej powierzchni i zwykle na kierunkach rozdzielonych trudno dostępnymi odcinkami terenu. Sztab dywizji /pułku/, uzgadniając działanie wojsk, powinien dodatkowo zwrócić uwagę przede wszystkim na: zgranie działania ubezpieczeń bojowych, pododdziałów wyznaczonych do zasadzek z uderzeniami jądrowymi, lotnictwem i ogniem artylerii; ustalenie rejonów, sposobu i terminu wywoływania pożarów oraz wykonanie zatopień.

Ponadto należy uzgodnić działanie oddziałów /pododdziałów/ pierwszego rzutu z artylerię i lotnictwem oraz z odwodami ogólnowojskowymi i specjalnymi w przypadku włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony.

Szczególnie ważne jest również, aby sztab opracował i przekazał do podległych wojsk jednolite sygnały wzajemnego rozpoznania, wskazywania celów i kierowania ogniem.

D o w o d z e n i e w obronie w terenie lesisto-jeziornym organizuje się zgodnie z obowiązującymi zasadami, z tym, że SD i TSD rozmieszcza się z zasady głębiej niż w innych warunkach obrony, zaś ZSD dywizji może być rozmieszczone w bok i do przodu w stosunku do SD, w rejonie zapewniającym między innymi przejęcie dowodzenia częścią oddziałów /pododdziałów/. Ponadto w tych warunkach obrony może być przygotowanych kilka miejsc dla rozwinięcia punktu obserwacyjnego, zwykle na przednim skraju obrony i na kierunkach planowanych kontrataków. Częściej niż w innym terenie wykorzystywany będzie powietrzny element dowodzenia /PED/. Duże zastosowania w dowodzeniu, prócz wozów dowodzenia, znajdą również śmigłowce oraz opancerzone i pływające wozy bojowe i inne pojazdy mechaniczne.

W dowodzeniu wojskami w terenie lesisto-jeziornym szczególnego znaczenia nabiera duży stopień samodzielności i inicjatywy dowódców i sztabów podległych wojsk. Z uwagi na możliwość prowadzenia walki w izolowanych od siebie rejonach i trudności w utrzymaniu łączności, celowe

jest, aby podwładni orientowali się w zamiarze przełożonego i sposobie jego realizacji w przypadku osiągnięcia lub nieosiągnięcia celów obrony na założonej rubieży.

Zabezpieczenie działań bojowych podczas obrony w terenie lesisto-jeziornym sztab dywizji /pułku/ organizuje zgodnie z obowiązującymi zasadami. Ponadto uwzględnia on:

- w zakresie rozpoznania - organizowanie dodatkowych posterunków obserwacyjnych lub ruchomych posterunków obserwacyjnych oraz szerokie wykorzystanie śmigłowców do prowadzenia rozpoznania;

- w zakresie ubezpieczenia - wydzielenie większej ilości, niż w innych warunkach obrony, sił i środków do zabezpieczenia przede wszystkim dywizjonu rakiet taktycznych, punktów dowodzenia, skrzydeł i luk w ugrupowaniu bojowym oraz ważnych obiektów drogowych i innych, np. mosty, węzły dróg, brody, śluzy;

- w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego - budowę i utrzymanie dróg na przełaj, wykonywanie zawał leśnych, walkę z pożarami oraz wykonywanie zatopień;

- w zakresie zabezpieczenia chemicznego - prognozowanie stref pożarów oraz wydzielanie sił i środków do walki z pożarami;

- w zakresie hydrologiczno-meteorologicznym - stan urządzeń hydrotechnicznych i możliwości zatopienia terenu w wyniku ich zniszczenia oraz stan wód w rzekach, kanałach i jeziorach.

9. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE W ZIMIE

Zakres, metoda i kolejność pracy sztabu dywizji /pułku/ w obronie w zimie nie odbiegają w zasadzie od warunków normalnych.

W treści rozpatrywanych problemów związanych z wypracowaniem i przekazaniem decyzji oraz przygotowaniem wojsk do jej realizacji należy jednak uwzględnić specyfikę działań w zimie.

Oceniając nieprzyjaciela, należy zawsze jego działanie wiązać z terenem i aktualnymi lub przewidywanymi warunkami atmosferycznymi.

Oprócz zwykle rozpatrywanych zagadnień trzeba wziąć pod uwagę, że natarcie nieprzyjaciela zimą będzie się rozwijało głównie wzdłuż dróg i w takim terenie, gdzie pokrywa śnieżna umożliwia ruch wojsk. Ponadto nieprzyjaciel prowadząc natarcie zimą najczęściej będzie wojska ześrodkowywał /zajmował rejony wyjściowe/ w miejscowościach i lasach, to jest tam, gdzie będą istniały warunki obrony jego ludzi przed zimnem. Fakt ten będzie powodował zwykle zagęszczenie ugrupowania nieprzyjaciela, co może ułatwić obezwładnienie jego sił przez artylerię i moździerze.

W ocenie wojsk własnych szczególną uwagę należy zwrócić na określenie wpływu uderzeń nieprzyjaciela na trwałość obrony. Ważne jest usta-

lenie stopnia przygotowania i wyposażenia oddziałów /pododdziałów/ do walki przede wszystkim w warunkach niskich temperatur i dużych opadów śniegu. Określa się również sposób zaopatrzenia wojsk głównie w środki maskujące, zimowe smary, ciepłą odzież i środki ogrzewcze. Oceniając wojska własne szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ powinien określić między innymi stopień przygotowania czołgów, bojowych wozów piechoty, transporterów opancerzonych i innych pojazdów do jazdy po śniegu, a także ustalić i dokładnie skalkulować możliwości wykonywania manewru drugim rzutem i odwodami oraz przewidzieć pomoc dla zapewnienia swobodnego poruszania się ludzi i sprzętu bojowego po śniegu. W ocenie sytuacji należy również uwzględnić, szerzej niż w innych warunkach, problemy inżynieryjnej rozbudowy obrony i zawsze brać pod uwagę aktualne warunki atmosferyczne, które mogą w każdej chwili spowodować zasypywanie śniegiem okopów, konieczność ich odbudowy itd.

W ocenie terenu, oprócz ogólnie rozpatrywanych zagadnień, sztab powinien ustalić wpływ głębokości pokrywy śnieżnej na organizację obrony i problemy maskowania oraz możliwości i kierunki natarcia nieprzyjaciela.

Studiując teren po stronie nieprzyjaciela należy zwrócić uwagę między innymi na drogi podejścia do przedniego skraju obrony, możliwe kierunki natarcia nieprzyjaciela oraz rejony, na które należy przygotować ognie artylerii i moździerzy.

Oceniając teren po stronie własnej, należy określić między innymi przydatność istniejących przeszkód, miejsce i sposób ich wzmocnienia, możliwości rozmieszczenia elementów ugrupowania bojowego, potrzeby w zakresie inżynieryjnej rozbudowy terenu oraz możliwości jej wykonania, możliwości organizacji obserwacji i systemu ognia, drogi i możliwości wykonania manewru drugim rzutem i odwodami, a w razie potrzeby miejsca, gdzie można wytyczyć drogi na przełaj.

Podczas organizacji obrony w zimie szczególnego znaczenia nabiera rekonesans, ponieważ szereg istotnych informacji, głównie o właściwościach terenu i zaszłych w nim zmianach, można uzyskać tylko bezpośrednio w terenie.

Dlatego też sztab dywizji /pułku/ powinien bardzo dokładnie zaplanować jego przeprowadzenie, a także szczególną uwagę zwrócić na możliwości poruszania się grup rekonesansowych w terenie oraz ich ochronę.

W s p ó ł d z i a ł a n i e organizuje się na ogólnych zasadach z uwzględnieniem aktualnych warunków terenowych. Sztab dywizji /pułku/ w przygotowanych dowódcy danych do organizacji współdziałania, powinien szczegółowo uzgodnić działanie sił i środków w przypadku natarcia nie-

przyjaciela na skrzydła i w lukach poszczególnych rejonów obrony oraz dokonać obliczenia czasu potrzebnego na manewr drugiego rzutu i odwodów, zwracając przy tym szczególną uwagę na zapewnienie wzajemnej pomocy zwłaszcza przy pokonywaniu głębokiej pokrywy śnieżnej.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h w obronie w zimie obejmuje te same przedsięwzięcia co w innych porach roku. Warunki zimowe wywierają pewien wpływ na organizację przede wszystkim ubezpieczenia, zabezpieczenia inżynieryjnego, maskowania i zabezpieczenia tyłowego.

Sztab dywizji /pułku/, organizując ubezpieczenie, powinien uwzględniać między innymi to, że zamiecie, częste mgły, długie noce i często istnienie dużych luk między rejonami obrony stwarzają możliwość przenikania nieprzyjaciela zarówno na przedni skraj, jak i w głębi obrony. Zapobieganie temu wymaga realizacji dodatkowych przedsięwzięć, takich jak np. zwiększenie liczby posterunków i punktów obserwacyjnych, posterunków przed przednim skrajem, wydzielenie większej liczby posterunków ochronnych, dyżurnych środków ogniowych i zwiększonej liczby pododdziałów alarmowych.

W zabezpieczeniu inżynieryjnym szczególną uwagę należy zwrócić na realizację następujących przedsięwzięć: urządzanie ogrzewanych schronów i ukryć; oblodzenie pochyłości i stoków w celu utrudnienia nieprzyjacielowi natarcia; gromadzenie żwiru, piasku, drewna i ustawienie zasłon przeciwśniegowych; wytyczenie i oznakowanie objazdów i dróg na przełaj.

Maskowanie wojsk jest bardziej utrudnione i realizuje się przez stosowanie między innymi etatowych środków i malowanie sprzętu technicznego na kolor biały. Ponadto pododdziały rozpoznawcze i wojska rozmieszczone zwłaszcza na przednim skraju obrony wyposaża się w białą odzież ochronną.

W ramach zabezpieczenia tyłowego należy między innymi: zgromadzić na stanowiskach ogniowych i w pododdziałach większe ilości zapasów amunicji i materiałów pędnych; wyposażyć wojska w ciepłą odzież i obuwie, środki przeciw odmrożeniom, odzież maskującą oraz zabezpieczyć w opał, a także wyposażyć ludzi w specjalne racje żywnościowe oraz sprzęt do przygotowania posiłków. Punkty medyczne rozmieszcza się zwykle w pomieszczeniach ogrzewanych, najczęściej wzdłuż dróg i bliżej przedniego skraju niż w innych porach roku.

D o w o d z e n i e w obronie w zimie realizuje się w oparciu o stanowisko dowodzenia i tyłowe stanowisko dowodzenia i - w dywizji - zapasowe stanowisko dowodzenia. Poza tym na najważniejszych kierunkach zwykle w pobliżu przedniego skraju i na kierunkach kontrataków przygotowuje się punkty obserwacyjne.

10. WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU W OBRONIE W NOCY

Noc stwarza specyficzne warunki działań. Specyfika działań w nocy polega na: ograniczonej widoczności; trudności orientacji w terenie; ograniczonych możliwościach prowadzenia skutecznego ognia i możliwościach manewrowych wojsk; zmniejszonym zasięgu łączności radiowej; zmniejszonym stopniu sprawności fizycznej i odporności psychicznej stanów osobowych. Możliwość prowadzenia nocnych działań obronnych należy zakładać już w trakcie organizacji obrony w dzień, ponieważ nie zawsze można przewidzieć, w jakiej porze doby nieprzyjaciel rozpocznie natarcie. Tak więc całokształt czynności związanych z organizacją obrony powinien zawierać w swej treści również problematykę działań w nocy.

Może również zaistnieć sytuacja, w której wojska będą zmuszone przejść do organizowania obrony w nocy. Najczęściej będzie to miało miejsce w wypadku załamania się natarcia nocnego lub też wówczas, gdy zadanie przejścia do obrony dywizja /pułk/ otrzyma po zapadnięciu zmroku. Poszczególne oddziały i pododdziały powinny otrzymać zadania przejścia do obrony w zasadzie w rejonach, na których kierunku prowadziły dotychczasowe działania. W takiej sytuacji sztab nie powinien planować skomplikowanego przegrupowania i manewru oddziałów /pododdziałów/. Natomiast o świcie celowo jest przeprowadzić rekonesans, podczas którego należy udokładnić przebieg pozycji obronnych, rejony obrony i rozmieszczenia wojsk, a także rozmieszczenie środków ogniowych.

W danych do decyzji dowódcy oraz w planowaniu i organizowaniu obrony w nocy sztab dywizji /pułku/ powinien uwzględnić: prawdopodobny czas rozpoczęcia przez nieprzyjaciela natarcia w nocy, główny kierunek jego natarcia, zasadnicze rubieże /rejony/ prowadzenia skutecznego ognia, sposób oświetlania przedpola i głębi obrony; sposób przeprowadzenia manewru zwłaszcza drugim rzutem /odwodem/; sposób organizacji ubezpieczenia i maskowania, a także sposób orientowania się w terenie.

W ustaleniach dotyczących problematyki orientowania się w terenie uwzględnia się również zakres wykorzystania własnych środków nocnej obserwacji i możliwości przeciwdziałania /utrudnienia/ nieprzyjacielowi prowadzenia obserwacji nocnej. Większość z wymienionych zagadnień powinna być ustalona bezpośrednio w terenie podczas rekonesansu.

Uzgadniając w s p ó ł d z i a ł a n i e sztab dywizji /pułku/ szczególną uwagę powinien zwrócić między innymi na: zakres, rubieże, rejony, kierunki i częstotliwość lub czas wykorzystania środków nocnej obserwacji; sposób działania sił i środków wydzielonych do ubezpieczenia w celu zapobieżenia zaskoczeniu; przedsięwzięcia zapobiegające oślepieniu wojsk własnych oraz rubieże, czas i sposób oślepiania

wojsk nieprzyjaciela; siły i środki oraz sposób ich wykorzystania do zwalczania środków nocnej obserwacji nieprzyjaciela; sposób zabezpieczenia rozwinięcia sił i środków przewidzianych do kontrataku lub do działania na rubieży ogniowej. Ponadto sztab ustala i przekazuje do wojsk wspólne punkty orientacyjne, znaki rozpoznawcze, sposób określania położenia wojsk oraz sygnały wskazywania celów, wywołania, przeniesienia i przerwania ognia, a także sygnały realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia świetlnego.

D o w o d z e n i e dywizją /pułkiem/ w działaniach nocnych jest skomplikowane. Ograniczona widoczność w poważnym stopniu utrudni orientowanie się w przebiegu walki, a zwłaszcza w ilości zaangażowanych po stronie nieprzyjaciela sił i środków. Dlatego też główna rola w zakresie kierowania walką przypadnie dowódcom pododdziałów. Znając dokładnie rozwój sytuacji w swoich rejonach /punktach oporu/ powinni meldować o niej swoim przełożonym oraz informować sąsiadów. Dowódca i sztab dywizji /pułku/ śledzą rozwój sytuacji ze stanowiska dowodzenia na podstawie meldunków podwładnych. W celu zapewnienia trwałości i operatywności dowodzenia celowo jest, aby część oficerów sztabu dywizji /pułku/ przebywała w toku walki bezpośrednio w pododdziałach.

W zakresie z a b e z p i e c z e n i a d z i a ł a ń b o j o w y c h w obronie w nocy sztab szczególnie dokładnie planuje i organizuje zabezpieczenie świetlne.

Na podstawie dokonanych przez dowódcę ustaleń opracowuje on, wspólnie z szefami rodzajów wojsk, przedsięwzięcia oślepienia nieprzyjaciela i zabezpieczenia świetlnego działań wojsk własnych. W tym celu sztab udokładnia: zasadnicze zadania zabezpieczenia świetlnego oraz siły i środki wydzielone do ich realizacji; przedsięwzięcia przygotowania środków ogniowych do prowadzenia ognia w nocy; sposób użycia własnych środków nocnej obserwacji i walki ze środkami nocnej obserwacji nieprzyjaciela, a zwłaszcza ze środkami radiolokacyjnymi; przedsięwzięcia dotyczące przeciwdziałania próbom zerwania przez nieprzyjaciela zabezpieczenia świetlnego wojsk własnych; sposób użycia środków oświetlających do dowodzenia wojskami i utrzymania między nimi współdziałania, powiadamiania i rozpoznawania; zużycie środków oświetlających; odwód środków oświetlających i sposób jego użycia.

Wszystkie uzgodnienia ujmuje się w planie zabezpieczenia świetlnego, który opracowuje wydział operacyjny sztabu dywizji na mapie i w legendzie. Treść planu powinna zawierać: cele zabezpieczenia świetlnego, zadania zabezpieczenia oraz siły i środki niezbędne do wykonania zadań; dozory świetlne; rejony /rubieże/ oświetlania przez artylerię i lotnictwo; oznakowanie rubieży kontrataków i dróg manewru; rejony pożarów

celowo wzniecanych. Opracowując plan zabezpieczenia świetlnego obrony, należy brać pod uwagę prawdopodobne kierunki i rubieże działań nieprzyjaciela oraz skuteczny w danych warunkach zasięg własnych środków ogniowych.

Zagadnienia dotyczące przedsięwzięć oślepienia nieprzyjaciela i zabezpieczenia świetlnego działań wojsk własnych znajdują swój wyraz w treści pozostałych planów zabezpieczenia działań bojowych oraz w planie organizacji służby porządkowo-ochronnej.

Podczas prowadzenia walki obronnej w nocy szczególnie ważne jest zwalczanie nieprzyjaciela przed przednim skrajem. Zadanie mu w tym okresie dużych strat może spowodować załamanie się jego natarcia. Ze względu na trudność obserwacji celowe jest otwieranie ognia dopiero na bliskich odległościach, co zapewnia największą jego skuteczność.

11. PRACA SZTABU W CZASIE WYJŚCIA Z WALKI I WYCOFANIA

Wycofanie wojsk będących w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem może być planowane w powiązaniu z wyjściem ich z walki.

Po otrzymaniu rozkazu do wycofania szef sztabu dywizji /pułku/, zgodnie z zamiarem dowódcy, ustala zakres, treść, sposoby i terminy wykonania przedsięwzięć dotyczących przygotowania wyjścia i wycofania. W tym celu wydaje on odpowiednie wytyczne oficerom sztabu.

Oceniając sytuację, sztab dywizji /pułku/ powinien uwzględnić między innymi: możliwości i sposób oderwania się od nieprzyjaciela; zdolność bojową i możliwości marszowe wojsk oraz stopień zaopatrzenia ich w środki materiałowe; stan dróg na kierunku wycofania oraz charakter terenu, w tym na rubieżach pośrednich i ostatecznej, a także liczbę i charakter przeszkód, odcinków skażeń i zniszczeń; przejezdność terenu; miejscowe zasoby środków do naprawy dróg i mostów oraz warunków budowy zapór inżynieryjnych na prawdopodobnych kierunkach działania nieprzyjaciela.

W przygotowywanych meldunkach z danymi do decyzji dowódcy dywizji /pułku/ oficerowie sztabu powinni uwzględnić:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - możliwości nieprzyjaciela w potęgowaniu siły uderzenia przede wszystkim bronią masowego rażenia i odwodami na najbardziej zagrożonych kierunkach; skład, możliwe kierunki i sposób działań jego zgrupowania według czasu i rubieży na całą głębokość wycofania naszych wojsk; możliwości tworzenia przez nieprzyjaciela stref /odcinków/ skażeń, zniszczeń i zatopień na drogach wycofania oraz użycia desantów powietrznych i grup dywersyjnych.

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - czas i sposób wyjścia z walki; przewidywane ugrupowanie bojowe /marszowe/ i sposób tworzenia ugrupowania bojowego /formowania kolumn/; terminy przekroczenia linii /punktu/ wyjściowej, linii /punktu/ wyrównania i wyjścia na ostateczną rubież wycofania; siły oraz możliwy sposób i czas rozwinięcia ich na rubieżach pośrednich; sposób i czas wycofania pododdziałów tyłowych; sposób i czas działania ariergard i innych elementów ubezpieczenia bojowego na poszczególnych rubieżach z uwzględnieniem tempa wycofania sił głównych.

Decyzję dowódcy o wycofaniu opracowuje się zazwyczaj na mapie roboczej i w legendzie. Na mapie przedstawia się: zgrupowanie nieprzyjaciela i zamiar jego działań; sposób wyjścia z walki i oderwania się sił głównych od nieprzyjaciela oraz rejony ich ześrodkowania; linię /rubież/ formowania kolumn; skład ariergard, rubieże, które powinny one utrzymać; położenie i zadania wojsk zabezpieczających wyjście z walki sił głównych; drogi wycofania każdego oddziału /pododdziału/; linię /punkt/ wyjściową, linie /punkty/ wyrównania i termin ich przekroczenia; sposób współdziałania oddziałów, pododdziałów i środków wzmocnienia w czasie wyjścia z walki i wycofania; zadanie sąsiadów; ostateczną rubież wycofania i przewidywane rubieże pośrednie oraz ugrupowanie sił na tych rubieżach; sposób osłony wojsk przed uderzeniami nieprzyjaciela z powietrza; ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/ podczas wycofania.

Poza tym na mapę nanosi się zasadnicze przedsięwzięcia dotyczące zabezpieczenia działań bojowych, a w szczególności: sposób ubezpieczenia skrzydeł; przeciwdziałanie desantom powietrznym i grupom dywersyjno-rozpoznawczym nieprzyjaciela w pasie /na drogach/ wycofania; przedsięwzięcia dotyczące utrzymania cieśnin, mostów i przepraw do czasu przejścia sił głównych; drogi i sposoby wycofania pododdziałów tyłowych; miejsca i sposób wykonania niszczeń podczas wycofania; miejsca rozmieszczenia i sposób przesunięcia punktów dowodzenia podczas wychodzenia z walki i wycofania.

Zadania bojowe, wraz z wytycznymi do współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych, stawia się /przekazuje/ w pierwszej kolejności wojskom wydzielonym do osłony i ariergardzie, a następnie pozostałym oddziałom /pododdziałom/ w kolejności ich wycofania.

Jeżeli sytuacja i czas pozwala, to może być przeprowadzony rekonesans kierunku /dróg/ wycofania i poszczególnych rubieży. Zadaniem grup rekonesansowych jest przede wszystkim ustalenie: stanu dróg wycofania, rubieży pośrednich i ostatecznej oraz udokładnienie zadań dla oddziałów /pododdziałów/ i sposobu zajęcia tych rejonów; obiektów,

rubieży, rejonów i węzłów dróg, które powinny być utrzymane przez wydzielone siły i środki; obiektów przeznaczonych do minowania i niszczenia.

W s p ó ł d z i a ł a n i e na czas wyjścia z walki i wycofania może być zorganizowane według następujących etapów:

- odparcie natarcia nieprzyjaciela i stworzenie warunków do oderwania się od niego;
- walka oddziałów /pododdziałów/ osłony i oderwanie się sił głównych dywizji /pułku/ od nieprzyjaciela;
- wycofanie oraz działanie oddziałów /pododdziałów/ na kolejnych /pośrednich/ i ostatecznej rubieży.

Sztab dywizji /pułku/, uzgadniając działanie wojsk na okres odparcia natarcia nieprzyjaciela i stworzenia warunków oderwania się od niego, powinien między innymi ustalić: sposób działania organów rozpoznania w głębi ugrupowania nieprzyjaciela oraz czas i kierunki ich wycofania; rubieże /rejony/ i czas ich utrzymania przez oddziały /pododdziały/ osłony oraz czas i kierunki ich wycofania; sposób i terminy wykonania zadania przez artylerię oraz lotnictwo; czas i miejsce ustawienia zapór inżynieryjnych przed przednim skrajem obrony.

Na okres walki oddziałów /pododdziałów/ osłony i oderwania się sił głównych od nieprzyjaciela sztab ustala: sposób i czas działania oddziałów /pododdziałów/ osłony; sposób i kolejność wyjścia z walki sił głównych, rubieże formowania kolumn kompanijnych i batalionowych; zadanie artylerii dla wsparcia walki oddziałów /pododdziałów/ osłony oraz sił głównych podczas wyjścia z walki; kolejność i czas wycofania artylerii do kolejnych rejonów stanowisk ogniowych; sposób zapewnienia obrony przeciwlotniczej siłom głównym w czasie odrywania się od nieprzyjaciela i formowania kolumn; kolejność i czas ustawienia dodatkowych zapór inżynieryjnych, przygotowania i wykonania niszczeń ważnych obiektów na drogach wycofania; sposób przesunięcia punktów dowodzenia.

Uzgadniając współdziałanie na okres wycofania i działania oddziałów /pododdziałów/ na poszczególnych rubieżach, sztab powinien ustalić: ugrupowanie marszowe sił głównych; linie /punkty/ wyrównania i terminy ich przekroczenia; czas utrzymania kolejnych rubieży przez ariergardę i sposób jej wycofania; sposób działania sił głównych w przypadku przejścia nieprzyjaciela do pościgu równoległego; sposób działania sił głównych w przypadku przecięcia przez nieprzyjaciela dróg wycofania; sposób zwalczania desantu nieprzyjaciela na drogach wycofania; sposób rozwinięcia sił głównych na ostatecznej rubieży; siły i środki wydzielone do ubezpieczenia i sposoby ich działania; miejsce punktów dowodzenia w ugrupowaniu dywizji /pułku/ i czas ich przesunięcia. Ponadto sztab opracowuje i przekazuje do wojsk niezbędne sygnały.

W czasie wyjścia z walki d o w o d z e n i e wojskami realizuje się z zasady ze stanowiska dowodzenia. Mogą być również wykorzystywane punkty obserwacyjne. W czasie wycofywania się wojsk stanowisko dowodzenia przesuwa się w centrum ugrupowania dywizji /pułku/.

Do dowodzenia oddziałami osłony w dywizji może być wykorzystane wysunięte stanowisko dowodzenia, które zwykle przesuwa się w ugrupowaniu ariergardy. Jeżeli sytuacja pozwala, można na ostatecznej rubieży odpowiednio wcześniej rozwinąć SD, aby zapewnić dowodzenie wojskami w czasie rozwinięcia i zajmowania przez nie nakazanych rejonów.

Tyłowe stanowisko dowodzenia przesuwa się w składzie pododdziałów tyłowych dywizji /pułku/.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h organizuje się według ogólnie obowiązujących zasad ze szczególnym uwzględnieniem rozpoznania, ubezpieczenia i maskowania.

W zakresie rozpoznania należy między innymi: śledzieć rozmieszczenie środków napadu jądrowego, artylerii i odwodów nieprzyjaciela oraz ustalić kierunki ich przesunięcia i możliwy sposób działania; ustalić możliwości przejścia nieprzyjaciela do pościgu i wyjścia na skrzydła i tyły wycofujących się wojsk; zorganizować rozpoznanie terenu na kierunku wycofania wojsk własnych z punktu widzenia możliwości bezkolizyjnego formowania kolumn i przesunięcia wojsk na kolejne rubieże oraz organizacji na nich obrony; rozpoznanie przeszkód i zapór w pasie wycofania wojsk; śldzieć działanie grup dywersyjnych i desantów nieprzyjaciela.

W zakresie ubezpieczenia należy przede wszystkim: zorganizować osłonę i ubezpieczenie bojowe wyjścia dywizji /pułku/ z walki i oderwania się od nieprzyjaciela oraz zapewnić ubezpieczenie marszowe /wycofanie/. W tym celu organizuje się między innymi ubezpieczenie tylne /awangardy i szpice tylne/, ubezpieczenie boczne oraz ubezpieczenie czołowe /awangardy i szpice czołowe/.

W zakresie maskowania należy między innymi: zorganizować zwalczanie środków radioelektronicznych nieprzyjaciela; kontrolę przestrzegania zasad przekazywania informacji przez techniczne środki łączności; zorganizować pozorne ruchy i odejścia wojsk.

S ł u ż b ę p o r z ą d k o w o - o c h r o n n ą organizuje się przede wszystkim dla zapewnienia regulacji ruchu na drogach wycofania, głównie w miejscach formowania i łączenia kolumn kompanijnych i batalionowych, na liniach /punktach/ wyjściowych i wyrównania, a także podczas wycofania i zajmowania poszczególnych rubieży.

Powodzenie wycofania w dużej mierze zależy od zorganizowanego jego rozpoczęcia. Z chwilą rozpoczęcia wycofania oficerowie sztabu powinni być w oddziałach /pododdziałach/ w celu udzielenia pomocy podwładnym w jak najlepszym wykonaniu przez nich wszystkich przedsięwzięć określonych w zadaniach i wytycznych.

Rozdział IV

WŁAŚCIWOŚCI PRACY SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W OKRĄŻENIU I PODCZAS WYJŚCIA Z OKRĄŻENIA

Walkę w okrążeniu zawsze zaliczano do najbardziej skomplikowanych i trudnych działań, a zorganizowane wyjście z niego stanowiło przykład najwyższego kunsztu dowodzenia i wartości bojowej wojsk.

Do właściwości, które będą wywierały wpływ na pracę dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ w zakresie przygotowania i prowadzenia walki w okrążeniu, można zaliczyć między innymi: skrajnie ograniczony czas zorganizowania walki; konieczność realizowania przedsięwzięć dotyczących przygotowania walki w okrążeniu z jednoczesnym kierowaniem działaniami bojowymi w warunkach znacznej przewagi nieprzyjaciela; stopniowe lub lawinowe narastanie sytuacji, w której wojska będą zmuszone przejść do walki w okrążeniu; potrzebę przejmowania dowodzenia oddziałami i pododdziałami odciętymi od swoich macierzystych jednostek oraz pozostającymi w rejonie okrążenia; potrzebę zorganizowania obrony okrężnej nie tylko poszczególnych pododdziałów, lecz całej dywizji /pułku/ i innych wojsk pozostających w rejonie okrążenia; potrzebę dokonania zmiany w ugrupowaniu bojowym dywizji /pułku/ oraz rejonów rozmieszczenia niektórych jego elementów stosownie do potrzeb walki w okrążeniu.

Podstawowym warunkiem zapewniającym terminowe zorganizowanie działań jest szybkie powzięcie decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ i postawienie /przekazanie/ zadań wykonawcom.

Jednocześnie z wypracowywaniem decyzji oficerowie sztabu, zgodnie z wytycznymi dowódcy, opracowują i przekazują do wojsk zadania bojowe zwykle w formie zarządzenia bojowego, a dla części wojsk mogą być przekazane wstępne zarządzenia bojowe. Zarządzenia bojowe przekazuje się tym wojskom, które natychmiast powinny przystąpić do realizacji zadań dotyczących np. zamknięcia zagrożonych kierunków od strony skrzydeł i tyłów dywizji /pułku/, umocnienia najdogodniejszych rubieży, organizacji systemu ognia, zabezpieczenia luk i wykonania innych przedsięwzięć stwarzających korzystne warunki prowadzenia walki w okrążeniu.

Szef sztabu powinien zorganizować pracę w sztabie w ten sposób, aby można było jednocześnie kierować walką oddziałów /pododdziałów/ i przygotować działanie w okrążeniu. Jeżeli istnieje potrzeba, szef sztabu organizuje przejęcie dowodzenia oddziałami i pododdziałami z innych jednostek pozostających w rejonie okrążenia.

Oficerowie sztabu dywizji /pułku/ w ocenie położenia powinni uwzględnić między innymi:

- szef wydziału rozpoznawczego sztabu dywizji /starszy oficer rozpoznania sztabu pułku/ - siły nieprzyjaciela, które mogą zamknąć pierścień okrążenia, oraz czas w jakim mogą tego dokonać; siły których nieprzyjaciel może użyć do likwidacji okrążonych wojsk, czas i sposób likwidacji; zgrupowanie nieprzyjaciela stanowiące największą groźbę dla okrążonych wojsk; najsilniejsze i najsłabsze miejsca w ugrupowaniu nieprzyjaciela;

- szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ - potrzeby i możliwości zorganizowania obrony okrężnej; rejon, w którym najkorzystniej jest skupić główny wysiłek obrony; potrzeby dokonania zmian w ugrupowaniu bojowym; możliwości i sposoby prowadzenia samodzielnej walki przez oddziały /pododdziały/; organizację systemu ognia i zapór; warunki manewru; kierunki dogodne do uderzenia nieprzyjaciela i trudno dostępne oraz sposób działania wojsk na tych kierunkach; sposób wykorzystania walorów obronnych terenu;

- szef wydziału łączności sztabu dywizji /szef łączności pułku/ - siły i środki łączności niezbędne do zapewnienia przejęcia dowodzenia podporządkowanymi oddziałami /pododdziałami/.

Dokonując zmian w ugrupowaniu dywizji, należy pamiętać, że powinny one być proste w realizacji. Zmian w ugrupowaniu bojowym należy dokonywać w nocy lub niekiedy w dzień, albo przy silnej osłonie ogniowej oraz z zachowaniem zasad maskowania.

Decyzje dowódcy dywizji /pułku/ opracowuje się zwykle na mapie roboczej i w legendzie.

Planowanie walki w okrążeniu cechuje duży stopień szczegółowości. Ustala się zadania i sposób działania podległych wojsk zwykle o dwa i więcej szczebli niżej.

Zadania wykonawcom przekazywane są zazwyczaj sukcesywnie w miarę rozwiązywania poszczególnych problemów i najczęściej w formie krótkich zarządzeń bojowych.

Współdziałanie wojsk w walce w okrążeniu nabiera szczególnego znaczenia. Z uwagi na skrajnie ograniczony czas, w jakim zazwyczaj organizowane będą działania, ustalenia w zakresie współdziałania będą dokonywane i przekazywane wykonawcom stosownie do ważności i czasu realizacji zadań w najbliższym okresie /etapie/ walki. Szcze-

gółowe działanie wojsk w następnych okresach /etapach/ zwykle ustala się w toku trwania walki w okrążeniu.

Uzgadniając działanie wojsk, sztab szczególną uwagę powinien skupić przede wszystkim na: ustaleniu sposobu utrzymania lub opanowania i utrzymania rubieży /rejonów/, od których zależy żywotność obrony dywizji /pułku/; określeniu sposobu i kolejności zmiany ugrupowania bojowego stosownie do zaistniałej sytuacji; sprecyzowaniu działania dywizjonu rakiet taktycznych, artylerii, czołgów i odwodów specjalnych podczas odpierania uderzeń nieprzyjaciela; ustaleniu sposobu dokonywania manewru sił z kierunków niezagrożonych na kierunki /odcinki/ zagrożone.

D o w o d z e n i e dywizją /pułkiem/ w okrążeniu realizowane jest z punktów dowodzenia rozmieszczanych zazwyczaj w centrum ugrupowania dywizji /pułku/. Ponadto na kierunkach szczególnie zagrożonych może być organizowany punkt obserwacyjny. Wszystkie oddziały /pododdziały/ i grupy żołnierzy odcięte przez nieprzyjaciela od macierzystych jednostek i pozostające w rejonie okrążenia włącza się do jednolitego systemu dowodzenia dywizji /pułku/. Organizując dowodzenie wojskami należy uwzględnić taki system, który zapewni kierowanie walką oddziałów /pododdziałów/ w wypadku rozcięcia przez nieprzyjaciela ugrupowania dywizji /pułku/ i izolowanie poszczególnych jej części. Wymaga to również racjonalnego podziału sił i środków dowodzenia na poszczególne punkty dowodzenia. Prócz tego dywizja /pułk/ powinna wykorzystać wszystkie dostępne środki i możliwe sposoby, aby zapewnić łączność z wojskami walczącymi poza okrążeniem.

Z a b e z p i e c z e n i e d z i a ł a ń b o j o w y c h sztab dywizji /pułku/ organizuje zgodnie z obowiązującymi zasadami i zwykle dostosowuje funkcjonujący system zabezpieczenia do nowych warunków walki i sposobu jej prowadzenia. W walce w okrążeniu szczególną uwagę należy zwrócić na: rozpoznanie, obronę przed bronią masowego rażenia, powszechną obronę przeciwlotniczą, ubezpieczenie oraz zabezpieczenie tyłowe.

W r o z p o z n a n i u główną uwagę należy zwrócić na konieczność wykrycia na czas manewru sił i środków nieprzyjaciela na zagrożone kierunki.

W o b r o n i e p r z e d b r o n i ą m a s o w e g o r a ż e n i a należy uwzględnić między innymi potrzebę zapewnienia samowystarczalności okrążonych sił w zakresie realizacji przedsięwzięć likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia i odtwarzania zdolności bojowej oraz włączenia w jednolity system OPBMR nowo podporządkowanych dywizji /pułkowi/ oddziałów, pododdziałów i grup żołnierzy.

W p o w s z e c h n e j o b r o n i e p r z e c i w l o t n i-

c z e j należy przede wszystkim zapewnić znaczną samowystarczalność oddziałów i pododdziałów. Dużego znaczenia nabiera rozpoznanie wzrokowe oraz organizacja osłony okrężnej rejonu obrony. Bardzo ważną rolę w systemie ognia przeciwlotniczego, prócz rakiet, spełnia ogień broni pokładowej wozów bojowych oraz broni strzeleckiej pododdziałów.

W u b e z p i e c z e n i u szczególną uwagę należy zwrócić między innymi na potrzebę ubezpieczenia nie obsadzonych rubieży i luk pomiędzy oddziałami /pododdziałami/ oraz rejonów w głębi obrony, które zamierza się wykorzystać jako kolejną rubież obrony. Duże znaczenie w tym zakresie ma również wykorzystanie zapór inżynieryjnych i niszczeń, które powinny być powiązane z systemem ognia.

W z a b e z p i e c z e n i u t y ł o w y m szczególne znaczenie ma odpowiednio wcześniejsze zgromadzenie dodatkowych zapasów środków materiałowych w oddziałach i pododdziałach oraz ustalenie norm zużycia tych środków i wzmożona kontrola bezwzględnego ich przestrzegania.

W y j ś c i e w o j s k z o k r ą ż e n i a jest ściśle powiązane z walką w okrążeniu i stanowi jej kolejny zamierzony etap. Dywizja /pułk/ może otrzymać zadanie wyjścia z okrążenia bezpośrednio po zaistnieniu okrążenia lub po pewnym okresie walki, gdy dalsze działanie wojsk w oderwaniu od sił głównych przestało posiadać znaczenie taktyczne lub operacyjne.

Organizacja działań dywizji /pułku/ w celu wyjścia z okrążenia będzie z zasady realizowana w warunkach ograniczonej, a w wielu wypadkach nawet skrajnie ograniczonej ilości czasu.

Oficerowie sztabu w ocenie położenia powinni między innymi uwzględnić:

- s z e f w y d z i a ł u r o z p o z n a w c z e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r r o z p o z n a n i a s z t a b u p u ł k u / - skład, ugrupowanie i charakter działań nieprzyjaciela tworzącego wewnętrzny pierścień okrążenia oraz najsilniejsze i najsłabsze miejsca w jego ugrupowaniu; możliwości uzyskania zaskoczenia nieprzyjaciela; skład, ugrupowanie i charakter działań nieprzyjaciela na zewnętrznym froncie okrążenia oraz istnienie luk w tym ugrupowaniu; możliwy sposób przeciwdziałania nieprzyjaciela w czasie przerywania pierścienia okrążenia i w czasie wychodzenia z okrążenia;

- s z e f w y d z i a ł u o p e r a c y j n e g o s z t a b u d y w i z j i /s t a r s z y o f i c e r o p e r a c y j n y s z t a b u p u ł k u / - najbardziej korzystny sposób wyjścia wojsk z okrążenia; charakter działań wojsk własnych poza rejonem okrą-

żenia oraz sposób, zakres i termin wsparcia dywizji /pułku/ przez przełożonego; możliwości dywizji /pułku/ w zakresie przełamania /przerwania/ pierścienia okrążenia; czas i kierunek wyjścia wojsk z okrążenia /jeżeli nie określił tego dowódca szczebla nadrzędnego/; ugrupowanie dywizji /pułku/ podczas przełamywania /przerwynia/ pierścienia okrążenia, wychodzenia i po wyjściu z okrążenia; możliwości prowadzenia działań po wyjściu z okrążenia; możliwości i sposób ewakuacji całości sił i środków z rejonu okrążenia; wpływ warunków terenowych na sposób wyjścia z okrążenia i działania po wyjściu z okrążenia oraz użycie rodzajów wojsk, możliwość wyprowadzenia sprzętu i maskowanie; organizację dowodzenia dywizją /pułkiem/ w czasie wychodzenia i po wyjściu z okrążenia.

Planowanie i organizowanie wyjścia z okrążenia sztab dywizji /pułku/ realizuje zwykle z uwzględnieniem następujących okresów:

- przełamanie i przerwanie się poza pierścień okrążenia;
- działanie wojsk po wyjściu z okrążenia;
- osiągnięcie rubieży spotkania i połączenie się z wojskami własnymi.

Zadanie bojowe dla zgrupowania przełamującego /przerywającego/ pierścień okrążenia stawia zazwyczaj osobiście dowódca. Zadania dla pozostałych elementów przekazują oficerowie sztabu. Wskazane jest, aby zadań bojowych nie przekazywać podwładnym przez techniczne środki łączności.

W s p ó ł d z i a ł a n i e wojsk podczas wyjścia z okrążenia posiada wyjątkowo duże znaczenie. Sztab dywizji /pułku/ uzgadniając działanie wojsk powinien uwzględnić między innymi: sposób utworzenia i działania zgrupowania przełamującego; rozmieszczenie odwodów i ich działania na prawdopodobnych kierunkach oddziaływania nieprzyjaciela; sposób działania oddziałów /pododdziałów/ osłony i ubezpieczenia; sposób działania oddziałów /pododdziałów/ w celu rozbicia nieprzyjaciela na podejściach do rubieży spotkania z wojskami własnymi; kolejność i sposób łączenia się z wojskami własnymi.

D o w o d z e n i e dywizją /pułkiem/ podczas wyjścia z okrążenia jest szczególnie złożone. Podczas wyjścia z okrążenia punkty dowodzenia rozmieszcza się i przegrupowuje z zasady w centrum ugrupowania dywizji /pułku/. Ponadto należy ustalić kompetencję kierowniczych osób funkcyjnych rozmieszczonych na poszczególnych punktach dowodzenia oraz dokonać podziału sił i środków dowodzenia na poszczególne punkty stosownie do zadań, jakie mają wykonywać. Podział ten może być każdorazowo różny w zależności od konkretnej sytuacji. Z zasady decydującą rolę podczas przełamywania /przerywania/ pierścienia okrążenia spełnia zgrupowanie przełamujące, stąd najczęściej dowódca dywizji /pułku/ wraz z grupą oficerów będzie kierował jego walką z PO, zaś całokształtem koordynacji działań oddziałów /pododdziałów/ osłony i ubezpieczenia może kierować zastępca dowódcy ds. liniowych. Szef sztabu może kierować formowaniem kolumn i wyprowadzaniem ich na wyznaczone drogi ewakuacji.

Rozdział V

PRACA SZTABU DYWIZJI /PUŁKU/ W ZAKRESIE ODTWARZANIA ZDOLNOŚCI BOJOWEJ WOJSK I LIKWIDACJI SKUTKÓW UDERZEŃ BRONI JĄDROWEJ

Bez względu na rodzaj działań odtworzenie i utrzymanie zdolności bojowej dywizji /pułku/ jest jednym z głównych obowiązków dowódcy i sztabu. Zakres realizacji tego zadania uzależniony będzie od skali i charakteru poniesionych strat. W wyniku użycia broni jądrowej mogą być zniszczone całe pododdziały, oddziały, elementy ugrupowania bojowego, a także punkty dowodzenia. Często straty w sile żywej znacznie przewyższą straty w sprzęcie bojowym i uzbrojeniu. Duże i szczególnie skomplikowane w swojej strukturze straty, poniesione w wyniku uderzeń środków masowego rażenia, wpływają na wzrost rangi i znaczenia odtwarzania zdolności bojowej.

Odtwarzanie zdolności bojowej obejmuje zazwyczaj następujące przedsięwzięcia: odtworzenie systemu dowodzenia; określenie stopnia porażenia wojsk i obiektów tyłowych; sprecyzowanie zadań bojowych oddziałom /pododdziałom/ do dalszych działań; wyprowadzenie wojsk z rejonów skażonych, niszczeń, pożarów i zatopień; odtworzenie naruszonej struktury organizacyjnej lub formowanie oddziałów zbiorczych; uzupełnienie oddziałów /pododdziałów/ w środki materiałowe; wznowienie działań bojowych.

Sztab dywizji /pułku/, w pierwszej kolejności, powinien przystąpić do odtworzenia systemu dowodzenia i łączności. W zależności od strat szef sztabu dywizji /pułku/ może zaproponować dowódcy jeden z następujących sposobów odtwarzania systemu dowodzenia dywizji /pułku/: częściowe uzupełnienie stanu osobowego stanowiska dowodzenia siłami i środkami lub przejęcie dowodzenia przez jeden z ocalałych punktów dowodzenia; przejęcie dowodzenia przez sztab jednego z sąsiadów lub przez wyższego przełożonego bez odtwarzania zniszczonego stanowiska dowodzenia, a w dywizji i wysuniętego /zapasowego/ stanowiska dowodzenia; utworzenie nowego punktu dowodzenia z pozostałości częściowo obezwładnionych dowództw, które są niezdolne do samodzielnego działania; przekazanie dowodzenia jednemu z podległych dowództw batalionu, a następnie wzmocnienie go siłami i środkami.

Obowiązkiem sztabu dywizji jest odtworzenie dowodzenia w pułkach, a sztabu pułku w batalionach.

W wypadku przejmowania dowodzenia dywizją /pułkiem/ przez sztab pułku /batalionu/ w pierwszej kolejności organizuje się łączność z oddziałami /pododdziałami/ pierwszego rzutu dywizji /pułku/, grupami i oddziałami ratunkowo-ewakuacyjnymi oraz z pododdziałami tyłowymi. W celu zapewnienia łączności z przełożonym sztab armii /dywizji/ powinien wzmocnić pułk /batalion/ przejmujący dowodzenie niezbędnymi siłami i środkami łączności. Ponadto sztab armii /dywizji/ zwykle opracowuje i przekazuje do sztabu pułku /batalionu/ następujące informacje: zadania wykonywane przez oddziały /pododdziały/, nad którymi przejmuje dowodzenie; aktualny stan systemu dowodzenia i łączności w podległych oddziałach /pododdziałach/; aktualny stan materiałowo-technicznego zabezpieczenia. Przejęcie dowodzenia potwierdza się w rozkazie dowódcy armii /dywizji/. Rozkaz ten zawiera między innymi następujące dane: stopień, nazwisko i imię osób, które przejmują dowodzenie i ich funkcje; miejsce i termin zorganizowania dowództwa; wydzielone siły i środki łączności oraz miejsce i czas ich przekazania; sposób powiadamiania wojsk o przejęciu nad nimi dowodzenia.

W wypadku przejęcia dowodzenia przez WSD /ZSD/ lub TSD na szczeblu dywizji oraz TSD na szczeblu pułku wzmacnia się je siłami i środkami stanowiącymi odwód środków łączności.

Po odtworzeniu systemu dowodzenia i łączności sztab przystępuje do określenia stopnia porażenia oddziałów /pododdziałów/ oraz obiektów tyłowych. Informacje dotyczące tego problemu przygotowuje szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ we współpracy głównie z szefem zabezpieczenia chemicznego i innymi oficerami. Na podstawie danych z rozpoznania i meldunków z podległych sztabów szef wydziału operacyjnego sztabu dywizji /starszy oficer operacyjny sztabu pułku/ przygotowuje dla dowódcy dane dotyczące przede wszystkim: strat w ludziach, uzbrojeniu, sprzęcie i środkach materiałowych; zmian w ugrupowaniu oddziałów /pododdziałów/ oraz zakresu prac związanych z likwidacją skutków uderzeń.

Przedstawione przez sztab dywizji /pułku/ dane o porażeniu wojsk są między innymi podstawą dla dowódcy do określania stopnia ich zdolności bojowej.

Złożoność sytuacji i występujące trudności w jej ocenie, w warunkach znacznego porażenia wojsk, wpływają na to, że dowódca dywizji /pułku/ zazwyczaj będzie podejmował decyzje etapami i sukcesywnie w miarę zbierania /napływania/ i opracowania danych. Na podobnych zasadach sztab dywizji /pułku/ opracowuje i przekazuje zadania bojowe do oddziałów /pododdziałów/ i organizuje ich działanie. Przy precyzowaniu zadań bojowych uwzględnia się również decyzję wcześniej powziętą przez podległych dowódców.

Gdy dywizja /pułk/ częściowo utraciła zdolność bojową, a ocalałe siły i środki zabezpieczą wykonanie wcześniej postawionych zadań bojowych, wówczas sztab przygotowując dane powinien uwzględnić możliwość powzięcia przez dowódcę decyzji: w pierwszej kolejności dotyczącą przejścia do aktywnych działań ocalałymi oddziałami /pododdziałami/, a następnie odtwarzania zdolności bojowej oraz likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej nieprzyjaciela. Natomiast w wypadku całkowitej utraty zdolności bojowej sztab dywizji /pułku/, przygotowując dane, powinien uwzględnić możliwość powzięcia przez dowódcę decyzji: w pierwszej kolejności o odtwarzaniu zdolności bojowej, a następnie o wznowieniu działań ocalałymi i odtworzonymi siłami.

Decyzję dowódcy dotyczącą wznowienia /przejścia/ działań ocalałymi oddziałami /pododdziałami/ oraz odtwarzania zdolności bojowej i likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej nieprzyjaciela sztab dywizji /pułku/ opracowuje zwykle na mapie wraz z tekstowym /tabelarycznym/ planem.

Czas, jaki można uwzględniać podczas planowania odtwarzania zdolności bojowej dywizji /pułku/ i niektórych jej części składowych, przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Czas niezbędny na odtworzenie zdolności bojowej dywizji /pułku/[7]

Lp.	Wyszczególnienie czynności		Oddział ZT	Czas wykonania czynności
1.	Odtworzenie naruszonego dowodzenia		pułk dywizja	do 1,5 godz. 1,5-2,5 godz.
2.	Określenie stopnia porażenia stanu osobowego		pułk dywizja	do 3 godz. do 4 godz.
3.	Odtworzenie struktury organizacyjnej	a/ w ramach uprzedniej struktury organizacyjnej	pułk dywizja	3 godz. 4 godz.
		b/ drogą tworzenia oddziałów zbiorczych	zbiorczy batalion zbiorczy pułk	6 godz. 12 godz.
4.	Odtworzenie zdolności pododdziałów tyłowych		pułk dywizja	4-6 godz. 6-8 godz.
5.	Odtworzenie zdolności bojowej dywizji, która częściowo utraciła zdolność bojową		dywizja	6-8 godz.
6.	Odtworzenie zdolności bojowej dywizji, która całkowicie utraciła zdolność bojową		dywizja	1-2 dni i więcej

7/ Zasady organizacji odtwarzania zdolności bojowej wojsk porażonych bronią masowego rażenia, GZ6zB, Warszawa 1979, s. 20.

Sztab dywizji /pułku/, przygotowując dane do powzięcia decyzji przez dowódcę, w zakresie likwidacji skutków użycia broni jądrowej zwykle uwzględnia przedsięwzięcia dotyczące przede wszystkim: rozpoznania rejonów porażeń bronią jądrową; prowadzenia prac ratunkowych i zabiegów leczniczo-ewakuacyjnych; prowadzenia zabiegów specjalnych stanu osobowego; gaszenia pożarów; oczyszczania wody ze środków radioaktywnych; dezaktywacji sprzętu, uzbrojenia i terenu; prowadzenia zabiegów izolacyjno-ograniczających.

W wypadku porażenia dywizji /pułku/ bronią jądrową należy dążyć do wznowienia działań bojowych ocalałymi siłami, co stworzy między innymi warunki do likwidacji skutków uderzeń. Dla realizacji powyższego dowódca dywizji /pułku/ wraz z częścią oficerów może organizować wznowienie działań i dowodzić tymi siłami, zaś pozostali oficerowie mogą kierować likwidacją skutków uderzeń broni jądrowej.

Rozdział VI

INFORMATYCZNE ZABEZPIECZENIA DOWODZENIA DYWIZJA

Informatyczne zabezpieczenie dowodzenia obejmuje całokształt przedsięwzięć związanych ze zbieraniem, przesyłaniem, przechowywaniem, przetwarzaniem i udostępnianiem informacji zgodnie z potrzebami i wymaganiami organów dowodzenia. Polega na realizacji zadań operacyjno-taktycznych za pomocą metod i środków informatyki.

Wynikiem informatycznego zabezpieczenia dowodzenia powinno być zwiększenie operatywności kierowania wojskami, skuteczności użycia broni i sprzętu, podniesienie gotowości bojowej, a także zmniejszenie wysiłku dowódców i oficerów sztabu związanego z pracami technicznymi. Podstawową formą realizacji powyższych celów jest eksploatacja systemów informatycznych /SI/, jak również autonomicznych zadań operacyjno-taktycznych /tzw. programów polowych/.

System informacyjny jest podsystemem systemu kierowania /dowodzenia/, którego istota polega na realizacji procesów informacyjnych /zbieranie, przechowywanie, przesyłanie, przetwarzanie, rozpowszechnianie, udostępnianie informacji/ zgodnie z potrzebami i wymaganiami użytkowników.

System informatyczny jest to taki system informacyjny, w którym procesy informacyjne realizowane są za pomocą technicznych i prognozowanych środków informatyki. W odróżnieniu od powyższego określenia systemu informatycznego w tzw. szerokim znaczeniu spotykane jest również określenie w wąskim znaczeniu. Otóż system informatyczny traktowany jest w nim jako zestaw programów użytkowych i organizacyjnych opracowanych dla realizacji określonych zadań /funkcji/ dowodzenia /zarządzania/.

W chwili obecnej możemy wyróżnić trzy podstawowe rodzaje systemów eksploatowanych w siłach zbrojnych:

Automatyczne systemy dowodzenia - charakteryzujące się tym, że cały cykl kierowania jest realizowany przez środki techniczne bez bezpośredniego udziału człowieka w poszczególnych jego ogniwach. Znajdują one zastosowanie przede wszystkim w procesach kierowania środkami walki, np. w naprowadzaniu środków obrony przeciwlotniczej.

Zautomatyzowane systemy dowodzenia - to te,w których część procesów dowodzenia jest wykonywana przy użyciu środków technicznych, a część przez człowieka. Zakres wykorzystania środków technicznych w tych systemach może być zróżnicowany, natomiast człowiek w każdym wypadku spełnia zasadniczą funkcję - podejmuje ostateczną decyzję.

Polowe zautomatyzowane systemy dowodzenia - przeznaczone do zapewnienia efektywnego wykorzystania sił i środków bojowych w walce dla pomyślnego wykonania przez wojska zadań bojowych przy minimalnych stratach osobowych i materiałowych. Podstawowymi elementami polowego zautomatyzowanego systemu dowodzenia są: stanowisko dowodzenia, tyłowe stanowisko dowodzenia, wysunięte /zapasowe/ stanowisko dowodzenia, wyposażone w odpowiednie środki łączności i środki informatyki, a działalność ich podporządkowywana jest jednemu celowi - osiągnięciu zwycięstwa w walce.

Proces informatyzacji systemu dowodzenia polega zatem na wyposażeniu go w coraz bardziej efektywne i niezawodne systemy informatyczne, a także na realizacji związanych z tym zmian w jego strukturze organizacyjnej.

W celu usprawnienia dowodzenia dywizją prowadzone są prace nad rozwiązaniem, algorytmizacją i programowaniem zadań operacyjno-taktycznych, co pozwoli zastosować elektroniczną maszynę cyfrową /EMC/ do ich realizacji. Zgodnie z ustaleniami przyjętymi we wszystkich armiach sojuszniczych Układu Warszawskiego zautomatyzowany system dowodzenia dywizją składa się z czterech podsystemów:

- podsystemu dowodzenia ogólnowojskowego;
- podsystemu dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ rakietowymi i artylerii;
- podsystemu dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ obrony przeciwlotniczej;
- podsystemu dowodzenia tyłami.

W ramach tych podsystemów realizowane są między innymi następujące zadania dla potrzeb dywizji: sporządzanie meldunku o stanie bojowym ZT; obliczanie stosunku sił walczących stron; planowanie marszu dywizji; ocena możliwości bojowych sił i środków OPL oraz możliwości osłony działań dywizji w poszczególnych dniach i etapach walki; ocena działalności bojowej sił i środków OPL; ocena strat w rejonach wybuchów jądrowych; ocena zagrożenia napromieniowaniem wojsk na drogach marszu; sporządzanie planów zabezpieczenia w amunicję oddziałów; sporządzanie ramowego planu zabezpieczenia w amunicję; sporządzanie planu zabezpieczenia materiałowego dla wszystkich środków materiałowych, a także z

podziałem na amunicję, paliwa, żywność: naliczanie limitów zużycia środków materiałowych dla oddziałów i pododdziałów; przydział środków materiałowych oddziałom i pododdziałom; planowanie dowozu środków materiałowych; zestawienie ciężaru jednostki napełnienia; planowanie uzupełnienia zapasów mps i sprzętu służby MPS; planowanie zabezpieczenia w żywność oddziałów; sporządzanie bilansu zabezpieczenia w żywność; sporządzanie meldunku o stanie sprzętu uzbrojenia; sporządzanie meldunku o stanie amunicji; zestawienie przewidywanych, prognozowanych i rzeczywistych strat sanitarnych oraz potrzeb transportowych związku taktycznego; sporządzanie oceny stanu technicznego sprzętu służby czołgowo-samochodowej i możliwości zabezpieczenia technicznego; planowanie zabezpieczenia technicznego działań bojowych w zakresie służby czołgowo-samochodowej; sporządzanie wykazu strat sprzętu oraz sprzętu wymagającego ewakuacji przez szczebel nadrzędny.

Informatyczne zabezpieczenie dowodzenia dywizją organizuje się zgodnie z decyzją dowódcy i zarządzeniem sztabu przełożonego. Za jego organizację i koordynację odpowiada szef sztabu dywizji. W celu zapewnienia szybkiego i prawidłowego przygotowania danych do powzięcia decyzji przez dowódcę i planowania działań bojowych z wykorzystaniem elektronicznej techniki obliczeniowej /ETO/ kieruje on pracami organizacyjno-technicznymi i powinien: uwzględnić możliwości i ustalić zasady wykorzystania ETO podczas pracy sztabu w zakresie planowania i prowadzenia działań bojowych; ustalić priorytety i opracować plan wykorzystania poszczególnych SI i zadań operacyjno-taktycznych; przygotować zespoły w sztabie do korzystania z ETO; ustalić sposób zbierania danych wejściowych i wykorzystania wyników obliczeń operacyjno-taktycznych, a w tym uwzględnić formę, kolejność i czas przedstawiania wyników eksploatowanych systemów informatycznych dowódcy i sztabom nadrzędnym.

Aby zapewnić, w toku działań bojowych, efektywne wykorzystanie środków informatycznego zabezpieczenia dowodzenia szef sztabu, organizując pracę, wyznacza osoby bezpośrednio odpowiedzialne za realizację zabezpieczenia informatycznego, przy czym bierze on każdorazowo pod uwagę: intensywność procesów informacyjnych /przepływu informacji/; liczbę obsługiwanych komórek organizacyjnych sztabu; stopień przygotowania oficerów sztabu do eksploatacji systemów informatycznych; liczbę i typ wykorzystywanych środków informatyki; liczbę kanałów łączności, urządzeń transmisji danych, urządzeń kodujących itp.

Do podstawowych obowiązków tych osób funkcyjnych należy: nadzór nad prawidłowym rozwiązywaniem zadań operacyjno-taktycznych i eksploatacją SI; organizacja efektywnego wykorzystania ETO poprzez planowanie i koordynowanie pracy ośrodków obliczeniowych pracujących na korzyść dywizji;

utrzymywanie aktualnych zbiorów informacji wykorzystywanych podczas eksploatacji SI; organizacja współpracy i wykorzystania zapasowych ośrodków obliczeniowych; współudział w zakresie organizacji łączności dla celów informatycznego zabezpieczenia dowodzenia; organizacja przygotowania wyznaczonych osób funkcyjnych z komórek sztabu w zakresie wykorzystania ETO.

Organizację informatycznego zabezpieczenia dowodzenia przedstawia się w planie zabezpieczenia informatycznego, w którym ujmuje się: koncepcję zabezpieczenia informatycznego punktów dowodzenia; sposób organizacji i działania polowego systemu przetwarzania informacji; przedsięwzięcia zapewniające ciągłość eksploatacji SI; zestawienie programów, sił i środków informatyki.

Zasady wykorzystania środków łączności w informatycznym zabezpieczeniu dowodzenia dywizją określa w swoich dokumentach szef wydziału łączności dywizji i odpowiada za jej organizację dla potrzeb zautomatyzowanego systemu dowodzenia.

Terminowość i poprawność rozwiązania zadań operacyjno-taktycznych przy użyciu ETO zapewnia się wspólnym wysiłkiem komórek organizacyjnych sztabu, rodzajów wojsk i służb, na których korzyść technika ta jest wykorzystywana.

L I T E R A T U R A

1. płk doc. dr B. Bidziński, Kierunki doskonalenia dowodzenia dywizją zmechanizowaną /pancerną/ w polu, rozprawa habilitacyjna, ASG WP, 1975.
2. Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "LATO-74", Myśl Wojskowa, Szt. Gen., 1974.
3. Doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "WIOSNA-74", Sztab Gen., 1974.
4. Doświadczenia i wnioski SOW w zakresie organizacji pracy sztabów w polu, SOW, 1973.
5. Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w zasadniczych rodzajach działań bojowych, podręcznik, część I i II /projekt/, ASG WP, Warszawa 1977.
6. Działania bojowe dywizji /DZ, DPanc/, podręcznik, ASG WP, Warszawa 1980.
7. Działanią bojowe pułku /pz, pcz/, podręcznik, ASG WP,Warszawa 1980.
8. Z. Gołąb, St. Kołcz, Współczesne dowodzenie wojskami, MON, 1974.
9. A. Horak, Zagadnienia automatyzacji i mechanizacji dowodzenia i zarządzania w wojsku, Sztab Gen. WP, Warszawa 1972.
10. Instrukcja o maskowaniu wojsk, część I i II, MON, Warszawa 1977.
11. Instrukcja organizacji i funkcjonowania punktów dowodzenia dywizji, POW, 1974.
12. Instrukcja pracy na mapie, ASG WP, Warszawa 1975.
13. I. Iwanow, W. Savielew, P. Szemański, Zasady dowodzenia wojskami, Warszawa 1973.
14. Kierunki usprawnienia pracy sztabów w polu. Część pierwsza materiałów z konferencji naukowej zorganizowanej przez Dowództwo ŚOW i ASG WP, Zbiór prac akademii, nr 3/61, 1973.
15. Kierunki i usprawnienia pracy sztabów w polu. Część druga materiałów z konferencji naukowej zorganizowanej przez Dowództwo ŚOW i ASG WP, Zbiór prac akademii, nr 4/62, 1974.
16. Kierunki doskonalenia dowodzenia dywizją /pułkiem/ w podstawowych rodzajach działań bojowych, Materiały z sympozjum ASG WP, 1975.
17. J. Kurnal, Zarys teorii organizacji i zarządzania, PWE,Warszawa, 1970.
18. K. Łęcki, ..., Informatyka w dowodzeniu, część I, Podstawy informatyki, ASG WP, Warszawa 1981.
19. J. Maroński, Wprowadzenie do informatyki, PWH, Warszawa,1975.
20. Mietodika raboty komandira dywizii po organizacyi nastupatielnogo boja i uprawleniju czastiami w chodie jewo wiedienija,Moskwa,1973.
21. Mietodika priniatija rieszenija komandirom połka na nastuplenije, Moskwa,1977.

22. Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych, część I, II, III, MON, 1971.
23. H. Piekarski, Założenia i zasady walki radioelektronicznej, ASG WP, Warszawa, 1980.
24. Podstawowe metody i niektóre zasady pracy sztabu w warunkach polowych, Biuletyn Informacyjny, Szt.Gen., nr 1/119/1975.
25. Prognozowana struktura ZT i jednostek z uwzględnieniem środków wzmocnienia do roku 1980, Szt.Gen., 1974.
26. Przewidywany rozwój uzbrojenia i technicznych środków dowodzenia w Siłach Zbrojnych PRL na lata 1975-80, Szt. Gen., 1974.
27. Prognozowany charakter walki do 1980, Szt. Gen., 1974.
28. Regulamin walki Sił Zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /dywizja - pułk/, MON, 1964.
29. Regulamin Służby Polowej Sztabów, MON, 1966.
30. Sbornik form bojewych dokumientow razrabatywajemych w diwizii /połku/, czast pierwaja, Moskwa, 1979.
31. Sbornik form bojewych dokumientow razrabatywajennych w diwizii /połku/, czast wtoraja, Moskwa 1979.
32. P. Sienkiewicz, Perspektywy automatyzacji systemów dowodzenia, ASG WP, Warszawa, 1981.
33. P. Sienkiewicz, Wybrane problemy oceny efektywności systemów dowodzenia, ASG WP, Warszawa, 1981.
34. Służba sztabów ogólnowojskowych, podręcznik, MON, 1966.
35. Służba sztabów ogólnowojskowych, podręcznik /tłumaczenie opracowania radzieckiego/, Sztab Gen. WP, Warszawa, 1971.
36. Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu /ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc pk. "RYŚ-74"/, ASG WP, 1974.
37. Wzory dokumentów bojowych /pułk/, ASG WP, Warszawa, 1976.
38. Wzory dokumentów bojowych /dywizja/, ASG WP, Warszawa, 1976.
39. Zasady działania pododdziałów podczas przełamywania obrony nieprzyjaciela, MON, Inspektorat Szkolenia, 1974.
40. J. Zieleniewski, Organizacja zarządzania, PWN, Warszawa, 1969.

Wydrukowano w 250 egz.
Egz. nr 1-250-Bibl.Nauk.OZS
Wyk. Zespół oficerów
Druk.JD i PK, dn. 30.I.1983 r.
Druk. ASG WP 017/01846/WW
Kor. zespół

TAJNE

Egz.nr ....

Wklejka nr 1 do poz. [illegible]

Załącznik 1

IDEALNY MODEL ORGANIZACJI PRACY NA STANOWISKU DOWODZENIA DYWIZJI PODCZAS PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie bojowe/

Zadanie bojowe-rozkaz /zarządzenie bojowe/

DOWÓDCA

SZTAB DYWIZJI

SZEF SZTABU

WYDZIAŁ OPERACYJNY

POZOSTAŁE WYDZIAŁY SZTABU

SZEFOWIE RODZAJÓW WOJSK

1. Zapoznanie z zarządzeniem
2. Określenie zadań do wykonania w dowództwie dywizji i oddziałach
3. Analiza zadania zawartego we wstępnym zarządzeniu bojowym -wstępna analiza zadania i ocena sytuacji/

1. Organizacja pracy na SD
2. Organizacja przyjęcia zadania bojowego
3. Analiza zadania zawartego we wstępnym zarządzeniu bojowym -wstępna analiza zadania i ocena sytuacji/

1. Przekazanie zadań wykonawcom
2. Przygotowanie map, blankietów /formularzy/ dokumentów bojowych
3. Aktualizacja informacji sytuacyjnych
4. Analiza zadania zawartego we wstępnym zarządzeniu bojowym - wstępna analiza zadania i ocena sytuacji/

I etap

Analiza zadania

1. Określenie wstępnego zamiaru lub zamiaru
2. Określenie najpilniejszych zadań do wykonania
3. Przygotowanie wytycznych

1. Kalkulacja czasu
2. Przygotowanie wytycznych do planowania
3. Opracowanie danych do kalendarzowego planu przygotowania działań bojowych

1. Zapoznanie z zadaniem
2. Udział w opracowaniu kalendarzowego planu przygotowania działań bojowych
3. Organizacja pracy w komórkach organizacyjnych

4. Organizacja pracy na SD w zakresie planowania i organizowania działań bojowych

1. Zapoznanie oficerów z wstępnym zamiarem lub zamiarem
2. Wydanie wytycznych dotyczących:
   - Przekazania zarządzeń wstępnych /wstępnych zarządzeń bojowych/
   - Przygotowanie danych do decyzji

II i III etap

1. Wydanie /podpisanie/wstępnego zarządzenia bojowego
2. Wysłuchanie meldunków danych do decyzji
3. Wysłuchanie propozycji decyzji
4. Podjęcie decyzji na podstawie mapy
5. Ogłoszenie decyzji
6. Rekonesans
   - 6.1. Sprzyjanie decyzji w terenie
   - 6.2. Postawienie zadań bojowych
   - 6.3. Organizacja współdziałania i zabezpieczenie działań bojowych
7. Meldowanie decyzji dowódcy armii

1. Przekazanie zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/
2. Koordynacja meldunków danych do decyzji
3. Wysłuchanie meldunków danych do decyzji /wspólnie z dowódcą/
4. Przygotowanie propozycji decyzji
5. Bezpośrednio opracowuje zasadnicze dokumenty dowodzenia oraz kieruje i uczestniczy w planowaniu szczegółowym
6. Organizacja kontroli oddziałów
7. Podpisywanie dokumentów bojowych

1. Opracowanie i przekazanie do oddziałów /pododdziałów / zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/
2. Przygotowanie i meldowanie danych do decyzji dowódcy planowanie działań bojowych
   - 2.1. Opracowanie kalendarzowego planu przygotowania działań
3. Przygot. i organizac. rekones.
   - 3.1. Opracowanie planu rekonesansu
   - 3.2. Przygot. danych do organizac. współdz. i zabezp. działań bojowych
4. Przekazanie zadania bojowego
5. Udział w rekonesansie
6. Opracowanie decyzji dowódcy
7. Opracowanie rozkazu bojowego
8. Opracowanie/zaplanowanie/ problemów dotyczących:
   - 8.1. Działania dywizji w zadaniu bliższym
   - 8.2. Kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela
   - 8.3. Współdziałania
   - 8.4. Organizacji dowodzenia
   - 8.5. Zabezpieczenia działań bojowych
9. Przekazanie:
   - 9.1. Rozkazu bojowego
   - 9.2. Wytycznych do współdziałania
   - 9.3. Zarządzeń zabezp. działań bojowych
10. Opracowanie planu kontroli
11. Przedstawianie do akceptacji opracowanych dokumentów

3. Planowanie działań bojowych
4. Udział w opracowaniu
   - 4.1. Decyzji dowódcy
   - 4.2. Rozkazu bojowego
6. Udział w opracowaniu problemów dotyczących:
   - 6.1. Działania dywizji w zadaniu bliższym
   - 6.2. Kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela
   - 6.3. Współdziałania
   - 6.4. Organizacji dowodzenia
   - 6.5. Zabezpieczenie działań bojowych
5. Udział w rekonesansie
7. Przekazanie:
   - 7.1. Zadania bojowego
   - 7.2. Wytycznych do współdziałania
   - 7.3. Zarządzeń zabezp. działań bojowych
8. Przedstawianie do akceptacji opracowanych dokumentów

3. Planowanie działań bojowych
4. Udział w opracowaniu
   - 4.1. Decyzji dowódcy
   - 4.2. Rozkazu bojowego
6. Udział w opracowaniu problemów dotyczących
   - 6.1. Działania dywizji w zadaniu bliższym
   - 6.2. Kompleksowego porażenia ogniowego nieprzyjaciela
   - 6.3. Współdziałania
   - 6.4. Organizacji dowodzenia
   - 6.5. Zabezpieczenie działań bojowych
5. Udział w rekonesansie
7. Przekazanie:
   - 7.1. Zadania bojowego
   - 7.2. Wytycznych do współdziałania
   - 7.3. Zarządzeń zabezp. działań bojowych
9. Przedstawianie do akceptacji opracowanych dokumentów

Zatwierdzam podpis

IV etap

1. Kontrola przygotowania oddziałów do działań bojowych
2. Meldowanie dowódcy armii o gotowości do działań

1. Udział w kontroli przygotowania oddziałów i pododdziałów do działań bojowych

Oddziały i pododdziały dywizji

Kierowanie oddziałami realizującymi uprzednio otrzymane zadanie

Planowanie działań bojowych

Opracowanie decyzji

Kontrola

Ocena sytuacji

Planowanie szczegółowe

BIBLIOTEKA ... ASG WP
01443
(III)
1

TAJNE

tgz.nr .....

...kcja nr 2 do poz. 01[illegible]/...

Załącznik 2

IDEALNY MODEL ORGANIZACJI PRACY NA STANOWISKU DOWODZENIA PUŁKU PODCZAS PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie [illegible]owe/

Zadanie bojowe-rozkaz /zarządzenie/ bojowy

DOWÓDCA	SZEF SZTABU	SZTAB	SZEFOWIE ROZWIJ[illegible]
1. Zapoznanie z zarządzeniem 2. Określenie zadań do wykonania w dowództwie pułku i pododdziałach 3. Analiza zadania zawartego w wstępnym zarządzeniu bojowym - wstępna analiza zadania i ocena sytuacji/	1. Organizacja pracy na SD 2. Organizacja przyjęcia zadania bojowego 3. Analiza zadania zawartego w wstępnym zarządzeniu bojowym -wstępna analiza zadania i ocena sytuacji/	1. Przekazanie zadań do wykonawców 2. Przygotowanie map i blankietów /formularzy/ dokumentów bojowych 3. Aktualizacja informacji sytuacyjnych 4. Analiza zadania zawartego w wstępnym zarządzeniu bojowym - wstępna analiza zadania i ocena sytuacji/	

I e t a p

1. Sprecyzowanie zamiaru 2. Określenie najpilniejszych zadań do wykonania 3. Przygotowanie wytycznych	1. Kalkulacja czasu 2. Przygotowanie wytycznych do planowania 3. Opracowanie kalendarzowego planu przygotowania działań bojowych	1. Zapoznanie z rozkazem /zarządzeniem/ bojowym i zarządzeniami
4. Zapoznanie oficerów z zamiarem 5. Wydanie wytycznych dotyczących: 5.1. Przekazania zarządzeń wstępnych /wstępnych zarządzeń bojowych/; 5.2. Przygotowanie danych do decyzji	4. Organizacja pracy na SD w zakresie planowania i organizowania działań bojowych	2. Organizacja pracy

II i III e t a p

1. Wydanie wstępnego zarządzenia bojowego 2. Wysłuchanie meldunków danych do decyzji 3. Wysłuchanie propozycji decyzji 4. Powzięcie decyzji na podstawie mapy 5. Ogłoszenie decyzji 6. Rekonesans: 6.1. Sprecyzowanie decyzji w terenie; 6.2. Postawienie zadań bojowych; 6.3. Organizacja współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych 7. Meldowanie decyzji dowódcy dywizji 8. Podpisywanie i zatwierdzanie dokumentów bojowych	1. Przekazanie do pododdziałów zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Koordynacja meldunków danych do decyzji 3. Wysłuchanie meldunków danych do decyzji /wspólnie z dowódcą/ 4. Przygotowanie propozycji decyzji 5. Bezpośrednio opracowuje zasadnicze dokumenty dowodzenia oraz kieruje i uczestniczy w planowaniu szczegółowym 6. Organizacja kontroli pododdziałów 7. Podpisywanie dokumentów bojowych	1. Opracowanie i przekazanie do pododdziałów zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Przygotowanie i meldowanie danych do decyzji dowódcy i planowania działań bojowych 3. Przygotowanie i organizacja rekonesansu: 3.1. Opracowanie planu rekonesansu; 3.2. Przygotowanie danych do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych 4. Opracowanie decyzji dowódcy 5. Przekazanie zadania bojowego 6. Udział w rekonesansie: 6.1. Zapis rozkazu bojowego 7. Opracowanie /zaplanowanie/problemów dotyczących: 7.1. Działania pułku w zadaniu bliższym; 7.2. Współdziałania; 7.3. Organizacji dowodzenia; 7.4. Zabezpieczenia działań bojowych 8. Przekazanie wytycznych do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych 9. Przedstawienie do akceptacji opracowanych dokumentów	3. Planowanie działań bojowych 4. Udział w opracowaniu decyzji dowódcy 5. Udział w rekonesansie 6. Udział w opracowaniu problemów dotyczących: 6.1. Działania pułku w zadaniu bliższym; 6.2. Współdziałania; 6.3. Organizacji dowodzenia; 6.4. Zabezpieczenia działań bojowych 7. Przekazanie: zadania bojowego, wytycznych do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych 8. Przedstawienie do akceptacji opracowanych dokumentów

IV e t a p

1. Kontrola przygotowania pododdziałów do działań bojowych 2. Meldowanie dowódcy dywizji o gotowości do działań bojowych	1. Udział w kontroli przygotowania pododdziałów do działań bojowych

P o d o d d z i a ł y p u ł k u

Wypracowanie decyzji

Analiza zadania

Ocena sytuacji

Planowanie działań bojowych

Kontrola

Kierowanie pododziałami realizującymi uprzednio otrzymane zadanie

BIBLIOTEKA NAUKOWA AND KP
Dział Zbiorów Specjalnych
01443
Nr cz.
(II)
1

[redacted]E

Egz.nr ....

Wklejka nr 3 do poz. 01846/WW

Załącznik 3

PODZIAŁ ZADAŃ W SZTABIE DYWIZJI PODCZAS PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

/ W A R I A N T /

Etapy przygotowania działań bojowych - pracy osób funkcyjnych	Dowódca dywizji	SZTAB DYWIZJI					Szefowie rodzajów wojsk	Przedstawiciele służb kwatermistrzowskich i technicznych
		Szef sztabu dywizji	Szef wydziału operacyjnego	Oficerowie wydziału operacyjnego	Szef wydziału rozpoznawczego	Szef wydziału łączności		
Od otrzymania zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ do otrzymania zadania bojowego	1. Zapoznaje się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Określa zadania do wykonania w dowództwie dywizji i oddziałach /3. Dokonuje wstępnej oceny sytuacji/	1. Zapoznaje się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Wydaje wytyczne oficerom sztabu i szefom rodzajów wojsk w zakresie organizacji pracy na SD 3. Dokonuje wstępnej oceny sytuacji	1. Zapoznaje szefów rodzajów wojsk i służb z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Daje wytyczne do pracy oficerom wydziału 3. Organizuje przekazanie zadań do oddziałów 4. Poleca przygotować materiał do planowania działań bojowych 5. Dokonuje wstępnej oceny sytuacji	1. Zapoznają się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ i wytycznymi szefa wydziału operacyjnego. 2. Przekazują zadania do oddziałów 3. Przygotowują mapy przewidywanego kierunku działań oraz dokumenty do planowania 4. Dokonują aktualizacji informacji sytuacyjnych	1. Zapoznaje się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ i wytycznymi szefa sztabu 2. Zbiera i opracowuje dane o nieprzyjacielu 3. Organizuje i kieruje rozpoznaniem 4. Przygotowuje mapy i inne dokumenty do planowania rozpoznania 5. Wrysowuje na mapę roboczą dotychczas posiadane wiadomości o nplu i dokonuje ich oceny 6. Dokonuje wstępnej oceny sytuacji	1. Zapoznaje się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ i wytycznymi szefa sztabu 2. Przygotowuje mapy i tabele do opracowania planu łączności 3. Organizuje łączność z oddziałami i sąsiadami 4. Przekazuje zadanie dla bł 5. Dokonuje wstępnej oceny sytuacji 6. Zbiera informacje sytuacyjne z podległych pododdziałów	1. Zapoznają się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ i wytycznymi szefa sztabu 2. Przygotowują mapy i dokumenty do planowania działań 3. Przekazują zadania dla podległych oddziałów /pododdziałów/ 4. Dokonują wstępnej oceny sytuacji	1. Zapoznają się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ i wytycznymi szefa sztabu 2. Przekazują otrzymane informacje na TSD 3. Przygotowują mapy i niezbędne dokumenty do planowania działań bojowych
Od otrzymania zadania do czasu wydania wytycznych do przygotowania danych do decyzji i organizacji pracy sztabu	1. Zapoznaje się z otrzymanym zadaniem 2. Wrysowuje dane z otrzymanego zadania na mapę roboczą 3. Prowadzi analizę zadania bojowego 4. Przeprowadza kalkulację czasu 5. Określa czynności do natychmiastowej realizacji 6. Zapoznaje oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb z wstępnym zamiarem lub zamiarem 7. Daje wytyczne do przekazania zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 8. Wydaje wytyczne w zakresie organizacji rozpoznania i przygotowania danych do decyzji	1. Zapoznaje się z otrzymanym zadaniem 2. Wrysowuje dane z otrzymanego zadania na mapę roboczą 3. Dokonuje analizy zadania i kalkulacji czasu z dowódcą dywizji 4. Przygotowuje wytyczne do planowania 5. Opracowanie danych do kalendarzowego planu przygotowania działań bojowych 6. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy 7. Zapoznaje oficerów z przedsięwzięciami i terminami ich realizacji ujętymi w kalendarzowym planie przygotowania działań bojowych 8. Wydaje wytyczne do planowania działań bojowych 9. Stawia zadania do rozpoznania 10. Wydaje wytyczne do organizacji rekonesansu	1. Zapoznaje się z otrzymanym zadaniem 2. Wrysowuje dane z otrzymanego zadania na mapę roboczą 3. Zapoznaje oficerów wydziału z treścią otrzymanego zadania bojowego 4. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy dywizji 5. Opracowuje zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenia bojowe/ 6. Wydaje wytyczne do pracy oficerom wydziału 7. Opracowuje kalendarzowy plan przygotowania działań bojowych 8. Kieruje opracowaniem planu rekonesansu oraz planu kompleksowego porażenia ogniowego npla	1. Zapoznają się z treścią otrzymanego zadania bojowego i wytycznymi szefa wydziału operacyjnego 2. Wrysowują dane z otrzymanego zadania na mapy robocze 3. Przekazują zarządzenia wstępne /wstępne zarządzenia bojowe/ 4. Aktualizują informacje sytuacyjne	1. Zapoznaje się z treścią otrzymanego zadania bojowego 2. Wrysowuje dane z otrzymanego zadania na mapę roboczą 3. Wrysowuje na mapy wiadomości o nplu zawarte w komunikacie rozpoznawczym 4. Zapoznaje się z zarządzeniem do rozpoznania sztabu armii 5. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy dywizji 6. Zapoznaje się z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu 7. Opracowuje zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie bojowe/ dla br 8. Wydaje wytyczne do pracy oficerom wydziału 9. Organizuje rozpoznanie zgodnie z wytycznymi dowódcy dywizji 10. Aktualizuje informacje sytuacyjne	1. Zapoznaje się z treścią otrzymanego zadania bojowego oraz zarządzeniem łączności sztabu armii 2. Wrysowuje na mapę informacje z otrzymanego zadania bojowego i zarządzenia łączności 3. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy dywizji 4. Zapoznaje się z wytycznymi szefa sztabu 5. Opracowuje zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie bojowe/ dla bł 6. Wydaje wytyczne do pracy oficerom wydziału 7. Aktualizuje informacje sytuacyjne	1. Zapoznają się z treścią otrzymanego zadania bojowego oraz zarządzeniami otrzymanymi ze sztabu armii 2. Wrysowują na mapy informacje z otrzymanego zadania bojowego oraz zarządzeń ze sztabu armii 3. Zapoznają się z wytycznymi dowódcy szefa sztabu 4. Wysłuchują wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy 5. Opracowują zarządzenia wstępne /wstępne zarządzenia bojowe/ dla podległych oddziałów /pododdziałów/ 6. Wydają wytyczne do pracy podległym oficerom 7. Aktualizują informacje sytuacyjne	1. Przekazują treść zadania bojowego na TSD i wrysowują ją na mapy 2. Zapoznają się z wstępnym zamiarem lub zamiarem dowódcy i wytycznymi do przygotowania danych do decyzji dowódcy
Od wydania wytycznych do organizacji pracy sztabu do czasu zakończenie organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych	1. Prowadzi ocenę sytuacji, podczas której wysłuchuje meldunków danych do decyzji oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb 2. Wysłuchuje propozycji decyzji 3. Podejmuje decyzję i zapoznaje z nią osoby funkcyjne organów dowodzenia dywizji 4. Uczestniczy w rekonesansie dowódcy armii 5. Prowadzi rekonesans, stawia zadania bojowe, organizuje współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych 6. Melduje decyzję dowódcy armii 7. Wysłuchuje decyzji dowódców oddziałów	1. Koordynuje treść meldunków danych do decyzji dowódcy 2. Prowadzi z dowódcą ocenę sytuacji 3. Wysłuchuje meldunku szefa łączności 4. Przygotowuje propozycje decyzji i dane do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych 5. Melduje dowódcy propozycje decyzji 6. Kieruje procesem planowania działań bojowych 7. Przekazuje zadania dowódcom nie uczestniczącym w rekonesansie	1. Prowadzi ocenę sytuacji i przygotowuje informacje niezbędne do meldunku danych do decyzji dowódcy 2. Melduje dowódcy dane do decyzji dowódcy 3. Przygotowuje dane do prowadzenia rekonesansu 4. Uczestniczy w rekonesansie dowódcy 5. Bierze udział w opracowaniu decyzji dowódcy 6. Stawia zadanie do organizacji służby porządkowo-ochronnej 7. Kieruje pracą oficerów wydziału w czasie opracowywania dokumentów bojowych	1. Przygotowują dane niezbędne do meldunku szefa wydziału operacyjnego 2. Opracowują plan rekonesansu 3. Przygotowują środki transportu do wyjazdu na rekonesans 4. Opracowują: decyzję dowódcy wraz z legendą, plan kompleksowego porażenia ogniowego npla; plan działań bojowych dywizji; plan organizacji dowodzenia, plan współdziałania, rozkaz bojowy 5. Aktualizują informacje sytuacyjne	1. Prowadzi ocenę sytuacji, wrysowuje ocenę nieprzyjaciela na mapę oraz przygotowuje meldunek danych do decyzji dowódcy dywizji 2. Składa meldunek danych do decyzji dowódcy 3. Uczestniczy w rekonesansie 4. Opracowuje plan rozpoznania 5. Stawia zadanie dowódcy br 6. Opracowuje komunikat rozpoznawczy i zarządzenie do rozpoznania dla oddziałów i br 7. Opracowuje pierwszy punkt rozkazu bojowego i uczestniczy w opracowaniu innych dokumentów bojowych wykonywanych w wydziale operacyjnym 8. Składa zapotrzebowanie na wiadomości o nplu 9. Organizuje i kieruje rozpoznaniem 10. Przedstawia plan rozpoznania do zatwierdzenia	1. Organizuje łączność na okres rekonesansu 2. Prowadzi ocenę sytuacji i przygotowuje propozycje organizacji łączności 3. Składa meldunek danych do decyzji szefowi sztabu 4. Wykonuje dokumenty planu łączności 5. Uczestniczy w opracowaniu planu organizacji dowodzenia 6. Opracowuje zarządzenie łączności 7. Stawia zadanie dowódcy bł 8. Przedstawia dokumenty planu łączności szefowi sztabu do zatwierdzenia	1. Prowadzą ocenę sytuacji i przygotowują niezbędne dane do meldunku danych do decyzji 2. Składają meldunek danych do decyzji 3. Uczestniczą w rekonesansie 4. Wykonują niezbędne dokumenty bojowe, uczestniczą w opracowaniu decyzji dowódcy, planu działań bojowych dywizji, planu kompleksowego porażenia ogniowego i planu współdziałania 5. Stawiają zadanie dla podległych pododdziałów 6. Opracowują punkty do rozkazu bojowego 7. Przedstawiają plany działań bojowych do zatwierdzenia	1. Przygotowują niezbędne dane do decyzji dowódcy, kwatermistrzowi dywizji i szefowi służb technicznych 2. Zapoznają się z decyzją dowódcy dywizji i biorą udział w jej opracowaniu 3. Aktualizują informacje sytuacyjne 4. Zapoznają się z planem zabezpieczenia tyłowego oraz materiałowo-technicznego
Od czasu zakończenia organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych do czasu osiągnięcia gotowości przez oddziały do działań	1. Wydaje wytyczne do prowadzenia kontroli i pomocy w oddziałach /pododdziałach/ 2. Sprawdza i podpisuje lub zatwierdza opracowane dokumenty 3. Kontroluje wybrane oddziały 4. Melduje dowódcy armii o gotowości do działań	1. Sprawdza opracowane przez oficerów dokumenty bojowe i przedstawia dowódcy do zatwierdzenia 2. Organizuje kontrolę i pomoc w oddziałach /pododdziałach/ 3. Kontroluje wybrane oddziały /pododdziały/ 4. Zbiera meldunki o gotowości oddziałów do natarcia i melduje dowódcy dywizji	1. Przedstawia opracowane dokumenty bojowe szefowi sztabu do zatwierdzenia 2. Opracowuje plan kontroli i zapoznaje z nim wyznaczonych oficerów 3. Sprawdza przygotowanie do natarcia wyznaczonych pododdziałów 4. Zbiera meldunki o gotowości oddziałów do natarcia i melduje szefowi sztabu	1. Opracowane dokumenty bojowe przedstawiają szefowi wydziału 2. Wyznaczeni w planie kontroli oficerowie biorą udział w kontroli i pomocy w oddziałach	1. Kontroluje przygotowanie do wykonania zadań br 2. Składa meldunek o gotowości do działania br	1. Kontroluje przygotowanie bł do wykonania zadania 2. Udziela oddziałom pomocy w zakresie organizacji łączności 3. Składa meldunek szefowi sztabu o gotowości systemu łączności do zabezpieczenia dowodzenia dywizją	1. Kontrolują przygotowanie do działań podległych im oddziałów /pododdziałów/ 2. Składają meldunki o osiągnięciu gotowości do działań przez podległe oddziały /pododdziały/	1. Zbierają meldunki o gotowości do wykonania zadań przez pododdziały tyłowe 2. Składają meldunek o gotowości do działań podległych szefowi sztabu

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Nr ewid.
47465
Obrony Narodowej
BIBLIOTEKA NAUK
Nr ewid.
01443
(III)
Dział Zbiorów Specjalnych

[redacted]

Egz.nr ....

Wklejka nr 4 do poz. 01846/M.

Załącznik 4

PODZIAŁ ZADAŃ W SZTABIE PUŁKU PODCZAS PRZYGOTOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

/WARIANT/

Etapy przygotowania działań bojowych - pracy osób funkcyjnych	Dowódca	Sztab pułku						Szefowie rodzajów wojsk
		Szef sztabu	Starszy oficer operacyjny	Oficer operacyjny	Starszy oficer rozpoznania	Szef łączności	Starszy oficer organizacyjno-kadrowy	
Od otrzymania zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ do czasu otrzymania zadania bojowej	1. Zapoznaje się z zarządzeniem wstępnym/wstępnym zarządzeniem bojowym/ i daje wytyczne do jego realizacji 2. Dokonuje wstępnej oceny terenu w przyszłym pasie działań	1. Zapoznaje się z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Wydaje wytyczne oficerom sztabu i szefom rodzajów wojsk w zakresie organizacji pracy na SD	1. Zapoznaje oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk z treścią zarządzenia wstępnego /wstępnego zarządzenia bojowego/ 2. Przygotowuje materiały do planowania działań bojowych /blankiety, dokumenty sformalizowane/ 3. Przygotowuje dane o położeniu pododdziałów pułku i sąsiadów	1. Zaopatruje oficerów w mapy	1. Przygotowuje mapę przyszłego kierunku działania, dziennik zbierania informacji, blankiet legendy do planu rozpoznania 2. Wrysowuje na mapę roboczą dotychczas posiadane dane o nieprzyjacielu i ocenia je	1. Przygotowuje mapę roboczą do pracy 2. Przygotowuje blankiety sformalizowanych dokumentów planu łączności	1. Uaktualnia stan osobowy oraz stan podstawowego uzbrojenia i sprzętu bojowego pułku 2. Uaktualnia ewidencję napromienienia stanu osobowego 3. Ustala potrzeby uzupełnienia kadry i żołnierzy w przewidywanych działaniach bojowych 4. Składa meldunek o stratach do sztabu dywizji	1. Przygotowują mapy robocze do pracy 2. Przygotowują niezbędne dokumenty konieczne do planowania działań bojowych
Od otrzymania zadania do czasu wydania wytycznych do przygotowania danych do decyzji i organizacji pracy sztabu	1. Wrysowuje dane z otrzymanego zadania bojowego na mapę roboczą 2. Analizuje zadanie i ustala czynności jakie powinny wykonać pododdziały w pierwszej kolejności 3. Zapoznaje oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk z wstępnym zamiarem lub zamiarem 4. Daje wytyczne do przekazania zarządzeń wstępnych /wstępnych zarządzeń bojowych/ 5. Wydaje wytyczne w zakresie organizacji rozpoznania i przygotowania danych do decyzji	1. Wrysowuje dane z otrzymanego zadania na mapę roboczą 2. Analizuje zadanie, dokonuje kalkulacji czasu 3. Opracowuje kalendarzowy plan przygotowania natarcia 4. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy 5. Wydaje wytyczne do pracy sztabu w zakresie planowania natarcia 6. Opracowuje i przekazuje zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie bojowe/ 7. Koordynuje treść meldunków danych do decyzji	1. Wrysowuje na mapę dane z zadania bojowego 2. Zapoznaje sztab i szefów rodzajów wojsk z treścią otrzymanego zadania bojowego 3. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy 4. Opracowuje i przekazuje zarządzenia wstępne /wstępne zarządzenia bojowe/	1. Wrysowuje na mapę dane z zadania bojowego 2. Odnotowuje w dzienniku działań bojowych czas przyjęcia i treść zadanie bojowego	1. Wrysowuje na mapę wiadomości o nieprzyjacielu zawarte w komunikacie rozpoznawczym i zadaniu bojowym 2. Analizuje zadanie zawarte w zarządzeniu do rozpoznania 3. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy 4. Wydaje zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie bojowe/ dla kr 5. Organizuje rozpoznanie zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu	1. Wrysowuje na mapę dane z zadania bojowego i zarządzenia łączności 2. Analizuje zadanie zawarte w zarządzeniu łączności 3. Wysłuchuje wstępnego zamiaru lub zamiaru dowódcy 4. Przekazuje zarządzenie wstępne /wstępne zarządzenie bojowe/ kompanii łączności		1. Wrysowują na mapę dane z zadania bojowego 2. Wrysowują dane z zarządzeń i rozkazu bojowego dowódcy dywizji na mapy i analizują zadanie
Od wydania wytycznych do organizacji pracy sztabu do czasu zakończenia organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych	1. Prowadzi ocenę sytuacji 2. Wysłuchuje meldunków danych do decyzji oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk 3. Podejmuje decyzję do natarcia 4. Uczestniczy w rekonesansie dowódcy dywizji 5. Prowadzi rekonesans, stawia zadania bojowe, organizuje współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych 6. Melduje decyzję dowódcy dywizji 7. Wysłuchuje decyzji dowódców batalionów	1. Wydaje wytyczne do organizacji rekonesansu 2. Prowadzi z dowódcą ocenę sytuacji, wysłuchuje meldunków szefa łączności i szefa zabezpieczenia chemicznego 3. Przygotowuje propozycję decyzji i dane do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych 4. Melduje propozycje decyzji 5. Przekazuje zadanie bojowe pododdziałom 6. Zbiera informacje o działaniu sąsiadów, lotnictwa i wojsk wspierających 7. Kieruje procesem planowania działań bojowych 8. Wysłuchuje decyzji dowódców batalionów	1. Przygotowuje meldunek danych do decyzji dowódcy 2. Składa meldunek danych do decyzji dowódcy pułku 3. Przygotowuje dane do prowadzenia rekonesansu i postawienia zadań bojowych 4. Uczestniczy w rekonesansie dowódcy, dokonuje zapisu wydawanego rozkazu bojowego 5. Bierze udział w opracowaniu decyzji dowódcy i opracowuje rozkaz bojowy 6. Opracowuje plan działań bojowych pułku w zadaniu bliższym 7. Organizuje i stawia zadania służbie porządkowo-ochronnej	1. Wspólnie ze starszym oficerem operacyjnym przygotowuje potrzebne mu obliczenia i kalkulacje do meldunku 2. Opracowuje plan rekonesansu dowódcy pułku 3. Przygotowuje środki transportu do wyjazdu na rekonesans 4. Opracowuje zagadnienia dotyczące organizacji dowodzenia pułku w toku prowadzenia działań bojowych	1. Prowadzi ocenę nieprzyjaciela 2. Przygotowuje dane do decyzji dowódcy 3. Składa meldunek danych do decyzji dowódcy pułku 4. Uczestniczy w rekonesansie 5. Stawia zadanie dowódcy kr 6. Opracowuje plan rozpoznania 7. Zbiera i opracowuje dane o nieprzyjacielu i informuje o nich dowódcę i szefa sztabu 8. Opracowuje i pkt rozkazu bojowego 9. Składa zapotrzebowanie na wiadomości o nieprzyjacielu 10. Przedstawia plan rozpoznania do zatwierdzenia	1. Organizuje łączność na okres rekonesansu 2. Przygotowuje propozycje organizacji łączności 3. Uzgadnia potrzeby łączności z oficerami sztabu pułku i szefami rodzajów wojsk 4. Składa meldunek szefowi sztabu pułku w zakresie organizacji łączności 5. Wykonuje dokumenty planu łączności 6. Przedstawia dokumenty planu łączności szefowi sztabu do zatwierdzenia 7. Stawia zadanie dowódcy kł		1. Prowadzą ocenę sytuacji i przygotowują dane do meldunku do decyzji dowódcy pułku 2. Składają meldunki danych do decyzji dowódcy w nakazanych terminach 3. Uczestniczą w rekonesansie dowódcy 4. Wykonują niezbędne dokumenty bojowe, uczestniczą w opracowaniu decyzji dowódcy 5. Stawiają zadania dla podległych pododdziałów 6. Opracowują punkty do rozkazu bojowego 7. Przedstawiają plany działań bojowych do zatwierdzenia
Od zakończenia organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych do czasu otrzymania gotowości sprzed pododdziały do działań	1. Daje wytyczne do organizacji kontroli w pododdziałach 2. Kontroluje wybrany bp 3. Melduje dowódcy dywizji o gotowości do działań	1. Organizuje kontrolę i pomoc pododdziałom w przygotowaniu natarcia 2. Kontroluje wybrany bp 3. Zbiera meldunki o osiągnięciu gotowości do działań i melduje dowódcy pułku	1. Sprawdza przygotowania do natarcia wybranych pododdziałów 2. Zbiera meldunki o osiągnięciu gotowości do działań przez pododdziały i melduje dowódcy lub szefowi sztabu		1. Kontroluje przygotowanie kr do wykonania zadania 2. Składa meldunek o gotowości kr do działań	1. Kontroluje przygotowanie kł do wykonania zadania 2. Składa meldunek szefowi sztabu pułku o osiągnięciu przez kł gotowości do działań		1. Kontrolują przygotowanie do działań podległych im pododdziałów 2. Składają meldunki dowódcy pułku o osiągnięciu gotowości do działań przez pododdziały

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Wł. Cywil
47465
Centralnego Archiwum Wojskowego
BIBLIOTEKA NAUKOWA AON WP
Wł. Cywil.
01443
(II)
1